

LOVEN OM
FORFATTERRET OG
KUNSTNERRET

Af 26. April 1933

*Kommenteret Udgave
med Optryk af de til Loven hørende kongelige
Anordninger og Bernerkonventionen.*

Ved

TORBEN LUND

Sekretær i Undervisningsministeriet,
cand. jur.

G. E. C. GADS FORLAG - KØBENHAVN

1933

FR. DAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

FORORD

Da der nu er forløbet 15 Aar, siden den sidste Fremstilling af den danske Lovgivning om Beskyttelse af Aandsværker blev udgivet (Grundtvig: Kort Fremstilling af den danske Forfatterret, 2den Udgave 1918), og da Loven om Forfatterret og Kunstnerret i indeværende Aar har været underkastet Revision, hvortil kommer, at den nævnte tidligere Fremstilling ikke medtog Kunstnerretten, har det staaet klart, at en ny Fremstilling af Emnet med Hensyntagen til den i Mellemtiden skete Udvikling maatte være ønskelig. Et saadant Arbejde har jeg derfor med Undervisningsministeriets Sanktion paataget mig, og jeg skylder Ministeriet Tak, fordi det paa forskellig Maade under Udarbejdelsen har vist mig Imødekommenhed og lettet mig Arbejdet.

En stor Støtte har det været mig, at D'Hrr. Departementschef i Undervisningsministeriet *Fr. Graae* og Professor, Dr. juris *F. Vinding Kruse*, der begge var Medlemmer af det Udvalg, der forberedte den nye Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 1933, har stillet deres store Sagkundskab til min Raadighed, idet de har paataget sig at gennemse Manuskriptet og har givet mig Raad og Oplysninger paa mange forskellige Punkter.

Med »Dansk Forfatterforening« er der truffet en Ordning, hvorefter Foreningen udsender nærværende Værk til alle dens Medlemmer. Samtidig har Foreningens Formand, Højesteretssagfører, Dr. juris *J. Hartvig Jacobsen* og Medlem af dens Bestyrelse, Forfatteren, cand. juris *Knud Bruun-Rasmussen* medvirket ved Udarbejdelsen af Bogen, idet de har gennemset Manuskriptet og paa en lang Række Punkter har suppleret dette med vigtige Tilføjelser og Forbedringer.

Endelig er jeg Journalistforbundets Formand, Redaktør *Karl I. Eskelund* Tak skyldig, fordi ogsaa han har paataget sig en Gennemgang af Manuskriptet, som derved har faaet betydningsfulde Tilføjelser af forskellig Art, navnlig for saa vidt angaar Pressens Stilling.

I September 1933.

Torben Lund.

LISTE OVER ANVENDTE FORKORTELSER

- Dansk Betænkn. 1931: Betænkning vedrørende Revision af Lov af 1. April 1912 om Forfatterret og Kunstnerret, afgivet af det af Undervisningsministeriet under 15. November 1929 nedsatte Udvalg.
- Droit d'Auteur: Det officielle Maanedstidsskrift, der i Henhold til Bernerkonventionen udgives af Bernerunionens Bureau i Bern.
- Folket. Tid.: Folketingstidende (en Del af Rigsdagstidende).
- Glahn: K. Glahn: Lov om Forfatterret og Kunstnerret m. m., 1912.
- Grundtvig: L. A. Grundtvig: Kort Fremstilling af den danske Forfatterret, 2den Udgave ved K. Glahn 1918.
- H. D.: Højesteretsdom.
- Hillig: Curt Hillig: 385 Gutachten über urheberrechtliche, verlagsrechtliche und verlegerische Fragen, Leipzig 1928.
- Landst. Tid.: Landstingstidende (en Del af Rigsdagstidende).
- Norsk Betænkn. (eller Forslag) 1925: Innstilling til Lov om vern for åndsverker, avgitt av den av Kirke- og Undervisningsdepartementet i Okt. 1921 nedsatte Komite.
- Norsk Betænkn. (eller Forslag) 1930: Kirke- og Undervisningsdepartementets Betænkning av 14. Marts 1930 om Lov om vern for åndsverker (Ot. prop. Nr. 22 1930).
- R. T.: Rigsdagstidende.
- Svensk Betænkn. (eller Forslag) 1914: Förslag till lag om rätt till litterära och musikaliska verk, lag om rätt till verk av bildande konst samt lag om rätt till fotografiska bilder, avgivna d. 28. Juli 1914 av därtill inom kungliga justitiedepartementet förordnade sakkunniga.
- Svensk Betænkn. (eller Forslag) 1929: Förslag till ändringar i Lagstiftningen om rätt till litterära och konstnärliga verk, avgivet 28. Dec. 1929 av därtill förordnade sakkunniga.
- U. f. R.: Ugeskrift for Retsvæsen.
- Vinding Kruse: F. Vinding Kruse: Ejendomsretten I—V, København 1929—33.
- Ollgaard: H. F. Ollgaards Udgave af Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 29. Marts 1904.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Indledning	13—27
Lovgivning om Forfatterret og Kunstnerret i Danmark.	13—24
Oldtid og Middelalder.....	13
Privilegietiden.....	14
Begyndende Lovgivning, Frdn. af 1741.....	14—15
Lovene fra 1857 til 1889, Forfatterret.....	15
Kunstnerret.....	16
Forarbejderne til Loven af 1902.....	16—18
Loven af 19. December 1902.....	18
Lovene af 1904 og 1908.....	18—19
Loven af 1. April 1912.....	19—20
Forarbejderne til Loven af 1933.....	20—23
Loven af 26. April 1933.....	23—24
Forfatterrettens og Kunstnerrettens juridiske Karakter..	24—25
Retsgrundlaget paa Forfatterrettens og Kunstnerrettens	
Omraade i Danmark.....	25—27
Første Afsnit: Om Forfatterretten	29—163
§ 1. Beskyttelse for Skrifter og mundtlige Foredrag.	
Beskyttelsens Indhold.....	29—60
Hovedprincippet for Undersøgelsen:	
1. Hvilke Værker beskyttes efter Loven.....	29—31
2. Hvilken Beskyttelse giver Loven disse Værker.	31—34
Eneret til Offentliggørelse af ikke tidligere	
offentliggjorte Værker (Fortryk).....	32—33
Eneret til yderligere Offentliggørelse af alle-	
rede offentliggjorte Værker (Eftertryk). . .	33
Formerne for Offentliggørelse.....	33—34
Beskyttelse for »Skrifter» (Hvilke Arter af skriftlige	
Værker beskyttes og hvilke Krav maa der stilles	
til Værket?).	34—39
Beskyttelse for mundtlige Foredrag.....	39—40
Lovens Offentliggørelsesbegreb, nærmere almen Un-	
dersøgelse.....	40—45
Lovens 2 Hovedformer for Offentliggørelse.....	40—41

Haves der Beskyttelse imod Udlaan eller Udleje af offentliggjorte Værker?.....	41—43
Privat Benyttelse af Værker frit tilladt.....	43—45
Gennemgang af de enkelte i § 1 nævnte Offentliggørelsesmaader.....	45—60
§ 1 a og b. Afskrivning og Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej.....	45—47
§ 1 c. Dramatisk — herunder mimisk og kinematografisk — Opførelse.....	47—51
§ 1 d. Gengivelse ved Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej.....	52—59
A. Grammofongengivelse.....	52
B. Radiogengivelse.....	52—59
§ 1 e. Oplæsning, Fremsigelse eller lign....	59—60
§ 2. Andre Arter af beskyttede Værker.....	60—65
§ 2 a. Balletter, Pantomimer, Films etc.....	61
§ 2 b. Musikalske Kompositioner.....	61—63
§ 2 c. Forklarende og oplysende Tegninger, Afbildninger samt Reklamer.....	63—65
A. Tekniske og lign. Tegninger og grafiske og plastiske Afbildninger.....	63—64
B. Reklamer.....	65
§ 3. Samlerværker.....	65—68
§ 3, 1. Stk. Udgiverens Forfatterret til Værket.	66—67
§ 3, 2. Stk. Den enkelte Bidragydets Stilling...	67—68
§ 4. Forfatterværkers Beskyttelse mod Oversættelse....	68—71
§ 5. Bearbejders forfatterretlige Beskyttelse.....	71—83
Fællesbemærkninger om alle Arter af Bearbejdelser	72—73
Beskyttelse for Oversættelser.....	73—75
Beskyttelse for Dramatiseringer.....	75—76
Beskyttelse for «andre Bearbejdelser».....	76—77
Beskyttelse for Overførelse til levende Billeder	77
Beskyttelse for Overførelse til mekaniske Instrumenter.....	77—79
Beskyttelse for de udovende Kunstneres Præstationer?.....	79—83
§ 6. Tilfælde, hvor Forfatterretten tilhører flere Personer i Forening.....	83—88
§ 7. Særlige Regler om Adgangen til at træffe Bestemmelse om Opførelse af Værker, hvori Musik kom-	

bineres med Ord eller lignende (Operaer, Sange, Balletter m. m.).....	88—91
§ 8. Værker, der er undtagne fra Forfatterret.....	91—94
1. og 2. Stk. Offentlige Publikationer og Forhandlinger i offentlige Repræsentationer; Ingen Forfatterret.....	91—92
3. Stk. Pressens Ret til at referere Taler ved visse Møder og Gudstjenester.....	92—94
§ 9. Overdragelse af Forfatterret. Almindelige Regler om al Overdragelse og Særregler om Forlagskontrakter	94—112
§ 9, 1. og 2. Stk. Frivillig Overdragelse af Forfatterretten til andre, helt eller delvis.....	95—101
§ 9, 3., 4. og 5. Stk. Forfatterens »droit moral«..	101—104
Deklaratorisk »droit moral« Regel (§ 9, 3. Stk.)	101—102
Præceptiv »droit moral« Regel (§ 9, 4. og 5. Stk.).....	102—104
§ 9, 6—9. Stk. og 11—13. Stk. Særlige Regler for Forlagskontrakter.....	104—112
Definition.....	104—105
Forlæggerens Udgivelsespligt.....	105—107
a. Præceptiv Regel.....	105—106
b. Deklaratorisk Regel.....	107
Oplagets Storrelse.....	107—108
Forfatterens og Forlæggerens Pligter i Forlagsforholdet.....	108—111
A. Forfatterens Pligter.....	108—109
B. Forlæggerens Pligter.....	110—111
Kommissionsforhold og blandede Forhold..	111—112
§ 9, 10. Stk. Ejendomsretten til Manuskriptet..	112
§ 10. Særlige Regler om Opførelse af dramatiske og musikalske Værker.....	112—115
§ 11. Forfatterrettens Overgang til Arvingerne.....	115—118
§ 12. Forfatterens Kreditorer og Forfatterretten.....	119—120
§ 13. Ved hvilke Gengivelser krænkes Forfatterretten?.	120—127
1. Punktum. Krænkelse af Forfatterretten ved Gengivelse af Værket i forandret Skikkelse..	120—125
2. Punktum. Anmeldelser og kortfattede Referater.....	125—127
§ 14. Tilladte Benyttelser af et ellers beskyttet Værk... Fællesbemærkninger vedrørende alle Laanereglerne i § 14.....	127—142
	128—133

	Side
§ 14 a. »Citatretten».....	133—134
§ 14 b. Aftryk af Værker til Undervisnings-, Gudstjeneste- og Mødebrug.....	135
§ 14 c. Aftryk af fremmede Værker til Skole- brug.....	135—136
§ 14 d. Aftryk af Digte som Tekst for musikalske Kompositioner.....	136—137
§ 14 e. 1. Aftryk af Digte paa Koneertprogram- mer.....	137
2. Benyttelse af Digte som Tekst ved Udførelse af Kompositioner.....	137—138
§ 14 f. Aftryk af Digte og Prosastykker som for- klarende Tekst til kunstneriske Illustration- er.....	138
§ 14 g. Ikke-erhvervsmæssig Oplæsning m. m. . .	138—140
§ 14 h. Udførelse af musikalske Kompositioner.	140—142
§ 15. Laan fra Aviser eller Tidsskrifter til andre Aviser eller Tidsskrifter.....	142—145
§ 16. Retsmidler mod Forfatterretskrænkelser. Tilintet- gørelse, Udlevering eller Deponering.....	145—149
§ 17. Andre Retsmidler. Straf og Erstatning ved ulovlig Mangfoldiggørelse.....	149—153
§ 18. Straf og Erstatning ved ulovlig Opførelse eller Ud- førelse.....	153—155
§ 19. Erstatning for Krænkelser, der begaas ved simpel Uagtsomhed.....	155
§ 20. Retsmidler mod Krænkelse af Kildeangivelseskravet i §§ 14 og 15.....	155—156
§ 21. Forfatterrettens Ophor. Hovedreglen. Ophor 50 Aar efter Forfatterens Død.....	157—160
Undtagelser fra Hovedreglen.....	157—159
§ 22. Forfatterrettens Varighed for anonyme og pseudo- nyme Værker.....	160—162
§ 23. Forfatterrettens Varighed, naar de i § 22 omhand- lede Værker udgives i flere Afdelinger.....	162—163
Andet Afsnit: Om Kunstnerretten.....	165—191
§ 24. Kunstnerrettens Indhold.....	165—172
Slægtskabet med Forfatterretten.....	165—166
Beskyttelsens Genstand: »Kunstværker».....	166—169
Originalitetskravet.....	166—167

A. De rene Kunstværker.....	167
B. Kunstværker med praktisk Formaal....	167—169
1. Bygningsværker.....	167—169
2. Kunstindustrielle Genstande.....	168—169
Beskyttelsens Indhold: Beskyttelse mod Offent-	
liggørelse.....	169—172
§ 25. Beskyttelse for Gengivelse af Kunstværker.....	173—175
§ 26. Tilfælde, hvor Kunstnerretten tilkommer flere i For-	
ening.....	175—176
§ 27. Overdragelse af Kunstnerretten.....	176—183
1. Stk. Hel eller delvis Overdragelse af Kunstner-	
retten.....	177—178
2. Stk. 1. Punktum. Retsstillingen ved Overdra-	
gelse af selve Kunstværket.....	178—181
Ejerens Ret til at raade over selve Kunst-	
værket.....	178—179
Kunstnerens Ret med Hensyn til Reproduk-	
tioner.....	179—181
2. Stk. 2. Punktum og 3. Stk. Retsstillingen med	
Hensyn til Portrætter.....	181—182
4., 5. og 6. Stykke. Særlige Regler ved delvis	
Overdragelse af Kunstnerretten.....	182
7. og 8. Stykke. Kunstnerens »droit moral«.....	183
§ 28. Retsstillingen efter Kunstnerens Dod.....	183
§ 29. Kunstnerretten og Kunstnerens Kreditorer.....	183—185
§ 30. Krænkelser af Kunstnerretten ved Gengivelse af	
Kunstværket i forandret Skikkelse.....	185—186
§ 31. Adgang til Gengivelse af Kunstværker i visse Til-	
fælde.....	187—189
§ 32. Retsmidler overfor Krænkelser af Kunstnerretten..	189—190
§ 33. Kunstnerrettens Ophor.....	190—191
Tredte Afsnit: Almindelige Bestemmelser.....	193—215
§ 34. Reglerne for Sogsmaal efter Loven af 26. April 1933	193—196
1. Stk. Hvorledes forfølges Sager om Overtræ-	
delse af Lovens Regler og hvem er paa-	
taleberettiget.....	192—195
2. Stk. Navngivelse paa Værket som Prooeslegiti-	
mation.....	195
3. Stk. Prooeslegitimationen ved anonyme og	
pseudonyme Værker.....	196

	Side
§ 35. Forældelse af Paataleret efter Loven af 26. April 1933	196—197
§ 36. Nationale og territoriale Grænser for Lovens Virke- omraade.....	198—209
Inddeling af de Værker, der beskyttes, i 3 Hoved- grupper.....	198—199
Gruppe 1. Værker af danske Statsborgere...	199—200
Gruppe 2. Fremmede Statsborgeres Værker, der er udgivet for første Gang i Danmark.....	200—201
Gruppe 3. Fremmede Statsborgeres Værker, som paa Grund af Gensidighed med Hensyn til Beskyttelsesregler- ne mellem Danmark og Værkets Hjemland har opnaaet Beskyttelse i Danmark ved kgl. Anordning..	201—208
Beskyttelse for Værker fra Bernerunionens Lande	201—207
Beskyttelse for Værker fra U. S. A.....	207—208
Danske Værkers Beskyttelse i Udlandet.....	208—209
§ 37. Lovens Ikrafttræden fra 1. Juli 1933.....	209—213
Virksomheden af Ikrafttrædelsen paa de enkelte Punkter, paa hvilke Loven af 1933 adskiller sig fra Loven af 1912.....	210—212
2. og 3. Stk. Forbehold med Hensyn til Anven- delse af Gengivelser og Materiale, der er ud- arbejdet inden Lovens Kundgørelse.....	212—213
4. Stk. Opretholdelse af de i Tillid til den hidtil gældende Ret stiftede Retsforhold.....	213—214
§ 38. Det kongelige Teaters Opførelsesret.....	214
§ 39. Ophævelse af Loven af 1. April 1912. Bevarelse af de ældre Privilegier.....	214—215
Bernerkonventionen	217—239
Kongelig Anordning af 12. September 1933 om An- vendelse af Lovens Regler paa Værker fra Berner- unionens Lande.....	230
Kongelig Anordning af 12. September 1933 om An- vendelse af Lovens Regler paa nordamerikanske Værker	241
Undervisningsmin. Bekendtgørelse af 16. Sept. 1933 om Danmarks Tiltrædelse af Bernerkonventionen	242
Sagregister.....	243—255
Tillæg. Formularer.....	257 ff.

INDLEDNING

Lovgivning om Forfatterret og Kunstnerret i Danmark. I Oldtid og Middelalder finder vi intet Spor af Lovgivning om Forfatterret og Kunstnerret her i Landet ligesaa lidt som i andre Lande, og Trangen til en saadan Lovgivning var heller ikke til Stede. Dels var i disse Epoker af vor Historie den litterære og kunstneriske Produktion af meget begrænset Omfang og var i særlig Grad knyttet til Kirken (Munkenes historiske og teologiske Skrifter, Kalkmalerierne i Kirkerne), der som en af Landets centrale Magtfaktorer var i Stand til at ramme dem, der maatte gøre sig skyldige i Misbrug, dels var Mulighederne for Værkernes Spredning overordentlig begrænsede, idet man ikke kendte Bogtrykning, ligesom den direkte Oplæsning, Opførelse eller Udførelse af Værket for en større Kreds af Personer var i høj Grad vanskeliggjort ved Landets spredte Bebyggelse og de slette Kommunikationsmidler. Først da Bogtrykkerkunsten i det 15. Aarhundrede opfandtes, og den grafiske Kunstproduktion udvikledes, og de kort Tid herefter stedfindende mægtige aandelige Rørelser (Renæssancen, Reformationen), der ogsaa satte sig kraftige Spor herhjemme, tilførte Litteraturen og Kunsten en ny Stofmængde, begyndte Spørgsmaalet om en Beskyttelse for den aandelige Produktion at gøre sig gældende. Hvad man først gjorde sig klart, var Trangen til en økonomisk Beskyttelse for den Forlægger, der paatog sig at udsprede en Flerhed af Eksemplarer af et Værk, og som saa Afsætningsmulighederne for dette Produkt væsentlig forringede, saafremt en anden Forlægger kunde aftrykke Værket og udbyde et konkurrerende Foretagende, som eventuelt endda ikke var belastet med den Udgift til Forfatterhonorar, som Forlægger Nr. 1 maatte

udrede for at faa Adgang til Manuskriptet. Da Statsmagten begyndte at gribe ind, var det derfor i Begyndelsen i Form af Udstedelsen af Privilegier til Gunst ikke for Forfatteren, men for den Forlægger, der paatog sig Værkets Udgivelse. Saadanne Privilegier, der i det 16., 17. og 18. Aarhundrede gives i stort Antal rundt i de europæiske Stater, kendes saavel — og navnlig — for saa vidt angaar Boger, som ogsaa med Hensyn til Musikværker og grafiske Kunstværker.

Denne Form for Beskyttelse maatte dog i det lange Lob vise sig utilstrækkelig, særlig med Henblik paa de Personer, som det efter en nutildags naturlig Opfattelse mest maatte gælde om at værne, nemlig Forfatterne selv. Erkendelsen heraf har dog i de fleste Stater først paa et meget sent Tidspunkt givet sig Udtryk i Lovregler, der giver en almindelig, for alle Forfattere gældende Lovbestemmelse. England er paa dette Omraade Foregangslandet, idet der her allerede i 1709 udstedtes en Lov mod Eftertryk. Men det fortjener at nævnes, at den første Lovgivning paa dette Omraade, som paa det europæiske Kontinent i Praxis medførte en Forfatterretsbeskyttelse, var den danske Forordning af 7. Jan. 1741. Ganske vist maa det sikkert erkendes, at denne Forordning i første Række tilsigtede at beskytte Forlægger- og Bogtrykker-Interesser, jfr. Gosta Eberstein: Den svenske Författarrätten, 1923 p. 10—12, men i Praxis blev denne Forordning efterhaanden Udgangspunkt for en stedse stærkere Beskyttelse af Forfatterens Ret.

Nævnte Forordning af 1741 var den gældende Ret paa dette Omraade i over et Hundrede Aar. Under de i den givne Vilkaar har hele Udviklingen af vor Litteratur og vort Aandsliv fra Holbergs sidste Arbejder over Ewald og Wessel, Rationalismen og Romantiken til Guldalderperiodens sidste Aar fundet Sted. I al sin Ufuldkommenhed gav Forordningen dog en klar Hjemmel til Indgriben fra Forlæggernes eller Forfatterens Side mod ethvert utilladt Eftertryk, der offentliggøres i Forfatterens levende Live. Anden Benyttelse af

Værket saasom Oplæsning og dramatisk Opførelse var dog tilladt. Forordningen beskyttede kun Bøger og Skrifter, ikke musikalske Kompositioner. Paa Eftertryksbeskyttelsens Omraade gav den — ligesom den nugældende Lovgivning — Forlæggeren eller Forfatteren en egentlig Eneret, saaledes at der til en vis Grad sikredes baade økonomisk og personlig Beskyttelse.

Det næste Stadium paa Udviklingens Vej henimod den nuværende Retstilstand var Loven om Eftertryk af 29. Dec. 1857. Denne Lov gav en Række udførlige Regler om Forfatterretsbeskyttelsen i en Skikkelse, hvoraf adskilligt gennem de skiftende Love er gaaet ordret over i den nugældende Lov af 1933. I Forhold til Forordningen af 1741 udvider Loven af 1857 Beskyttelsen paa følgende Hovedpunkter: 1) Den giver Beskyttelse ikke blot imod Eftertryk, men ogsaa mod dramatisk Opførelse af Værker; 2) Den giver Beskyttelse ogsaa for Musikværker, som ikke uden Komponistens Tilladelse maa eftertrykkes eller udføres offentligt paa Scenen; 3) Værkerne beskyttes ikke blot i Forfatterens Livstid, men ogsaa i 30 Aar efter hans Død.

Ved en Række Tillægslove (Lov af 23. Febr. 1866, Lov af 21. Febr. 1868, Lov Nr. 56 af 24. Maj 1879 og Lov Nr. 48 af 12. April 1889) skete der forskellige Tilføjelser til Loven af 1857. Af særlig Betydning er Reglen i Lov af 1868 om, at Retsbeskyttelsen udvides til at vare 50 Aar efter Forfatterens Død for allerede offentliggjorte Værkers Vedkommende og Bestemmelsen i Loven af 1889, der indfører en tilsvarende Regel for uudgivne Værkers Vedkommende, samt Reglen i sidstnævnte Lov, der giver Forfattere Beskyttelse imod, at andre udgiver deres Værker i dramatiseret Form.

I den angivne noget uoverskuelige Form befandt den danske Forfatterretslovgivning sig paa det Tidspunkt, da Spørgsmaalet om Afslutning af en international Konvention, der kunde sikre Forfatteren og Kunstneren i de forskellige Lande en international Retsbeskyttelse, begyndte at blive brændende.

For Kunstnerrettens Vedkommende maatte Gennemførelsen af Retsregler vente betydelig længere paa sig end med Hensyn til Forfatterretten. Det første Udslag af Anerkendelsen af Retten til den kunstneriske Produktion gaves i Frdn. af 13. Dec. 1837. Nærmere detaillerede Regler fastsattes ved Loven af 31. Marts 1864 om Eftergørelse af Kunstarbejder, af hvis Regler ogsaa adskillige (ligesom Forfatterloven af 29. Dec. 1857) er gaaet ordret over i senere Love lige til Loven af 26. April 1933. Loven af 1864 beskyttede originale Kunstarbejder mod Eftergørelse i Kunstnerens Levetid og gav desuden Kunstneren Eneret til at lade sine Kunstværker helt eller delvis gengive ved Kobberstik, Stentryk, Træsnit eller ved lignende Kunst, hvis Frembringelse kan mangfoldiggøres ad mekanisk Vej og ligeledes ved Midler, der ikke forudsætter nogen mellemkommende kunstnerisk Virksomhed, saasom ved Fotografi eller Afstøbning. Denne sidste Eneret udlob først 30 Aar efter Kunstnerens Død. Loven beskyttede ikke udtrykkelig kunstindustrielle Værker og ikke Arkitekturværker, d. v. s. ikke selve Bygningerne, mod Efterligning, derimod beskyttedes originale Bygningstegninger. Enkelte Ændringer i Loven af 1864 fastsattes ved Loven af 23. Febr. 1866.

Efter Afslutningen af Bernerkonventionen af 1886 opstod Spørgsmaalet om at bringe den danske Forfatter- og Kunstnerretslovgivning i en saadan Form, at en Tiltrædelse fra Danmarks Side af nævnte Konvention var mulig. For Kunstnerrettens Vedkommende er Ønskeligheden af at sikre den skabende Frembringer Retsbeskyttelse ikke blot i sit Hjemland, men ogsaa i saa mange fremmede Stater som muligt, ganske klar. Kunsten er i sig selv international, den henvender sig umiddelbart til alle Jordens Folkeslag uden Hensyn til Sprog eller Nationalitet. Det samme gælder de rene Musikværker, hvorimod noget helt andet er Tilfældet med Forfatterværkerne, som kun kan opfattes af dem, der forstaar det Sprog, i hvilke de er affattede. Da den store Hovedpart af et Lands samlede Bogsalg bestaar i Bøger, der er affattede i Landets eget Sprog (enten

Værker, der oprindelig er skrevet paa det paagældende Sprog eller oversatte Værker) og da Forfatterne normalt benytter sig af deres Hjemlands Sprog, vil det ses, at en af de vigtigste Forudsætninger for, at Forfatterne skal faa noget ud af den internationale Retsbeskyttelse, er, at der gives dem Beskyttelse imod Iværksættelsen af utilladte Oversættelser af deres Værker. Og dog har Retsbeskyttelsen netop for saa vidt angaar dette Punkt haft vanskeligt ved at bane sig Vej.

Den danske Forfatterlov af 1857 kender saaledes ikke til Beskyttelse af Værker mod den Bearbejdelse, der bestaar i Omskrivning af et Værk fra den ene Form til den anden eller fra det ene Sprog til det andet. Forst ved Tillægsloven af 1889 anerkendtes en enkelt Side af en saadan Retsbeskyttelse, idet der, som foran omtalt, gaves Forfatteren Beskyttelse mod, at andre foretager Dramatisering af hans Værk, hvorimod Beskyttelsen imod Oversættelser stadig maatte lade vente paa sig.

Da Bernerkonventionen allerede i sin oprindelige Affattelse beskyttede mod Oversættelser — omend kun i begrænset Omfang, nemlig i 10 Aar fra Originalværkets første Offentliggørelse at regne —, var det nødvendigt at sikre i det mindste en saadan Retsbeskyttelse i den danske Forfatterlov. Af Hensyn til Ønskeligheden af dels at kunne tiltræde Bernerunionen, dels at faa kodificeret de mange spredte Lovgivningsbestemmelser paa Forfatter- og Kunstnerrettens Omraade (Love af 1857, 1804, 1866, 1868, 1879 og 1889) toges der i Begyndelsen af 1890'erne fat paa Udarbejdelsen af en helt ny Lov om Forfatter- og Kunstnerret. I dette Arbejde deltog Repræsentanter saavel fra Danmark som fra Norge, og det lykkedes at udarbejde et fælles dansk-norsk Udkast til en saadan ny Lov. Medens dette Udkast i Norge blev til Lov allerede i 1893, og Norge snart derefter tiltraadte Bernerunionen, vakte det nye danske Lovforslag, der paa mange Maader udvidede Forfatter- og Kunstnerretten, og saaledes ogsaa bragte Beskyttelse mod Oversættelse i den Udstrækning, som Bernerkonventionen af 1886 forudsatte,

stærk Modstand i Rigsdagskredse, hvor Betænkeligheden (navnlig set fra Dagspressens Synspunkt) ved at indrømme den Beskyttelse for hele den fremmede Oversættelseslitteratur, som var Prisen for, at danske Forfattere i Udlandet kunde opnaa en tilsvarende Beskyttelse, var meget fremherskende.

Først i 1902 — efter Systemskiftet — lykkedes det at faa gennemført Loven, der udstedtes som Lov om Forfatterret og Kunstnerret Nr. 189 af 19. December 1902. Denne Lov svarer i sin Opbygning, sin Paragrafinddeling og sin hele almindelige Affattelse nøje til den nugældende Lov, omend naturligvis Enkeltreglerne paa mange Punkter er undergaaet Ændringer ved de stedfundne Revisioner i 1904, 1908, 1912 og 1933. Endvidere svarer Loven af 19. December 1902 paa ganske enkelte Punkter nær til den norske Lov om Forfatter- og Kunstnerret af 4. Juli 1893, der med visse Ændringer af 25. Juli 1910 har været gældende norsk Ret indtil 1930, da en helt ny og meget moderne Lov (Lov om Værn for Aandsværker af 6. Juni 1930) traadte i Kraft.

Loven af 1902 gav baade mundtlige og skriftlige Forfatterværker og musikalske Kompositioner Beskyttelse mod offentlig Udspredding ved Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej, ved dramatiske Opførelser og — dog i et vist begrænset Omfang og kun under Forudsætning af Forbud paa Titelbladet — ved offentlig Udførelse eller Oplæsning. Kunstværker beskyttedes mod offentlige Gengivelser. Beskyttelsen varede i 50 Aar efter Kunstnerens Dod, hvad der for Forfatterrettens Vedkommende var i Overensstemmelse med gældende Ret, medens det for Kunstnerrettens Vedkommende betød en Udvidelse, jfr. Fremstillingen i det foregaaende. Beskyttelse mod Oversættelser gaves i det i Bernerkonventionen af 1886 forudsatte Omfang, nemlig i 10 Aar efter Originalværkets første Offentliggørelse.

Imidlertid var Bernerkonventionens Regler paa dette Punkt blevet ændrede ved en Tillægsakt, der vedtoges paa en Konference i Paris i 1896, og som bragte Oversættelsesbeskyttelsen et vigtigt Skridt henimod den

naturlige Form for denne Beskyttelse, nemlig en Varighed i lige saa langt et Tidsrum som Beskyttelsen imod Gengivelser paa Originalsproget. Tillægsakten bestemte nemlig, at Forfatteren foruden en ubetinget Beskyttelse mod Oversættelser i 10 Aar kunde kræve en Beskyttelse af ligesaa lang Varighed som Beskyttelsen mod Gengivelser paa Originalsproget, naar han inden 10 Aar efter Originalværkets første Offentliggørelse lod offentliggøre en Oversættelse paa det Sprog, for hvilken Beskyttelsen ønskedes.

Bernerkonventionen tiltraadtes af Danmark fra 1. Juli 1903 at regne, men da man ønskede en til Tillægsakten af 1896 svarende Regel angaaende Beskyttelse mod Oversættelser indført i den danske Lov, vedtoges en Lovændring desangaaende ved Lov Nr. 62 af 29. Marts 1904, hvorefter hele Loven bekendtgjordes som en ny Lov, Lov Nr. 63 af 29. Marts 1904.

Da det ved Højesteretsdom i 1907 var fastslaaet, at Loven i sin daværende Affattelse ikke gav Beskyttelse for Kunstværker, der fremstilles i industrielt Øjemed, bragtes disse Værker ind under Lovens Beskyttelse ved en Lovændring, Lov Nr. 39 af 28. Febr. 1908.

Bernerkonventionen blev nu imidlertid paa en Konference i Berlin i 1908 vedtaget i en helt ny Affattelse, hvorved adskillige Ændringer indførtes, og dette gav Stødet til Udarbejdelsen af et Lovforslag om en Række dertil svarende samt andre ønskelige Ændringer i Loven af 1904. Lovforslaget forelagdes i Rigsdagsamlingen 1909—10, men først d. 1. April 1912 udstedtes den Lov om Forfatterret og Kunstnerret (Nr. 72), som siden sin Ikrafttrædelse fra 1. Juli 1912 at regne uden Ændringer har været gældende dansk Ret paa dette Omraade lige til 1. Juli 1933.

Her skal blot nævnes nogle af de vigtigste Punkter, paa hvilke Loven af 1912 adskiller sig fra 1904-Loven:

Loven giver udtrykkelig Beskyttelse mod Forfatterværkers utilladte kinematografiske Opførelse.

Oversættelsesretten fastslaaes som en naturlig under Forfatterretten henhørende Bestanddel, saaledes at Forfatteren

nu, uden at han behøver at foretage Foranstaltninger af nogen Art, kan modsætte sig Offentliggørelsen af Oversættelser af sit Værk i lige saa lang Tid, som den øvrige Del af Forfatterretten til Værket varer.

Reglerne om de af samfundsmæssige Grunde anordnede Indskrænkninger i Forfatterretten, hvorefter udgivne Værker til en vis Grad maa staa til Disposition til Brug ved videnskabelige Arbejder, ved Skolebøger, til Gudstjenestebrug, ved Velgørenhedsfester og andre ikke-erhvervsmæssige Fester o. s. v. omarbejdedes i nogen Grad (Lovens § 14).

Kunstnerretten udvidedes til at omfatte selve det originale Kunstværk, ikke blot Gengivelser deraf.

Endvidere ændredes Lovens Tekst paa en lang Række andre Punkter af mindre Vigtighed.

Da Loven af 1912 i den af Rigsdagen vedtagne Affattelse gav Adgang for Aviser og Tidsskrifter til i et vist Omfang at gengive Artikler og Meddelelser i andre Aviser og Tidsskrifter (Lovens § 15), og da Danmark efter den reviderede Bernerkonventions Art. 9 var pligtig at skaffe Tidsskriftsartikler (derimod ikke Avisartikler) fuld Retsbeskyttelse, var det nødvendigt ved Ratifikationen af den reviderede Bernerkonvention at tage Forbehold, saaledes at man paa dette Punkt blev staaende ved Bernerkonventionen i dens tidligere Affattelse (Bernerkonventionen af 1886 Art. 7 som ændret ved Tillægsakten af 1896).

Verdenskrigen og de første vanskelige Efterkrigsaar fik for en Tid Spørgsmaalet om en fornyet Revision af Bernerkonventionen til at gaa i Staa, men længe kunde det dog ikke vare, før Ønsket om en konventionsmæssig Behandling af de Problemer, der i den siden 1908 forløbne Aarrække var blevet aktuelle, blev saa brændende, at det maatte omsættes i Handling.

Hvad der i særlig Grad gav Stødet hertil, var den i disse Aar stedfundne stærke Udvikling af de tekniske Gengivelsesmaader for Forfatter- og Musikværker (Radio, Film), men ogsaa en lang Række andre vigtige Spørgsmaal forelaa til Behandling (Spørgsmaalene om Bernerkonven-

tionens Stilling til mundtlige Værker, kunstindustrielle Værker, Beskyttelsestidens Længde, Avisers og Tidsskrifters gensidige Laaneret, Citater og Antologier og de gengivende (eller udøvende) Kunstneres Retsstilling).

Fra den italienske Regering og Bernerunionens Bureau modtog den danske Regering i 1927 — ligesom alle øvrige Unionslande og en Række andre Stater — Indbydelse til at deltage i en Konference i Rom med det Formaal at revidere Bernerkonventionen. Samtidig modtog man en Række Forslag med Hensyn til den forestaaende Konferences Arbejde, som af Undervisningsministeriet blev gjort til Genstand for Behandling i et sagkyndigt Udvalg*). Dette Udvalg afgav Betænkning i 1928 (utrykt), og i Maj—Juni 1928 fandt da i Rom Konferencen Sted, ved hvilken Lejlighed Repræsentanter for Danmark deltog og af den danske Regering var udstyret med den Bemyndigelse, som det sagkyndige Udvalg i sin Betænkning havde anbefalet.

Den 2. Juni 1928 undertegnedes i Rom en paany revideret Bernerkonvention, der indeholdt en Række Ændringer i Forhold til Konventionen af 1908, særlig paa nogle af de Punkter, der foran er nævnt som dem, der udgjorde Konferencens Forhandlingsstof, men ogsaa paa visse andre Punkter, saaledes Spørgsmaalet om Kunstnerens og Forfatterens personlige Ret (jfr. S. 24—25), som ikke forud havde været gjort til Genstand for skriftlig Behandling mellem Unionslandene, men som paa Konferencen viste sig at være et af de Problemer, der havde de Delegeredes største Interesse, og som resulterede i en ny positiv Konventionsbestemmelse (Art. 6 bis). Paany var Danmark da i samme Situation som efter Berlinerkonferencen i 1908. Den danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret opfyldte ikke paa alle Punkter de Krav, som maatte stilles til den for at gøre det muligt for Danmark at tiltræde Bernerunionen i dens forandrede Skikkelse.

Med det Formaal dels at undersøge i hvilket Omfang de

*) Det væsentligste af Betænkningens Indhold er gengivet i den trykte danske Udvalgsbetænkning af 1931 p. 7—10.

paa Konferencen i Rom i 1928 vedtagne Ændringer i Bernerkonventionen nødvendiggjorde Ændringer i den dagældende danske Forfatterlov af 1912, for at den nye Konvention kunde ratificeres af den danske Stat, dels at foreslaa de Ændringer, som — indenfor Konventionens Rammer — maatte anses for ønskelige, med Henblik paa de siden Lovens Emanation indhostede Erfaringer og moderne fremmede Forfatterloves Systematik, nedsattes i 1929 et nyt sagkyndigt Udvalg, som efter et Par Aars Arbejde afgav Betænkning i 1931.

I Udvalgets trykte Betænkning (jfr. R.T. 1931—32 Till. A. Sp. 5241—5320) redegøres der for, at man efter Overvejelse er kommet til den Anskuelse, at det vil være rigtigst at blive ved den Systematik, som kendetegner den hidtil gældende danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret, Loven af 19. Dec. 1902 (udstedt i ændret Skikkelse paany under 29. Marts 1904 og 1. April 1912), nemlig at dele Loven i to selvstændige Afsnit, eet om Forfatterret (herunder Ret til musikalske Værker) og eet om Kunstnerret.

Udvalget overvejede bl. a. at foreslaa en Lov med en Systematik, svarende til den nye norske Lov om Aandsværker af 6. Juni 1930, der betyder et fuldstændigt Brud med de systematiske Principper, hvorpaa den tidligere norske Forfatterretslov (Lov af 1893), der næsten ordret svarede til den danske Lov, byggede, idet man i den nye norske Lov har opstillet et Fællesbegreb: «Aandsværker» for alle Arter af Værker, som nyder Beskyttelse paa det heromhandlede Omraade: Egentlige Forfatterværker, musikalske Kompositioner, Værker indenfor den bildende Kunsts Omraade o. s. v. For alle disse Værkers Vedkommende har man opstillet visse fælles Grund-Beskyttelsesregler, medens der naturligvis for de enkelte Arter af Værker maa gælde en Række Detailregler. Denne Systematik, der anbefaler sig af Hensyn til Gennemførelsen af den storst mulige Klarhed og Konsekvens paa Aandsværkslovgivningens Omraade, har ogsaa præget forskellige andre nye Love inden for Bernerkonventionens Lande, saaledes den finske.

Naar man alligevel foretrak at blive ved den herhjemme (ligesom i Norge indtil 1930) gældende Systematik, var det væsentligst af Hensyn til, at Loven, saaledes som den nu var opbygget, havde vist sig at være et godt Grundlag for Praksis og Udvikling, og for ikke at tilintetgøre hele den Udbygning, som Loven herved efterhaanden havde faaet.

Udvalgets Forslag gik derfor kun ud paa en Række Detailændringer til Loven af 1912, ialt 26 Ændringsforslag, af hvilke kun de 4 ansaas for nødvendiggjorte ved den nye Bernerkonvention. Om Udvalgets Forslag se nærmere Betænkningen af 1931.

Paa Grundlag af Udvalgets Forslag fremsatte Undervisningsministeren i Rigsdagssamlingen 1931-32 et Forslag til en ny Lov om Forfatterret og Kunstnerret, der bestod i den ældre Lov af 1. April 1912, i hvilken Udvalgets Ændringsforslag var indarbejdede. Loven gennemførtes ikke i nævnte Rigsdagssamling, hvorfor Lovforslaget (med enkelte Smaaændringer af nærmest formel Natur) fremsattes paany i Rigsdagssamlingen 1932-33. Under Behandlingen i Landstinget undergik Lovforslaget nogen Ændring paa visse Punkter, af hvilke dog ingen var af særlig vidtgaende Betydning. Folketinget vedtog Lovforslaget i den af Landstinget vedtagne Affattelse, hvorefter det stadfæstedes af Kongen d. 26. April 1933.

Loven traadte i Kraft d. 1. Juli 1933.

Som de vigtigste af de Punkter, paa hvilke Loven af 1933 adskiller sig fra 1912-Løven, kan nævnes følgende:

Det er udtrykkelig fastslaaet, at Loven beskytter mod enhver Form for Offentliggørelse af de Værker, den vedrører, (jfr. under § 1).

Erhvervsmæssig Oplæsning er blevet ubetinget forbudt, (jfr. under § 14 g).

Der er fastslaaet Beskyttelse for Reklamers Opstilling, (jfr. under § 2 c).

Forfatterens og Kunstnerens personlige Ret (Beskyttelse for Forfatternavnet og mod væsentlige Føringelser og ære-

krænkende Forvanskninger af Værket) er udtrykkelig fastslaaet, endog som stedsevarende (jfr. under § 9, 4. Stk. og § 27, 7. Stk.).

Reglerne om Komponistens Beskyttelse mod offentlig Udførelse af hans Værker, der tidligere var stærkt begrænset, er undergaaet en væsentlig Forandring (jfr. under § 14 h).

Reglerne om Dagbladenes Ret til gensidige Laan hos hinanden er ændrede i nogen Grad (jfr. under § 15).

Iøvrigt er der foretaget en Række andre Ændringer, hvorom henvises til Omtalen af Paragrafferne 6, 5. Stk., 8, 9, 12, 2. Stk., 14 a, 14 b, 17, 18, 19, 20, 25, 27, 3. og 4. Stk., 31 og 37.

Efter Gennemførelsen af denne Lov er Bernerkonventionen i dens i Rom i 1928 reviderede Skikkelse tiltraadt af Danmark uden Forbehold af nogen Art fra 16. Sept. 1933 at regne.

Forfatterrettens og Kunstnerrettens juridiske Karakter. At give en videnskabelig Udredning af Forfatterrettens og Kunstnerrettens juridiske Karakter er ikke nærværende Værks Sag, herom henvises til Vinding Kruse I p. 206—10, 223—24 og V p. 1980—87 og sammes Afhandling i Tidsskrift for Retsvidenskab 1907 p. 181—237, der er optaget i Grundtvig: Forfatterretten, 2. Udg. 1918 p. 22—52.

I Hovedtrækkene kan det siges, at enhver Forfatterrets- og Kunstnerretslovgivning maa gaa ud paa at sikre Forfatteren eller Kunstneren (inden for visse Grænser), at saavel hans økonomiske som hans personlige aandelige Interesser med Hensyn til det af ham udarbejdede Værk sikres.

I selve Grundreglen for al Retsbeskyttelse paa det heromhandlede Omraade i alle Stater saavel som i Bernerkonventionen har ikke blot Rettens økonomiske men ogsaa dens personlige Karakter faaet et stærkt Udtryk. Retten bestemmes nemlig som Forfatterens eller Kunstnerens Ret til at afgøre om, hvornaar, hvorledes, i hvilken Skikkelse og i hvilket Omfang hans Værk skal gores bekendt for Offentligheden.

Saafrømt det kun var Retsordenens Hensigt at beskytte Forfatterens (eller Kunstnerens) rent økonomiske Interesser, vilde det være tilstrækkeligt at anordne, at de ovennævnte Foranstaltninger kun kunde foretages mod en økonomisk Ydelse til Forfatteren eller Kunstneren, (altsaa f. Eks. en Regel som den, der i et vist begrænset Omfang er gældende i England, hvor enhver i Perioden mellem 25 og 50 Aar efter Forfatterens Død kan offentliggøre hans udgivne Værker mod at betale 10 % af Bogladeprisen for ethvert solgt Eksemplar; den saakaldte Tvangslicensordning).

Forfatterrettens og Kunstnerrettens personlige Karakter faar ogsaa et stærkt Udtryk i Lovens Regler om Rettens Overdragelse, Retsforfølgningen og i den Grundsætning, der kan udledes heraf for Ekspropriation o. lign., se Vinding Kruse p. 206 ff.

Retsgrundlaget paa Forfatterrettens og Kunstnerrettens Omraade i Danmark.

Som Hovedgrundlaget maa nævnes Loven om Forfatterret og Kunstnerret Nr. 149 af 26. April 1933.

Denne Lovs Grundstamme er Loven af 19. Dec. 1902, der udstedtes i ændret Skikkelse under 29. Marts 1904, 1. April 1912 og nu altsaa under 26. April 1933.

Som Fortolkningsgrundlag for Loven maa derfor henvises til Motiverne og Rigsdagsforhandlingerne vedrørende alle de 4 nævnte Love samt vedrørende Lovændringen til § 24 ved Loven af 28. Febr. 1908. Se herom:

Vedr. Loven af 1902: R. T. 1902—03: Folket. Tid. Sp. 47—49, 604—31, 1277—93, 1455—60; Landst. Tid. Sp. 341—56, 377—84, 400—401; Till. A. Sp. 2813—42; Till. C. Sp. 15—36, 69—90. (Jfr. Rigsdagstidende 1896—97: Folket. Tid. Sp. 836—37, 942—66, 5590—5655, 5708—12; Landst. Tid. Sp. 1636—40, 1644; Till. A. Sp. 2361—82; Till. B. Sp. 1713—54; Till. C. Sp. 999—1018. 1895—96: Folket. Tid. Sp. 43, 701—02, 704; Till. A. Sp. 1965—2026. 1894—95: Landst. Tid. Sp. 35—38, 292—311, 734—70, 798—801; Folket. Tid. Sp. 2663—79, 2684; Till. A. Sp. 1965—2024; Till. B. Sp. 549—54; Till. C. Sp. 161—80. 1893—

94: Folket. Tid. Sp. 33—34. 405, 3212—78; Till. A. Sp. 2065—2122; Till. C. Sp. 853—66. 1892—93: Folket. Tid. Sp. 1822, 1848—91, 1901; Till. A. Sp. 2643—2742. 1891—92: Folket. Tid. Sp. 368—70, 797—834, 893; Till. A. Sp. 2005—86; Till. B. Sp. 2119—28. 1890—91: Landst. Tid. Sp. 609—13, 845—80, 2301—44, 2427—23; Till. A. Sp. 2875—2934; Till. B. Sp. 1783—1802; Till. C. Sp. 769—94).

Vedr. Loven af 1904: R. T. 1903—04: Landstingstid. Sp. 526, 541—44, 546—47, 577; Folket.-Tid. Sp. 3505—07, 3638, 3640; Till. A. Sp. 3299—3306, Till. C Sp. 641—44, 665—66.

Vedr. Loven af 1908: R. T. 1907—08: Landstingstid. Sp. 23, 67—78, 472—76, 525; Folket. Tid. Sp. 3683, 4213, 4478—79; Till. A. Sp. 2141—44; Till. C. Sp. 93—94, 403—04.

Vedr. Loven af 1912: R. T. 1909—10: Landstingstid. Sp. 461, 467—70, 584, 635—39, 707; Folketingstid. Sp. 5377—90, Sp. 5400—30, Till. A. Sp. 3199—3270; Till. B. Sp. 2125—28, R. T. 1910—11, Landstingstid. Sp. 1968, 1990—2005, 2010; Folketingstid. Sp. 3968—69, 4673—87, 7635—53, 7672; Till. A. Sp. 3579—3608; Till. B. Sp. 2401—06, R. T. 1911—12; Landstingstid. Sp. 222, 294, 740, 747, Folketingstid. Sp. 5781, 6691, 6797, Till. A. Sp. 3213, Till. B. Sp. 887, Till. C. Sp. 205, 865.

Vedr. Loven af 1933: R. T. 1931—32: Till. A. Sp. 5217—5320, Landstingstid. Sp. 551, 658, 695, R. T. 1932—33; Till. A. Sp. 3089, Landstingstid. Sp. 157, 308, 992, 1002, Folketingstid. Sp. 3746, 3780, 3790, Till. B. Sp. 477, Till. C. Sp. 383.

Dernæst maa der henvises til den meget fyldige Domspraksis paa dette Omraade. Ikke mindst fra de sidste 4—5 Aar findes en righoldig Samling til dels vigtige principielle danske Dømme, som skal gøres til Genstand for Behandling under Omtalen af de enkelte Paragraffer.

Endvidere kan som vejledende Fortolkningsgrundlag anvendes de udgivne Værker paa Forfatterretslovgivningens Omraade, jfr. saaledes: H. F. Øllgaards kommenterede Udgave af Loven af 1904, K. Glahns tilsvarende Udgave af

Loven af 1912, L. A. Grundtvigs »Forfatterretten« (2. Udgave 1918 ved K. Glahn) og Afsnit af Vinding Kruse: Ejendomsretten Kbhvn., 1929—33. Sidstnævnte Værk er det systematiske Værk for den aandelige Ejendomsret (Forfatterret, Kunstnerret, Patent-, Mønster- og Varemærkebeskyttelse). Om Rettens Begrundelse og Opstaaen se dette Værks I. Bd., 1. Afsnit, S. 97—104, jfr. V. Bd., S. 1980—87. Om Rettens Karakter. I. Bd. S. 206—10, om Rettens Indhold II Bd. 5. Afsnit II S. 431—499, jfr. V. Bd. S. 2001—07, (se Sagregistret i 5. Bind p. 2033, Rubrikken »aandelig Ejendome«).

Endelig bemærkes, at den norske Betænkning af 1925 ang. Forslag til Lov om Aandsværker gaar nøje ind paa Omtale af den dagældende norske Forfatterlov af 1893 (med Ændringer af 1910), som var praktisk talt identisk med den danske Lov, hvorfor de i nævnte Betænkning indeholdte Betragtninger kan anvendes som vejledende.

Paa ulovbestemte Omraader kan nogen Vejledning undertiden hentes fra Lovgivninger og Domstolsafgørelser i fremmede Stater, og disse Hjælpe midler er ogsaa taget i Brug i den efterfølgende Fremstilling af den danske Lovs Indhold.

FØRSTE AFSNIT.

OM FORFATTERRETEN.

Kapitel I.

Forfatterrettens Stiftelse, Indhold og Genstand.

§ 1.

En Forfatter har med de af denne Lov følgende Indskrænkninger udelukkende Ret til at offentliggøre sit Skrift eller mundtlige Foredrag, saasom ved:

- a. Afskrivning;*
- b. Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej;*
- c. dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — Opførelse;*
- d. Gengivelse ved Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej;*
- e. Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse (jfr. dog § 14 g.).*

Undersøgelsen af § 1 falder i 2 Hovedafsnit: 1) Hvilke Værker beskyttes efter Loven, 2) Hvilken Beskyttelse giver Loven for disse Værker.

1) Hvilke Værker beskyttes efter Loven?

Den danske Lov om Forfatterret bygger paa det Princip, at den udtrykkelig opregner de Arter af Aandsværker, der beskyttes, med den Virkning, at andre Arter af Aandsværker, som ikke staar nævnt i Loven og som ikke ved en rimelig Analogislutning kan bringes ind under en af de opregnede Arter, ikke nyder Beskyttelse.

Herved staar Loven i Modsætningsforhold til forskellige nyere Lovgivninger, saaledes den finske Lov af 3. Juni 1927

og den norske Lov af 6. Juni 1930, der opstiller et fælles Begreb »Aandsværker« som Beskyttelsens Genstand, og nærmere definerer dette Begreb som »enhver Frembringelse paa det litterære, videnskabelige eller kunstneriske Omraade.« I disse Love gives der dog en Opregning af Eksempler paa beskyttede Frembringelser, og hvis man f. Eks. betragter Eksempelopregningen i den norske Lovs § 2, vil det ses, at alle de der anførte Arter af Aandsprodukter ogsaa nyder Beskyttelse efter den danske Lov. Da den almindelige Definition af Begrebet Aandsværker paa den ene Side synes at omfatte Arter af Aandsprodukter, som efter den gængse Opfattelse Verden over ikke falder ind under Forfatterretsbeskyttelsen (saaledes videnskabelige Opdagelser og Opfindelser som saadanne, bortset fra den skriftlige eller mundtlige Form, i hvilke de fremføres for Offentligheden), medens der paa den anden Side mangler Værker, som efter den herskende Opfattelse absolut horer hjemme under Beskyttelsesreglerne, (musikalske Kompositioner, der efter fast Terminologi ikke kan indfortolkes under Begrebet »det kunstneriske Omraade«, idet Kunst kun antages at omfatte »den bildende Kunst«), og endelig lader visse Tvivlsspørgsmaal uløste (saaledes Spørgsmaalet om de »udovende« Kunstneres Retsbeskyttelse), vil vistnok den i den danske Forfatterlov valgte Fremgangsmaade være at foretrække som den, der giver det klareste, mest koncise Udtryk for, hvad Retsbeskyttelsen omfatter.

Reglerne for, hvilke Værker den danske Lov beskytter, findes spredte rundt om i Loven, og det vil derfor være praktisk her at give en samlet Oversigt over Forholdet, idet der her kun tages i Betragtning de Værker, der falder inden for »Forfatterloven« (Lovens Afsnit I), medens Værker, der falder inden for »Kunstnerloven« (Lovens Afsnit II) gøres til Genstand for nærmere Omtale paa et senere Sted i Bogen (Kommentarerne til §§ 24 og flg.).

»Forfatterloven« giver Beskyttelse for følgende Værker:

1. Skrifter (§ 1);
2. Mundtlige Foredrag (§ 1);
3. Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form (herunder Film) (§ 2 a);
4. Musikalske Kompositioner (§ 2 b);
5. matematiske, geografiske, topografiske, naturvidenskabelige, tekniske og lignende Tegninger, der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker (§ 2 c);
6. Reklamer (saavel deres Tekst og Billedstof som deres Komposition (Opstillingsmaade)) (§ 2 c);
7. Samlerarbejder (§ 3);
8. Oversættelser af bestaaende Værker (§ 5);
9. Dramatisering af bestaaende Værker (§ 5);
10. Filmatisering af bestaaende Værker (§ 5);
11. Overførelse af bestaaende Værker til mekaniske Instrumenter (§ 5);
12. Andre Bearbejdelser af bestaaende Værker (§ 5);

Værker, der fremtræder som Kombinationer af de ovenfor under Nr. 1—12 nævnte Værker nyder selvfølgelig ogsaa Lovens Beskyttelse, saaledes Operaer og Sange (Kombination af Nr. 4 og 2, evt. Nr. 1.) og Tonefilm (Kombination af Nr. 4, 3 og 2, evt. Nr. 1).

Som fælles Krav for Opnaaelsen af Beskyttelsen maa for alle de anførte Arter af Værker opstilles, at det drejer sig om Værker af en vis Nyhed, Selvstændighed eller Originalitet. Dette Hovedsynspunkt er ikke direkte udtalt i Lovens Afsnit om Forfatterret, saaledes som det er det for Kunstnerrettens Vedkommende i § 24, men det maa dog, som af Vinding Kruse (II p. 441 ff.) paavist, forudsætningsvis fremgaa af § 13, og det er forudsat i hele vor Domspraksis. Spørgsmaalet gøres til Genstand for nærmere Behandling nedenfor under Omtalen af de enkelte Arter af Værker.

2. Hvilken Beskyttelse giver Loven for de ovenfor omhandlede Værker?

Hovedlovbudet herom findes i Forfatterlovens § 1, der udtaler, at Forfatteren har en udelukkende Ret til at offentliggøre sit Værk med de af Loven følgende Indskrænkninger.

»Udelukkende Ret« betyder det samme som »Eneret«; de to Udtryk bruges af Loven i Flæng (»udelukkende Ret« i §§ 1, 2 og 24, »Eneret« i §§ 13 og 33). Forfatteren har altsaa Ret til selv at offentliggøre sit Værk, og han kan hindre andre i at gøre dette, eller gøre Tilladelsen dertil afhængig af alle opnaelige Betingelser.

Lovens § 1 giver efter sine Ord Beskyttelse for Forfatterværket ogsaa, naar det ikke er udgivet, se Ordene: »offentliggør sit Skrift«. Men noget andet er, at der kan tænkes at opstaa tvivlsomme Bevissspørgsmaal med Hensyn til, hvem der er Forfatter til et Manuskript. I Praksis ses dette Spørgsmaal dog ikke at have voldt Vanskeligheder.

I vor Domspraksis er der yderst faa Tilfælde af Offentliggørelse uden Forfatterens Samtykke af Værker, der ikke før har været offentliggjort, den Handling, der i Tilfælde af, at det drejer sig om en ulovlig Udgivelse, kaldes for »Fortryk« i Modsætning til »Eftertryk« af allerede udgivne Værker. En Landinspektør, der forventede at komme til at assistere ved Fordelingen af Udgifterne ved Inddæmningen af et Nor, udarbejdede i denne Anledning et Kort, som han til et specielt Brug udlaante til en af Lodsejerne. Kortet passerede flere Hænder, men Enden paa Sagen blev, at det var mangfoldiggjort og uddelt til alle Lodsejerne, saaledes at Landinspektøren gik glip af den Fortjeneste, han havde paaregnet ved at udarbejde sit Kort. Mangfoldiggørelsen ansaas for at være en Krænkelser af den Forfatterret til Kortet, som han havde efter § 2 c. (U. f. R. 1919 p. 40). Fortryk vil ogsaa foreligge, hvor en Forfatter i en privat Kreds holder et Foredrag, som en af de tilstedeværende stenograferer ned og derefter offentliggør, saaledes som Sagen efter Sagsøgerens Formening laa i Tilfældet i U. f. R. 1908 p. 529. I dette Tilfælde ansaas Kredsen dog af Retten

for offentlig, og der forelaa altsaa ikke »Fortryk«, men »Eftertryk«.

En Polarforsker omkommer paa en Expedition, og mange Aar efter finder en anden Expedition Efterladenskaber fra den tidligere Expedition, herunder Forskerens værdifulde Dagbog. Denne maa antages at være beskyttet mod Fortryk.

Men i det daglige Livs mangfoldige Tilfælde er »Eftertryk« af en Forfatters allerede offentliggjorte Værk den almindeligste Form for Forfatterretskrænkelse, og det vigtigste Indhold af Forfatterretten er da, at Forfatteren er beskyttet mod enhver utilladt Offentliggørelse udover den, der allerede foreligger. Har Forfatteren udsendt sin Bog i eet Oplag paa f. Eks. 1000 Exemplarer, kan han gribe ind overfor Offentliggørelse af yderligere Aftryk af Værket, og han kan ligeledes — med de af Loven udtrykkelig fastsatte Begrænsninger — gribe ind overfor enhver anden Form for yderligere Offentliggørelse af Værket, f. Eks. ved Oplæsning (dog kun erhvervsmæssig, Lovens § 14 g). Har han kun offentliggjort Værket ved Oplæsning, kan han modsætte sig yderligere Oplæsning, Trykning o. s. v. deraf. Omend dette ikke klart fremgaar af Lovens § 1, ses det dog tydeligt ved Gennemlæsning af hele Loven, og hele den foreliggende Domspraksis viser ogsaa, at dette er Meningens med Lovens Beskyttelsesregler og endog er deres vigtigste Indhold.

En vigtig Side af Forfatterrettens Indhold er det ogsaa, at Forfatteren ikke blot kan modsætte sig den direkte ordrette Gengivelse af sit Værk, men ogsaa saadan Gengivelse, ved hvilken der er foretaget Forandringer, naar disse ikke er saa væsentlige, at et helt nyt Værk maa siges at være frembragt. Det nytter saaledes ikke noget, at den, der forsøger at eftertrykke et Værk, prøver at maskere »Tyveriet« ved at gengive Værket i en noget omskrevet Skikkelse, ved delvis at benytte andre Ord, give en Romans Personer andre Navne o. s. v. (se f. Eks. U. f. R. 1912 p. 453). Men herom nærmere under Omtalen af Lovens § 13.

Efter Formuleringen af § 1 giver den Beskyttelse imod enhver tænkelig Form for Offentliggørelse af de i Loven nævnte Værker. Inden 1933 fremgik dette ikke klart af § 1, idet den da var formuleret saaledes, at der kun var tilsikret Forfatteren Eneret til Offentliggørelse ved de under Litra a—e angivne Fremgangsmaader: Afskrivning, Mangfoldiggørelse o. s. v. Alligevel ansaas i Videnskaben Lovens Indhold for at være det, at enhver Art af Offentliggørelse var Forfatteren forbeholdt (saaledes Grundtvig p. 75). Retspraksis har aldrig taget Stilling til Problemet, idet alle de Offentliggørelsesmaader, som der hidtil har været Tale om at skride ind overfor, har kunnet indrubriceres under en af de Former for Offentliggørelse, som Loven under Litra a—e udtrykkelig nævner. Nu er der foran Opregningen af Offentliggørelsesmaader indføjet »saasom ved«, og Sagen er herefter klar.

Sætningen »med de af denne Lov følgende Indskrænkninger« i første Linie af § 1 henviser til, at Loven af særlige samfundsmæssige Grunde i et vist Omfang har fastsat Undtagelser fra Forfatterens Eneret til at offentliggøre deres Værker. Herom henvises til Omtalen af de enkelte Paragraffer, i hvilke Undtagelsesbestemmelserne er optagne (§§ 8, 13, 14, 15, 21—23, 30, 31 og 33). —

De Værker, som Loven i § 1 giver Beskyttelse for, er dels »Skrifter«, dels »mundtlige Foredrag«, og begge disse Arter af Beskyttelsesobjekter skal derfor gores til Genstand for nærmere Omtale.

Beskyttelse for »Skrifter«. Loven giver ingen nærmere Definition af Udtrykket »Skrifter« og overlader saaledes ganske Forstaaelsen heraf til Retsanvendelsen og det praktiske Liv. Beskyttelsen maa antages at omfatte ethvert Skrift, d. v. s. enhver i et Sprog udtrykt Tanke-tilkendegivelse, der fikseres skriftligt, under Forudsætning

af, at den bærer Præg af Nyhed, Selvstændighed eller Originalitet, jfr. S. 31. Dette er den eneste Betingelse, der er knyttet til skriftlige Frembringelser, for at disse kan nyde Lovens Beskyttelse. Derimod maa der ses ganske bort fra Karakteren af Skriftets Indhold og det Omraade, Indholdet beskæftiger sig med, det Emne, det behandler. Ligeledes er Formen uden Betydning: Saavel Poesi som Prosa omfattes af Loven, Beskyttelsen gives for Romaner, Noveller, Piecer, Skuespil, Interviews, Brochurer, faglitterære Værker, videnskabelige Afhandlinger, overhovedet alt, hvad der er sat op i en skriftlig Form, og ganske uanset Indholdets større eller mindre litterære eller videnskabelige Værdi; Forudsætningen er som sagt blot den ene, at Skriftet byder paa noget nyt, individuelt, særpræget. Selv Skrifter, hvis Offentliggørelse betyder et Retsbrud, f. Eks. paa Grund af pornografisk eller injurierende Indhold, nyder for saa vidt Beskyttelse, som Forfatteren kan hindre andre i at offentliggøre dem. Heller ikke til Værkets Omfang kan der stilles noget som helst Krav; et Brev eller endog en enkelt Sætning, f. Eks. i en Annonce, kan være af saa særpræget Form og Indhold, at man maa anerkende Beskyttelse derfor. I vor Retspraksis træffer vi da ogsaa paa Sager om alle de anførte Arter af Skrifter, om hvilke det positivt eller forudsætningsvis er anerkendt, at der kan være Tale om Beskyttelse af dem. At Loven ikke er fremmed for Tanken om at beskytte Værker med rent praktisk Formaal kan f. Eks. ses deraf, at der i Loven (§ 2 c) er optaget Beskyttelse for Reklamer.

Beskyttelsen refererer sig saavel til Værkets ydre Form (de anvendte Ord) som til dets Indhold, naar herved forstaas den Sammenkædning af Tanker, Ideer eller udtænkte Situationer, det indeholder, efter Omstændighederne ogsaa Værkets »bærende Idé«. Derimod kan der ikke rejses Krav om Beskyttelse for de enkelte Tanker, Ideer eller udtænkte Situationer. Betragter man f. Eks. en Roman, haves der altsaa først og fremmest Beskyttelse for den ydre Form, den rent sproglige Udformning, den i Romanen anvendte

Sammenkædning af Sprogets Ord. Men dernæst maa der ogsaa anerkendes Beskyttelse for den af Forfatteren udtænkte Kombination af Situationer og Replikker, med andre Ord »Gangen i Handlingen« eller »Kompositionen«, hvorimod Forfatteren ikke kan paaberaabe sig Beskyttelse overfor en i andre sproglige Vendinger fremstillet Beskrivelse af en enkelt af de Situationer, hans Personer gennemlever. For et videnskabeligt Værks Vedkommende har Forfatteren ligeledes Eneret paa den sproglige Fremstilling i Værket, og der maa ogsaa gives ham Beskyttelse for de Tanker og Ideer, han nedlægger i Værket, f. s. v. angaar Rækkefølgen og Kombinationen af disse. Derimod giver Forfatterloven ingen Beskyttelse for de enkelte Tanker eller Ideer, de i Værket beskrevne videnskabelige Opdagelser eller lign.

De her fremførte Betragtninger er kommet klart til Orde i Dommen i U. f. R. 1912 p. 453, i hvilken det om et Værk, der formentes at være et Plagiat af et andet Værk, udtaltes, at det ikke er tilstrækkeligt til at anse Værket som nyt og selvstændigt, at der er givet de i Tekstbeskrivelsen omhandlede Personer nye Navne og Beskrivelsen er gengivet med andre Ord, naar Indholdet iøvrigt er det samme.

Endelig maa det fremhæves, at der ogsaa i visse Arter af Værker, f. Eks. Vejvisere, Registre, Kataloger o. lign., hvis Indhold iøvrigt er offentlig tilgængeligt Stof, kan ligge et saadant Særpræg i Udvælgelsen, Opstillingen og Rubriceringen, at der kan gives Beskyttelse for denne specielle Form for Aandsarbejde. At en Beskyttelse under denne Form kan gives for en Vejviser, er anerkendt i Dommen i U. f. R. 1906 p. 896. I Sagen i U. f. R. 1918 p. 839 nægtedes dog Beskyttelse for et af en Kreditforening udarbejdet Skema til Brug ved Vurderingsforretninger, til Trods for, at der heri var nedlagt mange Aars Erfaring. Det kan ikke af Dommen ses, om Beskyttelsen er nægtet, fordi Retten fandt, at et saadant Skema efter sin Art ikke kunde være undergivet Forfatterret, eller fordi det foreliggende Skema ikke opfyldte Kravene til Nyhed og Originalitet. Saafremt forstanførte Betragtning er lagt til Grund, maa

Dommen vist allerede paa Grundlag af Forfatterloven af 1912 være urigtig (dette mener Vinding Kruse i II p. 454—55), men den vilde formentlig i hvert Fald ikke kunne afsiges nu, idet Beskyttelsen efter 1. Juli 1933 maa siges at være hjemlet efter en klar Analogi af den nye Bestemmelse i § 2 c, hvorefter Reklamer er beskyttede saavel med Hensyn til Tekst (og Billedstof) som med Hensyn til Opstillingsmaade (Kompositionen), jfr. § 3, efter hvilken der gives selvstændig Beskyttelse for et Arbejde, der udelukkende bestaar i Samling og Opstilling af Forfatterværker, der er udarbejdede af andre. Af samme Grund kan formentlig heller ikke længere en Dom som Højesteretsdommen af 23. Juni 1933 (om Blanketter, hvori der var nedlagt et aarelangt, sagkyndigt Arbejde), opretholdes under den nye Lov. Endnu paa den gamle Forfatterlovs Grundlag havde forovrigt Østre Landsretsdommen af 6. Februar 1933 i denne Sag anerkendt Beskyttelse for disse Blanketter, der vedrorte forskellige offentlige Forhold, i Henhold til det nævnte til Grund for Skemaerne liggende værdifulde sagkyndige Arbejde.

Efter de anførte Betragtninger maatte man ogsaa mene, at et Værks Titel, naar den var tilstrækkelig original (f. Eks. »Og nu venter vi paa Skib«) maatte være beskyttet imod, at andre anvender den til andre Værker. Drejer det sig om Anvendelsen af et udgivet Værks Titel, vil Beskyttelsen mod den nævnte Anvendelse maaske kunne opnaas ad Forfatterlovgivningens Vej, jfr. dog Undtagelsesbestemmelsen i § 14 a, men i hvert Fald antages en saadan Titel at falde ind under Beskyttelsesreglerne i Lov Nr. 98 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse af 29. Marts 1924 § 9, og ligeledes maa denne Lovbestemmelse antages at omfatte Benyttelse af Forfatterens Navn, jfr. Vinding Kruse II p. 447.

Det i det forrige adskillige Gange fremhævede Krav til Originalitet, Nyhed og Selvstændighed refererer sig baade til Værkets Form og Indhold. Saafremt Værket ikke foreligger i nogen original sproglig Udformning, maa

der i alle Tilfælde stilles Krav om Nyhed og Originalitet for saa vidt angaar Værkets Indhold, (hvorunder ogsaa gaar Stoffets selvstændige Ordning, Plan og anden Tilrettelægning). Omvendt, saafremt Værkets Indhold ikke byder paa noget nyt og selvstændigt, men tilhorer hvad man kan kalde »det almindelige Fælleseje«, maa den sproglige Udformning være foretaget paa saa original en Maade, at der er Tale om tydeligt Særpræg (eller der maa i Samlingen og Opstillingen af Stoffet være nedlagt et Aandsarbejde af selvstændig Karakter). At opstille bestemte Kriterier med Hensyn til Kravet om Originalitet og Nyhed lader sig næppe gøre; dette maa bero paa et Skøn i det enkelte Tilfælde, og den Domstol, der skal paakende Sagen, maa eventuelt i saa Henseende raadfore sig med sagkyndige paa dette Omraade, men som en almindelig Vejledning kan det dog siges, at i jo større Grad Originaliteten mangler paa det ene af Omraaderne (Formen eller Indholdet), i jo større Grad maa dette Kendemærke foreligge paa det andet Felt. Angaaende Spørgsmaalet om, hvilke Krav der maa stilles til et Skrifts Originalitet og Nyhed, for at det skal falde ind under Forfatterlovens Beskyttelsesregler, skal yderligere gives en Oversigt over den foreliggende Domspraksis.

Beskyttelsen nægtet i følgende Tilfælde:

For en enkelt Sætning i en Annonce: »At købe Sengeudstyr er en Tillids sag«, da dette Udtryk og denne Betragtning i Forvejen var kendt og ikke opfyldte Kravene til »Nyhed«, U. f. R. 1932 p. 211.

For en »Bestillingsbog for Frisører«, der kun indeholdt nogle Tidsangivelser og Angivelser af de forskellige Arbejder, der kan bestilles i en Frisørforretning, U. f. R. 1932 p. 1138.

For en Beskrivelse i et Katalog af Maskiners Udstyr og Benyttelse, U. f. R. 1913 p. 331.

Beskyttelse er anerkendt for følgende Skrifter:

En Avisartikel, der skildrer en Begivenhed fra det politiske Livs Historie, U. f. R. 1932 p. 1139.

En Avisartikel om Mund- og Klovsygens Bekæmpelse, U. f. R. 1926 p. 995.

Et Interview, der gengiver en Samtale med en fra Udlandet hjemvendt Dame, U. f. R. 1932 p. 1141.

Et Filmsmanuskript, U. f. R. 1913 p. 73.

Endvidere for talrige Romaner, Digte, Skuespil og lignende Værker.

Udtrykket »Skrift« kræver som omtalt, at det paagældende Værk maa være skriftlig fikseret, altsaa paa en eller anden Maade nedskrevet, trykt eller paa lignende Maade fæslet til Papir eller andet Materiale ved Skrifttegn af den ene eller den anden Art. Visse Arter af Skrifter er af Loven helt undtagne fra Retsbeskyttelse, nemlig de i § 8 omhandlede, se nærmere under § 8.

For udgivne Skrifter er visse Arter af Benyttelse tilladt, jfr. § 14 a—g.

Endelig er aktuelle Artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal, og almindelige Meddelelser, der offentliggøres i et Dagblad eller Tidsskrift, til en vis Grad ubeskyttede imod Gengivelse i andre Dagblade eller Tidsskrifter; jfr. § 15.

Beskyttelse for mundtlige Foredrag. Selvom et af de i Omtalen af »Skrifter« omhandlede Værker ikke foreligger skriftlig fikseret, men kun er kommet frem i mundtlig Form, nyder det alligevel Beskyttelse efter Lovens § 1. Der maa her ikke lægges for megen Vægt paa Udtrykket »Foredrag«, saaledes at dette kun opfattes som de Redegørelser for et Spørgsmaal af faglig Art, der i daglig Tale omfattes af Begrebet Foredrag, men Reglen maa forstaas saaledes, at alt hvad der foredrages mundtligt, f. Eks. ogsaa Lejlighedstaler, Improvisationer o. lign., nyder Beskyttelse. Herved maa dog nøje erindres Reglen om, at kun Værker, der opfylder Kravene med Hensyn til Selvstændighed, Nyhed eller Originalitet, omfattes af Lovens Beskyttelsesregler. Naar Loven saaledes anerkender Beskyttelse for mundtlige Værker, vil det være en Forfatterretskrænkelse, saafremt andre benytter en af en Forfatter mundtlig skitseret Ide til et kommende Arbejde. Men særprægede Værker, der

foredrages mundtligt, vil dog som Regel tillige foreligge skriftligt fikserede. Dette maa saaledes antagelig have været Tilfældet i den i U. f. R. 1908 p. 529 omtalte Sag, der drejede sig om et forsikringsvidenskabeligt Foredrag, og vor Retspraksis kan herefter ikke opvise et eneste Tilfælde, hvor der har været rejst Krav om Beskyttelse for mundtlige Værker.

Beskyttelse for Skrifter og mundtlige Foredrag — ligesom for de øvrige Arter af Værker, der omfattes af Lovens Regler — haves som tidligere omtalt paa den Maade, at Forfatteren har Eneret med Hensyn til Værkernes Offentliggørelse og yderligere Offentliggørelse.

Af afgørende Betydning for Forstaaelsen af Lovens Regler bliver det derfor, hvad der skal forstaaes ved Begrebet »Offentliggørelse« i den i Forfatterlovens § 1 omhandlede Forstand.

Forfatterloven kender 2 Hovedformer for Offentliggørelse: 1) Offentliggørelse ved Spredning af Materiale, paa hvilket Værket er fikseret, saaledes at det derfra kan opfattes af Erhververen ved Ørets eller Øjets Hjælp (Bøger, Grammofonplader, Films m. m.) (§ 1 a og b). 2) Offentliggørelse ved direkte Fremføring for Publikum af Værket, enten ved Oplæsning, Fremsigelse, scenisk Opførelse, Gengivelse ved Hjælp af mekaniske Instrumenter eller lignende, (§ 1 c—e og § 2 b).

For Overtrædelse af Forbudet mod de førstnævnte Arter af Offentliggørelse fastsætter Loven Regler om Straf, Erstatning m. m. i §§ 16 og 17, hvorimod Overtrædelser af sidstnævnte Art rammes af Reglerne i § 18.

Medens det nu som tidligere omtalt er Meningen med Loven, at den skal beskytte imod enhver tænkelig Art af Offentliggørelse, ikke blot de særlige under Litra a—e i § 1 nævnte, (jfr. Ordet »saasom« i 2. Linie af § 1), maa dette dog nærmere forstaaes derhen, at den giver Beskyttelse mod enhver Art af Offentliggørelse, der kan henføres til en af de to nævnte Hovedgrupper. Saafremt en Offentlig-

gørelsesmaade ikke kan det, vil Overtrædelser nemlig ikke hverken direkte eller analogisk kunne bringes ind under nogen af Paragrafferne 16, 17 eller 18. Der vil altsaa ganske mangle Bestemmelser om Retshaandhævelsesmidler for Forfatteren.

Ud fra denne Betragtning maa det saaledes anses for givet, at Forfatterne efter Forfatterlovens Regler ikke vil kunne modsætte sig, at den, der paa lovlig Maade erhverver et Eksemplar af et udgivet Værk, udlaaner, udlejer eller udstiller dette Værk offentligt og derved foretager en Handling, der maaske kunde betegnes som en saadan yderligere Offentliggørelse af Værket, der ellers efter Lovens Hovedgrundsætning om Beskyttelse mod al utilladt Offentliggørelse og yderligere Offentliggørelse maatte være forbudt. Handlingen vil afgjort ikke kunne henføres under nogen af de i § 18 nævnte uretmæssige Handlinger, og den vil ligesaa afgjort ikke kunne henregnes under Forfatterretskrænkelser, der omhandles i §§ 16 og 17 (Trykning, Afskrivning, Mangfoldiggørelse); tværtimod kunde man vel antage, at naar § 17 fastsætter Straf for den, der forhandler, uddeler eller udlejer et i Strid med Loven mangfoldiggjort Værk, men ikke omtaler nogen Straf eller andre Følger for den, der forhandler, uddeler eller udlejer et lovlig mangfoldiggjort Værk, vil en saadan Handling ikke være i Strid med denne Lov.

For Forfatternes Vedkommende er det heromhandlede Spørgsmaal af vidtrækkende økonomisk Betydning, idet deres Værker i vore Dage i meget stort Omfang af offentlige og private Biblioteker udlaanes og udlejes til Publikum, uden at der betales Forfatterne nogen særlig Afgift herfor udover Betalingen for det enkelte Eksemplar af Værket, Bibliotekerne køber. At gaa nærmere ind paa Argumenterne for og imod Bibliotekernes fri Udlaansret er ikke nærværende Værks Sag; her skal blot gøres Rede for Forfatternes retslige Stilling efter den bestaaende Forfatterretslovgivning.

Medens der saaledes ikke i Forfatterlovens Regler findes nogen Beskyttelse mod nævnte Udlaan, er det derimod nu fastslaaet af Højesteret, at der efter den alminde-

lige Ejendomsrets Grundsætninger gives Forfatteren Mulighed for at opnaa en saadan Beskyttelse.

Da Loven af 1. April 1912 efter sin Tekst ikke hjemlede Forfatteren nogen Ret til at gribe ind overfor Bibliotekernes Udlaan, fortes Spørgsmaalet i 1930 frem for Domstolene paa den Maade, at en Forfatter og hans Forlag paatrykte de Eksemplarer af et Værk, der udsendtes i Bogladen, en Klausul om, at offentligt Udlaan eller Udleje i Lejebiblioteker m. m. af Værket ikke maatte finde Sted. Da Indehaveren af et Lejebibliotek alligevel udlaante Bogen, anlagde Forfatteren Sag mod ham for at faa anerkendt hans Forpligtelse til at respektere Forbudet, og han vandt denne Sag baade ved Landsretten og ved Højesteret (U. f. R. 1930 p. 416). Domstolene lægger Vægt paa, at der ikke i den danske Forfatterlov findes præceptive Regler hverken for eller imod Adgangen til Udlaan eller Udleje af offentliggjorte Værker. Lovgivningsmagten har altsaa ikke paa afgørende Maade taget Stilling til Spørgsmaalet, og som Følge heraf maa det staa Forfatteren frit for at bringe almindelige ejendomsretlige Regler til Anvendelse paa den af ham udsendte Bog som legemlig Genstand. Da Bogen nu var forsynet med det tidligere omtalte Udlaansforbud, og da Koberen af Bogen (Indehaveren af Lejebiblioteket) saaledes var gjort opmærksom paa Forbudet, maatte dette have effektiv Gyldighed.

Selvom den nye Lov af 1933 udtrykkelig har givet Forfatterne Beskyttelse imod alle Former for utilladt Offentliggørelse af deres Værker, kan det alligevel som udviklet i det foregaaende paa Grund af Lovens totale Mangel paa Bestemmelser angaaende Retshaandhævelsesmidler ikke antages, at der herved er sket nogen Forandring fra Retsstillingen efter Loven af 1912. At dette heller ikke har været Meningen, vil ses af Motiverne til den nye Lov (Betænkning af 1931 p. 13—14)*). Stillingen er altsaa stadig den samme,

*) At offentlig Udlaan eller Udleje af offentliggjorte Værker maa anses for en fornyet Offentliggørelse, er anerkendt i en Række fremmede Lovgivninger, der har optaget Regler angaaende dette

og den ved Højesteretsdommen af 1930 anerkendte Adgang for Forfattere til at forsyne disses Værker med Udlaansforbud bestaar stadig.*)

Forbudet kan af Sælgeren formuleres efter Forgodtbefindende, det kan formes saaledes, at det kun gælder Udleje, ikke Udlaan, men ogsaa saaledes, at det gælder begge Dele, og enhver anden tænkelig Variation kan foretages; Forbudet kan saaledes ogsaa angaa andre Benyttelser end Udlaan eller Udleje. Men herved maa det iagttages, at der ikke kan gribes ind overfor de Benyttelser af de offentliggjorte Forfatterværker, som udtrykkelig er tilsikrede i Forfatterloven (saaledes i §§ 8, 13, 14 og 15), ligesom et Forbud heller ikke vil kunne udstrække Forfatterrettens Varighed udover den i Loven fastsatte Tid (§ 21—23). Thi paa disse Punkter har Lovgivningsmagten grebet afgørende ind og af samfundsmæssige Hensyn fastsat præceptive Lovbud.

Derimod gælder Udlaansforbudet for det enkelte Eksempplar, saa længe dette eksisterer, medmindre Forbudet i sig selv er tidsbegrænset.

Forinden Offentliggørelsesbegrebet nedenfor bliver gjort til Genstand for nærmere Behandling under hver af de af Loven nævnte Offentliggørelsesarter for sig, skal her gøres nogle Bemærkninger om Begrebet (i den i Forfatterloven omhandlede Forstand) i Almindelighed.

Som tidligere nævnt beskytter Loven kun mod Offentlig-

Forhold under de Bestemmelser, der paa den ene eller den anden Maade fastsætter Undtagelser fra Lovens almindelige Beskyttelsesregler. I nogle Tilfælde gøres der iøvrigt Forskel paa, om det drejer sig om Udlaan eller Udleje. Saaledes er efter den tyske Lov af 19. Juni 1901 Udlaan tilladt, men Udleje forbudt, og det samme gælder efter den italienske Lov af 7. Maj 1925 og den polske Lov af 29. Marts 1926. Derimod fastsætter den norske Lov af 6. Juni 1930, at offentlig Udlaan eller Udleje og offentlig Udstilling af Eksemplarer af et Aandsværk kan finde Sted uden Ophavsmandens Samtykke, (denne Regel findes i § 10 under Kapitel II, »Indskrænkninger i ophavsrettens»), og tilsvarende Regler gælder i den finske Lov af 3. Juni 1927 (§ 17, Nr. 8 i Kap. II).

*) En Gengivelse og Omtale af den ovennævnte danske Højesteretsdom findes i Droit d'Auteur 1930 p. 89.

gørelse eller yderligere Offentliggørelse af de i Loven angivne Arter af Værker, og dette vil sige, at kun den Person, der paa en eller anden Maade medvirker til, at Værket udspreddes til en offentlig Kreds af Personer (ved ikke offentliggjorte Værker) eller en større offentlig Kreds end af Forfatteren forudsat (ved allerede offentliggjorte Værker), rammes af Loven. Modsætningen hertil er altsaa, at en privat Benyttelse af Værker er frit tilladt. I den norske Forfatterlov af 6. Juni 1930 er der givet en udtrykkelig Lovregel om den private Benyttelses frie Tilladelighed, idet det i § 4 hedder: »Naar det ikke sker i Erhvervsøjemed, kan enhver til privat Brug gengive eller eftergøre de i § 2 nævnte Værker«. Denne Bestemmelse har sin særlige Interesse derved, at den i det oprindelige Lovudkast havde en anden Formulering, nemlig: »Til eget personligt og privat Brug har enhver Ret til at gengive, eftergøre eller indføre de i § 2 nævnte Værker,« (Norsk Betænkning 1925 p. 1 og 35—36). Naar denne Formulering blev forladt, var det, fordi den fandtes for snæver, og ogsaa efter almindelig Opfattelse af Retsstillingen i Danmark vil »eget personligt Brug« ikke helt dække den Benyttelsesfrihed, som Loven giver Adgang til ved kun at beskytte mod Offentliggørelse. Det maa tvertimod antages, at en snæver privat Kreds udover Benytterens egen Person maa være indbefattet under den frie Benyttelse, saaledes at f.Eks. Oplæsning for eller Afskrivning til ens nærmeste paarørende af et beskyttet Værk, naar den foregaar under private Former, maa være tilladt. Nøje at fastsætte Grænsen mellem privat og offentlig Benyttelse lader sig ikke gøre under eet, men maa overlades til fornuftigt Skon i hvert enkelt Tilfælde; kun saa meget kan siges, at Lovgivningens Mening er, at Kravene med Hensyn til Kredsen og Benyttelsens private Karakter maa være ret strenge.

Derimod er der efter dansk Ret ikke nogen som helst Hjemmel til at lægge Vægt paa, om Benyttelsen sker i Erhvervsøjemed eller ikke, saaledes som man har gjort det i den norske Lovs § 4. Saafremt Benyttelsen er privat, er det ligegyldigt, om der ydes noget Vederlag eller

ej; den vil dog ikke kunne paatales af Forfatteren. Indeholder Benyttelsen derimod en Offentliggørelse af Værket, idet den henvender sig til en Kreds udover den snævrreste private, er den (bortset fra enkelte Særregler i § 14) lige ulovlig, hvad enten Benytteren modtager Vederlag eller ikke. (Noget andet er, at dette Moment kan være vejledende ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om et eventuelt Erstatningsbeløb og dettes Størrelse).

Herefter skal de enkelte i Forfatterlovens § 1 nævnte Offentliggørelsesmaader gøres til Genstand for Behandling, idet dog de to under Litra a og b angivne Offentliggørelsesmaader, for hvilke der gælder ganske de samme Regler, omtales under eet.

§ 1 a og b. Offentliggørelse ved Afskrivning og Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej. For at man kan faa den rette Forstaaelse af disse Bestemmelser, maa de kombineres med Bestemmelserne i §§ 16 og 17, der fastsætter de Retshaandhævelsesmidler, der staar til Raadighed for Forfatteren, saafremt hans Ret krænkes, men tillige giver § 1 et vigtigt Supplement paa to Punkter. For det første fremgaar det nemlig af §§ 16 og 17, at Afskrivningen og Mangfoldiggørelsen ikke blot bliver uretmæssig ved Offentliggørelsen, men ogsaa inden, nemlig naar den foretages i Offentliggørelses hensigt. Loven rammer altsaa ikke blot selve Offentliggørelsen, men ogsaa de forberedende Handlinger til denne, og giver herved for disse Offentliggørelsesmaader Offentliggørelsesbegrebet en vigtig Udvidelse. Den ulovlige Eftergørelse er fuldbyrdet, naar et Eksemplar af den uberettigede Gengivelse eller af det Materiale (f. Eks. en Grammofonplade), der skal bære den uberettigede Gengivelse, foreligger færdigt (§ 17, 4. Stk.), og fra dette Tidspunkt, men ogsaa først fra da af, kan Forfatteren kræve Materialet tilintetgjort (§ 16) og Krænkeren idømt Straf (§ 17, 1. Stk.). Forsøg maa anses for straffrit.

Om der i et givet Tilfælde foreligger Offentliggørelses-

hensigt ved en Mangfoldiggørelse, maa det blive Forfatterens Sag at bevise eller sandsynliggøre. Saafremt den, der foretager Mangfoldiggørelsen, er Forlægger eller indtager en anden Stilling, i Kraft af hvilken han normalt offentliggør Værker, vil dette jo være et vægtigt Indicium, og saafremt dette ikke er Tilfældet, men Mangfoldiggørelsen er foretaget i et større Antal Eksemplarer, taler ogsaa Sandsynligheden for, at Meningen med den er at udsprede Værket til en Kreds udover den snævre private, som alene danner Undtagelsen fra Offentliggørelsesbegrebet.

Det andet vigtige Supplement til Reglen i § 1 a og b er Bestemmelsen i § 17, 2. Stk. om, at Overførelse af et Værk paa Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej eller paa Plader, Valser, Baand eller lignende Bestanddele af saadanne Instrumenter, anses som en Mangfoldiggørelse.

Krænkelser af Forfatterretten foreligger herefter, naar nogen i Offentliggørelses-hensigt afskriver et beskyttet Værk med Pen, med Blyant eller med Skrivemaskine, lader det aftrykke eller paa anden Maade fremstille i Bogform (f. Eks. ad fotografisk Vej) eller som Piece, Avisartikel eller lign. eller fremstiller Grammofonplader, Fonografvalser, Filmsbaand (saavel til Tonefilm som til Stumfilm) m. m., ved Hjælp af hvilke Værket kan gengives.

Hvis f. Eks. et Radiofoniselskab uden Forfatterens Vidende og Vilje optager Udsendelsen paa en Valse, der muliggør senere mekanisk Gengivelse, vil der i Kraft af Radioselskabets Stilling som Offentliggører af Forfatterværker paa Forhaand være en Formodning for, at denne Handling sker i Offentliggørelses-hensigt; denne Formodning kan dog af Selskabet afkræftes, hvis det kan paavise praktiske interner Formaal med Optagelsen.

Dog skal der her mindes om de efter Forfatterlovens § 14 Litra a—f og § 15 tilladte Gengivelser af et tidligere udgivet Værk; jfr. ligeledes § 8. I Dommen i U. f. R. 1912 p. 57 er det antaget, at de nu i § 14 d omhandlede »Aftryk« ikke omfatter Optagelsen paa Grammofonplader. Denne Dom var iovrigt et klart Tilfælde af Forfatterretskrænkelser

ved Optagelsen af et Værk paa Grammofonplade: en Revueforfatters Vise blev indsunget af en kendt Revuskuespiller; selve Optagelsen paa Grammofonskive (altsaa ikke blot offentlig Gengivelse ved Hjælp af en saadan) ansaas som en stedfunden Mangfoldiggørelse i Offentliggørelsessensigt (Grammofonpladen var udbudt offentligt til Salg) og var altsaa en Krænkelse af Forfatterens Ret, og Grammofonfabrikanten idømtes Bøde, Erstatningspligt samt Pligt til Tilintetgørelse af Restbeholdningen.

Ved Udtrykket »Mangfoldiggørelse« er der ikke tænkt paa, at der skal foreligge en større Flerhed af Værker, der er eftergjorte ad kemisk eller mekanisk Vej. Selv om der ad denne Vej kun er fremstillet ganske faa Eksemplarer, eller maaske endog kun et enkelt Eksempplar af det beskyttede Værk i Offentliggørelsessensigt, foreligger der alligevel en Overtrædelse af § 1 b. At § 1 a med Udtrykket »Afskrivning« tænker paa saavel et enkelt som en Flerhed af Eksemplarer, er jo klart.

Den »Offentliggørelse«, som efter § 1 a og b skal være foretaget, eller som det skal være Hensigten at foretage efter §§ 16 og 17, for at en Krænkelse af Forfatterretten skal foreligge, maa antages at foregaa derved, at det ulovligt afskrevne eller mangfoldiggjorte Værk udspreddes til Offentligheden udover en ganske snæver privat Kreds (jfr. ovenfor). At det udbydes til Salg vil normalt være et Kendetegn paa, at det er offentliggjort, og er blevet anset for dette i talrige Domme, (jfr. ogsaa § 37, 2. Stk.: »alhændes eller paa anden Maade offentliggøres»), men ogsaa andre Spredningsmuligheder maa tages i Betragtning, saaledes Udsendelse, Uddeling, Udlaan eller Udlejning til en offentlig Kreds af Personer, Udstilling eller Opslag paa offentligt Sted.

§ 1 c. Offentliggørelse ved dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — Opførelse. Herunder falder selvfølgelig først og fremmest den direkte ordrette Opførelse af Skuespil, Operatekster, Tone-

filmsmanuskript paa Scene eller Filmsteater, men ogsaa den Offentliggørelse, der finder Sted derved, at en Roman omskrives til Skuespil, som derefter opføres, eller at en Film, bygget over en Roman, fremvises for Publikum, indeholder i Medfør af § 1 c en Krænkelse af Forfatterretten til den paagældende Roman (bortset fra, at Overførelsen — i Offentliggørelsessensigt — paa Filmsstrimmelen i sig selv er ulovlig efter § 1 b, jfr. herom ovenfor). Erhververe af en Filmsstrimmel vil saaledes, saafremt det ikke særlig er sikret dem, normalt ikke være berettigede til at lade Filmen offentlig fremføre uden Tilladelse af Forfatteren af Filmsmanuskriptet, eventuelt ogsaa af Forfatteren af den Roman eller det Skuespil, Filmshandlingen er bygget over. For Optagelse af Værker paa Film og derpaa følgende offentlig Fremførelse af det paagældende Værk maa iøvrigt antages at gælde nøjagtig de samme Regler som for Grammofonindspilninger, jfr. under § 1 d.

At et Værk er beskyttet mod offentlig kinematografisk Gengivelse er flere Gange statueret af Domstolene, jfr. U. f. R. 1912 p. 870 og 1913 p. 73.

Med Beskyttelsesreglen mod den dramatiske Opførelse i § 1 c er vi nu ovre i de Offentliggørelsesmaader, der bestaar i en direkte Fremførelse for Publikum af det paagældende Værk. Saadan Offentliggørelse kan tænkes paa forskellige andre Maader, f. Eks. ved mekanisk Gengivelse, Oplæsning, Fremsigelse m. m., men Loven sætter dramatisk Opførelse i Spidsen, og at den ogsaa paa anden Maade fremhæver dramatisk Opførelse som en særlig effektiv Offentliggørelsesmaade, vil ses af, at den, selv i de Tilfælde, hvor Offentliggørelse ved direkte Fremførelse af tidligere udgivne Værker af samfundsmæssige Grunde er tilladt, dog alligevel reserverer Forfatteren Retten til den dramatiske Opførelse; (Lovens § 14 g og h), jfr. ligeledes de særlige Retsmidler over for dramatisk Opførelse i § 16, 5. Stk.

I Anledning heraf bliver det nødvendigt at søge Begrebet »dramatisk Opførelse« afgrænset i Forhold til Oplæsning og andre Former for Værkets direkte Fremførelse for

Publikum. Kendetegnet herfor maa regelmæssigt siges at være, at Fremførelsen af Værket sker fra en Scene eller ved et scenelignende Arrangement, at de forskellige Roller (saafremt der i Værket findes mere end een af disse) er fordelt paa flere Personer og at de medvirkendes Præstationer er af skuespillermæssig Karakter (at de »agerer«).

Saafremt et af disse Kendetegn mangler, mister Fremførelsen sin Karakter af dramatisk Opførelse og falder ind under Reglerne for Oplæsning, Fremsigelse eller lign.

Af afgørende Betydning er dernæst Spørgsmaalet, hvorledes Begrebet »Offentliggørelse« i denne Relation skal forstaas, altsaa hvilke Krav der maa stilles med Hensyn til den Kreds af Personer, for hvilke Fremførelsen af Værket finder Sted, for at denne kan betegnes som offentlig, i Modsætning til den private Kreds af Personer, overfor hvilke Fremførelse af et Værk altid vil kunne ske uden Kollision med Forfatternes Rettigheder.

Da Spørgsmaalet er fælles og maa afgøres paa samme Maade for alle de forskellige Arter af et Værks direkte Fremførelse for Publikum (dramatisk, mimisk og kinematografisk Opførelse i § 1 c, mekanisk Gengivelse i § 1 d, Oplæsning og lignende i § 1 e og Udførelse af Musikværker i § 2 b), vil det blive gjort til Genstand for Behandling under eet paa dette Sted.

Som principiel Regel maa det her opstilles, at Kredens Karakter af offentlig eller privat ikke kan være afhængig af, om Tilhørerne har erlagt Betaling eller ej, eller om Fremførelsen sker i erhvervsmæssigt Øjemed eller ej. Det, det her kommer an paa, er alene, hvorledes Udvælgelsen af de paagældende har fundet Sted. Udenfor den offentlige Kreds' Begreb falder saaledes for det første den snævre Familie- eller Vennekreds, men ogsaa en Oplæsning eller dramatisk Fremførelse eller lign., der finder Sted indenfor et privat snævert afgrænset Omraade, f. Eks. i en Skole (jfr. en fransk Dom i Droit d'Auteur 1932 p. 54), en Forening af ganske privat Karakter eller lign. maa være frit

tilladt. Saasnart vi forlader dette snævre private Omraade, kommer vi over i de Tilfælde, hvor Fremførelsen af Værket er afhængig af Forfatterens Tilladelse. Er der Tale om Tilstedeværelsen af en mere tilfældig Kreds af Personer, og ikke blot de af Arrangoren særligt udvalgte, som staar i et til denne knyttet særligt Forhold, der kan begrunde Anvendelsen af Udtrykket »privat« paa deres Nærværelse, er vi ovre i den i Forfatterlovens Forstand offentlige Kreds, der rammes af Reglerne i §§ 1 og 2. Det vil her være uden Betydning, om Kredsen maaske i skattemæssig og politimæssig Henseende betegnes som privat og ikke »offentlig«; naar den efter de her fremstillede Retningslinier ikke falder ind under Begrebet »privat«, er den »offentlig« i Forfatterlovens Forstand. Paa den anden Side vil man sikkert altid kunne gaa ud fra, at dersom det statueres, at en bestemt Kreds er offentlig i politimæssig eller skattemæssig Forstand, vil den ogsaa være det i forfatterretlig Betydning, saaledes som Tilfældet var med den i Højesteretsdommen i U. f. R. 1925 p. 529 omhandlede Kreds, Medlemmerne af Roskilde Købstads samvirkende Fagforeninger med Familie. Der er her særlig lagt Vægt paa det store Antal Personer, der havde Adgang, og Kredsens Karakter af offentlig blev fastslaaet til Trods for, at den paagældende Forenings Formaal i og for sig var noget andet end Afholdelsen af Festligheder. — Det er statueret f. Eks. i en i Droit d'Auteur 1932 p. 21 gengivet ungarsk Dom, at hvis ikke blot en Forenings Medlemmer, men ogsaa Medlemmernes Familie og Gæster har Adgang til Foreningsmodet, maa Forfatteren kunne modsætte sig, at hans Værk fremfores ved den paagældende Lejlighed. Her er vi naturligvis ganske oplagt uden for Grænserne for privat Kreds.

Gaar vi over til at omtale offentlige Lokaler, hvortil Almenheden har Adgang, enten mod Betaling eller gratis, da vil enhver Fremførelse paa et saadant Sted af et beskyttet Værk være en Offentliggørelse. Det samme maa gælde Steder i fri Luft, hvortil Offentligheden har Adgang, gratis eller mod Betaling, i det hele taget ethvert Sted, hvortil en ubestemt, tilfældig Kreds har Adgang. Dette gælder

saaledes offentlige Parker, Lysthaver, Restauranter (se f. Eks. dansk Dom i U. f. R. 1930 p. 646 H. D., polsk Dom i Droit d'Auteur 1932 p. 69, 70), Kirker (fransk Dom i Droit d'Auteur 1932 p. 107), Teatre, Biografteatre (dansk Dom i U. f. R. 1913 p. 73), Koncertlokaler o. s. v. Ogsaa Fremførelse af Værker i en Forretning, hvortil Kunder har Adgang, maa i Almindelighed anses for Offentliggørelse, (jfr. Forudsætningen i Motiverne til Lov af 1933, dansk Betænkning af 1931 p. 27; af H.R. Dommen 1932 p. 1010 kan heller intet udledes i modsat Retning, den reserverer sig udtrykkelig Spørgsmaalet om Fremførelse i Almindelighed i en Forretning af et Værk som liggende udenfor, hvad der kan paakendes i den paagældende Sag).

Paa dette Sted maa der mindes om de vidtrækkende Undtagelser fra Beskyttelsen mod offentlig Fremførelse, som hjemles i Forfatterlovens § 14 g og h. Fuld Beskyttelse nyder dog altid uudgivne Værker, og udgivne Værker er altid fuldt beskyttede mod dramatisk Opførelse og — bortset fra, hvor det drejer sig om Undervisningsbrug — ogsaa mod erhvervsmæssig Udnyttelse af private, (se nærmere Omtalen af § 14 g og h).

Om Overdragelse af Ret til dramatisk, mimisk og kinematografisk Opførelse se nærmere Reglerne i § 10.

Krænkelser af Eneretten til Offentliggørelse ved offentlig Fremførelse af et Værk vil normalt foreligge, naar Fremførelsen finder Sted, og først herefter kan Sag om Straf og Erstatning rejses efter Forfatterlovens § 18. Forsøg maa anses for straffrit. Men særlig for dramatiske Opførelses Vedkommende hjemler Loven i § 16, 5. Stk. Adgang til en Indgriben overfor forberedende Handlinger, der bestaar i Frembringelsen af Afskrifter eller lign., idet dette Materiale, naar det fremstilles med Henblik paa dramatisk Opførelse, kan fordres tilintetgjort af Forfatteren. Da Loven i § 1 c henregner mimisk og kinematografisk Opførelse under dramatisk Opførelse, maa forberedende Handlinger af den omtalte Art til disse Offentliggørelsesmaader ogsaa rammes af Bestemmelsen i § 16, 5. Stk.

§ 1 d. Gengivelse ved Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej.

A. Grammofongengivelse. Ved Optagelsen af denne Bestemmelse i Loven i 1912 var der oprindeligt kun tænkt paa »Gengivelse ved Fonograf eller lignende Instrumenter«, (Motiverne til Loven af 1. April 1912), og denne Offentliggørelsesmaade, finder nu til Dags væsentlig Sted ved Anvendelsen af Grammofoner med dertil hørende Plader, medens Fonografer (med Valser), der nu ikke er meget i Brug, selvfølgelig stadig omfattes af Loven. Det er kun den egentlige Offentliggørelse af et beskyttet Værk ved offentlig Gengivelse pr. Grammofon, der er beskyttet efter § 1 d, medens privat Fremførelse er tilladt og Beskyttelse mod selve Overførelsen af Værket paa Grammofonplade gives efter § 1 b, jfr. § 17, 2. Stk. Endvidere er Overførelsen som saadan beskyttet efter § 5.

Retten til offentlig Udførelse kan ikke antages at være erhvervet sammen med Retten til at indspille Værket (U. f. R. 1930 p. 646), og med Købet af en Grammofonplade følger saaledes normalt ikke Retten til at lade den spille for en offentlig Kreds, men særlig Tilladelse hertil maa indhentes fra Forfatteren. Med Hensyn til, hvad der forstås ved en offentlig Kreds, henvises til Redegørelsen under Omtalen ovenfor af § 1 c. I det i U. f. R. 1930 p. 646 omtalte Tilfælde dømtes saaledes en Restauratør, der i sit Restaurationslokale pr. Grammofon havde gengivet et beskyttet Værk, for Overtrædelse af § 1 d.

B. Radiogengivelse. En særlig udvidet Betydning har Forfatterlovens § 1 faaet derigennem, at det efter en naturlig Fortolkning af denne Bestemmelse, som ogsaa er fastslaaet af Højesteret ved Dom i 1930 (U. f. R. 1930 p. 646), er antaget, at den efter sin Ordlyd ogsaa giver Beskyttelse imod Gengivelse ved Radioudsendelse. At Loven, selv om Radioudsendelse ikke kunde antages at falde ind under Ordlyden af § 1 d, alligevel vilde give Beskyttelse imod denne Form for Værkets Fremførelse for Offentligheden,

følger af Forstaaelsen af, at Opregningerne under Litra a—c i § 1 kun betyder Eksempelangivelser, medens i Virkeligheden en almindelig Beskyttelse imod alle Offentliggørelsesformer er Forfatteren forbeholdt, jfr. Ordet »saasom« foran Eksempelopregningen (se Udviklingen foran S. 34).

Spørgsmaalet om Forfatternes Beskyttelse imod deres Værkers Udsendelse i Radio har givet Anledning til vidtgaende Drøftelser Verden over, og var ogsaa paa den sidste Konference angaaende Bernerkonventionens Revision (i Rom i 1928) et af Hovedpunkterne paa Dagsordenen. For Forfatterne (og Komponisterne) maa Ønsket om at kunne hævde Beskyttelse imod, at deres Værker udsendes i Radio, efter at dette Offentliggørelsesmiddel har naaet en saa uhyre Udbredelse, som Tilfældet har været i de sidste 10 Aar, anses for et af de vigtigste Led i en effektiv Forfatterretsbeskyttelse, men for Samfundsmagten (som endda i de fleste Tilfælde er Part i Sagen, idet Størsteparten af Radiospredningsforetagenderne Verden over er offentligt organiserede) maa paa den anden Side Ønsket om af Samfundshensyn (Samfundets Interesse i størst mulig Folkeoplysning) at lette Adgangen til at udsende saa megen litterær, oplysende og musikalsk Produktion som muligt, være stærkt fremherskende. Radioselskabernes Ønske om den lettest mulige Adgang til at rundkaste den aandelige Produktion er især dikteret af Frygten for, at en Regel om, at Forfatteren skal adsporges angaaende Radioudspredelse af hans Værk, skal berede Radiofonien uoverstigelige praktiske Vanskeligheder.

Paa Konferencen i Rom i 1928 forsvaredes det Standpunkt, der gaar ud paa at indordne Radiospredning under det almindelige forfatterretlige Synspunkt, hvorefter enhver Offentliggørelsesmaade af Værket er indbefattet under Forfatterretten, af de allerfleste Staters Delegerede, medens navnlig de Delegerede fra Norge og fra Australien og New Zeeland kraftigt gik ind for en Særstilling for Radioen, begrundet i Hensynet til dens Virksomhed som kulturspredende Faktor.

Resultatet blev, at det paa Grund af den omtalte Modstand fra enkelte Staters Side ikke lykkedes at faa anerkendt Beskyttelsen mod Radioudsendelse som almindeligt Fællesprincip for hele Bernerunionen. Ganske vist udtaler den reviderede Konvention i 1. Stykke af Artikel 11bis, at Forfatterne har den udelukkende Ret til at tillade Offentliggørelsen af deres Værker ved Radiospredning, men Værdien af denne Bestemmelse svækkes i nogen Grad af Bestemmelsen i 2. Stk., hvorefter hvert enkelt af Unionslandene kan fastsætte Betingelser for Udøvelsen af denne Ret. Om disse Betingelser hedder det, at de maa være noje begrænset til det paagældende Land, at de ikke maa gøre Indgreb i Forfatterens »droit moral« og at de ikke maa gøre Indgreb i Forfatterens Ret til at erholde en retfærdig Godtgørelse, der i Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes af den dertil kompetente Myndighed. Med »droit moral« tænkes der paa, at Forfatteren har Krav paa at faa sit Navn nævnt og at være sikret imod, at der ved Værkets Fremførelse foretages saadanne Ændringer i det, som krænker hans litterære Ære og Anseelse.

Det udtales i det paagældende Udvalgs Betænkning (Undervisningsministeriets Udgave af Bernerkonventionen af 1928 p. 29—30), at det var Forudsætningen, at et Land ikke maatte gøre Brug af Muligheden for de i Stk. 2 omhandlede Begrænsninger undtagen i Tilfælde, hvor Nødvendigheden heraf er konstateret ad Erfaringens Vej i selve det paagældende Land.

I Norge har man — i Konsekvens af det Standpunkt, Norge indtog paa Konferencen i Rom — indført saadanne Bestemmelser i den nye norske Lov om »Værn for Aandsværker« af 6. Juni 1930 § 9, 6. Stk., at Forfatterens Ret til selv at bestemme, om hans Værk skal rundkastes eller ej, er gaaet tabt. Saafremt Forfatteren og Radiofonien ikke kan blive enige om, at Værket skal »kringkastes«, kan nemlig Departementet fastsætte, at Værket skal udsendes og samtidig bestemme, hvilket Honorar Forfatteren har Krav paa. Forudsætningen for, at Departementet kan udøve denne Ret, er

1) at det drejer sig om et allerede udgivet Værk, og at der er gaaet 1 Aar siden Værkets Fremkomst, for dramatiske Værkers Vedkommende tillige, at Værket har været opført i Norge eller i Udlandet, for større Musikværkers Vedkommende, at det udgivne Værk har været opført i Norge; 2) at Forfatterens »droit moral« bevares; 3) som nævnt, at Forfatteren og Radioforetagendet ikke kan blive enige om Udsendelsen.

Som det vil ses, er Norges Lovgivning i Modstrid med Bernerkonventionens Art. 11bis paa flere Punkter. For det første er der ikke i Norge, som forudsat i Bernerkonventionens Art. 11bis, 2. Stk. truffet nogen Bestemmelse om Forsøg paa mindelig Overenskomst om Honoraret i de Tilfælde, hvor Forfatteren principielt nægter at give Tilladelse til Rundkastningen af det af ham forfattede Værk, og Departementet alligevel bestemmer, at Rundkastning skal finde Sted. Dernæst mangler der i den norske Lov ganske den i Art. 11bis udtalte Forudsætning om, at Honoraret skal være »retfærdigt«. Endvidere synes det at stride mod Bernerkonventionens Forudsætninger, at den Myndighed, der skal fastsætte Honoraret, er selve det Departement, hvorunder Radiofonien sorterer, og som, navnlig efter at Radiovæsenet i Norge nu er overtaget af Staten, maa siges at være direkte Part i Sagen. Det synes at være Bernerkonventionens Forudsætning, at Sagen henvises til en upartisk Voldgiftsmyndighed og ikke afgøres eensidigt af den ene af Parterne, hvilket vil være Tilfældet i Norge, selv om Departementet i Henhold til Lovbestemmelsens Motiver (Norsk Betænkning 1930 p. 14) skal have »Bistand« af et sagkyndigt Raad. Endelig ses det ikke af Lovbestemmelsens nævnte Motiver at fremgaa, at Nødvendigheden af Indskrænkningen i Forfatterens Eneret er konstateret ad Erfaringens Vej i Norge. Der tales i Motiverne om »Frygt« og »Ængstelse« fra Radioselskabernes Side, men indhøstede Erfaringer, der viser Bestemmelsens Betimelighed, paaberaabes ikke.

Naar der her saa forholdsvis udførligt er dvælet ved Rets-tilstanden i Norge, er det, fordi denne i Virkeligheden har

stor praktisk Betydning for de danske Forfattere. Den Forfatteren i Danmark sikrede Retsstilling, hvorefter Radio-spredning gaar ind under den almindelige Eneret, som er sikret Forfatteren i § 1, kan jo nemlig i nogen Grad gores illusorisk, naar hans Værk desuagtet mod hans Vilje kan udsendes fra norske Radiostationer i et her i Landet af alle letforstaaeligt Sprog, og denne Udsendelse kan opfanges af alle her i Landet.

Her i Danmark er det som anført Lovens udtrykkelige Forudsætning, at Beskyttelse imod Radiering er Forfatteren forbeholdt i Forbindelse med hans øvrige Eneret, hvad enten denne Fremforelsesmaade betragtes som udtrykkelig henhørende under Reglen i § 1 d eller den opfattes som en selvstændig Offentliggørelsesform (inden for Gruppen: Værkers direkte Fremforelse for Publikum), som efter § 1 i sin Helhed omfattes af Retsbeskyttelsen (jfr. Udviklingen foran p. 34 og 40).

Det vil herimod navnlig ikke kunne indvendes, at Loven i § 14 g tillader »Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse af tidligere udgivne Værker, naar den ikke har Karakter af dramatisk Forestilling, og den ikke tjener privat Erhvervsøjemed,« og at Radiofonien derfor maa være berettiget til at foranstalte en saadan Oplæsning. Ved Oplæsning, Fremsigelse og anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse er der nemlig kun tænkt paa den Offentliggørelsesmaade, der bestaar i et Værks direkte Fremforelse for et tilstedeværende Publikum og ikke den indirekte ved mekaniske Instrumenters Mellekomst foretagne Fremforelse af Værket. Dette har været en bestemt Forudsætning ved Lovens Tilblivelse, idet saavel det sagkyndige Udvalg som Ministerium og Rigsdag stadig har været ganske enige om, at Bernerkonventionen i dens nye Skikkelse kunde ratificeres af Danmark, uden at det var nødvendigt at foretage nogen Ændring i den danske Forfatterlov af Hensyn til den nye Art. 11bis, jfr. saaledes dansk Betænkning 1931 p. 11—12. Men det er jo ganske klart, at Danmark absolut ikke vilde kunne ratificere Berner-

konventionen, saafremt Oplæsning i Radio af ethvert udgivet Værk var frit tilladt uden Ydelse af nogensomhelst Godtgørelse til Forfatteren. Lovgivningsmagtens Forudsætning med Anvendelsen af Begrebet »Oplæsning« m. m. i § 14 g (jfr. § 1 e) er derfor, at dette Begreb kun omfatter den direkte ved Sprogets Hjælp foretagne Gengivelse af Værket overfor et tilstedeværende Publikum uden mekaniske Apparaters Mellemkomst.

Ganske bortset herfra vilde Radioudsendelse næppe kunne falde uden for det i § 14 g omtalte »private Erhvervsøjemed«. Forudsætningen for privat Erhvervsøjemed er nemlig naturligvis ikke, at en Oplæsning, der foranstaltes af en som Selskab eller Institution organiseret Virksomhed i Erhvervsøjemed, falder udenfor Begrebet, men derimod, at Formaalet med Foranstaltningen af en Oplæsning kan være at tilføre en saadan Virksomhed en Indtægt i et bestemt offentligt Øjemed (f. Eks. Oplæsning paa en Basar til Fordel for en Sygekasse eller lignende), og dette har man ønsket at holde indenfor den frie Benyttelsesregel i Lovens § 14 g. Ordet »privat« er kommet ind i Loven under Behandlingen i Rigsdagen forud for Lov af 1933, jfr. R. T. 1932—33 Till. B. Sp. 479—80 og 491—94.

Forholdet vedrørende Forfatternes (og Komponisternes) Retsstilling overfor Statsradiofonien i Danmark er for Tiden ordnet ved mindelig Overenskomst mellem Radiofonien og de dertil kompetente Forfatter- og Komponistorganisationer. I Praxis spørger man ikke Forfatteren (eller Oversætteren), før hans Værk udsendes, og efter Udsendelsen betales den benyttede Tekst efter en bestemt Skala i Forhold til Minutantallet. Der kan ikke siges hidtil at have vist sig praktiske Vanskeligheder, der kunde motivere lovmæssig Begrænsning i den i Bernerkonventionens Art. 11bis omhandlede Retning i Forfatterens frie Retsstilling overfor Radiofonien her i Danmark, (jfr. dansk Betænkning 1931 p. 12).

Vi har hidtil beskæftiget os med Forholdet mellem Statsradiofonien og Forfatteren, og har her set, at den danske Forfatterlovs Regler gaar ud paa, at Radio-

fonien er uberettiget til uden Overenskomst med Forfatteren (eller en dertil af Forfatteren befuldægtiget Organisation) at fremføre hans Værker pr. Radio overfor Lytterne, idet dette maa anses for en — endog særlig effektiv — Offentliggørelse af Værket. Forholdet mellem Radiofonien og de enkelte Lyttere er ordnet ved en særlig Lov, Radioloven, og iøvrigt maatte maaske Statsradiofonien kunne paaberaabe sig Retsbeskyttelse for sine Udsendelser efter Forfatterlovens § 5. Tilbage bliver Forholdet mellem Forfatterne og Radiolytterne. Paa dette Punkt har Højesteretsdommen, der er gengivet i U. f. R. 1930 p. 646, fastslaaet, at Fremførelse af et beskyttet Værk pr. Højtaler for en offentlig Kreds af Personer betyder en fornyet Offentliggørelse, som ikke kan finde Sted uden Forfatterens Samtykke, idet dette Forhold antages at falde direkte ind under Lovens § 1 d. Paa samme Maade, som vi ovenfor saa, at Køberen af en Grammofonplade, hvorpaa der var indspillet et beskyttet Værk, ikke ved Købet af Grammofonpladen erhverver Ret til at spille det paagældende Værk offentligt, saaledes har heller ikke Radiolytteren ved Erlæggelsen af sin Licensafgift erhvervet nogen Ret til offentlig Fremførelse af de af Statsradiofonien udsendte Værker*). Med Hensyn til Afgrænsning af den offentlige Kreds, som der her er Tale om, henvises ganske til Redegørelsen under § 1 c, dramatiske Forestillinger (S. 47—51).

Ved H. R. Dom i U. f. R. 1932 p. 1010 er det dog fastslaaet, at en Radioforhandler i sin Forretning har Ret til at lade en Højtaler udføre beskyttede Værker med det Formaal at demonstrere den paagældende Højtaler for Kunderne. Da den paagældende Dom iøvrigt ikke ønsker at fastslaa noget om Retten til at foredrage Radiopræstationer i en Forretning, maa man gaa ud fra, at Domstolen har lagt Vægt paa, at Formaalet med at lade Højtaleren fremføre Værket i det omhandlede Tilfælde ikke har været at høre Udsendelsen for at hoste Udbytte af denne, men at høre vedkommende

*) Jfr. Statsradiofoniens Licensbetingelser, der er angivet paa Kvitteringen for Licensens Betaling.

Højttalers Klang. Dommen synes dog vanskelig at kunne forenes med dansk Rets Stilling iøvrigt paa det her omhandlede Omraade, idet der ikke ellers i Almindelighed tillægges Formaalet med den foretagne Offentliggørelse nogensomhelst Betydning.

Aflytning under private Former af Udsendelser er selvfølgelig frit tilladt.

§ 1 e. Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse.

Efter Lovene af 1902, 1904 og 1912 var Retsstillingen med Hensyn til Oplæsning o. s. v. den, at Forfatteren — bortset fra den Oplæsning, der har Karakter af dramatisk Opførelse (se herom § 1 c) — kun kunde modsætte sig offentlig Oplæsning af sit Værk, naar han havde nedlagt Forbud herimod paa Titelbladet eller foran Værket.

Efter Loven af 26. April 1933 er offentlig Oplæsning m. m. som principiel Regel forbudt, uden at Forfatteren behøver at foretage særlige Foranstaltninger, men Loven har i Stedet for i § 14 g fastsat en saa betydningsfuld Indskrænkning i denne principielle Beskyttelsesregel, at man har fundet det hensigtsmæssigt ved en særlig Henvisning i Lovens Tekst under § 1 e at gøre opmærksom herpaa. Efter § 14 g er nemlig den Oplæsning, der ikke har Karakter af dramatisk Forestilling (den falder da ind under § 1 c) og ikke tjener privat Erhvervsøjemed, frit tilladt. Medens det Forbud, Loven tidligere gav Forfatterne Adgang til at nedlægge, gjaldt baade erhvervsmæssig og ikke-erhvervsmæssig Oplæsning, er den ikke-erhvervsmæssige Oplæsning nu frit tilladt, og Forfatteren kan ikke mere ved Forbud paa Titelbladet sikre sig Beskyttelse herimod; de inden Ikrafttrædelsen af Loven af 1933 nedlagte Forbud maa antages at miste deres Kraft i saa Henseende (jfr. Lovens § 37, Grundtvig p. 182—87), medens de overfor erhvervsmæssig Oplæsning bliver overflødige.

Under »anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse« maa f. Eks. henregnes Afsyngning af et

Digt, men paa dette Punkt er den ved § 14 fastsatte Undtagelse fra Beskyttelsen endnu videregaaende end ved almindelig Oplæsning og Fremsigelse, idet ikke blot al ikke-erhvervsmæssig Afsyngning er tilladt efter § 14 g, men offentlig Benyttelse af Digte som Tekst ved Udførelse af musikalske Kompositioner er tilladt efter § 14 e, selv om den er erhvervsmæssig; dog maa der ikke benyttes mere end ganske enkelte Digte af hver Forfatter ved hver af de givne Lejligheder (se nærmere under Omtalen af § 14).

Oplæsningsforbudet gælder kun overfor offentlig Oplæsning, privat Benyttelse af Værker er selvfølgelig ogsaa i denne Relation frit tilladt, se herom nærmere under Omtalen af § 1 c. —

§ 2.

Ligeledes har Forfatteren udelukkende Ret til paa de nævnte Maader at offentliggøre:

- a. *Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form;*
- b. *musikalske Kompositioner, af hvilke tillige offentlig Udførelse er forbudt (jfr. dog § 14 h.);*
- c. *matematiske, geografiske, topografiske, naturvidenskabelige, tekniske og lignende Tegninger og grafiske eller plastiske Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker, samt Reklamer med Hensyn til Tekst, Billedstof og Komposition.*

I Kommentaren til § 1 har vi udelukkende beskæftiget os med de i nævnte Paragraf omtalte Arter af Værker, nemlig Skrifter og mundtlige Foredrag. Men Loven inddrager ogsaa andre Arter af Værker under Beskyttelsen, og en Del af disse nævnes i § 2. Beskyttelsen gælder mod de i § 1 angivne Offentliggørelsesformer, og der kan derfor i det hele henvises til Omtalen af Offentliggørelsesbegrebet under § 1, dels i Redegørelsen for denne Paragraf i sin Helhed, dels i Omtalen af de enkelte i § 1 opregnede Offentliggørelsesformer.

Iøvrigt skal der her om de enkelte Arter af Værker, der beskyttes efter § 2, gøres en Række Bemærkninger.

§ 2 a Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form.

Beskyttelse for disse Værker fastsættes efter § 2 for det Tilfælde, at de ikke foreligger skriftlig fikserede; gør de derimod det, falder de ind under § 1, jfr. R. T. 1909—10 Till. A. Sp. 3207.

Ved »andre Værker i den stumme Kunsts Form« er der ved Paragraffens Formulering især tænkt paa Films, se anf. Sted i R. T., men de i Paragraffen anvendte Udtryk passer jo ikke særlig godt paa de i Nutiden for Størstedelen anvendte Film: »Tone- eller Talefilmene«, men disse sidstnævnte Arter af Film maa dog alligevel antages at være underkastet Lovens Beskyttelsesregler, jfr. ovenfor S. 31.

Til de nævnte Arter af Værker maa der naturligvis stilles de samme Krav med Hensyn til Nyhed og Originalitet som med Hensyn til Skrifter og mundtlige Foredrag. Værkerne kan tænkes offentliggjorte enten direkte ved den i § 1 c omhandlede Opførelse eller indirekte ved, at der udfærdiges en i Ord forfattet Beskrivelse af deres Indhold, som saa offentliggøres paa en af de i § 1 omhandlede Maader. Dog er Anmeldelser og kortfattede Referater altid tilladt, jfr. § 13.

Fra Retspraksis paa det heromhandlede Omraade kan anføres den danske Dom i U. f. R. 1926 p. 796. En »Fyrtaarns- og Bivognsfilm« var ved en Fejltagelse kommet ud i Omsætningen og var havnet hos en Filmsudlejer. Denne kendtes uberettiget til at udleje Filmen, da han maatte gaa ud fra, at den Person, fra hvem han havde modtaget Filmen, ikke havde Opførelsesretten, men at denne stadig tilhørte »Palladium«.

§ 2 b. Musikalske Kompositioner.

Ved denne Bestemmelse gives der Hjemmel for, at Lov af 26. April 1933 i sit Afsnit om Forfatterretten (§§ 1—23) ogsaa omfatter Komponistbeskyttelse. Overalt, hvor der i Forfatterloven tales om »Forfatteren«, dækker denne Betegnelse derfor ogsaa Komponisterne; dette fremgaa

med al onskelig Tydelighed deraf, at Loven selv i § 2 (første Linie) omtaler Komponisten som »Forfatteren«.

Udtrykket »Forfatteren« omfatter derfor ogsaa i nærværende Kommentar stedse Komponisten, med mindre andet udtrykkelig fremgaar af Teksten.

Som for alle andre Værker i Forfatterloven kræves der ogsaa for musikalske Kompositioners Vedkommende en vis Nyhed, Selvstændighed eller Originalitet, for at Værket skal omfattes af Beskyttelsesreglerne. At definere Kravet om Selvstændighed eller Originalitet nærmere i Ord vil for Kompositioners Vedkommende være meget vanskeligt, og Retspraksis giver ikke nogen Vejledning her, idet Grænsetilfælde ikke ses at have foreligget. De under § 1 anførte vejledende Betragtninger lader sig selvfølgelig ogsaa anvende her i det Omfang, hvori det er gorligt i Betragtning af, at vi befinder os paa et andet Omraade inden for Aandsvirksomheden. Iøvrigt maa Spørgsmaalet overlades til en fornuftig Fortolkning i de enkelte Tilfælde, saaledes at Erklæringer fra sagkyndige, Udtalelser af Skøns mænd o. l. vil være vejledende.

Offentliggørelse kan ske enten ved Udgivelse af Noderne til Musikken paa en af de i § 1 a eller b omhandlede Maader, ved Musikens Gengivelse ved Hjælp af mekaniske Instrumenter (§ 1 d) eller ved direkte Udførelse for et tilstedeværende Publikum (§ 2 b). Med Hensyn til de forstnævnte Arter af Gengivelsesmaader henvises til Omtalen under § 1. Beskyttelsen mod offentlig Udførelse af Værket omtales i § 2 b. Før 1912 var denne Beskyttelse betinget af, at Komponisten udtrykkelig havde forbudt Udførelsen. Denne Betingelse ophævedes ved Loven af 1. April 1912, men Loven indeholdt i § 14 g og h saadanne Undtagelser fra Hovedreglen, at Komponistens Retsbeskyttelse i Praksis, navnlig med Hensyn til »Danse« og »Sange«, var meget ufuldstændig.

Undtagelsesbestemmelserne er nu efter Loven af 26. April 1933 samlede i den nye § 14 h, der ikke giver Danse og Sange nogen ringere Særstilling og i det hele taget

stærkt begrænser Retten til fri Benyttelse af de musikalske Kompositioner.

Med Hensyn til den nærmere Forstaaelse af Begrebet »offentlig Udførelse« henvises til Omtalen af § 1 c. Saafremt Udførelsen har Karakter af dramatisk Opførelse, kommer de herfor gældende Særregler til Anvendelse (jfr. under § 1 c), hvorved dog bemærkes, at den specielle Adgang efter § 16, 5. Stk. til at ramme visse forberedende Handlinger til Offentliggørelsen gælder for enhver tilsigtet offentlig Udførelse af Musikværker, hvad enten den har dramatisk Karakter eller ej.

§ 2 c. Forklarende og oplysende Tegninger, Afbildninger samt Reklamer.

A. Matematiske, geografiske, topografiske, naturvidenskabelige, tekniske og lignende Tegninger og grafiske eller plastiske Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker.

I Loven af 29. Dec. 1857 var det om disse Tegninger forudsat, at de skulde være af »opbyggende, belærende eller underholdende Karakter«. Dette Forlangende er ikke optaget i Loven af 19. Dec. 1902 eller senere Love, da det ansaas for tvivlsomt, om det var tilstrækkelig omfattende, jfr. R. T. 1891—92 Till. A. Sp. 2038. Som Loven nu er affattet, er den meget vidtgaaende med Hensyn til hvilke Arter af Tegninger, den medtager, idet i Virkeligheden enhver Art af oplysende eller forklarende Tegninger antages at falde ind derunder, jfr. Ordet »lignende« (Glahn p. 5). Ligeledes falder enhver Art af »Afbildninger« baade af grafisk og plastisk Art ind herunder, altsaa Tegninger, Modeller eller lign., der afbilder et eller andet. I Henhold hertil har Krav paa Beskyttelse været rejst og er blevet anerkendt af vore Domstole i en lang Række Tilfælde i Aarens Løb. Meget ofte vil de paa-gældende Værker tillige være beskyttede efter Kunstnerrettens Regler, og Sætningen: »der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker« betyder derfor nærmest kun det, at disse Tegninger o. lign. kan nyde Beskyttelse

efter Forfatterrettens Grundsætninger, selv om de ikke opfylder Betingelserne for at kunne henregnes under de kunstnerretlige Regler, idet de ikke kan henføres under Begrebet Kunst. Ordet »Hovedøjemed« er iøvrigt ikke heldigt, efter at det ved Lov af 28. Febr. 1908 er fastsat, at alle Kunstværker uanset deres Øjemed, altsaa ogsaa kunstindustrielle Værker, kan henføres under Kunstnerretten.

Kravet med Hensyn til Nyhed, Selvstændighed eller Originalitet maa selvfølgelig ogsaa stilles til de heromhandlede Værker, men særlige Krav i denne Retning udover de under § 1 nærmere beskrevne kan ikke stilles. Dette er direkte udtalt i Dommen i U. f. R. 1918 p. 441.

Offentliggørelse af disse Værker kan kun tænkes at ske paa de i § 1 a og b nævnte Maader, og de samme Regler, der gælder for »Skrifters« Vedkommende (jfr. Kommentarerne til § 1 a og b) maa ogsaa gælde f. s. v. angaar Tegninger i § 2 c.

Sluttelig skal gives en Oversigt over, hvilke Værker der efter den foreliggende danske Domspraksis er henregnet under § 2 c og altsaa erklærede for beskyttede mod Mangfoldiggørelse (i Offentliggørelsessensigt):

Billeder i en Reklamebrochure af en Vaskemaskine i Funktion, U. f. R. 1925 p. 199; Illustrationer i et Katalog over Manufakturvarer, der var fremstillet dels som Originaltegninger, dels som Originalfotografier, tagne efter de paa-gældende Varer, U. f. R. 1915 p. 892; En Omslagstegning til en Togplan, bestaaende af et Tog, et Færgeleje og en Færge, U. f. R. 1916, p. 817; Et Kort over en Krigsskueplads, U. f. R. 1913, p. 866; Et af en Landinspektør udarbejdet Kort over et udtorret Nor, U. f. R. 1919, p. 40; Et paa Grundlag af Generalstabens Maalebordsblade udarbejdet geografisk Kort, U. f. R. 1918 p. 441; Et Katalog med Modebilleder, U. f. R. 1911 p. 947, idet det i sidstnævnte Tilfælde ansaas for uden Betydning, at Formaalet med Afbildningen var at vise Industrifrembringelsers ydre Udstyr og ydre Skikkelse.

B. Reklamer med Hensyn til Tekst, Billedstof og Komposition.

For Loven af 26. April 1933 var Reklamens Stilling i Henseende til Beskyttelse efter Loven om Forfatterret og Kunstnerret usikker. En særlig original Tekst kunde vel opnaa Beskyttelse efter § 1 og en kunstnerisk udført Tegning kunde omfattes af Kunstnerrettens Regler, jfr. U. f. R. 1931 p. 1109; i mangfoldige Tilfælde er endvidere § 2 c i dens hidtidige Skikkelse bragt i Anvendelse, jfr. den ovenfor omtalte Domspraksis, og der ses aldrig at have hersket Tvivl om, at Reklamernes rent praktiske Formaal ikke kunde bringe dem uden for Kredsen af beskyttede Værker.

Naar Loven nu henregner Reklamer under Beskyttelsesreglerne, er dette altsaa kun noget nyt for saavidt angaar »Kompositionen«. Herved er der ikke egentlig tænkt paa det rent typemæssige Udstyr, Anvendelsen af Typer af særlig Form eller Udstyr, men derimod paa den samlede Reklames særlige Udførelsesmaade, de enkelte Leds Opstilling i Forhold til de øvrige.

At Beskyttelse savnedes herfor i den hidtil gældende Ret, afgiver Dommene i U. f. R. 1932 p. 211, 1930 p. 556 og 1925 p. 487 klare Vidnesbyrd om. For Reklamer, saavel for Teksten som for Billedstoffet og Kompositionen, maa de sædvanlige Krav til Originalitet, Nyhed og Selvstændighed være gældende.

Motiverne til denne nye Retsregel findes i dansk Betænkning 1931 p. 20.

§ 3.

(1). *Udgiverne af Aviser og andre periodiske Værker, af samlede Værker eller af Værker, der bestaar af selvstændige Bidrag fra forskellige Medarbejdere, har samme udelukkende Ret til Offentliggørelse af det samlede Værk, som tilkommer Forfattere.*

(2). *Forfatteren af det enkelte Bidrag bevarer, hvis ikke andet er vedtaget, Forfatterretten til dette.*

§ 3, 1. Stykke.

§ 3 omhandler de saakaldte »Samlerværker«. For at en Publikation skal kunne falde ind under Reglerne i § 3, maa det kræves, at den bestaar af en Række selvstændige Bidrag fra Forfattere; saafremt de medarbejdende Forfattere derimod har arbejdet i egentlig Fællesskab, saaledes at deres Ideer smelter sammen til et fælles Værk, der er bygget op under vekselvis Paavirkning, falder Tilfældet ind under § 6, jfr. ogsaa de særlige Regler om de Tilfælde, hvor Musik kombineres med Ord i § 7.

§ 3 giver Hjemmel til en særlig Forfatterret for Udgiverne af saadanne Samlerværker, for saa vidt angaar det samlede Værk. Udgiveren er den Person, der udvælger og samler de enkelte Bidrag, ordner dem efter en bestemt Plan, eventuelt foretager en egentlig redigerende eller kommenterende Virksomhed, derimod ikke den, der blot ordner det økonomiske og rent praktiske Forhold ved Udgivelsen. Der er selvfølgelig intet til Hinder for, at »Udgiverne« kan være en eller flere af Forfatterne til de enkelte Bidrag. Det er af afgørende Vigtighed at fastslaa, at denne Forfatterret for Udgiveren er undergivet de almindelige Betingelser for Forfatterret, først og fremmest den, at det skal dreje sig om et nyt og originalt, selvstændigt skabende Aandsarbejde. Saafremt et saadant Arbejde ikke foreligger fra Udgiverens Side, indtræder der ingen Beskyttelse efter § 3.

Og dette gælder, hvad enten det drejer sig om Aviser, Tidsskrifter eller andre Samlerværker. Aviser og Tidsskrifter vil vel som Regel falde inden for Reglen i § 3 (saaledes altsaa, at Samlingen som saadan nyder forfatterretlig Beskyttelse), og saadan Beskyttelse vil som oftest ogsaa foreligge for faglitterære Samlerværkers Vedkommende, som Konversationsleksika, historiske Samlerværker (»Sønderjyllands Historie«) juridiske Haandbøger (»Hindenburgs Formularbog«) o. lign.

Forfatterret til Samlerværket i sin Helhed kan ogsaa foreligge, hvor det drejer sig om Udgivelse af Samlinger af

helt eller delvis ubeskyttede Værker. Forfatterretten krænktes ikke blot ved uforandret Gengivelse, men ogsaa ved en ændret eller delvis Gengivelse af det samlede Værk efter Reglerne i § 13, saaledes f. Eks. hvis samtlige juridiske Medarbejdere ved et Konversationsleksikon bliver enige om en særskilt samlet Udgivelse af deres Bidrag.

Idet § 3 særlig nævner »samlede Værker«, kommer Reglerne ogsaa til Anvendelse ved Udgivelsen af Samlinger af Værker af samme Forfatter.

Naar det ovenfor er fremhævet, at der for saa vidt angaar Samlingen som saadan gælder de almindelige forfatterretlige Regler efter Loven, maa der her gøres opmærksom paa den særlige Undtagelsesregel i § 9, 11. Stk., hvorefter den deklaratriske Regel om, at et Oplag betyder 1000 Eksemplarer, ikke gælder for de i § 3, 1. Stk. omhandlede Værkers Vedkommende. Grundtvig hævder (pag. 106), at denne Regel maa gælde i Forhold til de enkelte Bidragydere. Da imidlertid § 9, 11. Stk. forudsætter Tilstedeværelsen af et særligt Forlagskontrakt-Forhold, og da Forholdet mellem Bidragyderne og Udgiveren ikke i Almindelighed er ordnet ved nogen Forlagskontrakt, maa Reglen dog vistnok begrænses til Forholdet mellem Udgiveren og Forlæggerne. Kun i de Tilfælde, hvor Bidragyderne til Trods for, at der eksisterer en særlig Udgiver, træder i direkte Kontraktforhold med Forlæggeren, kan denne Undtagelsesregel i § 9, 11. Stk. komme til Anvendelse paa Forholdet over for Bidragyderne.

§ 3, 2. Stykke.

Ofte vil Forholdet mellem Udgiveren og de enkelte Bidragydere være ordnet ved særlig Kontrakt, hvorved det ikke sjældent vil være Tilfældet, at Bidragyderne har forpligtet sig til ikke særskilt at offentliggøre de enkelte Bidrag. Men hvor en saadan Aftale ved Kontrakt eller Quasikontrakt ikke foreligger, bevarer hver af Bidragyderne efter § 3, 2. Stk. sin Forfatterret til sit Bidrag. Denne Regel maa dels betyde, at Udgiveren ikke kan disponere over Bidraget paa anden Maade end ved Optagelse i

Samlerværket, dels at Bidragyderen straks kan disponere over sit Bidrag paa enhver Maade, der ikke kommer i Strid med Udgiverens Forfatterret til Samlingen som saadan, altsaa at han f. Eks. kan offentliggøre det særskilt, alene eller i et andet Samlerværk. Dansk Ret har saaledes ikke den andetsteds fra kendte Regel om, at Bidragyderen ikke for efter Udlobet af et vist Tidsrum selv kan disponere over sit Bidrag (jfr. f. Eks. tysk Lov om Forlagsforhold af 19. Juni 1901 § 3, tidligere svensk Forfatterlov af 10. August 1877 § 5).

Forfatteren kan selv ved Siden af Udgiveren hævde det i § 15 hjemlede Kildeangivelseskrav, jfr. U. f. R. 1932 p. 1139.

For at modvirke den i Praksis ofte opstaaende Tvivl ved Forholdet mellem den enkelte Bidragyder og Forlaget tilraades det altid at slutte a) en Kontrakt mellem Udgiveren og Forlaget, b) en Kontrakt mellem Udgiveren og Medarbejderen og c) en paa a og b bygget Kontrakt mellem den enkelte Medarbejder og Forlaget. Formularer hertil findes i Tillægget til nærværende Kommentar.

Iovrigt henvises til Kommentarerne til §§ 6 og 7.

Se om Samlerværker i det hele og særlig om Forfatterens Dispositionsret over hans Bidrag Grundtvig pag. 89—92, Vinding Kruse i U. f. R. 1906 pag. 182—83, norsk Forslag 1925 pag. 38—40, 1930 pag. 7, svensk Forslag 1914 pag. 96—97.

§ 4.

Ingen Oversættelse af et Værk maa offentliggøres uden Samtykke af den, hvem Forfatterretten tilkommer.

Denne Regel, der ikke er undergaaet nogen Ændring fra Formuleringen i 1912, kunde synes overflødig, efter at det ved den nye Formulering af Lovens § 1 er udtrykkelig fastslaaet, at Forfatteren har den udelukkende Ret til at offentliggøre sit Værk paa enhver tænkelig Maade. Den har dog den Betydning, at den afskærer en Tvivl, som ellers kunde opstaa om, hvorvidt en Oversættelse af et Værk til et andet

Sprog kunde siges at være en Bearbejdelse af en saa selvstændig Art, at dens Offentliggørelse var frit tilladt efter Reglen i Lovens § 13.

§ 4 har endvidere sin særlige Betydning derved, at en tilsvarende Regel er optaget i Bernerkonventionens Art. 8, jfr. ogsaa Art. 11, 2. Stk. Beskyttelsen mod Offentliggørelse af utilladte Oversættelser i Danmark gælder saaledes for alle Værker, der hidrører fra de Lande, der har tiltraadt Bernerkonventionen.

Anerkendelsen af, at Retten til at offentliggøre Oversættelser af et Værk maa opfattes som en integrerende Del af Forfatterretten til det paagældende Værk, har dog kun langsomt banet sig Vej, saavel paa det internationale som paa det nationale Beskyttelsesomraade.

Bernerkonventionen i dens oprindelige Skikkelse (1886) paalagde kun Unionslandene Pligt til at sikre Værkers Beskyttelse mod utilladt Oversættelse i 10 Aar. Ved Tillægsakten i 1896 omformedes denne Regel saaledes, at Forfatteren kunde sikre sig den fulde Oversættelsesret for et bestemt Sprog i hele Værkets normale Beskyttelsesperiode, naar han inden 10 Aar lod offentliggøre en Oversættelse paa det paagældende Sprog i et af Unionslandene.

Da den normale Maade, hvorpaa et litterært Værk overføres fra det ene Unionsland til det andet, jo netop er ved Hjælp af Oversættelse, vil man forstaa, at disse Regler i Konventionen betød en meget alvorlig Indskrænkning i Forfatternes internationale Retsbeskyttelse. Ved den i 1908 i Berlin stedfundne Revision af Bernerkonventionen lykkedes det endelig at omforme den paagældende Artikel saaledes, at der paabødes Retsbeskyttelse mod Oversættelse i det fulde Tidsrum, i hvilket det originale Værk nyder Beskyttelse. Enkelte Unionsstater, der ikke i deres Lovgivning beskytter mod Oversættelse i dette Omfang, har maattet tage Forbehold ved Ratifikationen af Konventionen heroverfor. Saaledes gælder endnu — i Henhold til de af de paagældende Lande tagne Reservationer — i Forholdet over for Grækenland Ordningen fra Konventionen af 1886 og

i Forholdet over for Estland, Irland, Japan og Jugoslavien Ordningen fra Tillægsakten af 1896, jfr. S. 206.

Dette vil f. Eks. sige, at hvis der ikke inden 10 Aar efter et japansk Værks første Fremkomst i et af Unionslandene er offentliggjort en dansk Oversættelse af det paagældende Værk, vil Oversættelsesretten til Dansk herefter være fri.

Dansk Ret har gennemgaaet en lignende Udvikling som Bernerkonventionen.

Efter Forfatterloven af 1904 gjaldt i dansk Ret den samme Regel som efter Bernerkonventionen i Henhold til Tillægsakten af 1896, se Forfatterlov af 29. Marts 1904 § 4. Dog var Forfatteren ubetinget beskyttet mod Oversættelse fra een Mundart til en anden inden for samme Sprog, i hvilken Henseende Dansk, Svensk og Norsk betragtedes som Mundarter af samme Sprog. Først i 1912 afløstes denne Regel af den nuværende § 4.

Retten til Beskyttelse mod Oversættelser gælder selvfølgelig nu ogsaa Oversættelser fra den ene Mundart til den anden inden for samme Sprog. Den særlige Regel angaaende Dansk, Norsk og Svensk efter den ældre Lovs § 4 er ophævet som nu værende uden Interesse, idet alle de paagældende Lande har tiltraadt Bernerunionen uden noget Forbehold med Hensyn til Art. 8.

En Kontrakt, hvorved Forfatteren overdrager Ret til Oversættelse, er undergivet de almindelige Regler angaaende Overdragelse af Forfatterrettigheder, jfr. særlig Forfatterlovens § 9. Ogsaa den i § 9 indeholdte Regel angaaende Forbud mod Forandringer, ærekrænkende Beskæringer o. s. v. maa gælde i det heromhandlede Forhold, hvorved bemærkes, at de Ændringer i Værket, der er nødvendige eller dog ønskelige af Hensyn til Oversættelsens bedst mulige Skikkelse, maa det være Oversætteren tilladt at foretage, hvorimod en virkelig reel Ændring af Værkets Indhold ikke er tilladt, jfr. Hillig p. 80. Omvendt vil efter Omstændighederne en rent ordret (filologisk) Oversættelse, der berover Værket dets Tone og Farve, kunne være en Krænkelse af Forfatterens »droit moral«. Der kan selvfølgelig

her opstaa vanskelige Grænsetilfælde, og gode Grunde synes at tale for, at Oversætteren, saafremt intet særligt er aftalt, maa være ret frit stillet med Hensyn til Ordvalg og Ordstilling.

Retten til Beskyttelse mod Oversættelser maa opfattes saaledes, at Overdragelse af Ret til Oversættelse til et bestemt Sprog kun giver Oversætteren Ret til at offentliggøre Oversættelser paa dette Sprog og saaledes ikke giver Oversætteren nogen Ret til at tillade, at hans Oversættelse benyttes til Oversættelse til et andet Sprog, jfr. nærmere »Droit d'Auteur« 1921 pag. 33 og nedenfor om § 5.

Ved Bedømmelsen af Spørgsmaal angaaende Oversættelsesret maa det i det hele betones, at denne Ret maa opfattes som et integrerende Led af Forfatterretten til Værket, og almindelige forfatterretlige Regler og Betragtninger kommer derfor til Anvendelse paa Forholdet.

Medens § 4 omhandler Værkers Beskyttelse mod Oversættelser, omhandler § 5 selve Oversættelsens selvstændige forfatterretlige Beskyttelse. Til Belysning af hele Spørgsmaalet vedrorende Oversættelsesretten maa altsaa Kommentarerne til nærværende Paragraf sammenholdes med, hvad der nedenfor er anført under § 5.

Som en Sag fra dansk Retspraksis angaaende Beskyttelsen mod Oversættelser skal nævnes U. f. R. 1908 p. 298 ang. en Oversættelse af Kiplings »The light that failed«, hvor Krænkeren blev idømt Straf og en større Erstatning, ligesom Eksemplarerne af den ulovlige Oversættelse blev tilintetgjort.

Jfr. iøvrigt om Oversættelsesretten i det hele: Wilhelm Maus: »Das Übersetzungsrecht der wichtigsten Staaten der Berner Übereinkunft«. Stuttgart 1930.

§ 5.

Den, der oversætter, dramatiserer eller paa anden Maade bearbejder et Værk eller overfører det til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter, har for sin Oversættelses, Bearbejdel-

ses eller Overførelses Vedkommende samme Ret som en Forfatter.

Teksten er uforandret fra Loven af 1912.

Efter denne Paragraf beskyttes selvstændigt en Række Aandsarbejder, der bestaar i Omskabelse af et allerede eksisterende Aandsværk, og der maa, for at Skaberne af disse Arbejder skal kunne paaberaabe sig Beskyttelse, som Beskyttelsesobjekt foreligge et vist Mindstemaal af individuel Aandsvirksomhed ved Bearbejdelsen.

Et fælles Spørgsmaal, der opstaar ved disse Bearbejdelser, er dette, om Bearbejderne kan modsætte sig, at Indehaveren af Forfatterretten til det bearbejdede Værk giver andre Tilladelse til at foretage en ny Bearbejdelse. For Indehaveren af Forfatterretten til en Oversættelse af et tysk Værk til Dansk vil det kunne betyde en alvorlig Indskrænkning i Afsætningsmulighederne, saafremt der udkommer en ny dansk Oversættelse af det samme Værk, der afviger saa meget fra den oprindelige, at den ikke krænker Oversætter Nr. 1's Ret. Loven beskæftiger sig ikke med Spørgsmaalet, og man maa derfor vistnok gaa ud fra, at det i Mangel af modsat Aftale maa antages at ligge som en stilliende Forudsætning i den Aftale, hvorved Forfatteren giver Bearbejderen Tilladelse til at foretage og offentliggøre Bearbejdelsen, at han ogsaa herved har erhvervet en vis Eneret med Hensyn til Bearbejdelse af den paagældende Art, f. Eks. Oversættelse til det paagældende Sprog. I almindelig Praksis sker Overdragelse af Oversættelsesret altid med Eneret.

Naar § 5 taler om, at Bearbejderen for sin Bearbejdelses Vedkommende har den samme Ret som en Forfatter, maa dette forstaas saaledes, at Loven udstyrer Bearbejderen med de samme Beføjelser, som tilkommer Forfattere, og med de rundt om i Forfatterloven fastsatte Undtagelser. Bearbejdelsen er for saa vidt uafhængig af Forfatterretten til det bearbejdede Værk, som Tidsfrister o. lign. maa beregnes i Relation til Bearbejdelsen, men den fulde Forfatterret tilkommer dog kun den tilladte Bearbej-

delse. Den Bearbejdelse, der foretages uden eller mod Originalværkets Forfatters Vidende eller Vilje, savner et væsentligt af de Momenter, som karakteriserer den fuldstændige Forfatterret. Medens Bearbejderen nemlig kan modsætte sig, at andre offentliggør hans Værk, har han ikke selv nogen Ret til at offentliggøre Værket*), jfr. Vinding Kruse pag. 476—77; svensk Forslag 1914 pag. 94—95.

Det er her værd at minde om Ordlyden af den tilsvarende Bestemmelse i Bernerkonventionen Art. 2, 2. Stk.: »Oversættelser, Bearbejdelser, Musikarrangementer og andre omformede Gengivelser af et litterært eller kunstnerisk Værk . . . nyder samme Beskyttelse som Originalværker uden dog at gøre Indskrænkning i Forfatterens eller Kunstnerens Rettigheder med Hensyn til det originale Arbejde.« Men selvfølgelig nyder Bearbejderen Beskyttelse for sin Bearbejdelse ogsaa over for Originalværkets Forfatter.

Se iøvrigt om § 5 i det hele Vinding Kruse II pag. 457—58, Grundtvig pag. 81—83, hvor det fremhæves, at Forfatterretten til Bearbejdelser selvfølgelig ogsaa kan tilkomme Forfatteren til det bearbejdede Originalværk uafhængigt af Forfatterretten til dette, hvis han selv har foretaget Bearbejdelsen.

Med Hensyn til de enkelte i § 5 omhandlede Arter af Bearbejdelser bemærkes følgende:

Oversættelser.

Den i § 5 hjemlede Beskyttelse for Oversættelser gælder ikke blot for Oversættelser fra det ene Rigssprog til det andet, men ogsaa for Oversættelser fra den ene Mundart til den anden inden for samme Sprog, jfr. Grundtvig pag. 147.

*) At ogsaa Forfatteren af den utilladte Bearbejdelse har Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør hans Værk, maa anses for givet, jfr. saaledes Udviklingen i »Droit d'Auteur« 1922 pag. 70—71 og den der citerede ostrigske Dom, som anerkendte den omhandlede Ret, endda til Trods for, at den dagældende ostrigske Lov (i Lighed med den oprindelige Bernerkonvention af 1886) kun beskyttede tilladte Oversættelser.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, i hvilket Omfang en nyere Oversættelse skal afvige fra en ældre Oversættelse af samme Værk for ikke at statuere en Krænkelser af denne, se eksempelvis Dommen i U. f. R. 1873 p. 525.

Oversætteren besidder enhver Ret med Hensyn til sin Oversættelse, som er hjemlet et Forfatterværk efter Lovens Bestemmelser; han besidder saaledes ogsaa den i § 9 omhandlede »droit moral«, Retten til uanset Oversættelsens Afhændelse at kunne modsætte sig ærekrænkende Forvanskninger eller Beskæringer og hævde sit Navns Tilknytning til Værket, jfr. saaledes med Hensyn til en italiensk Oversættelse af Kiplings »From sea to sea« den i »Droit d'auteur« 1925 p. 34 citerede Dom.

En Oversættelse af et Værk fra fremmed Sprog vil selvfølgelig i Almindelighed i sig selv betyde en saadan individuel Indsats, at den vil opfylde det for Beskyttelse nødvendige Krav. Selv en rent ordret Oversættelse af et Værk har Oversætteren Forfatterret til, og hvis derfor en anden Person utilladt offentliggør den samme Oversættelse, foreligger der en Forfatterretskrænkelser. Noget andet er, at dersom der fremkommer en herfra noget forskellig Oversættelse, vil det kunne være vanskeligt at paavise, at den anden Oversættelse af Værket er udført paa Grundlag af den første Oversættelse og ikke paa Grundlag af Originalen, og Oversætteren vil derfor i en Proces angaaende Hævdelse af sine Rettigheder staa des stærkere, jo mere originalt individuelt Aandsarbejde, der er lagt i Oversættelsen. Oversættelsens forfatterretlige Beskyttelse manifesterer sig saaledes faktisk ofte væsentlig i den mere eller mindre frie Bearbejdelse af Værket, der finder Sted ved Oversættelsen, og som jo i de fleste Tilfælde vil være nødvendig, da hvert Sprog har sine ejendommelige direkte uoversættelige Gloser og Vendinger. I det i U. f. R. 1922 p. 352 omhandlede Tilfælde ansaas saaledes en Oversættelse fra Tysk til Dansk af Skuespillet »Alt Heidelberg« for krænkede ved Opførelsen af en anden Oversættelse af samme Værk, da sidstnævnte Oversættelse var isprængt en Række for førstnævnte Oversættelse karakteri-

stiske Vendinger, jfr. ogsaa Artiklen i »Droit d'Auteur« 1921 p. 32—33.

Angaaende et Tilfælde af direkte Eftertryk af en lovlig beskyttet Oversættelse se U. f. R. 1915 p. 54.

Om et Tilfælde af Anvendelsen af den Regel, at Oversættelser nyder samme Retsbeskyttelse som Originalværker se U. f. R. 1927 p. 1019.

Om Oversættelser kan iovrigt navnlig henvises til Wilhelm Maus: Das Übersetzungsrecht der wichtigsten Staaten der Berner-Übereinkunft (Stuttgart 1930).

Dramatisering.

En Dramatisering af et Værk nyder selvstændig Beskyttelse efter § 5. Ved Dramatisering af et Værk maa forstaas, at Værket omskrives i en saadan Form, at det kan anvendes til dramatisk Opførelse, jfr. herom under Lovens § 1 c. Dramatisering kan finde Sted af saavel beskyttede eller ikke-beskyttede allerede eksisterende litterære Værker, som af Begivenheder eller Emner, der ikke i Forvejen er iklædt litterær Form. Drejer det sig om et Stof, som maa siges at tilhøre det almindelige Fælleseje, kan Dramatiseringen deraf vel nyde Beskyttelse som originalt Aandsværk, men Dramatikeren kan ikke derved vinde Monopol paa det paagældende Emne som dramatisk Stof, jfr. en canadisk Dom i »Droit d'Auteur« 1924 p. 118 angaaende to noget beskægtede dramatiske Bearbejdelser af Emnet: Den hvide Slavehandel.

Den i Lovens § 9, 4. Stk. nyoptagne Regel angaaende Forfatterens »droit moral« maa ogsaa finde Anvendelse paa Dramatiseringer og det, hvadenten det drejer sig om Eftertryk af det skrevne Drama eller om Opførelse af dette. En Afgørelse som den i U. f. R. 1913 p. 166 omhandlede, — hvorefter den Forfatter, der havde bearbejdet Bogen »Ved Nytaarstid i Noddebo Præstegaard« til dramatisk Opførelse og havde overdraget et Teater den udelukkende Ret til Opførelsen, ikke kunde modsætte sig, at hans Dramatisering opførtes i en noget ændret Skikkelse, — hvilken

Afgørelse formentlig allerede vanskelig kunde forenes med Reglen i Lov af 1. April 1912 § 9, 3. Stk., vilde i hvert Fald ikke kunne træffes nu efter Lov af 1933 § 9, 4. Stk.

Andre Bearbejdelser.

For at en Bearbejdelse af et Værk i den i § 5 omhandlede Forstand skal foreligge, maa det dreje sig om en Behandling af det paagældende Værk af en saadan Art, at der virkelig kan siges at foreligge en individuel Bearbejdelsesvirksomhed. En rent redaktionel Bearbejdelse, hvor der kun er Tale om Rettelse af sproglige Fejl, Fejl i Tegnsætning eller lignende, falder udenfor. Paa den anden Side beskæftiger § 5 sig heller ikke med de Bearbejdelser, der er af en saadan Beskaffenhed, at et væsentligt nyt og selvstændigt Arbejde er frembragt. Disse Frembringelser nyder selvstændig Retsbeskyttelse som originale Aandsværker, jfr. Lovens § 13, og Betegnelsen »Bearbejdelse« bør helst slet ikke bruges her (sml. svensk Forfatterlov § 3 in fine). Det er den mellem-liggende Form for Bearbejdelser, der efter § 5 kommer i Betragtning. Som typisk Eksempel paa Bearbejdelser i den i § 5 omhandlede Betydning kunde nævnes omarbejdede Ny-Udgaver af faglitterære Værker, saaledes nye Udgaver af juridiske Værker med à jour Føring af Lovændringer, Domme, nye Teorier o. lign.

§ 5 taler om den, der »dramatiserer eller paa anden Maade bearbejder et Værk«. Dramatiseringen regnes saaledes i og for sig for en Bearbejdelsesmaade, som man blot har fundet Anledning til at fremhæve særskilt. Man maa formentlig gaa ud fra, at i Virkeligheden enhver Overførelse af et Værk fra een Udtryksform til en anden maa opfattes som en »Bearbejdelse« i den i § 5 omhandlede Forstand, jfr. ogsaa Ordene i § 13 »Dramatisering eller anden Overførelse fra en litterær eller kunstnerisk Form til en anden.«

Den svenske Forfatterlovs § 3 nævner som Bearbejdelsesformer — foruden Overførelse af et Skrift fra en litterær Form til en anden — tillige: »Et musikalsk Værks »omsätt-

ning« for et eller flere Instrumenter eller for en eller flere Sangstemmer.»

Overførelse til levende Billeder.

Efter § 5 beskyttes ogsaa Overførelsen af et Værk til levende Billeder som et originalt Forfatterværk. Der kan i en saadan Overførelse være nedlagt en betydelig kunstnerisk skabende Indsats, som det er rimeligt at give Beskyttelse. Om end der er brugt Udtrykket »levende Billeder«, kan der dog ikke være Tvivl om, at ogsaa en Overførelse af et Værk til »Lydfilm« eller »Tonefilm« maa nyde Beskyttelse, i hvert Fald efter § 5 i dens Helhed. Den kinematografiske Overførelse nyder ogsaa efter Bernerkonventionen Art. 14, 3. Stk. Beskyttelse som Originalværk, med Forbehold af Forfatterens og Kunstnerens Rettigheder over det gengivne eller tilpassede Værk.

Overførelse til mekaniske Instrumenter.

Endelig beskyttes efter § 5 et Værks »Overførelse til mekaniske Instrumenter«. Denne Regel er indføjet i Loven under Behandlingen i Rigsdagen inden Vedtagelsen af Loven af 1. April 1912. Af Motiverne fremgaar det (jfr. R. T. 1910-11 Tillæg B, Sp. 2402, 1910—11 Folketingstid. Sp. 7636 og 7644), at man har været klar over, at man her i Virkeligheden var inde paa en Slags industriel Beskyttelse, der maaske snarere henhørte under Indenrigsministeriet. Som et Eksempel paa, hvad man ønskede at beskytte, angives det Tilfælde, at en Grammofonfabrikant faar Herold til at indsyngte et Sangværk paa Grammofonplade, og at en anden Grammofonfabrikant herefter tilegner sig denne Frembringelse ved at lade den første Grammofonplade spille ind i et nyt Optagelsesapparat.

En Beskyttelse af lignende Art findes ikke inden for Bernerkonventionen og kun inden for ganske faa andre Landes Forfatterretslovgivning.

Den tyske Forfatterlov af 19. Juni 1901 (saaledes som den er ændret ved Lov af 22. Maj 1910) indeholder i § 2, 2. Stk.

en til den danske Lovs § 5 angaaende Grammofonoverførelser svarende Regel, ligeledes den schweiziske Lov af 7. December 1922 Art. 4, 2. Stk.

Norge, som havde en til den danske Lovs § 5 svarende Bestemmelse i sin ældre Forfatterretslov, har i sin nye Lov af 6. Juni 1930 afskaffet denne. Det anfores i Motiverne (se norsk Forslag 1925 p. 29), at den ældre norske Bestemmelse (der som sagt nøje svarer til den nuværende danske) maa forstaas saaledes, at saafremt Gengivelsen blot bestaar i mekanisk Overførelse fra en Form til en anden eller i at gore Værket tilgængeligt paa anden Maade end hidtil, falder Forholdet uden for Loven. Den rent tekniske Overførelse af et Musikværk til Grammofon uden nogen kunstnerisk Om-dannelse eller Tilpasning af dette beskyttes ikke. Bestem-melsen er saaledes i Norge ophævet nærmest som overflodig, idet Tilfældet maa antages at falde ind under de almindelige Bearbejdsregler Om en saadan Fortolkning vil kunne hævdes her efter Bestemmelsens ovenanførte Motiver, turde maaske være tvivlsomt.

Bestemmelsen maa formentlig efter alt det fremførte op-fattes saaledes, at det, som § 5 i første Række giver Beskyt-telse for, er den bestemte kunstneriske Ikkædning, som Grammofonfabrikanten giver det overførte Værk, altsaa Udvælgelsen af den og den bestemte Kunstner til at gengive det for Formaalet særlig egnede Værk paa den og den bestemte Maade eller lignende. Herved kan Lovbestem-melsen i nogen Grad forenes saavel med Motiverne som med Forfatterlovens almindelige Grundregel om, at kun den originale selvstændige Indsats paa det aandelige Om-raade beskyttes. Og der er vist ingen Tvivl om, at der herved gives denne efter sin Ordlyd (særlig set i Sammenligning med det dermed fuldstændig parallelle Forhold: Bogforlæggeren, hvem der aldrig har været tænkt paa at tillægge nogen selv-stændig Forfatterret til det af ham udgivne Værk) over-ordentlig vidtgaende Regel en rimelig og passende Begræns-ning.

Den eneste trykte danske Dom angaaende den paagæl-

dende Bestemmelse siden dens Givelse i 1912 giver ingen nærmere Vejledning med Hensyn til dens Forstaaelse, jfr. U. f. R. 1923 p. 538. Der var her Tale om, hvorvidt det ene Grammofonselskab havde succederet i det andet Selskabs Forfatterret efter Lovens § 5 med Hensyn til dettes Produktion, men det nærmere Indhold af denne Forfatterret var der ikke rejst noget Spørgsmaal om. Jfr. iovrigt den i ovennævnte Dom optagne Note, hvori der redegøres for den ved Grammofonindspilningen foregaaende mekaniske Proces.

Saafernt der er Tale om en egentlig Tilpasning af et Værk for Grammofon eller lign., falder Forholdet ind under de almindelige Bestemmelser om Bearbejdelser i § 5.

Bestemmelsen omfatter efter sin Ordlyd enhver Overførelse til »mekaniske Instrumenter«. Dette Begreb maa formentlig opfattes som kongruent med det i Lovens § 1 d omhandlede: »Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej«.

Begrebet kan saaledes ikke indskrænkes til at gælde Grammofoner alene (disse er kun angivet som et Eksempel i Motiverne); det maa antages at omfatte ikke blot Lilleskiver, Spilledaaser o. s. v., men ogsaa Radiospredningsapparater maa sikkert antages at falde ind under Bestemmelsen. Den danske Statsradiofoni nyder iovrigt Beskyttelse for sine Udsendelser i Henhold til Lov om Radiospredning Nr. 76 af 21. Marts 1930 § 3.

Om Grammofonoptagelsernes Retsstilling i det hele se den interessante Redegørelse i »Droit d'Auteur« 1926 pag. 87—88.

Beskyttelse for de udøvende Kunstneres Præstationer?

Ordlyden af § 5: »Den, der . . . overfører (et Værk) til . . . mekaniske Instrumenter . . .« opkaster det Spørgsmaal, om der ikke i denne Bestemmelse indeholdes en selvstændig Forfatterret ogsaa for den udøvende Kunstner (Sanger, Musiker, Skuespiller eller lign.), der medvirker ved Værkets »Indspilning« paa det mekaniske Instrument. Vinding Kruse

hævder i »Ejendomsretten« II (pag. 458—61 og Noten pag. 463—65) bestemt denne Opfattelse. Han anerkender, at der ikke i Lovbestemmelsens Motiver (jfr. S. 77) findes nogen Grund til at antage, at der ved Bestemmelsens Udarbejdelse har været tænkt paa Beskyttelse ogsaa for den udøvende (gengivende) Kunstner, men hævder, at der ikke er tilstrækkelig Anledning til, naar de udøvende Kunstnere dog klart falder ind under Lovens Ordlyd, da at hævde en modgaaende Opfattelse, som ikke har givet sig noget Udtryk i selve Lovens Tekst, hvortil kommer, at Sagens Natur i høj Grad taler for at anerkende en saadan Beskyttelse.

Hvorledes skal Begrebet den udøvende Kunstners Præstation nu nærmere opfattes, naar Spørgsmaalet skal behandles i Relation til Problemet: Aandelig Ejendomsret?

Ved nærmere Undersøgelse viser det sig, at der her i Virkeligheden maa sondres mellem to forskellige Ting.

For det første kan der være Tale om at beskytte den selvstændige Opfattelse og Udformning af et Aandsværk, som den udøvende Kunstner kan iklæde dette, mod Efterligning af andre. En saadan Beskyttelse vil der i ganske særlig Grad kunne blive Tale om over for Gengivelsen af dramatiske Værker (man tænke f. Eks. paa den Skikkelse, hvori Olaf Poulsen gengav »Birkedommer Krans« og sammenligne Mindet om denne Præstation med Manuskriptet i den fra Hostrup afgivne Skikkelse!); mindre, men dog ogsaa til en vis Grad over for Gengivelsen af almindelige litterære Værker og Musikværker. Der er i Virkeligheden her Tale om en »Bearbejdelse« i den i Forfatterlovens § 5, jfr. § 13, omhandlede Betydning, Spørgsmaalet er blot, om der er Tale om en Bearbejdelse ved Overførelse til en saadan »Kunstform«, som overhovedet nyder Beskyttelse efter Forfatterretslovgivningen. (Noget andet er, at Skuespilleren saavel som alle andre, der gengiver et Værk, maa holde sig Reglerne om Forfatterens »droit moral« (§ 9, 4. og 5. Stk., S. 101) efterrettelig. En Tildigtning kan saaledes være en Krænkelser af Forfatterens Ret).

Saafrømt en Skuespiller ligefrem tildigter nye Replikker eller omskaber de foreliggende Replikker, kan han selvfølgelig faa Beskyttelse for denne Bearbejdelse efter de sædvanlige Regler. Iøvrigt synes de optrædende Kunstners Ydelser som saadanne ikke at kunne indrubriceres under nogen af de efter Forfatter- og Kunstnerretsloven Kap. 1 og andet Afsnit beskyttede Arter af Værker, hvorved særlig bemærkes, at der ved »Kunstnerret« i den i Loven omhandlede Forstand kun er tænkt paa »den bildende Kunst.«

Et andet, herfra helt forskelligt Spørgsmaal er det, om Udoveren kan modsætte sig en Tilegnelse af selve den i det givne Øjeblik frembragte Præstation, et Spørgsmaal, som først har kunnet opstaa, efter at nye tekniske Metoder som Fonograf (Grammofon) og Radio har gjort det muligt at gengive den paagældende Præstation for en i Udførelsesøjeblikket ikke tilstedeværende Publikums-kreds. Ved Radiospredning kan Præstationen saaledes i selve Udførelsesøjeblikket spredes for en saa at sige ubegrænset Tilhørmængde uden den gengivende Kunstners Vidende eller Samtykke, og den kan yderligere gennem et ved et Gengivelsesapparat anbragt Grammofonindspilningsapparat opbevares og paany gengives. En Indspilning i Grammofonoptagelsesapparat kan tilegnes ved Optagelse igennem et andet saadant. Der er saaledes nok af Muligheder for en Tilegnelse og varig Materialisering af selve Præstationen; en Undersøgelse af Problemerne i Detailler vilde dog her fore for vidt.

De omtalte Problemer har i en Aarrække været Genstand for Behandling inden for de i Forfatter- og Kunstnerretsbeskyttelse interesserede Kredse. I England er der under 31. Juli 1925 givet en Lov, hvorefter den, der direkte eller indirekte foretager nogen Optagelse under eller ved Hjælp af Opførelsen af et dramatisk Værk uden skriftligt Samtykke fra de udførende, handler retsstridigt. Denne Lovbestemmelse synes at ramme lige i Centrum af Problemet (bortset fra Kravet om skriftligt Samtykke; et mundtligt

eller stiltiende Samtykke bør absolut være ligesaa effektivt). Ved Revisionen af Bernerkonventionen i Rom i 1928 var der fra forskelligt Hold stillet Forslag om Optagelse af Beskyttelsesregler for de udovende Kunstnere inden for Konventionens Rammer, men Vedtagelsen strandede paa en stærkt fremherskende Mening, der gik ud paa, at Beskyttelse for saadanne Ydelser ikke horte hjemme inden for Forfatter- og Kunstnerretslovgivningen, da Ydelserne ikke horer blandt de originale Aandsfrembringelser, paa hvilke nævnte Lovgivning alene bør tage Sigte. Et saadant Standpunkt er jo iovrigt praktiseret for Englands Vedkommende, jfr. ovenomtalte særlige Lov. Konferencen udtalte dog Ønsket om, at de forskellige Unionslande vilde foretage Undersøgelse af Muligheden for Beskyttelse af de udovende Kunstnere (Konferencens Ønske Nr. V).

Det danske Forslag af 1931 indeholder imidlertid ikke Bestemmelser angaaende nye Regler for de udovende Kunstneres Retsstilling (se Betænkningen pag. 13, jfr. pag. 10)*).

*) Forfatter- og Kunstnerretsudvalget afgav om Spørgsmaalet følgende Udtalelse:

«Det er utvivlsomt, at der ved Gengivelsen af et litterært eller musikalsk Stof kan skabes en Præstation af høj kunstnerisk Værdi, præget af betydelig aandellg og individuel Indsats fra den gengivende Kunstners Side.

Medens en saadan Kunstpræstation ifølge sin Natur ikke i Almindelighed kan eller bør beskyttes mod Efterligning af andre ved senere Gengivelse af det paagældende Værk, har den moderne Teknik fremkaldt Muligheden for en Udnyttelse af selve den ojeblikkelige Præstation fra den gengivende Kunstners Side med hele det umiddelbare og individuelle kunstneriske Præg enten gennem Radio eller sikseret til Grammofonpladen, ved Hjælp af hvilken sidste Præstationen kan gentages, naar det maatte ønskes.

I saadanne Tilfælde er der efter Udvalgets Mening Anledning til Beskyttelse for den gengivende Kunstner mod en Udnyttelse af hans Præstation uden hans Vidende eller mod hans Vilje.

Spørgsmaalet er imidlertid dels saa omfattende og dels saa lidet afklaret, at Udvalget anser det for overvejende betænkeligt at tage endelig Stilling til Optagelse af en Bestemmelse som den foreslaaede i Konventionen.»

Som det vil ses tænkes der her paa Spørgsmaalets omfattende og uafklarede Karakter i Forhold til dets internationale Behandling, gennem udtrykkelig Konventionsbestemmelse. For positiv dansk Rets Vedkommende var jo ogsaa inden for Udval-

Afhandlingen i »Droit d'Auteur« 1929 p. 81 og det deri omhandlede tyske Værk (Marwitz & Møhring: Das Urheberrecht an Werken der Literatur und Tonkunst in Deutschland) synes at hælde til den Anskuelse, at Reglen i den tyske Forfatterretslov § 2, 2. Stk., der svarer til den danske § 5, indeholder Beskyttelse ogsaa for den udøvende Kunstner, og støtter saaledes det af Vinding Kruse hævdede ovenfor omtalte Standpunkt.

Den af Vinding Kruse (II, pag. 461 og 465) citerede Højesteretsdom i U. f. R. 1928 pag. 688, vedrører, som af ham fremhævet, direkte et Forhold, hvor der forelaa særlig Kontrakt (Tjenestemandforhold) mellem den udøvende Kunstner og den Institution, der gav Tilladelse til hans Præstations Radiospredning.

§ 6.

(1). *Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelt Bidrag udgør et selvstændigt Hele, udkræves samtlige Forfatters Samtykke til den første Offentliggørelse, før saa vidt det ikke forud for Udarbejdelsen udtrykkeligt eller stilltiende er givet. Det samme gælder, naar der er Spørgsmaal om at offentliggøre Værket paa anden Maade, end det tidligere er sket, f. Eks. ved Opførelse i Stedet for ved Trykning eller omvendt.*

(2). *Naar Forfatterretten til et Værk ved Arv er overgaaet til flere i Forening, tilkommer Retten til at tage Bestemmelse om den første Offentliggørelse eller om Offentliggørelse paa anden Maade, end det tidligere er sket, den, hvem Forfatteren ved Testamente har tillagt denne Ret. Hvis ingen saadan Bestemmelse er truffet, tilkommer Retten hans efterlevende Ægtefælle, dersom en saadan findes blandt Arvingerne, og ellers alle Arvingerne, hvis enstemmige Beslutning udkræves.*

(3). *Naar Offentliggørelse lovligt har fundet Sted, kan enhver af de flere Forfattere eller Arvinger, hvis ikke andet er vedtaget — eller for Arvingernes Vedkommende fastsat ved gyldigt Testa-*

get den Opfattelse repræsenteret, der hævder, at den danske Forfatterlovs § 5 indeholder en klar Hjemmel for Beskyttelsen af de udøvende Kunstners Ret, se ovenfor.

mente —, fordre Værkets fornyede Offentliggørelse paa samme Maade.

(4). Er Retten til Offentliggørelse ved Overdragelse eller Retsforfølgning overgaaet til flere i Forening, kan enhver af de berettigede kræve Værket offentliggjort.

(5). Er der Uenighed om, hvorledes eller under hvilke Betingelser Offentliggørelsen skal ske, samt naar ingen Erklæring herom kan faas fra en af de berettigede, kan enhver af disse indbringe Sagen for Østre Landsret. Finder Retten, at de under Sagen fremkomne Oplysninger ikke giver fyldestgørende Vejledning til Bedømmelse af, hvilken Offentliggørelsesmaade der bør vælges, bliver Sagen ifølge Rettens Beslutning at genoptage og Parterne, eller efter Omstændighederne en af dem, at opfordre til gennem sagkyndigt Skon eller paa anden Maade at fremskaffe yderligere Oplysninger.

(6). Den ved Offentliggørelsen erhvervede Indtægt fordeles efter det mellem de berettigede bestaaende Retsforhold. Har de flere Forfattere af et Værk ikke aftalt, i hvilket Forhold hver af dem skal være delagtig i Forfatterretten, anses de som ligeberettigede.

Nærværende Paragraf handler om de Tilfælde, hvor Forfatterretten til et Værk tilkommer flere Personer i Forening. Et saadant Tilfælde kan enten foreligge straks fra Værkets Skabelse, nemlig hvor Værket er forfattet af flere Personer, eller det kan opstaa senere ved Overgang fra en oprindelig eneberettiget til flere, nemlig ved Arv, Overdragelse eller Retsforfølgning.

Med Hensyn til Arveovergangstilfældet indeholder § 6 i Stk. 2 specielle Regler. I alle de øvrige Tilfælde er Reglen den, at hvor personlige Hensyn spiller ind, udkræves samtlige berettigedes Samtykke til Offentliggørelse, medens derimod hvor kun rent økonomiske Hensyn er de afgørende, enhver af de berettigede kan fordre Offentliggørelsen. Det førstnævnte Tilfælde foreligger, hvor der er Tale om Offentliggørelse for første Gang paa en bestemt Maade (enten Trykning eller Opførelse eller lign.), sidstnævnte Tilfælde derimod, hvor der er Spørgsmaal om en

fornyset Offentliggørelse paa samme Maade som allerede tidligere sket.

Medens der med Hensyn til de Tilfælde, hvor Fællesskabet først opstaar paa et senere Tidspunkt henvises til de detailerede Regler i § 6, 2.—4. Stk., hvorunder de foran anførte Betragtninger stadig maa have for Øje (jfr. Grundtvig pag. 85 ff.), skal der gøres nogle Bemærkninger angaaende det oprindelige Fællesejetilfælde, hvor der foreligger egentligt Medarbejderskab.

De samlede Regler om Værker, hvortil flere Forfattere har ydet Bidrag, findes i Forfatterlovens §§ 3, 6 og 7.

§ 3 handler om Samlerværker, d. v. s. Værker, der bestaar af selvstændige Bidrag af forskellige Forfattere. Den hjemler en særlig Forfatterret for hele Værkets Vedkommende for Udgiveren, saafremt en saadan findes, og bestemmer, at Forfatteren af de enkelte Bidrag i Mangel af modsat Aftale bevarer Forfatterretten til dette.

§ 6 omhandler de Tilfælde af Medarbejderskab, hvor hver enkelt's Bidrag ikke udgør et selvstændigt Hele. Her udkræves samtlige Forfatteres Samtykke til Værkets første Offentliggørelse, jfr. ovenfor. Problemet: de enkelte Forfatteres Stilling med Hensyn til deres Bidrags selvstændige Offentliggørelse opstaar ikke her, hvor netop disse Bidrag antages at være smeltet sammen til et Hele.

En særlig Undtagelsesstilling indtager de Værker, hvor Musik kombineres med Ord, jfr. § 7. Her gælder for det samlede Værks Vedkommende Reglen efter § 6, hvorefter der til den første Offentliggørelse kræves samtlige Forfatteres Samtykke, medens dog for saa vidt angaar henholdsvis Teksten og Musikken særskilt Offentliggørelse uden Medforfatterens Samtykke kan finde Sted.

Loven omfatter derimod ikke direkte de Tilfælde, hvor der foreligger et egentligt Samarbejde mellem to (eller flere) Forfattere, idet dog de enkelte Forfatteres Bidrag kan udskilles som selvstændige Bestanddele. Dette vil formentlig foreligge i adskillige Tilfælde af Samarbejde, selv om Værket udadtil over for Offentligheden dog tager

sig ud som et samlet Hele. Her antages det imidlertid, at saafremt Værket er blevet til ved et gensidigt Samarbejde mellem to Forfattere, falder Tilfældet ind under § 6, saafremt den ene Forfatter ved Værkets Tilblivelse maa siges at have virket inspirerende paa den anden, saaledes at det samlede Værk alligevel til en vis Grad kan siges at hidrøre fra begge de paagældende, selv om det meget vel er muligt at paavise hver enkelts Andel i Værket. Og Reglen i § 6 maa da efter Omstændighederne kunne opfattes saaledes, at det ikke blot er den samlede Offentliggørelse af Værket, men ogsaa delvis Offentliggørelse (altsaa ogsaa særskilt af hver enkelt Forfatters Andel), der kræver samtlige Forfatteres Samtykke og saaledes ikke kan iværksættes af den enkelte paa egen Haand.

Hermed er der da formentlig gjort op med de allerfleste af de Tilfælde af Medarbejderskab, der kan forekomme i det praktiske Liv. Der refterer dog imidlertid de Tilfælde, hvor to eller flere Forfatteres Bidrag er kædede sammen i et samlet Værk, uden at der foreligger nogetsomhelst Samarbejde imellem dem, og uden at der foreligger noget egentligt Udgiverarbejde af den Art, at Forholdet reguleres af § 3. Udkræves her samtlige Forfatteres Samtykke til den første Offentliggørelse af det samlede Værk? Og kan den enkelte Forfatter paa egen Haand særskilt offentliggøre sit eget Bidrag? Begge Spørgsmaal maa formentlig besvares bekræftende ud fra en analogimæssig Betragtning af Reglerne i Forfatterlovens §§ 3, 6 og 7. At Loven omfatter ikke blot samtidigt Medarbejderskab, men ogsaa et »efterfølgende Medarbejderskab«, hvor der ikke foreligger personligt Samarbejde mellem de flere Forfattere, gaar Dommen i U. f. R. 1910 p. 719 ud fra.

Det maa iøvrigt bemærkes, at samtlige Regler paa det heromhandlede Omraade er deklatoriske og maa vige for modgaende udtrykkelig eller stiltiende Aftale, som ofte vil foreligge.

Som Modsætning til det forfatterretlige Medarbejderskab maa ses Medhjælperforholdet, hvor en Forfatter be-

nytter sig af Materiale fra antagne Medhjælpere. Disse maa antages at have overdraget deres Forfatterret til de af dem leverede Arbejder til Hovedforfatteren og kan ikke paaberaabe sig Reglerne i § 6. Hvorvidt der foreligger Medarbejderskab eller Medhjælperforhold maa afgøres efter de trufne Aftaler eller Forholdets Natur i det enkelte Tilfælde.

For Varigheden af Forfatterretten i de Tilfælde, hvor et Værk er forfattet af flere i Forening, uden at hver enkelt Bidrag udgør et selvstændigt Hele, fastsætter Forfatterloven i § 21, 2. Stk. den Regel, at 50 Aars Fristen regnes fra den længstlevende Forfatters Død.

Den i § 6, 5. Stk. fastsatte Værnetingsregel gælder, naar der er Uenighed om, hvorledes eller under hvilke Betingelser Offentliggørelsen skal ske. »Hvorledes« maa her opfattes som Modsætning til »Maaden« i § 6, 1. Stk. Offentliggørelsesmaaden (Trykning, Opførelse o. s. v.) maa alle Parter være enige om, her kan Retten ikke gribe ind. Men de nærmere Forhold vedrørende Offentliggørelsen kan Østre Landsret tage Bestemmelse om paa de i § 6, 5. Stk. angivne Maader, f. Eks. hvilket Forlagstilbud man skal modtage, hvilket Teater der skal vælges til Opførelsen, hvilket Udstyr der skal gives Værket. Værnetingsreglen, der er uforandret fra Loven af 1912 og Retsplejeloven af 1916, vil forøvrigt kunne give Anledning til Urimeligheder, f. Eks. hvis begge Parter bor i Viborg. Norge har da ogsaa i sin nye Lov om Aandsværker af 1930 ophævet en tilsvarende Regel, der tidligere fastslog Christiania Byret som rette Værneting for disse Sager.

Reglen i § 6, sidste Stk. om Fordelingen af Indtægterne maa antages at gælde tilsvarende for saa vidt angaar Fordelingen af de med Offentliggørelsen forbundne Udgifter, jfr. Grundtvig pag. 89, men dette maa dog forstaas saaledes, at hvis Offentliggørelsen beror paa en enkelt af de berettigedes Vilje, kan der ikke mod de andre berettigedes Vilje paabyrdes dem Udgifter, der ikke dækkes af den dem ved den nye Offentliggørelse tilfaldende Indtægt.

Se iovrigt om § 6 og de deri omhandlede Forhold Grundtvig

pag. 84—89 og 127—30, svensk Forslag 1914 pag. 98, norsk Forslag 1925 pag. 40—42.

§ 7.

(1). *Ved dramatisk-musikalske Værker samt Musikværker, til hvilke der horer Tekst, kommer Reglerne i § 6 til Anvendelse, for saa vidt angaar den samlede Opforelse, Udførelse eller Udgivelse af Tekst og Musik.*

(2). *Særskilt Offentliggørelse af Teksten og Musikken kan henholdsvis Tekstforfatteren og Musikkomponisten paa egen Haand iværksætte.*

(3). *Tilsvarende Regler gælder for Balletter, Pantomimer og andre Værker, til hvilke særskilt Musik horer.*

Reglerne i § 7 kommer kun til Anvendelse, hvor der foreligger Aftale mellem Tekstforfatteren og Komponisten om Iværksættelse af det samlede Arbejde, uden at Aftalen nærmere har beskæftiget sig med de i Paragraffen omtalte Forhold.

For de heromhandlede Værker vil Forholdet som oftest være det, at de enkelte Skaberes personlige Bidrag bestemt kan paavises, men paa den anden Side vil der foreligge en gensidig Inspiration til Arbejdets Gennemførelse, som juridisk vilde bringe Forholdet ind under § 6, saafremt nærværende Paragraf ikke gav særskilte Regler derfor (jfr. Kommentarerne til § 6). Disse Regler adskiller sig forøvrigt kun fra § 6 derved, at de enkelte Forfattere hver for sig kan offentliggøre deres Del af Produktet, medens det efter § 6 maa antages, at de enkelte Forfattere, saafremt de fra dem hidørende Andele af Værket særskilt kan paavises, ikke er befojede til nogen Offentliggørelse heraf uden de øvriges Samtykke, jfr. ovenfor S. 86.

Det maa sikkert som ovenfor omtalt antages, at Reglen i § 7 forudsætter en Aftale imellem Tekstforfatter og Komponist om Kombinationen af deres Værker til et fælles dramatisk-musikalsk Værk (d. v. s. en Opera, Operette eller lign.) eller et andet af de i § 7 nævnte Værker, og at den med

andre Ord ikke omfatter de Tilfælde, hvor den ene af de to skabende Parter har udarbejdet sin Del af Værket uden Aftale med den anden (jfr. Grundtvig pag. 93). Derimod kan § 7 ikke antages at forudsætte Samtidighed i Arbejdet, og der behøver saaledes ikke at foreligge nogen gensidig Inspiration mellem de skabende Parter, det er tilstrækkeligt, at den ene Part, f. Eks. Komponisten, udfører sin Del af Arbejdet efter Aftale med den anden Part (Tekstforfatteren), hvorved der kan komme til at foreligge det Tilfælde, at § 7 kommer til Anvendelse paa Værker, hvis enkelte Bestanddele er frembragt med mange Aars Mellemrum.

Tvivlsomt forholder det sig herefter med Beskyttelsestidens Varighed. For de enkelte Bestanddeles Vedkommende maa Forholdet antagelig være det, at den Ret til særskilt Offentliggørelse, som § 7, 2. Stk. hjemler deres Forfattere, maa betyde det samme som, at Forfatterretten til de enkelte Dele er Forfatterne til disse forbeholdt, altsaa den samme Regel som vi kender fra Forfatterlovens § 3, og som for dramatisk-musikalske Værkers Vedkommende er udtrykkelig udtalt i den svenske Forfatterlov af 30. Maj 1919 § 6. Heraf maa følge, at Beskyttelsestidens Varighed for saa vidt angaar de enkelte Dele af Værket maa bedømmes efter Hovedreglen i Lovens § 21, 1. Stk., og at saaledes den Situation kan komme til at foreligge, at Beskyttelsen for Teksten eller Musikken er ophørt, medens den stadig bestaar for den anden Del af Værkets Vedkommende. Men gælder for det samlede Værk den i § 21, 2. Stk. angivne Regel, hvorefter 50 Aars Fristen, naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag fremtræder som et selvstændigt Hele, regnes fra den længstlevendes Dodsaaar? Spørgsmaalet er som sagt tvivlsomt og kan være af stor praktisk Betydning. I Kommentarerne til § 6 er det nu omtalt, at ihvorvel ogsaa § 6, 1. Stk., (hvortil jo § 7, 1. Stk. henviser) benytter de samme Udtryk som § 21, 2. Stk., nemlig at Værket skal være forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag udgør et selvstændigt Hele, maa der dog gaas ud fra, at Paragraffen ogsaa kommer til Anvendelse, selv om de enkelte Forfatteres

Bidrag særskilt lader sig paavise og udskille, naar blot der mellem de forskellige Forfattere maa antages at have foreligget en vis gensidig Inspiration, der har bidraget til at skabe Helheden. Saafremt en saadan gensidig Inspiration foreligger for det samlede dramatisk-musikalske Værks Vedkommende, eller naar blot den ene af Parternes Værk har fremkaldt den Inspiration, der har bevæget den anden Part til sin Del af Produktionen, saaledes at der fremkommer et harmonisk Hele, maa man vistnok anlage, at Forudsætningen for en Anvendelse af § 21, 2. Stk. er til Stede. Og det vil sikkert være det rigtige, da en Konstatering af, hvorvidt det angivne Moment nu ogsaa virkelig foreligger, kan stille sig som overordentlig vanskelig, at præsumere, at det altid er til Stede, naar der foreligger en Aftale mellem Tekstforfatter og Komponist om Udgivelsen af Værket som en samlet Helhed.

Resultatet bliver da følgende Regel med Hensyn til Beskyttelsestidens Varighed: For de enkelte Bestanddeles (Teksten eller Musikkens) Vedkommende: § 21, 1. Stk., for det samlede Værk: § 21, 2. Stk.

Den ældre norske Lov om Forfatterret og Kunstnerret, Lov af 4. Juli 1893 med Ændringer af 25. Juli 1910, indeholdt en til den danske Lovs § 7 nøje svarende Regel. I Henhold til det i den norske Kommissionsbetænkning af 1925 indeholdte Forslag er denne Regel i den nye norske Lov af 6. Juni 1930 om Værn for Aandsværker ganske stroget. I Kommissionsbetænkningen pag. 40—41 gores der Rede for, at Komitéen har anset § 7-Reglen for dels overflodig, dels uheldig. Det kritiseres saaledes, at Reglen medfører, at hvis en af Medarbejderne, f. Eks. Komponisten, en Gang har givet sit Samtykke til, at Værket fremføres for Offentligheden sammen med Teksten, kan han aldrig siden nægte sit Samtykke til, at Værket fremføres paany paa samme Maade. Forholdet bør efter Komitéens Mening være det, at saafremt der mellem Tekstforfatter og Komponist foreligger et Samarbejde af den Art, at det direkte falder ind under § 6, altsaa saaledes at de to Parter har virket inspirerende og gensidig befrugtende paa hinanden, bør det ogsaa være Reglerne i § 6, der direkte kommer til Anvendelse og ikke Speelalreglerne i § 7. — Saafremt der ikke fore-

ligger noget Samarbejde af denne Art, men en ren og skær Sammenknytning af Tekst og Musik, bør det udelukkende være Aftalen mellem Parterne, der bestemmer Retsforholdet imellem dem. Da skal hver af Medarbejderne beholde al den Ret til sin Del af Værket, som han ikke har fraskrevet sig og har derfor Ret til, med mindre andet er aftalt, at udgive sin Del af Værket særskilt. Dette behøver Loven ikke at sige. Andel i Medarbejdernes Forfatterret bør Forfatteren alene vinde i den Udstrækning, Kontrakten hjemler det, medens Reglen i § 7, 1. Stk., jfr. § 6, 1. Stk. er alt for vidtgaaende med Hensyn til Medforfatterens Adgang til at forlange fornyet Offentliggørelse. Den nye norske Lov bygger som nævnt paa de heromhandlede Principper.

§ 8.

(1). Love, administrative Kundgørelser, Domme, de fra offentlige Myndigheder udgaaende Meddelelser samt andre offentlige Aktstykker er ikke Genstand for Forfatterret.

(2). Det samme gælder om skriftlige og mundtlige Forhandlinger i konstitutionelle, kommunale, kirkelige eller andre offentlige Repræsentationer og i Retterne, dog at alene Forfatteren har Ret til at udgive Samlinger af Værker af denne Art.

(3). Taler og Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Moder samt Prædikener ved offentlige Gudstjenester kan frit refereres i Pressen.

I § 8, 1. og 2. Stk. findes nævnt de Arter af Forfatterværker, der — uanset deres Nyhed og Originalitet — overhovedet ikke er undergivet Forfatterret. 1. Stk. er omtrent uforandret fra Loven af 1. April 1912, dog er »de fra offentlige Myndigheder udgaaende Meddelelser« kommet ind i Paragraffen under Rigsdagsbehandlingen forud for Loven af 1933, jfr. R.T. 1932—33 Till. B. Sp. 479 og 491—92. Herefter kan alle Forskrifter og Meddelelser, der udgaar fra offentlige Myndigheder, frit aftrykkes, oplæses eller paa anden Maade gengives af enhver. Der vil ofte i disse Arbejder kunne være nedlagt et betydeligt Aandsarbejde, saaledes at der, hvis man ikke havde den særlige Regel i § 8, kunde være Tale om at henhøre dem under de

almindelige Beskyttelsesregler i § 1, men fra Lovgivningsmagtens Side har man lagt Vægt paa det ønskelige i, at Kendskabet til dette Stof udbredes saa meget som muligt uden forfatterretlige Skranker af nogen Art. De samme Betragtninger gør sig gældende med Hensyn til de i Stk. 2 omhandlede Forhandlinger.

Det er ved Dom i U. f. R. 1891 S. 815 antaget, at Parternes skriftlige Indlæg i Retten ikke falder ind under Reglen i 2. Stk., jfr. ogsaa Ordet »Forhandlinger« i 2. Stk.

Som Publikationer, der af Domstolene er blevet henregnede under det frie Stof, der omfattes af § 8, kan nævnes: Et krigsministerielt Gymnastikreglement, U. f. R. 1889 p. 693; De til offentligt Gennemsyn i en Provinsby fremlagte Skattelister, U. f. R. 1923 p. 925.

For de i Stk. 2 omhandlede Arter af Værker har Loven af 1933 indført den nye Regel, at alene Forfatteren har Ret til at udgive Samlinger af Værker af denne Art. Denne Regels Optagelse i Loven er begrundet i Hensynet til, at den nye Bernerkonvention af 1928 i sin Art. 2bis har optaget en lignende Regel, hvorfor Danmark for at kunne ratificere maatte følge Trop, men den synes iøvrigt i sig selv velbegrundet. Herefter vil f. Eks. en Rigsdagsmand være enberettiget til at udgive sine samlede Taler i en bestemt Rigsdagssamling, om et bestemt Emne, et Udvalg af sine Taler eller lignende.

Det er kun Samlingen som saadan, der nyder Beskyttelse i Lighed med de Regler, der gælder for Samlerarbejder i § 3. Selv om Forfatteren har udgivet en saadan Samling, er de enkelte Taler stadig ubeskyttede.

3. Stk. er blevet stærkt omarbejdet ved den sidst stedfundne Revision af Forfatterloven. Tidligere gik den ud paa, at der til de Værker, der overhovedet ikke er udgivet Forfatterret (de i Stk. 1 og 2 nævnte Værker) henregnedes »Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Moder«. De kunde altsaa udnyttes af alle og paa enhver Maade. Det ansaas for tvivlsomt, om egentlige Taler indgik under Begrebet »Udtalelser«, dette synes

dog nærmest at være forudsat i Dommen i U. f. R. 1908 p. 529.

Nu er de paagældende Værker i Almindelighed henført under de Arter af Værker, der nyder Forfatterretsbeskyttelse under de normale Betingelser (jfr. herom under § 1), men der er dog gjort særlig Undtagelse for saa vidt angaar Pressens Ret til at referere dem; og Begrebet er udvidet til at omfatte »Prædikener ved offentlige Gudstjenester«, ligesom det udtrykkelig er fastslaaet, at Taler, ikke blot Udtalelser, falder ind under Begrebet. Ændringen er nødvendiggjort af den nye Art. 2bis i Bernerkonventionen af 1928. Det er kun Taler ved »offentlige« Møder, der omfattes af Bestemmelsen, altsaa kun Moder, hvortil Offentligheden i Almindelighed har Adgang, ikke f. Eks. Foreningsmøder eller lignende. At foruden Medlemmerne ogsaa Repræsentanter for Pressen har Adgang, maa antages at gøre Mødet offentligt i denne Henseende. De vejledende Betragtninger, der er givet angaaende Begrebet »offentlig Kreds« under Omtalen af § 1 e, kan ogsaa være vejledende her. I Dommen i U. f. R. 1908 p. 529 er et forsikringsteknisk Foredrag, holdt paa et Møde af forsikringsinteresserede, ikke henregnet under de Taler, der frit kan gengives efter § 8, men iøvrigt er det ikke Mening, at der bør anvendes en for snæver Fortolkning med Hensyn til, hvilke Moder der skal være undergivet Pressens Refereringsret; (se Motiverne i dansk Betænkning 1931 p. 21). Paa den anden Side omfatter Reglen kun Taler og Udtalelser i saadanne Forsamlinger, der efter almindelig Sprogbrug kan kaldes for Møder. Under Lovens Udarbejdelse er saaledes Gudstjenester ikke opfattet som henhørende herunder, men man har anset det for nødvendigt særligt ved Siden af Møder at fremhæve Prædikener ved Gudstjenester.

I Motiverne er det udtrykkelig betonet, at Pressens Refereringsret ikke betyder en Ret til at bringe stenografisk Referat af Taler eller Prædikener in extenso, men kun til at gengive Indholdet af disse. Da enhver jo efter § 13

har Ret til at bringe kortfattede Referater af offentliggjorte Værker (derunder ogsaa af Udtalelser og Taler paa de i og for sig offentlige Møder, der ikke omfattes af den specielle Refereringsret), maa det dog være Meningen med § 8, 3. Stk., at Pressen maa have Ret til i de nævnte Tilfælde at give et fyldigt Referat.

Under »Pressen« indbefattes baade Aviser og Tidsskrifter; ogsaa Referat i Henhold til § 8, 3. Stk. i Radioavisen maa anses for at være tilladt.

Kapitel II.

Forfatterrettens Overgang til andre m. m.

§ 9.

(1). *Forfatteren kan overdrage Retten til Offentliggørelse af sit Værk helt eller delvis.*

(2). *Overdragelse af Ret til Offentliggørelse paa en bestemt Maade (Trykning, Opførelse o. l.) hjemler ikke Erhververen Ret til Offentliggørelse paa anden Maade eller til at foranstalte eller tillade Oversættelser, Overførelser til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter eller lignende Bearbejdelser.*

(3). *Erhververen er uberettiget til uden Forfatterens Samtykke at offentliggøre Værket i forandret Skikkelse.*

(4). *Uafhængig af Forfatterens økonomiske Relligheder og selv efter Afhændelse af disse bevarer han Retten til at hævde sit Forfatternavn i Forbindelse med Værket saavel som Retten til at modsætte sig enhver Forvanskning eller Beskæring eller anden Ændring, der maa anses at være en væsentlig Forringelse af hans Værk.*

(5). *Efter Forfatterens Død overgaar sidstnævnte Ret til Undervisningsministeriet og bortfalder ikke ved Forfatterrettens Ophør.*

(6). *Hvis ikke andet er vedtaget i Fortlagskontrakten, er Forlæggeren pliglig at udgive Værket inden 1 Aar efter at have modtaget fuldstændigt Manuskript.*

(7). *Er der efter Afleveringen af det fuldstændige Manu-*

skript hengaaet 4 Aar, uden at Værket er udgivet, skal Forfatteren (hans Arvinger eller Udgiverne, jfr. § 3), uanset hvad der derom maatte være fastsat i Forlagskontrakten, være berettiget til at kræve, at Udgivelsen skal finde Sted inden 1 Aars Forlob, regnet fra Krabels Fremsættelse.

(8). Har Udgivelsen da ikke fundet Sted ved denne Fristes Udlob, bortfalder Forlagsretten for det paagældende Værks Vedkommende, uden at der i denne Anledning bliver Spørgsmaal om Fortabelse af allerede udbetalt eller forfaldent Forfatterhonorar.

(9). Tilsvarende Regler gælder med Hensyn til nye Oplag af tidligere udgivne Værker, som Forlæggeren har Ret til paany at udgive, idet her det Tidspunkt, da det paagældende Værk er udgaaet af Boghandelen, træder i Stedet for Afleveringen af fuldstændigt Manuskript. Dog er Undervisningsministeren i dette Tilfælde bemyndiget til undtagelsesvis, saafremt der af vedkommende Forlag kan anføres fyldestgørende Grunde for Ønsket om en Udsættelse med Genudgivelsen af et Værk, at forlænge Fristen.

(10). Hvis ikke andet er vedtaget, indbefatter Forfatterens Overdragelse af Retten til Offentliggørelse af et Værk ikke Ejendomsretten til Manuskriptet.

(11). Hvis ikke andet er vedtaget, er Forlæggeren uberettiget til at offentliggøre mere end 1 Oplag, der udenfor de i § 3, 1. Stykke, nævnte Tilfælde ikke maa overstige 1.000 Eksemplarer.

(12). Saalænge det overdragne Oplag ikke er udsolgt, er Forfatteren uberettiget til at foranstalle nyt Oplag.

(13). Naar Forfatteren eller Forlæggeren uberettiget foranstatter nyt Oplag, eller naar Forlæggeren lader det overdragne Oplag afstrykke i et større Antal Eksemplarer, end han er berettiget til, kommer de i §§ 16, 17 og 19 om ulovlig Mangfoldiggørelse foreskrevne Regler til Anvendelse.

§ 9, Stykke 1 og 2. Frivillig Overdragelse af Forfatterretten til andre, helt eller delvis.

Forfatteren kan selvfølgelig overdrage Eksemplarer af sit Værk til andre, men han kan ogsaa overdrage selve

Forfatterretten som saadan, og det er herom § 9 (og § 10) handler. Forfatterretten kan overdrages helt eller delvis.

Forholdet er jo her det, at Forfatterretten indeholder en Række forskellige Beføjelser for Forfatterne, saaledes Ret til Offentliggørelse paa enhver af de i § 1 a—c (for Kompositioners Vedkommende tillige i § 2 b) nævnte og lignende Maader, den i § 9, 3. og 4. Stk. omhandlede »droit moral«, det i §§ 14 og 15 ved de deri nævnte Benyttelsesformer opstillede Kildeangivelseskrav o. s. v. Overdrager Forfatteren nu en af de Funktioner, hvoraf Forfatterretten bestaar, til en anden Person, ligger der heri ingen Ret til nogen af de øvrige Funktioner, men kun den Ret, der naturligt er knyttet til den Funktion, som er overdraget. I hvor stort Omfang Forfatterretten i det givne Tilfælde er overdraget, maa ganske bero paa Indholdet af den Kontrakt, der sluttes mellem Forfatteren og Erhververen af Retten, og det er derfor af afgørende Vigtighed for Forfatteren, at en saadan Kontrakt formes saaledes, at den ikke faktisk efter en naturlig Fortolkning overdrager Erhververen en videregaaende Ret, end den, der i det givne Tilfælde er tilsigtet. Saafremt det f. Eks. kun er Meningen, at Kontrakten skal omfatte et Værks Udgivelse i Trykken, medens Forfatteren ønsker sig al anden Ret, f. Eks. til Oplæsning, Opførelse, for Musikværkers Vedkommende offentlig Udførelse, Retten til at lade Værket overføre til mekaniske Instrumenter, til at lade det gengive i Radio o. s. v. forbeholdt, og ikke ønsker disse Funktioner overførte til Erhververen, bør Kontrakten normalt gaa ud paa dette og ialtfald ikke indeholde Udtryk som: »Overdragelse af Ejendomsret«, »Overdragelse af al Forfatterret« eller lignende, da Forfatteren, saafremt de sidstnævnte Udtryk er benyttede, i Henhold til den foreliggende Retspraksis er udsat for, at det vil blive antaget, at al økonomisk Udnyttelsesret til det paagældende Værk er overgaaet til Erhververen. »Den personlige Ret« (droit moral, § 9, Stk. 4) vil dog stedse være Forfatteren forbeholdt.

I Dommen i U. f. R. 1918 p. 817 havde Forfatteren overdraget »Ejendomsretten« til et Værk til en Forlægger, og

Værket var udført paa Bestilling af Forlæggeren og efter dennes Plan. Under disse Omstændigheder ansaas Formodningen at være for, at hele den økonomiske Udnyttelsesret var overgaaet til Forlæggeren, saaledes at der ikke blot forelaa en Forlagskontrakt (en særlig Art af Kontrakt angaaende Overdragelse af Retten til Trykning af Værker). Derimod var den »personlige« Ret stadig forbeholdt Forfatteren, saaledes at han maatte antages at være medbestemmende om Udgivelsesmaaden for nye Oplag.

Ved Overdragelse af Ret til Udgivelse af et Værk vil der meget ofte foreligge en saakaldet Forlagskontrakt. Om disse Kontrakter gives i § 9 nogle særlige Regler, jfr. Omtalen af Stykkerne 6—9, 11, 12 og 13 af § 9. Om Overdragelse af Ret til dramatisk Opførelse og til offentlig Udførelse af et Musikværk gives i § 10 nogle Særregler. Men iøvrigt kommer ogsaa for disse Overdragelsesformers Vedkommende de almindelige for al Overdragelse af Forfatterret gældende Regler i § 9 Stykkerne 1—5 og 10 til Anvendelse.

Tilfælde, hvor en Forfatter overdrager »al Forfatterret« (altsaa al økonomisk Udnyttelsesret i enhver Form, men ikke den personlige Ret) forekommer ret hyppigt, særlig for Komponisternes Vedkommende. Et Tilfælde, hvor en kendt Forfatter overdrog hele Forfatterretten ikke blot til et enkelt Værk men endogsaa til hele sin paa Overdragelsens Tidspunkt foreliggende litterære Produktion, trykt saavel som utrykt, er omtalt i Dommen i U. f. R. 1915 p. 509. Men i Almindelighed er der ved Overdragelsen af Forfatterret kun Tale om »delvis« Overdragelse, saaledes at Forfatteren kun overdrager en enkelt af de Beføjelser, som han har efter Forfatterloven, medens han selv bevarer Retten til de øvrige ham tillagte Beføjelser, som det saa staa ham frit for at overdrage til andre. Ganske almindeligt er det jo f. Eks. for et Skuespils Vedkommende, at Retten til Trykningen er overdraget til en Forlægger, Retten til Opførelse til et Teater.

Overdragelsen kan ogsaa være begrænset til en Bemyn-

digelse til paa Forfatterens (eller Komponistens) Vegne at indkræve de Afgifter, der maa betales for Udnyttelsen af Forfatterværket samt til at optræde paa Forfatterens Vegne ved Søgemaal angaaende Krænkelse af Forfatterretten. Her i Danmark (som overalt i Udlandet) findes saaledes for Komponisternes Vedkommende en Organisation («Koda»), der optræder med en saadan Bemyndigelse paa Komponisternes Vegne, og denne Bemyndigelse anerkendes af Domstolene (jfr. f. Eks. U. f. R. 1929 p. 314 H. D.).

Den »delvise« Overdragelse kan ogsaa tænkes paa anden Maade end ved Overdragelse af en enkelt eller flere af de Beføjelser, der tilkommer Forfatteren. Saaledes finder der meget ofte Sted Overdragelse af Retten til en bestemt Udnyttelsesmaade eller al Udnyttelse af et Værk inden for et bestemt Landomraade. Dette har særlig Betydning paa Grund af, at Forfatterretten har en udpræget international Karakter, idet alle Værker, der for første Gang udgives i et af de Lande, der tilhører »Bernerunionen«, nyder Beskyttelse i alle øvrige Unionslande, herunder Danmark (se nærmere under § 36). Forfatterretten kan da »udstykkes« for hvert af disse Lande for sig. Erhverver en Person her i Landet f. Eks. Forfatterretten for Danmark for et ostrigsk Værk, kan han modsætte sig, at der her i Landet finder Trykning eller anden Offentliggørelse Sted, der strider imod hans Ret, hvorimod han ikke vil kunne modsætte sig, at en i andet Land lovlig udkommet Udgave af Værket indfores og forhandles her i Landet, (jfr. U. f. R. 1923 p. 357).

Iovrigt maa ved Overdragelse af Forfatterret alt afhænge af Indholdet af Kontrakten mellem Forfatteren og Erhververen. De i det foregaaende og det efterfølgende fremstillede Regler for Overdragelsen, baade de i § 9 udtrykkelig fastsatte og de af Domstolsafgørelser, Sædvaner og i Teorien udledede, er nemlig (med Undtagelse af Reglerne i § 9, 7.—9. Stk.) deklatoriske, d. v. s. de gælder kun, saafremt der ikke i Kontrakten findes modsatte Bestemmelser. Det er derfor af Vigtighed, at Kontrakterne enten gøres saa udførlige som muligt, eller at de affattes paa en

saadan Maade, at det deraf fremgaar, at de almindelig anerkendte Regler (de Regler, der her gives en Fremstilling af) kommer til Anvendelse paa dem. Ved Fortolkningen af Kontrakter angaaende Overdragelse af Forfatterret maa de Synspunkter, der ovenfor i Indledningen under Afsnittet om Forfatterrettens retlige Karakter (S. 24—25) er anlagt, have for Øje. Saaledes maa det navnlig tillægges megen Vægt, at Forfatterretten foruden at være en Ret af økonomisk Indhold tillige har en særlig personlig Karakter. Hensynet til Forfatterens personlige Interesse har i høj Grad været bestemmende for Indholdet af Reglerne i § 9, og dette Hensyn maa ogsaa iøvrigt tages i Betragtning ved ethvert Spørgsmaal angaaende Overdragelse af Forfatterret, saaledes at Forfatterens personlige Beføjelser i det Omfang, i hvilket han ikke i Kontrakten har givet Afkald paa dem, maa antages at være bevaret. Medens saaledes en Erhverver af Ejendomsret til en legemlig Genstand i Almindelighed har fuld Frihed til at overdrage Retten videre, antages det almindeligvis, at Erhververen af Forfatterretten til et Værk ikke uden i særlige Tilfælde er berettiget til en saadan Videreoverdragelse. For Retten til dramatisk Opførelse og Musik-Udførelse er dette udtrykkelig udtalt i § 10, 1. Stk., og det antages ogsaa iøvrigt at gælde (jfr. Grundtvig p. 37 og 131—35). Forudsætningen herfor maa dog i Mangel af positive Bestemmelser i Lovgivningen, altsaa bortset fra de i § 10, 1. Stk. nævnte Tilfælde, være, at der i det givne Tilfælde kan paavises en personlig Interesse for Forfatteren, der kan motivere, at han modsætter sig Videreoverdragelsen og at der ikke af Kontrakten kan udledes en Ret for Erhververen til Videreoverdragelse. En saadan Ret maatte antages at foreligge i det i U. f. R. 1908 p. 351 skildrede Tilfælde angaaende det indviklede Mellemværende med Hensyn til Forlagsretten til Sangspillet »Molboerne«. Derimod nægtedes Ret til Videreoverdragelse udfra Hensynet til Værkets Skabers personlige Interesse i Tilfældet i U. f. R. 1918 p. 610. Det drejede sig ganske vist her om Kunstnerret (Reproduktionsret til et Kunstværk), men nøjagtig de samme Synspunk-

ter gør sig gældende i Forfatterretten. (I Kunstnerrettens Regler om Overdragelse, § 27, henvises der ligefrem til Reglerne i § 9).

Overdragelse af Forfatterret kan ske paa enhver Maade, særlige Former for Overdragelser kræves ikke og en mundtlig Aftale er ligesaa forbindende som en skriftlig. Af Hensyn til eventuelle senere Bevisvanskeligheder maa dog altid Oprettelsen af skriftlig Kontrakt tilraades. Hvis ikke andet særligt fremgaar af Aftalen, maa Overgangen af Retten fra Overdrageren til Erhververen antages at foreligge ved Aftalens Indgaaelse, og en Person, som Forfatteren senere slutter Aftale med, maa da, selv om han ikke kendte eller burde kende Erhverver Nr. 1's Ret, staa tilbage for denne; men hvis Nr. 1's Ret ikke endnu er udøvet af denne, kan der indtræde en eksstinktiv Erhvervelse til Fordel for en Erhverver Nr. 2, der i god Tro erhverver og udnytter Retten, jfr. U. f. R. 1919 p. 638 H. D., Vinding Kruse III. Bd. 2. Halvbind p. 1391—92. Den af de to godtroende Erhververe, der i saa Tilfælde lider et Tab, kan naturligvis kræve Erstatning hos Forfatteren.

Endelig kan Overdragelse ogsaa ske stiltiende eller i Kraft af et mellem Forfatteren og Erhververen bestaaende større Kontraktsforhold, f. Eks. et Ansættelsesforhold, i Kraft af hvilket man i Almindelighed i Mangel af modsatte Bestemmelser i Arbejdskontrakten maa antage, at Forfatterretten for alle de Arbejder, der udføres i Tjenesteforholdet, overgaar til Arbejdsgiveren, dog kun til Anvendelse i det Øjemed, som Tjenesteforholdet forudsætter.

Som Eksempler paa Overdragelse af Forfatterret i Kraft af et andet mellem Parterne bestaaende Retsforhold kan fra Retspraksis nævnes følgende:

Mellem to Parter i en Arbejdskonflikt sluttedes en frivillig Overenskomst, og den ene af Parterne, Arbejdsgiveren, udgav denne Overenskomst, men kunde dog ikke derved forhindre, at den anden Part, Arbejderne, aftrykte Overenskomsten og uddelte den til Medlemmerne (Fast Voldgiftsrets Kendelse i U. f. R. 1931 p. 892).

Ved Overdragelse af Maskiner og dertil hørende Modeller kunde Overdrageren ikke i Kraft af § 2 c hindre, at Erhververen afbildede Maskinerne efter et af Overdrageren tidligere udarbejdet Katalog, U. f. R. 1913 p. 331.

§ 9, Stk. 3, 4 og 5. Forfatterens Ret til at modsætte sig Forandringer i sit Værk og til at hævde sit Forfatternavn i Forbindelse med Værket.

De i Stykkerne 3, 4 og 5 indeholdte Regler betyder en kraftig Fremhævelse af den personlige Side af Forfatterretten, hvis Anerkendelse var et af Hovedspørgsmaalene paa den sidste Konference vedr. Bernerkonventionens Revision (se Indledningen). Der gives heri Anerkendelse for Forfatterens »droit moral«, som det hedder med et fransk Udtryk, der dog har vundet international Anerkendelse som Betegnelse for den særlige Beføjelse, der er tillagt Forfatteren paa dette Omraade.

»Droit moral« opløser sig i to Bestanddele d. v. s. to Rettigheder, der begge er Forfatteren forbeholdt, selv om han har overdraget sin Forfatterret til andre.

1). »droit au respect«, Forfatterens Ret til at modsætte sig enhver Forandring af Værket, der kan have en skadelig Indflydelse paa hans Anseelse som Forfatter;

2). »droit à la paternité«, Forfatterens Ret til stedse at hævde sit Forfatternavn i Forbindelse med Værket.

I § 9, 3. Stk. gives en almindelig Regel om, at Erhververen er uberettiget til uden Forfatterens Samtykke at offentliggøre Værket i forandret Skikkelse. I Modsætning til, hvad der maa antages med Hensyn til den særlige Regel angaaende Beskyttelse mod Ændringer i § 9, 4. og 5. Stk., gælder det om Reglen i 3. Stk., at den er at anse som et ganske almindeligt Led af Forfatterretten. Reglen giver Beskyttelse imod al Forandring af Værket (i Praksis bortses der dog fra ganske uvæsentlige Ændringer). Forfatteren kan give Afkald paa Retten efter de almindelige Regler for Overdragelse af Forfatterret, og Retten maa anses for medindbefattet i Overdragelsen, saafremt ikke blot en enkelt Beføjelse, men deri-

mod »al Forfatterret« eller »Ejendomsret« er overdraget. Ved Forfatterrettens Ophor efter Reglerne i §§ 21—23 ophorer ogsaa denne Ret.

Som et Supplement til denne Regel fremtræder de nye Regler i § 9, 4. og 5. Stk. 4. Stk. er en næsten ordret Gen-givelse af Reglen i Bernerkonventionen af 1928 Art. 6bis; 1. Stk., medens 5. Stk. er indsat i Loven i Henhold til det paa Konferencen i Rom i 1928 formulerede Ønske I.

I disse Regler fastslaaes Erhververens Pligt til altid at nævne Forfatternavnet, hvad enten det drejer sig om Trykning, Opførelse, Oplæsning eller anden Offentliggørelse af Værket. Reglen maa antages at omfatte ogsaa Bekendtgørelser, Reklamer eller lign., der knytter sig til Offentliggørelsen. Ved offentlig Fremførelse af Værket for Publikum vil det være tilstrækkeligt, hvis der i umiddelbar Forbindelse med Fremførelsen uddeles Programmer, opslaaes Plakater eller lignende, paa hvilke Forfatterens Navn er angivet. Ved Overførelsen til Grammofonplade maa Navnet angives paa de enkelte Plader, ved Fremførelse i Radio maa Navnet nævnes. Dette iagttages vistnok ikke altid for Tiden, men maa fra 1. Juli 1933 under almindeligt forfatterretligt Ansvar (§§ 16 og 19, ikke § 20) iagttages.

Dernæst fastslaaes Forfatterens Ret til altid at kunne modsætte sig litterær Forvanskning af Værket. Det drejer sig her kun om de Ændringer, der kan skade Forfatterens »Ere og Anseelse« (Bernerkonventionens Art. 6bis) eller »hans Anseelse og de litterære, videnskabelige og kunstneriske Interesser« (Bernerkonventionens Ønske I). Spørgsmaalet maa i Tvivlstilfælde afgøres ved sagkyndigt Skøn. Praktisk kan Spørgsmaalet f. Eks. blive ved »Arrangementer« for Radio, ved populære Udgaver og Opførelser af klassiske Værker eller ved Citater, ved citerende Referater og lignende, der indeholder en Forvanskning af Værkets Indhold eller Mening. —

Disse Rettigheder anses for uafhængelige, jfr. Undervisningsministeriets Udgave af Bernerkonventionen 1928 p. 37—44, navnlig p. 43 Nr. 4, dansk Betænkning 1931

p. 22—23. Dette vil sige, at Forfatteren ikke fraskriver sig Retten til at paatale Krænkelser heraf ved Overdragelse af Forfatterretten, selv ikke ved den fuldstændige Overdragelse af al Forfatterret (dette saaledes antaget i franske og italienske Domme i »Droit d'Auteur« 1931 p. 34 og 1932 p. 35). Ogsaa ved Indrømmelse af Ret til Bearbejdelse af Værker maa Bearbejderen iagttage disse Regler. Har derimod Forfatteren een Gang erklæret sig indforstaaet med bestemte, konkrete Ændringer i hans Værk, som har været ham forelagt, eller har han for en bestemt Offentliggørelses Vedkommende givet Afkald paa at faa sit Navn nævnt, kan han selvfølgelig ikke senere alligevel paaberaabe sig sine Rettigheder efter § 9, 4. Stk.

Ved »Forfatternavn« maa i Mangel af anden Aftale med Forfatteren forstaaes: For udgivne Værker: Forfatterens eget Navn i den Skikkelse, i hvilken han plejer at anvende det (f. Eks. H. C. Andersen, ikke Hans Christian Andersen); for udgivne Værkers Vedkommende: Det Navn eller Pseudonym, under hvilket Forfatteren har udgivet Værket.

Allerede i den eksisterende Retspraksis inden Forfatterloven af 1933 finder vi fastslaaet en af Forholdets Natur udledt »droit moral« Ret for Forfatteren, jfr. saaledes U. f. R. 1918 p. 817. At denne Ret dog ikke var fuldstændig, og at Fastslaaelsen deraf i § 9, 4.—5. Stk. derfor er af Betydning, viser Dommen i U. f. R. 1918 p. 251.

»Droit moral« Reglen er saaledes en til Forfatterens Person noje knyttet Ret. Reglerne i § 9, 4. og 5. Stk. hviler paa den Betragtning, at Forfatterretten i Forfatterens Besiddelse er en blandet økonomisk og personlig Ret, hvorimod den i enhver Erhververs Besiddelse er af rent økonomisk Natur. Selv for Forfatterens Arvinger gælder dette sidste, og i Erkendelse heraf har Loven overført »droit moral« Retten efter Forfatterens Død til Undervisningsministeriet, der »paa et alsidigt belyst Grundlag mere objektivt end Arvinger eller Forfatter- og Kunstnerforeninger kan udøve Skønnet og hævde Retten i de Tilfælde, hvor de almene kulturelle Interesser gør sig gældende« (Dansk Betænkning

1931 p. 23). Af særlig Vigtighed er her Reglen om, at Forfatterretten i den heromhandlede Betydning er stedsevarende.

Ved enhver Offentliggørelse af en afdød Forfatters Værker, hvor lang Tid der end er forløbet efter Forfatterens Død, maa det derfor iagttages, at Offentliggørelsen ikke finder Sted med Ændringer af den i § 9, 4. Stk. nævnte Art og ikke uden, at Forfatternavnet nævnes. Saafremt nogen paatænker at offentliggøre en afdød Forfatters Værk med Ændringer af en saadan Art, at der kan være Tvivl om, hvorvidt § 9 er overtraadt, vil det være det rigtigste og forsigtigste forud at forelægge Sagen for Undervisningsministeriet.

§ 9 6.—9. Stk. Forlæggerens Udgivelsespligt. 11.—13. Stk. Andre Regler for Forlagskontrakter.

6.—9. Stk. af § 9 handler ligesom 11., 12. og 13. Stykke om en speciel Art af Overdragelse af Forfatterret, nemlig den saakaldte »Forlagskontrakt«.

For denne Kontrakt gælder der i Henhold til disse Bestemmelser og den eksisterende Sædvaneret en Række særlige Regler.

Forlagskontrakt foreligger i de fleste Tilfælde af Overdragelse af Ret til Offentliggørelsen af et Forfatterværk ved Trykning eller lignende Reproduktionsmaade i et eller flere, eventuelt alle fremtidige Oplag. Karakteristisk for Forlagsforholdet er det, at Forlæggeren bærer den økonomiske Risiko ved Udgivelsen, modsat Kommissionsforholdet (S. 111), hvor denne Risiko ligger hos Forfatteren selv. Om en Kontrakt om Overdragelse af Forfatterret er en Forlagskontrakt eller ej, maa afgøres efter Kontraktens Indhold og de i Forbindelse med dens Afsluttelse foreliggende Forhold. Er Erhververen af Forfatterretten Forlægger, taler Sansynligheden paa Forhaand for, at en Kontrakt om Udgivelse er en Forlagskontrakt, men Kontraktens Bestemmelser kan dog selvfølgelig være saadanne, at det kan skøn-

nes, at dette ikke er Meningen. Er Erhververen derimod ikke Forlægger, maa Kontrakten indeholde saadanne Vendinger eller et saadant Sæt af Bestemmelser, at det deraf fremgaar, at Meningen har været at afslutte en Forlagskontrakt, paa hvilken alle de om Forlagskontrakter gældende Regler skal finde Anvendelse.

Ovenfor S. 96—97 er omtalt et Tilfælde, hvor det paa Grund af Kontraktens Indhold og de ved Kontraktens Indgaaelse foreliggende Omstændigheder ikke antoges, at en Forlagskontrakt var stiftet (U. f. R. 1918 p. 817).

For Forlagskontraktens Vedkommende gælder for det første de almindelige under Omtalen af § 9 i det foregaaende og det efterfølgende skildrede, for al Overdragelse af Forfatterret gældende Regler, herunder navnlig ogsaa den præceptive »droit moral« Regel i § 9, 4. og 5. Stk.

Dernæst gælder der en Række særlige, for Forlagskontrakter specielle Regler.

Der skal først nævnes en enkelt præceptiv Regel, som Forfatteren og Forlæggeren ikke ved Kontrakt kan fravige, nemlig Reglen om en Pligt for Forlæggeren til at udgive det paagældende Værk inden ialt 5 Aar efter Afleveringen af Manuskriptet, se § 9, 7.—9. Stykke. Motiveringen for Reglen er Samfundets Interesse i, at Forlæggeren ikke lægger »en dod Haand« paa Værker, hvis Udgivelse eller Genudgivelse Samfundet normalt vil være interesseret i. Princippet om, at Forlagsretten bortfalder, naar Forlæggeren undlader at udgive Værket, er forøvrigt allerede før Indførelsen af den præceptive Regel i § 9, Stk. 7—9, i den danske Forfatterlov (ved Loven af 26. April 1933) anerkendt i dansk Domspraksis, U. f. R. 1927 p. 1019.

Det maa noje bemærkes, at den præceptive Regel om Bortfald af Forlagsretten efter 4+1 Aars Forløb kun gælder, naar der i Kontrakten er fastsat en Frist for Forlæggeren med Hensyn til Udgivelsen. Er denne Frist længere end 4 Aar, træder den præceptive Regel til. Er Fristen kortere, gælder den vedtagne Frist. Er der slet ingen Frist fastsat, gælder den deklaratoriske Regel i § 9, 6. Stykke.

Dette gælder baade for Førsteudgavers og for senere Ud-gavers Vedkommende.

Retten til at forlange Udgivelse tilkommer Forfatteren og hans Arvinger og Udgiveren af de i § 3 nævnte Samlerværker, hvorimod de enkelte Bidragydere ikke vil kunne hævde Retten direkte overfor Forlæggeren.

At Forlagsretten bortfalder betyder, at Forfatteren generhverver sin Ret til Offentliggørelse af Værket ved Udgivelse, og at Forlæggeren mister Retten. Herved staar Reg-len i Modsætning til den tilsvarende Regel i § 10, 3. Stk., hvor Indehaveren ikke mister sin Opførelsesret ved at undlade at lade Værket opføre.

At et Værk er »udgaaet af Boghandelen« vil sige, at der ikke i Boghandelen kan faas Eksemplarer til Købs, og det er da ligegyldigt, om der er et vist Restoplæg tilbage, som Forlæggeren ikke kan eller vil sælge.

Den i 9. Stk. 2. Punktum indsatte Regel om Undervisningsministeriets Dispensationsret er navnlig motiveret ved Hensynet til visse store Publikationer, som det kun kan betale sig at udgive med Generationers Mellemlum.

For Forlagskontrakter gælder der derhos en Række deklaratoriske (ved Aftale fravigelige) Regler, som dels er fastsat i Forfatterlovens § 9, dels almindeligt anerkendte.

Det er dog kun et Faatal af Regler, der er udtrykkelig optaget i Loven, idet Lovgivningsmagten herhjemme ikke har fundet det rigtigt at gribe ind uden i visse Hovedtilfælde, medens de øvrige Spørgsmaal henvises til Sædvanerettens Omraade. Anderledes er Forholdet i Tyskland, hvor der findes en hel Lov med ikke mindre end 50 Paragraffer om Forlagsforholdet. (Gesetz vom 19. Juni 1901 über das Verlagsrecht mit der Abänderung des Zusatzgesetzes vom 22. Maj 1910). De tyske Regler kan i Tvivilstilfælde være vejledende, omend de naturligvis ikke paa nogen Maade er bindende her i Danmark*).

*) Nævnte tyske Lov findes bl. a. aftrykt i: Rothlisberger: Urheberrechts-Gesetze und Verträge in allen Ländern, nebst den Bestimmungen über das Verlagsrecht, Leipzig, 1914.

I den danske Forfatterlovs § 9, 6. Stykke er optaget en deklatorisk Regel om Forlæggerens Udgivelsespligt ved Siden af den tidligere nævnte præceptive Regel i 7.—9. Stykke. Er intet andet aftalt, er Forlæggeren pligtig at udgive Værket inden 1 Aar efter det fuldstændige Manuscripts Modtagelse. Ogsaa herved har Forfatterloven tydelig knæsat det Princip, at Forfatterretten indeholder mere end en rent økonomisk Udnyttelsesret. Reglen gælder nemlig, uanset om Forlæggeren har betalt Forfatterhonoraret eller ej. Forfatterens Interesse er ikke udtomt hermed. Den strækker sig ogsaa til Ønsket om virkelig at se Værket udkomme. Ud fra dette Synspunkt maa ligeledes enhver Handling fra Forlæggerens Side, der modvirker den fra Forfatterens Side forudsatte normale Udbredelse af Værket, være utilladt. Saaledes kan i Mangel af modsat Aftale Forlæggeren ikke være berettiget til paa egen Haand at forsyne Værkerne med det ovenfor under Omtalen af § 1 (S. 46—47) nævnte Udlaansforbud.

Den i § 9, 6. Stykke nævnte 1 Aars Frist kommer ogsaa til Anvendelse paa Genudgivelse af Værker, som Forlæggeren har sikret sig Ret til paany at udgive, naar det foregaaende Oplag er udsolgt. I Mangel af modsat Aftale skal Genudgivelsen ske inden 1 Aar efter, at Værket er udgaaet af Bogladen. Er der truffet Aftale om en bestemt Frist, gælder denne, dog kan den ikke overstige den i § 9, 7.—9. Stk. nævnte Frist af 4+1 Aar.

Medens Folgen af Forlæggerens Overtrædelse af 5 Aars Fristen efter den præceptive Regel er, at Forlagsretten bortfalder (jfr. ovenfor), gælder det om den deklatoriske Regel om 1 Aars Fristen i 6. Stk., at Forlæggeren er pligtig at udgive Værket. Han maa saaledes kunne dømmes til at udgive Værket under Dagmulkter, saaledes som det f. Eks. er statueret i en norsk Højesteretsdom (Norsk Retstidende 1930 p. 1210).

I § 9, 11. Stk. fastsættes det, at Forlæggeren i Mangel af modsat Aftale kun er berettiget til at offentliggøre 1 Oplag, der bortset fra Aviser og andre Samlerværker ikke maa

overstige 1000 Eksemplarer. Denne Regel viser klart, at Lovgivningsmagten er indstillet paa, at Synspunktet ved Overdragelse af Forfatterretten maa være det, at Retten ikke er overdraget i større Omfang, end Omstændighederne tillader. Allerede efter den ældre Ret, inden Loven af 1902, antoges Reglen om, at Forlæggeren kun havde Ret til at udgive eet Oplag, at være gældende, jfr. U. f. R. 1900 p. 578.

Reglerne i § 9, 12, og 13. Stykke tilsigter at give en tydelig Karakteristik af Forlagskontraktens forfatterretlige Karakter.

I Tilslutning til de foran udviklede Betragtninger skal der herfter gives en samlet Oversigt over de Regler, der antages at gælde for Forlagsforholdet, og som udfylder og supplerer Forlagskontrakten.

A. Forfatterens Pligter i Forlagsforholdet.

Forfatterens Pligter gaar selvfølgelig først og fremmest ud paa at forskaffe Forlæggeren Forfatterretten til Værket i det Omfang, i hvilket det er aftalt. Han maa saaledes sørge for, at han ikke i Forvejen har givet andre Personer Rettigheder over Værket af en saadan Art, at Forlæggeren ikke faar den fulde aftalte økonomiske Udnyttelsesret over Værket. Begrebet »Forlagskontrakt« omfatter kun Overdragelse af Ret til at udgive Værket i Trykken eller paa lignende Maade. Retten kan omfatte Udgivelsen af 1 eller flere, eventuelt alle fremtidige Oplag af Værket. Hvis intet er aftalt, gaar Retten ud paa at udgive eet Oplag à 1000 Eksemplarer. I disse 1000 Eksemplarer ligesom i det iøvrigt aftalte Antal Eksemplarer antages ikke at indgaa Frieksemplarer og de Eksemplarer, der sendes til Politiet, til Bibliotekerne samt til Anmeldelser m. m.

I samme Omfang, som Forfatteren har overdraget Forfatterretten til Forlæggeren, har han selv fraskrevet sig Retten til at udøve den. Naturligvis maa han ikke selv — saalidt som andre — udgive Værket, men han maa i det hele taget ikke indlade sig paa litterære Foretagender,

der maa anses for at være en direkte Konkurrence til det Værk, som han har overdraget Retten til Udgivelse af til Forlæggeren. Først naar det overdragne Oplag eller Antal Oplag er udsolgt (d. v. s. at Forlæggeren ikke mere har Eksemplarer til Disposition eller ikke vil bringe Restbeholdningen ud i Boghandelen), genindtræder Forfatterens fulde Forfatterret paany. I Mellemtiden kan han selvfølgelig stadig hævde Retten til alle de Beføjelser, der ikke er udtrykkelig overdraget: Oplæsning, dramatisk Opførelse, Udsendelse i Radio, Musikværkers Udførelse, Retten til at lade Værket oversætte, den personlige Ret, eventuelt Retten til at foranstalte fremtidige Oplag, o. s. v. og baade overfor Forlæggeren og overfor andre. Den i § 9, 4.—5. Stk. omhandlede »droit moral« kan Forfatteren overhovedet ikke paa Forhaand fraskrive sig.

Forfatteren er dernæst forpligtet til at sørge for, at Forlæggeren faktisk bliver i Stand til at kunne foranstalte Udgivelsen, nemlig ved at overlevere Forlæggeren et klart, letlæseligt Manuskript. Foreligger Manuskriptet færdigt, kan Forlæggeren faa Forfatteren dømt til at udlevere Manuskriptet, dog antages det at følge af det personlige Hensyn til Forfatteren, der ligger bag ved Forfatterretten, at Forlæggeren ikke kan forlange Manuskriptet udleveret, saafremt Forfatteren ikke mere ønsker at staa ved Indholdet af dette, men han har da sædvanlig Erstatningspligt overfor det Tab, Forlæggeren lider. Er Manuskriptet ikke færdigskrevet, kan Forlæggeren ikke forlange Forfatteren idømt Pligt til at færdiggøre det; derimod har han ogsaa i dette Tilfælde Ret til Erstatning, med mindre Forfatterens Død, Sygdom eller lignende ham utilregnelig Aarsag gør Leveringen af Manuskriptet umulig.

Er intet andet aftalt, har Forfatteren ret frie Hænder med Hensyn til Indholdet af Manuskriptet, men han maa dog holde sig inden for Værkets Formaal og maa undgaa Fejl, der gør det uanvendeligt. I modsat Fald kan Forlæggeren hæve Kontrakten og kræve Erstatning.

B. Forlæggerens Pligter i Forlagsforholdet.

Forlæggeren er forpligtet til ikke at udøve Forfatterretten i større Omfang, end den er ham overdraget, f. Eks. ved at trykke et større Oplag end aftalt, eller i § 9, 11. Stk. forudsat, eller paa anden Maade at gribe ind i den Del af Forfatterretten, der trods Overdragelsen er Forfatteren forbeholdt. Gør han dette, er hans Handling en almindelig Forfatterretskrænkelse, paa hvilken de særlige i §§ 16—19 omhandlede Regler om Forfølgningen kommer til Anvendelse, jfr. Dom i U. f. R. 1919 p. 833 og de udtrykkelige Regler desangaaende i § 9, 2. og 13. Stk.

Dernæst maa som en vigtig Side af Forlæggerens Forpligtelse fremhæves hans Udgivelsespligt, som nøje er beskrevet foran S. 105—06 og 107. Af Formaalet med Udgivelsespligten følger, at Forlæggeren maa afholde sig fra enhver Handling, hvorved Værket ikke kommer ud til Offentligheden i det Omfang eller den Skikkelse, som er forudsat af Forfatteren ved Kontraktens Indgaaelse, f. Eks. ved at det udgives i et mindre Antal Eksemplarer, i et andet Udstyr eller under andre Vilkaar (Udlaansforbud) eller sælges til en højere Pris end forudsat.

Dernæst maa nævnes Forlæggerens Pligt til at respektere Forfatterens *«droit moral»*, jfr. herom S. 101—04.

Pligten for Forlæggeren til at udrede et Honorar til Forfatteren vil almindeligvis være aftalt i Forlagskontrakten; er den ikke det, maa det bero paa de ved Aftalen nærmere foreliggende Omstændigheder, om en saadan Pligt kan anerkendes. At forudsætte den ganske i Almindelighed ved en Forlagskontrakt, der intet indeholder derom, gaar ikke an, idet der kan forekomme Tilfælde, hvor Forfatterens Interesse i at faa et Værk ud, som Forlæggeren maaske er betænkelig ved at udgive, bevirker, at Forfatteren giver Afkald paa sit Honorar. Er Værket forfattet efter Bestilling af Forlæggeren, maa dog i Mangel af anden Aftale en Pligt til at betale et for Værket af den paagældende Art sædvanligt og passende Honorar anerkendes, og ogsaa andre

Forhold uden for Kontrakten kan vise, at et saadant Honorar fra Forfatterens Side har været forudsat. Honoraret maa i Mangel af anden Aftale antages at forfalde ved Manuskriptets Aflevering eller — saafremt det skal udregnes efter Antallet af Bogens Ark — naar Værket foreligger færdigtrykt. I Tilfælde af sidstnævnte Beregningsmaade medregnes alle Bogens Sider med Fradrag af de Sider, der optages af Billedstof, som Forfatteren ikke selv leverer eller har givet Anvisning paa.

Naar intet andet er aftalt, følger det af Hensynet til Forfatterens personlige Interesser, at Forlæggeren ikke er berettiget til at videreoverdrage den ham overtagne Forfatterret. Dog anses han for berettiget til at overdrage Forfatterretten i Forbindelse med Overdragelse af hele Forlaget eller en faglig afgrænset Del af dette. Forlæggeren kan dog i visse Tilfælde afhænde hele Restoplaget under eet til en anden Forlægger, (U. f. R. 1906 p. 52), heri ligger jo ikke nogen Overdragelse af selve Forfatterretten. Forudsætningen maa dog være, at Forfatterens Rettigheder ikke krænkes ved en saadan Overdragelse.

Forlæggeren anses for forpligtet til i god Tid, inden at det overtagne Oplag er udsolgt, at give Forfatteren Advis herom. Ligeledes maa han anses for forpligtet til at give Forfatteren Adgang til at købe Eksemplarer af Værket til almindelig Forhandlerpris.

Endelig skal nævnes Forlæggerens Pligt til at tilbagelevere Manuskriptet til Forfatteren, med mindre modsat Aftale foreligger, Forfatterlovens § 9,10. Stk.

Om Forholdet mellem Forlægger og Forfatter se iøvrigt Grundtvig: »Forfatterretten« 2. Udg. 1918 S. 101—21.

Kommissionsforhold og blandede Forhold.

Er et Værk udgivet i Kommission hos en Boghandler, foreligger der ikke noget Forlagsforhold; den fulde Forfatterret bliver hos Forfatteren, og Boghandleren maa nærmest anses som en af Forfatteren antaget Hjælper ved Trykningen og Udgivelsen af Værket. Forfatteren bærer

den fulde Risiko ved Udgivelsen; Indtægten eller Tabet falder paa ham, medens Boghandleren oppebærer et aftalt Vederlag.

I Praksis findes kun sjældent rene Forlagsforhold og rene Kommissionsforhold. De allerfleste Forlagskontrakter er et Udtryk for en Blanding af disse to Former. En moderne Form for Kommission ordnes ved alm. »Forlagskontrakt«, hvori Vilkaarene fastsættes. Disse blandede Forhold gør det meget vanskeligt at bestemme, hvem der har Forlagsretten og Ejendomsretten til Oplagets Eksemplarer. Afgørende maa det her formentlig være, ikke om Ordene »Forlag«, og »Forlagskontrakt« benyttes, men om Kontrakten efter sit Indhold faktisk er en Forlagskontrakt eller ej, jfr. S. 96. I blandede Forhold bør det tilraades begge Parter at tage klar Bestemmelse om de svævende Forhold i selve Kontrakten.

§ 9, 10. Stk. Ejendomsretten til Manuskriptet.

I Mangel af modgaaende Aftale bevarer Forfatteren Ejendomsretten til Manuskriptet. Denne Regel er ny i Forfatterloven af 1933, men antages dog ogsaa forud at have været gældende Ret, jfr. U. f. R. 1919 p. 404 og dansk Betænkning 1931 p. 24. I de nævnte Motiver til Bestemmelsen tales der kun om det Tilfælde, at det drejer sig om Overdragelse i Henhold til en Forlagskontrakt, men Formuleringen af Lovbestemmelsen omfatter dog ogsaa alle andre Tilfælde af Overdragelse af Forfatterret, og at dette har været Meningen fremgaar af Forfatterretsudvalgets (utrykte) Forhandlinger.

Forfatterens Kreditorer kan heller ikke bemægtige sig Manuskriptet ved Udlæg, jfr. § 12, 1. Stk.

§ 10.

(1). *Den, hvem en Forfatter har overdraget Ret til Opførelse af et dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — eller et dramatisk-musikalsk Værk eller Ret til offentlig Ud-*

forelse af et Musikværk, er i Mangel af anden Aftale berettiget til at opføre eller udføre Værket overall og saa ofte, han vil, men kan ikke overdrage denne Ret til andre.

(2). *Saadan Overdragelse skal, hvor ikke andet er vedtaget, ikke være til Hinder for, at Forfatteren kan overdrage lignende Ret til andre eller selv lade Værket opføre eller udføre.*

(3). *Endvidere skal det, selv om en udelukkende Ret til Opførelse eller Udførelse er overdraget nogen, staa Forfatteren og hans Arvinger, men ikke andre, der maatte være indtraadt i hans Ret, frit for at overdrage andre Opførelses- eller Udførelsesret eller selv lade Værket opføre eller udføre, hvis den, hvem den udelukkende Ret var overdraget, i fem paa hinanden følgende Aar ikke har bragt Værket til offentlig Opførelse eller Udførelse.*

For Overdragelse af Ret til offentlig Opførelse eller Udførelse af dertil egnede Værker gælder først og fremmest de almindelige i § 9 indeholdte Regler om Overdragelse af Offentliggørelsesret. Men Loven har i § 10 suppleret disse almindelige Regler med en Række specielle. Alle disse Regler maa anses for at være deklatoriske, ogsaa den i 3. Stk. indeholdte, som herved staaer i Modsætning til Reglen i § 9, 7.—9. Stk. angaaende Udgivelsespligt for Værker, om hvis Udgivelse der er sluttet Forlagskontrakt, jfr. S. 105—06.

Medens sidstomtalte Regel gælder, uanset hvad der er fastsat i Forlagskontrakten, er der ikke noget i Vejen for, at Forfatteren kan fraskrive sig den ham ved Ikke-Opførelse i 5 paa hinanden følgende Aar af hans med udelukkende Opførelsesret overdragne Værk i § 10 hjemlede Ret til selv at opføre det eller lade andre opføre det. Der er ogsaa den Forskel paa Præskriptionsreglerne i § 9 og § 10, at Reglen i § 9 statuerer Bortfald af Forlagsretten ved Tidsfristens Udløb, medens § 10 kun indeholder, at Forfatteren ved Fristens Udløb erhverver Opførelsesret, medens Opførelsesretten for Erhververen af den tidligere udelukkende Ret stadig bestaar; det er altsaa blot hans

Rets Karakter af Eneret, der bortfalder. Endelig er der den Forskel paa Reglerne, at § 10 i Modsætning til § 9 udtrykkelig afskærer den paagældende Ret for de Erhververe, der maatte være indtraadte i Forfatterens Ret. Denne Begrænsning, som der ikke synes at foreligge større Motivering for, fandtes ligeledes i den tidligere norske Forfatterlov, men er nu ved Loven af 6. Juni 1930 slettet (se norsk Forslag 1925 pag. 70).

Efter § 10, 1. Stk. kan Erhververen af Opførelsesretten i Mangel af modsat Aftale ikke overdrage sin Ret til andre. § 10 har saaledes med Hensyn til Overdragelsen af Ret til Opførelse, i Modsætning til, hvad Forholdet er for Forlagskontraktens Vedkommende i § 9, taget Stilling til Spørgsmaalet om Erhververens Videreoverdragelsesret. Bestemmelsens Tilstedeværelse tillader dog ikke Analogi- eller Modsætnings slutninger for saa vidt angaar Forlagskontrakten (se saaledes norsk Forslag 1925 pag. 70). —

Reglen i § 10 gælder som anført kun i Mangel af modgaaende Aftale. En saadan Aftale kan være udtrykkelig eller stiltiende. Specielle udtrykkelig eller ved fast Sædvane for et bestemt Teater eller lignende Institution fastsatte Særregler maa respekteres. Naar Grundtvig (S. 123) antager, at det i al Almindelighed gælder, at Overdragelse af Opførelsesret til et bestemt Teater eller lign. er begrænset til Opførelse i en bestemt By eller lign. (derimod ikke til et bestemt Lokale), en Antagelse, der ikke støtter sig paa nogen Domsafgørelse, synes dette dog noget vanskeligt at kunne forenes med Ordene i § 10 »overalt og saa ofte han vil.«

Specielt for Kontrakter om Opførelse paa Det kgl. Teater gælder det for dette Teater fastsatte Forfatterregulativ i kgl. Anordning af 24. November 1926 »angaaende Antagelse af Skuespil, Operaer m. v. til Opførelse paa Det kgl. Teater.« Forfatteren er altid efter Aarsdagen for Stykkets Antagelse berettiget til at tage dette tilbage, dog mod at erstatte Teatret enhver Udgift, som Stykket har foranlediget (herunder den udbetalte Garantium), og er Arbejdet ikke opført inden Udgangen af 2 fulde Sæsoner efter Antagelsen, har Forfatteren Raadighed over sit Arbejde (uden

nogen Erstatningsbetaling), An. § 2. Forfatterens Ret til Trykning, Udførelse og Opførelse andetsteds af antagne Stykker er stærkt begrænset, An. §§ 10, 11 og 12.

Fra Retspraksis anføres følgende Domme vedrørende de i § 10 omhandlede Spørgsmaal: Ifølge Dommen i U. f. R. 1924 p. 567 antoges en Overdragelse af Opførelsesret for Danmark inden 1920 ikke at omfatte de sønderjydske Landsdele.

En fransk Forfatter overdrog til en Person Retten til at oversætte hans Stykke og til derefter at sælge Opførelsesretten for Danmark og Norge. Senere overdrog Forfatteren en Teaterdirektør Retten til at opføre Stykket i en af ham selv foranstaltet Oversættelse. Dette ansaas ikke for at være en Krænkelse af Oversætter Nr. 1's Ret, U. f. R. 1915 p. 811, H. D.

Som Eksempel paa Anvendelsen af Udtrykket »ikke andre, der maatte være indtraadte i hans Ret« se U. f. R. 1912 p. 775 vedr. Opførelsesretten til »Madame Sans Gêne«.

§ 11.

(1). *Ved Forfatterens Dod kommer Arvelovgivningens almindelige Regler til Anvendelse paa hans Ret, jfr. dog § 6, 2. Stykke.*

(2). *Med Hensyn til Værker, der ikke i Forfatterens levende Live er offentliggjort, kan han dog altid ved Testamente bestemme, at Offentliggørelse ikke maa finde Sted for en vis Tid — dog ikke over 50 Aar — efter hans Dod, samt hvem der skal være berettiget til at paase Overholdelsen af en saadan Bestemmelse.*

(3). *Bestemmelserne i Forordning af 11. September 1839 kommer ogsaa til Anvendelse paa Forfatterretten.*

(4). *Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelt Bidrag udgor et selvstændigt Hele, gaar den enkelte Medforfatteres Ret, hvis han dør uden Arvinger og uden at have afhændet sin Ret, over paa Medforfatterne eller dem, der er indtraadt i disses Ret, dog med Forbehold af Kreditorernes Ret efter § 12.*

(5). *Naar iøvrigt efter Forfatterens Dod ingen til Forfatter-*

retten berettiget Person findes, staaer Retten til Offentliggørelse af Værket aaben for alle.

Reglerne om, hvem der kan hævde Forfatterretten i den Periode, der ligger imellem Forfatterens Død og Udløbet af Forfatterretten (i Henhold til Reglerne i §§ 21—23 normalt Udløbet af 50-Aaret efter Forfatterens Død) findes i § 11, sammenholdt med Reglerne i § 6, 2. og 3. Stk. og § 9, 5. Stk.

Hovedreglen er, at Forfatterretten falder i Arv paa normal Maade som alle andre Rettigheder efter den gældende Arvelovgivning. Herved maa det bemærkes, at Forfatterretten efter den nyeste danske Lov om Formuesforholdet mellem Ægtefæller, Lov Nr. 56 af 8. Marts 1925 § 15, 2. Stk. indgaar i det almindelige Formuefællesskab mellem Ægtefællerne for saa vidt angaar den økonomiske Udnyttelsesret, hvorimod de personlige Beføjelser, der er tillagt Indehaveren af Forfatterretten, ligger hos Forfatteren alene. Heraf følger, at ved Skifte i Forfatterens levende Live gaar Forfatterretten som saadan udelt til Forfatteren uden at paavirke Delingen af det samlede Bo, men ved Skifte efter Forfatterens Død, hvor Forfatterens personlige Interesser er bortfaldne, eller i det Omfang, hvori de bestaar, er overgaaet til Staten (§ 9, 5. Stk.), og Retten saaledes nærmest er en økonomisk Udnyttelsesret, medregnes Forfatterretten til Fællesboet, saaledes at den efterlevende Ægtefælle tager ikke blot Arvelod, men ogsaa Boeslod deraf, jfr. nærmere om dette Spørgsmaal Bentzon: Familieretten II 1926 S. 63—66.

Omend Overgangen til Arvingerne efter de normale Arveregler er Hovedreglen for Forfatterrettens Vedkommende, har Loven dog i § 6, 2. og 3. Stk.*) og § 11, 2. Stk. fastsat nogle Regler, hvorefter Forfatteren til en vis Grad ved Testamente kan gøre Indgreb i Arvingernes Dispositions-

*) De i § 6 fastsatte Regler gælder ganske vist direkte kun, hvor der er Tale om flere Arvinger, men antages dog ogsaa analogisk at gælde, hvor der kun er en enkelt Arving, jfr. Grundtvig p. 127.

ret, selv om han derved griber ind i den Del af Arven, som han ikke ved Testamente kan disponere over (Tvangsarven). Saafremt det ikke er nødvendigt at henregne Forfatterretten til den afdøde Forfatters Værker til Tvangsarven, kan han ved Testamente træffe enhver Bestemmelse angaaende de efterladte Værker, f. Eks. at de ikke skal udkomme eller ikke paany skal udkomme eller kun skal kunne udnyttes af Arvingerne paa visse Betingelser, hvem der skal være bemyndiget til at paase, at Betingelserne overholdes o. s. v.

Griber Forfatterrettighederne derimod ind i Tvangsarvelodden, er Forfatterens Kompetence mere begrænset.

For Værker, der ikke har været offentliggjorte, kan Forfatteren ved Testamente bestemme, 1) at Offentliggørelsen ikke maa finde Sted for en vis Tid — dog ikke over 50 Aar — efter hans Død, samt hvem der skal være berettiget til at paase Overholdelsen af en saadan Bestemmelse (§ 11, 2. Stk.). Han kan ogsaa bestemme, 2) hvem der skal afgøre, om Offentliggørelsen skal ske.

Er en saadan Bestemmelse ikke truffet, tilkommer Retten til at træffe Afgørelsen, om Offentliggørelse skal ske, den efterlevende Ægtefælle, hvis en saadan er blandt Arvingerne, ellers alle Arvingerne i Forening (§ 6, 2. Stk.). Den Person, som Forfatteren indsætter til at træffe Bestemmelse efter foranstaaende, behøver efter Lovens Ord ikke at være en af Arvingerne.

For saa vidt angaar Værker, der tidligere har været offentliggjort, kan enhver af Arvingerne forlange Værkets fornyede Offentliggørelse paa samme Maade (om hvad herved forstaas se Kommentarerne til § 6), men Forfatteren kan dog ved Testamente tillægge en enkelt (eller flere) af Arvingerne den udelukkende Ret til at bestemme dette. Derimod kan Forfatteren ikke fastsætte Betingelser for eller Indskrænkninger i Udøvelsen af denne Ret (§ 6, 3. Stk.). Drejer det sig om Offentliggørelse paa en anden Maade end tidligere, gælder den ovenfor under Omtalen af de ikke-offentliggjorte Værker under Nr. 2 anførte Regel.

Den Forfatteren saaledes efter §§ 6 og 11 tillagte Beføjelse til særlige testamentariske Dispositioner er en rent personlig Beføjelse, der ikke følger med Overdragelsen af Forfatterretten til et Værk til andre. Den kan kun udøves af Forfatteren selv, ikke af Erhververen af Forfatterretten.

Forfatterretten er i Arvingernes Hænder, saaledes som Lovens Indhold efter den nye Bestemmelse i § 9, 5. Stk. nu er, nærmest en økonomisk Udnyttelsesret. Dog er Arvingerne i det Omfang, hvor Forfatteren ikke i Medfør af de foran udviklede Regler har truffet anden Bestemmelse, berettiget til at afgøre, om Værket skal offentliggøres eller genoffentliggøres, og mindre Ændringer i Værket er de ogsaa berettigede til at træffe Bestemmelse om. Derimod er de ikke berettigede til at tillade, at Værket offentliggøres i en saadan Skikkelse, at det gaar ud over Forfatterens litterære Ære eller Anseelse eller til at frafalde, at Forfatternavnet knyttes til Værket, jfr. § 9, 5. Stk. og Kommentarerne dertil. Denne Regel maa anses for et stort Fremskridt fra den tidligere Retstilstand, hvor Forfatteren bortset fra Reglerne i §§ 6 og 11 var ganske prisgivet i denne Retning, jfr. Grundtvig p. 126—27.

Hensynet til Forfatternes personlige Interesse er dog ikke ved Formuleringen af Reglerne om Arvingernes Ret m. H. t. at udgive efterladte Værker taget fuldt ud, hvilket ogsaa blev fremhævet ved Forhandlingerne i Rigsdagen forud for Vedtagelsen af Loven af 1933. Der blev dog ikke — paa Grund af det sene Tidspunkt af Rigsdagssamlingen — stillet Ændringsforslag, men en fremtidig Revision af Forfatterloven vil sikkert sætte ind her. —

Den Ret til at nyde Indtægterne af en Persons Formue, som Frd. af 11. Sept. 1839 i visse Tilfælde tillægger hans Arvinger, naar han har været forsvundet en vis Tid, omfatter ogsaa Forfatterrettighederne. Reglen gaar altsaa ud paa en Adgang til at nyde Indtægterne af de løbende Kontrakter o. s. v., hvorimod de Beføjelser, der kun kan udøves ved Indehavelsen af selve Forfatterretten, ikke tilkommer Arvingerne i dette Tilfælde.

§ 12.

(1). *Saa længe et Værk ikke er offentliggjort ved Udgivelse eller offentlig Opførelse eller Udførelse, kan Forfatterens eller hans Arvingers Kreditorer ikke ved nogen Art af sælles eller særskilt Retsforfulgning erhverve Adgang til at offentliggøre det eller til at raade over Forfatterens Manuskript.*

(2). *Ej heller kan Kreditorerne uden Forfatterens eller hans Arvingers Samtykke gennem Retsforfulgning erhverve Adgang til at foranstalte fornyet Offentliggørelse af et allerede offentliggjort Værk. Ligesom de derimod efter de almindelige Regler kan søge Fyldestgørelse i del pekuniære Udbytte af Forfatterretten, for saa vidt de paagældende Værker er eller senere bliver offentliggjort, saaledes er de berettigede til at gøre Udlæg i Vederlaget for fremtidige Udgaver eller offentlige Udførelser af tidligere offentliggjorte Værker samt efter Forfatterens Død ogsaa af ikke tidligere offentliggjorte Værker, med den Virkning, at Forfatteren eller hans Arvinger, hvis de uden Udlægshaverens Samtykke oppebærer og forbruger dette, ifalder Straf efter borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 283.*

(3). *Samme Ret som Udlægshavere har samtlige Kreditorer i Tilfælde af Konkurs og Dødsboskifte, naar Arv og Gæld ikke er vedgaaet.*

I Spørgsmaalet om Forfatterens Kreditors Ret til at bemægtige sig Forfatterretten som saadan, har Loven fuldt og helt taget det Standpunkt, at der maa lægges afgørende Vægt paa Forfatterens personlige aandelige Interesser. Den økonomiske Udnyttelsesret maa staa til Raadighed for Kreditorerne i fuldt Omfang, den personlige Side af Forfatterretten kan de overhovedet ikke røre. Enhver Bestemmelse om Værkets Offentliggørelse, fornyet Offentliggørelse, Formen for Offentliggørelse o. s. v. kan Forfatteren og kun han træffe, hvorimod Kreditorerne kan foretage til deres Formaals Behov tjenende Handlinger, der ikke strider imod Forfatterens personlige Ret, saaledes gøre Udlæg i forhaandenværende Restoplæg af Værker, som Forfatteren selv ejer o. s. v. Dog kan de ikke

inden Forfatterens Død gøre Udlæg i Vederlaget for fremtidige Offentliggørelser af ikke-offentliggjorte Værker.

§ 12 omtaler direkte kun Forholdet overfor Forfatteren selv og hans Arvinger, derimod ikke Kreditorernes Rettigheder overfor dem, hvortil Forfatteren har overdraget Forfatterretten (jfr. § 9). Da Forfatterretten i Erhververens Haand nærmest er af økonomisk Karakter, er der intet Hensyn til ham, der taler for Indskrænkninger i Kreditorernes Rettigheder. Derimod maa man have selve Forfatterens personlige Interesse for Øje. I samme Omfang, som Erhververen er uberettiget til at overdrage Forfatterretten videre (jfr. ovenfor S. 99), i samme Omfang maa man nægte Kreditorerne Ret til at indtræde i selve Forfatterretten. Derimod har de selvfølgelig altid de i § 12 omhandlede Beføjelser.

Kapitel III.

Krænkelser af Forfatterretten og Ansvaret herfor.

§ 13.

Den en Forfatter eller andre ifølge denne Lov tilkommende Eneret til Offentliggørelse af et Værk krænkes ikke blot ved uforandret Gengivelse af Værket, men ogsaa ved saadanne Gengivelser, ved hvilke der er foretaget Forkortelser, Tillæg, Omarbejdelser — derunder Dramatisering eller anden Overførelse fra en litterær eller kunstnerisk Form til en anden —, naar Bearbejdelsen ikke er af saadan Beskaffenhed, at et væsentligt nyt og selvstændigt Værk herved er frembragt. Dog skal Anmeldelser eller korthandlede Referater af offentliggjorte Værker i intet Tilfælde anses for Indgreb i den nævnte Eneret.

§ 13, 1. Punktum.

Denne Bestemmelse giver en meget væsentlig Side af Forfatterrettens Indhold. Saafremt det blot var det direkte Eftertryk af et Værk, der var forbudt, vilde Forfatterrets-

beskyttelsen ikke være synderlig meget værd, idet en meget væsentlig Del af alle Forfatterretskrænkelser finder Sted ved Værkernes Gengivelse i en noget ændret Skikkelse. Ogsaa mod saadanne Gengivelser er det nødvendigt at sikre Forfatteren. Medens nærværende Paragraf saaledes hjemler Beskyttelse mod ændret utilsigtet Gengivelse af et beskyttet Forfatterværk, omhandler § 9 3.—5. Stk. Beskyttelse mod ændret Gengivelse af et Værk, til hvis Gengivelse Tilladelse foreligger.

At Bearbejderen for sin Bearbejdelses Vedkommende har Beskyttelse af forfatterretlig Karakter, idet han — selv om hans Bearbejdelse statuerer en Krænkelser af en bestaaende Forfatterret — kan modsætte sig Offentliggørelse af Bearbejdelsen, er en Sag for sig, jfr. Bemærkningerne til Lovens § 5.

Det er dog ikke enhver selv nok saa fri Gengivelse af et Værk, der er forbudt. Grænsen angives her af sidste Led i Paragraffens heromtalte Punktum, hvorefter Bearbejdelser, der er af en saadan Beskaffenhed, at et væsentlig nyt og selvstændigt Værk herved er frembragt, er tilladte. Man maa imidlertid være forsigtig med, hvor vidtgaende man vil fortolke denne Bemyndigelse. Det maa saaledes anses for givet, at ikke blot den ydre Form, som et litterært Værk er iklædt, men ogsaa i det væsentlige Indholdet deraf maa nyde Beskyttelse mod mere eller mindre frie Bearbejdelser. En Offentliggørelse af et Værk, som vel er gengivet med helt andre Ord end de i Originalværket anvendte, men hvori dettes Indhold dog tydelig spores, maa anses for retsstridig. Ved Indholdet tænkes her paa de i Værket skildrede Situationer, Tanker eller Ideer og den for disse angivne Rækkefølge; særlig det sidstnævnte Moment, altsaa den af Forfatteren skabte Kombination af Situationer, Tanker, Ideer og lign. maa anses for forfatterretligt Beskyttelsesobjekt, hvorimod der ikke efter almindelig forfatterretlig Opfattelse antages at være nogen Beskyttelse for de enkelte Situationer, Ideer og lign. i sig selv (altsaa bortset fra den ydre sproglige Form, hvori de er gengivet), f. Eks.

for bestemte videnskabelige Opdagelser som Elektromagnetisme eller lign., for Beskrivelse af et Skibssammenstod, en Bestigning af Mont Blanc eller lign.

Foranstaaende maa være Hovedsynspunktet ved Bedømmelsen af herunder hørende Spørgsmaal. I Enkelthederne at fastsætte Grænserne mellem de tilladte og de utiladte Bearbejdelser af et Forfatterværk er ingenlunde let. Vinding Kruse fremhæver i Ejendomsretten II pag. 451 en Række af de Momenter, der herved maa tages i Betragtning, saaledes om det nye Værk har et andet Formaal eller en anden Karakter end det ældre, om det benyttede Stof i sig selv er mindre eller større i Omfang, og om det er mindre eller større i Sammenligning med det nye Værks samlede Omfang, ligesom der maa lægges Vægt paa det bearbejdede Stofs Karakter, om det er et Værk, hvis Særpræg ligger i Stoffets Ordning, Plan eller Indhold, eller om det ligger i Formen, i hvilket sidste Tilfælde en Benyttelse af blot enkelte karakteristiske Vendinger eller Replikker vil være en Forfatterretskrænkelse, jfr. U. f. R. 1922, pag. 352. I det i »Droit d'Auteur« 1921 p. 71 omhandlede Retstilfælde ansaas saaledes en Anvendelse af 4 Linjer af Kiplings Digt »If« til Brug ved Reklameringen for et sundhedsstyrkende Medikament for en Forfatterretskrænkelse. Digtet bestod ialt af 32 Linjer.

At Loven hjemler Beskyttelse for et Forfatterværks Indhold, ganske fraset den Form, hvori det fremtræder i Originalværket, vil ses af en Række Retsafgørelser. Saaledes statueredes i det i U. f. R. 1912 p. 453 omhandlede Tilfælde en Krænkelse af Forfatterretten til et bestaaende Værk, hvis Indhold var gengivet med andre Ord og Navne. En i et Ugeblad optaget stærkt forkortet novellistisk Gengivelse af Hovedindholdet af Handlingen i Filmen »Klovnen« antoges at være en Krænkelse af Forfatterretten til denne Film, U. f. R. 1927 p. 776, se et lignende Tilfælde U. f. R. 1927 p. 1063.

Med Hensyn til Musikværker foreligger der Afgørelse for, at en Gengivelse af et saadant Værk i ændret Tempo ikke

er tilladt, U. f. R. 1915 p. 964. At Benyttelse af en bestemt Melodi til en Sang ikke kan finde Sted, selv om den gengives med en anden Tekst, maa næsten anses for en Selvfølge, se U. f. R. 1914 p. 318.

Angaaende en Række ældre danske Domme om Spørgsmaal om Bearbejders Retmæssighed se U. f. R. 1870 p. 835, 1878 p. 258, 1886 p. 1094, 1895 p. 185 og 1896 p. 803.

I den i »Droit d'Auteur« 1931 p. 35 omhandlede belgiske Dom synes der at være lagt afgørende Vægt paa Forvekslingsmuligheden mellem to Operetter, hvoraf den ene formodedes at være en Efterligning af den anden, og det udtales, at for at der skal kunne være Tale om Efterligning af et litterært Værk, maa det være gengivet paa en saadan Maade, at lidet kyndige Personer kan tage det ene for det andet. At dette Forvekslingsmoment kan være af en væsentlig Betydning ved Afgorelsen af de heromhandlede Spørgsmaal, er givet. Men at opstille det som en absolut ufravigelig Betingelse for Statuering af Forfatterretskrænkelse i Efterlignings- og Bearbejdelsestilfælde vil næppe være rigtigt herhjemme. Den danske Lov og Retspraksis giver ingen Holdepunkter for dette Standpunkt. Men at Dommen har peget paa et Moment af afgørende vejledende Betydning i disse Sager er ganske givet.

For Musikværkers Vedkommende foreligger i den danske Domspraksis et Tilfælde, hvor Udgivelse havde fundet Sted som »egen Komposition« af en Melodi, der stærkt nærmede sig til en Operettemelodi. Efterligningen ansaas for en Forfatterretskrænkelse, U. f. R. 1916 p. 733. Om et lignende Tilfælde, hvor heller ikke en stedfunden Beskæring af den benyttede Melodi kunde bringe den uden for det utiltalte Omraade se U. f. R. 1911 p. 98.

Under det efter § 13 tilladte falder ikke Aftryk eller Resumer af Digte i Radioblade, U. f. R. 1929 p. 1118.

I det i U. f. R. 1926 p. 995 omtalte Tilfælde statueredes Krænkelse af Forfatterretten til en Avisartikel om Mund- og Klovsygens Bekæmpelse, der var omarbejdet og udsendt som Reklame for et Udryddelsesmiddel mod Fluor.

Skuespillet »Alt-Heidelberg« blev spillet i en lovlig Oversættelse, men af Stykkets 2—3000 Replikker var det konstateret, at de 50—60 nærmede sig stærkt til de tilsvarende (meget særpræget oversatte) Replikker i en anden lovlig Oversættelse. Dette blev anset for en Forfatterretskrænkelser, jfr. U. f. R. 1922 p. 352.

I Dommen i U. f. R. 1913 p. 394 er der fremhævet et Moment af afgørende Betydning for mange af de Tilfælde, det her drejer sig om. Der lagdes nemlig Vægt paa, om Efterligningen, selv naar Hensyn tages til den Ensartethed i Anlægget, som nødvendigvis maatte opstaa, fordi Værkerne skal fyldestgore ensartede Formaal, kendelig bærer Præg af, at det efterlignede Værk er benyttet.

For de i § 2 c omhandlede Tegningers og Afbildningers Vedkommende foreligger der ogsaa nogle Retsafgørelser.

Saadanne Tegninger kan f. Eks. ikke gengives omvendt (»spejlvendt«); U. f. R. 1916 p. 817.

I Tilfældet i U. f. R. 1911 p. 947 (H. D.) var Modebilleder, der antoges at falde ind under de i § 2 c omtalte »Afbildninger«, gengivet med forandrede Hoveder paa de afbildede Mannequin'er. Dette fandtes at være en grov Forfatterretskrænkelser.

For de Arbejders Vedkommende, der nærmest bestaar i Samling og Opstilling paa en bestemt Maade af almindelig tilgængeligt Stof findes en interessant Afgørelser i U. f. R. 1906 p. 896. Af en Vejvisers Rubrikker over Legater og over offentlige Kontorer var en Del gengivet i en anden Vejviser, men i betydelig mindre Omfang (kun Udpluk). Da det beskyttede Objekt her var Ordningen og Valget af Stoffet, og da dette i den anden Vejviser afveg en Del, saavel i Kvantum som paa anden Maade fra det benyttede, frifandtes Udgifveren af Vejviser Nr. 2.

En meget interessant Dom paa nærværende Omraade staar omtalt i »Droit d'Auteur« 1929 pag. 43. Som en Fortsættelse af Skuespillet »Alt-Heidelberg« er udarbejdet et Skuespil »Jung-Heidelberg«, hvis Handling ganske vist er

forskellig fra førstnævnte Skuespils, men som dog delvis gengiver de samme Personer, Stemninger, Situationer o.s.v., ligesom det i det hele tydeligt er lagt an paa at udnytte den sceniske Suces, som »Alt-Heidelberg« har kunnet notere. Vi er her ved et Grænsetilfælde inden for Tilegnelsesproblemet. Medens Underretten frifandt Forfatteren af »Jung-Heidelberg«, fandt Appelretten dog Bearbejdelsen saa nærgaaende, at den maatte siges at være en Krænkelse af den litterære Ejendomsret til »Alt-Heidelberg«. Der kan iøvrigt henvises til Dommens det anførte Sted aftrykte Præmisser.

Som Eksempel paa et Tilfælde, hvor Lighedspunkterne mellem to Værker har været af en saadan Beskaffenhed, at der ikke ansaas at foreligge en Forfatterretskrænkelse, skal sluttelig nævnes den canadiske Dom i »Droit d'Auteur« 1924 pag. 118 angaaende to beslægtede dramatiske Værker, der begge omhandlede Emnet »den hvide Slavehandel«.

Alt i alt synes en Undersøgelse af dansk og udenlandsk Domspraksis at vise, at der hersker en streng Tendens med Hensyn til Beskyttelse af Værker mod Bearbejdelse og lign., og at i Almindelighed kun den Bearbejdelse er lovlig, som saavel fra Formens som fra Indholdets Side fjerner sig saa meget fra det bearbejdede Værk, at enhver Forvekslingsmulighed med dette er udelukket. Der maa ved Foretagelsen af Bearbejdelser med denne Domspraksis in mente udvises den allerstørste Forsigtighed fra Bearbejdnernes Side.

Angaaende Spørgsmaalet om Bearbejdnelsers og Efterligningers Lovlighed se de vejledende Betragtninger i Grundtvig pag. 144—46, Vinding Kruse II pag. 451—52 og norsk Forslag 1925 pag. 21—23, 1930 pag. 7—8.

Fra den generelle Regel om Forfatterretskrænkelse i § 13, 1. Punktum opstiller Loven en Række Undtagelsesregler i § 13, 2. Punktum, i § 14 og i § 15; se nærmere under disse Bestemmelser.

§ 13, 2. Punktum.

Medens Reglen om Retten til at foretage Anmeldelser af offentliggjorte Værker ikke synes at kunne give Anledning

til særlig Tvivl, — den maa anses som en ganske selvfølgelig Ret af den Art, at ingen Forfatter maa kunne modsætte sig den, selv om den paagældende Anmeldelse indeholder Ud- drag og Citater til Belysning af de i Anmeldelsen indeholdte Betragtninger, — stiller den rigtige retlige Placering af Reglen om Adgang til at bringe »kortfattede Referater« af offentliggjorte Værker sig som overordentlig tvivlsom. Saa vidtgaende som Bestemmelsen i sig selv er formuleret, maa den nu under ingensomhelst Omstændigheder fortolkes. Den vilde, saafremt den opfattedes som en almindelig Adgang til at gengive ethvert litterært Værk i forkortet Skikkelse, betyde et eklatant Brud med Bernerkonventionens Regler, med samtlige Unionslandes forfatterretlige Lovgivning og med enhver sund forfatterretlig Opfattelse. End ikke den ældre norske Forfatterretslov af 4. Juli 1893, hvis Bestem- melser ret noje svarede til den danske Lovs, saaledes ogsaa med Hensyn til § 13, 1. Punktum, havde nogen til § 13, 2. Punktum svarende Regel.

Det er saaledes umuligt i den udenlandske Retspraksis at finde nogen Vejledning med Hensyn til Reglens Fortolkning.

I norsk Forslag 1925 § 22 var foreslaet en Refereringsret af noget mere indskrænket Art (jfr. pag. 56—58); disse Be- stemmelser slettedes dog i Loven af 1930, (se Forslag 1930 pag. 7—8). Det siges her, at de Referater, man havde tænkt paa at give fri, var saadanne, der gør Rede for Værkets Ide- indhold uden at gengive den litterære eller kunstneriske Ide i den individuelle Udformning, som Forfatteren har givet den og falder derfor af sig selv uden for Grænserne for For- fatterretten, hvorfor man har anset det for mest hensigts- mæssigt ikke at optage nogen særlig Regel.

De anførte Betragtninger kunde maaske være vejledende ved Bedømmelsen af den under § 13, 2. Punktum i Danmark hjemlede Refereringsret, hvorved bemærkes, at dansk Doms- praksis har forstaaet at fortolke Reglen paa den rette ind- skrænkende Maade, jfr. de ovenfor under Punktum 1 citerede Domme, særlig Dommen i U. f. R. 1927 p. 776, hvor en kort-

fattet novellistisk Gengivelse af et Filmsværk ikke ansaas for at være hjemlet ved Reglen i § 13, 2. Punktum. Det er her- efter et Spørgsmaal, om ikke »kortfattede Referater« maa ses i nøje Forbindelse med det lige foran staaende »Anmeldelser« og saaledes opfattes som Referater af anmeldelsesaglig Karakter. Denne Fortolkning synes ogsaa ligesom Domstolens Fortolkning at stemme med Motiverne til den paagældende Bestemmelse, der er indføjet i Loven under dens Behandling i Rigsdagen, idet Bevæggrundene til Reglens Givelse angives at være »Hensynet til den offentlige Debats beret- tigeede Krav« (R. T. 1896—97 Till. B. Sp. 1716).

En særlig Refereringsret for Pressen med Hensyn til Taler og Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder samt Prædikener ved offentlige Guds- tjenester er hjemlet ved § 8 i dens ved Loven af 1933 om- formede Skikkelse, jfr. under § 8.

§ 14.

Som Krænkelser af Forfatterretten anses ikke:

- a. *Optagelse af enkelte tidligere udgivne mindre Digte eller Musikværker eller enkelte af tidligere udgivne Værker ud- dragne Stykker i et større Hele, som efter sit Hovedindhold er et selvstændigt Værk;*
- b. *Optagelse af saadanne enkelte mindre Digte, Musikværker eller Stykker i Læsebøger, Skolebøger og i Bøger til Brug ved Gudstjenester og Møder, naar der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udlobet af det Aar, i hvilket det benyttede Værk første Gang er udgivet;*
- c. *Aftryk af tidligere udgivne Værker paa et fremmed Sprog — eller Uddrag af saadanne — til Skolebrug, for saa vidt Af- trykket ledsages af Oversættelser af enkelte Ord eller Sæt- ninger samt af andre lignende Anmærkninger til Teksten, og Teksten er forsynet med Henviisninger til disse. Der skal derhos være hengaaet mindst 2 Aar fra Udlobet af det Aar, i hvilket det benyttede Skrift første Gang er udgivet;*

- d. Aftryk af enkelte tidligere udgivne mindre Digte som Tekst for musikalske Kompositioner, for saa vidt saadan Benyttelse ikke udtrykkelig er forbudt af den berettigede;
- e. Aftryk af ganske enkelte tidligere udgivne mindre Digte paa Koncertprogrammer samt deres Benyttelse som Tekst ved offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner;
- f. Aftryk af enkelte tidligere udgivne mindre Digte og Prosastykker som forklarende Tekst til kunstneriske Illustrationer, naar disse sidste i overvejende Grad er bestemmende for Værkets Betydning, og mindst 2 Aar er hengaaet efter Udløbet af det Aar, i hvilket Skriftet først udkom;
- g. Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse af tidligere udgivne Værker, naar den ikke har Karakter af dramatisk Forestilling, og den ikke tjener privat Erhvervsøjemed;
- h. Udførelse, der ikke har Karakteren af dramatisk Forestilling, af tidligere udgivne musikalske Kompositioner, herunder Sange og Danse,
1. naar Udførelsen sker som Led i en Undervisning,
 2. naar Udførelsen sker ved Folkemoder, Folkefester, Sang- eller Musikstævner og endvidere ved Lejligheder, hvor Tilhørerne har Adgang uden Betaling, all under Forudsætning af, at Udførelsen ikke foranstalles i privat Erhvervsøjemed,
 3. naar Indtægten udelukkende er bestemt til godgørende Øjemed eller andet almennyttigt Formaal, og de medvirkende ikke oppebærer noget Vederlag for deres Virksomhed.

I de under a—f omhandlede Tilfælde skal den benyttede Kilde tydelig angives.

I Bernerkonventionens Art. 10 udtales det, at hvad angaar Adgangen til uhindret at gore Uddrag af litterære eller kunstneriske Værker til Skrifter, der er bestemte til Undervisningsbrug eller som har en videnskabelig Karakter eller til Chrestomatier (Samlinger af Prosa-Læsestykker), afhænger denne af Lovgivningen i hvert af Unionens Lande.

Endvidere er det i Lovgivningen i forskellige Lande antaget, at en vis fri Benyttelse af Forfatter- og Musikværker til folkeoplysende eller -opdragende samt til veldædigt Brug er tilladt. Det er disse Betragtninger, der i den danske Forfatterlovs § 14 har sat en meget rig og fyldig Blomst.

Fælles for alle de i § 14 omhandlede »Laanerettigheder« er det for det første, at de kun kan udøves overfor udgivne Værker. Herved forstaas Værker, der er udkommet i Trykken eller paa lignende Maade, medens Laaneretten ikke kan udøves overfor Værker, der kun har været offentliggjort under andre Former, f. Eks. oplæste, scenisk opførte, for Musikværkers Vedkommende offentlig udførte eller paa anden Maade direkte fremførte for Publikum. Derimod er Udgivelsesmaaden ligegyldig, hvad enten Værket er udkommet i Bogform, i Pressen, som Noder eller paa anden Maade ad mekanisk eller kemisk Vej (jfr. § 1 b) er udspreddt til Publikum, maa det underkaste sig Laanereglerne efter § 14.

Som Fællesregel for de i § 14 opregnede forskellige Former for Laan af udgivne Værker maa man dernæst vistnok opstille den Regel, der i det norske Forslag af 1925 til ny Lov om Værn for Aandsværker var foreslaaet udtrykkelig optaget under de i Lovforslaget angivne »Laaneregler«, men som ikke kom med i den endelige Lov af 6. Juni 1930, idet den fandtes overflødig, nemlig at Misbrug af disse Laaneregler ikke maa finde Sted. Det fremhæves i Motiverne til Lovforslaget af 1925, at Meningen er, at Laanereglerne ikke maa anvendes til Fremme af Formaal og Interesser, som det ikke har været Lovgivningens Mening at fremme. Bag tilsyneladende Citater kan der skjule sig Forsøg paa at gengive en Bogs væsentligste Indhold uden Forfatterens Samtykke, en Komponist kan nedkradse nogle musikalske Strofer som Ledsagelse til et Digt for at finde et Paaskud til at tilegne sig Ret til at aftrykke Digtet, en tilsyneladende Læsebog kan i Virkeligheden være et maskeret Eftertryk, der er beregnet paa at konkurrere med Originalværket o. s. v. Overfor Foreteelser af denne Art maa Lovgivningen ikke lægge Hænderne i Skodet. — Denne Regel er utvivlsomt ogsaa

gældende dansk Ret, ligesom den anses for gældende i Norge baade forud for og efter den nye Lov af 1930 (jfr. Norsk Betænkning 1925 p. 64 og Forslagets § 23, Norsk Betænkning af 1930 p. 16).

Nogen Vanskelighed volder dernæst Spørgsmaalet, om man ved Foretagelsen af de i § 14 hjemlede Laan skal gengive det laante Værk ganske nøjagtigt eller om Tillempninger er tilladt (jfr. Folketingets Forh. 1932—33 Sp. 5220—24). Hensynet til Forfatterens personlige aandelige Interesser taler i høj Grad for, at denne Side af hans Forfatterret dog maa anses for bevaret, selv om han skal give Afkald paa økonomisk Gevinst i de paagældende Tilfælde. Paa den anden Side maa det indrømmes, at de Samfundsinteresser, der ligger bag ved de paagældende Laaneregler, kan tale for, at det tillades Benytteren at tillemppe Værkerne paa en saadan Maade, at Formaalet med Benyttelsen virkelig naas. Nu maa det vistnok i hvert Fald anses for givet, at Forfatteren kan modsætte sig saadanne Forvanskninger eller Beskæringer eller andre Ændringer, der maa anses for at være en væsentlig Ferringelse af hans Værk. En saadan Regel gælder jo endog, selv om Værket efter Udløbet af 50 Aars Fristen i § 21 er blevet fuldstændig frit, og maa da saa meget desmere antages at gælde her, hvor det kun drejer sig om Indrømmelse af en begrænset Benyttelsesret til et ellers beskyttet Værk, jfr. § 9, 4. og 5. Stk. Men selv Berettigelsen af en Benyttelse af et Værk med Ændringer, der ikke er af saa indgribende Art, som kræves efter § 9, 4. Stk., maa vistnok anses for tvivlsom. Reglerne i § 14 er jo Undtagelsesregler fra den ellers absolutte Beskyttelsesregel og maa ikke fortolkes videre, end deres Ordlyd og Formaal bestemt tilsigter, og der vil derfor ikke kunne være Tale om andet end reelt betydningsløse Lempelse.

Den rigtigste Løsning af Spørgsmaalet er vistnok den, som i den nye norske Lov af 6. Juni 1930 § 11 er formuleret saaledes, at Gengivelse af et Værk i Medfør af »Laanreglerne« kan ske i den Størrelse og Skikkelse, som Øjemedet kræver,

dersom Værkets Karakter ikke derved forandres eller forringes. Saaledes maa man antage, at f. Eks. en Melodi, som af Komponisten udsendes i en bestemt Harmonisering, i en Skolesangbog kan gengives i samme Harmonisering men i en anden Tonart, eller eventuelt som Melodistemme alene uden Harmonisering. Derimod vil Værket ikke uden Forhandling med Komponisten kunne gengives med en anden Harmonisering. Et Værk, der ikke er skrevet for Børn, vil heller ikke uden Forfatterens Samtykke kunne omskrives til »Børnesprog«.

En Rest af Hensyn til Forfatteren levnes for Bestemmelserne under Litra a—f derved, at »Laan« efter disse Bestemmelser ikke kan finde Sted, uden at den benyttede Kilde tydelig angives. Kravet herom fyldestgøres kun, naar baade Forfatterens Navn eller Forfattermærke og det benyttede Værks Titel angives, se U. f. R. 1932 p. 1139 og 1141, jfr. R. T. 1902—03 Till. A. Sp. 2833 og 1895—96 Till. A. Sp. 2007. Kildeangivelseskravet er ikke udtrykkelig opstillet for saa vidt angaar § 14 g og h, men efter at det nu i § 9, 5. Stk. er fastslaaet, at Forfatterens Navn skal nævnes ved enhver Benyttelse selv af Værker, der efter Udløbet af 50 Aars Fristen er blevet helt frie, maa man antage, at Reglen saa meget mere gælder ved den her omhandlede i begrænset Omfang tilladte Benyttelse af ellers beskyttede Værker, saaledes at Forfatteren (Komponisten), selv om han ikke her kan kræve »tydelig Kildeangivelse«, dog maa kunne forlange, at hans Navn nævnes i Forbindelse med Oplæsningen eller Udførelsen af hans Værker.

I Forbindelse med den fælles Omtale af de i Følge § 14 Litra a—h hjemlede Benyttelser af et beskyttet Værk kan Forfatteren af nærværende Kommentar dog ikke undlade at fremhæve som sin Mening, at alle disse Bestemmelser — med Undtagelse af den i Litra a omhandlede Citatret — i Virkeligheden synes at savne reelt Grundlag i en moderne Forfatterlov som den danske Lov af 1933. De er nærmest at opfatte som en overleveret Rest fra svundne Dage, da Forfatterretten hvilede paa Privilegier, der ud-

stedtes af den enevældige Hersker, og er meget lidt i Pagt med Nutidens Opfattelse af Forfatterretten som en — ligesom den øvrige Ejendomsret — i sig selv eksisterende Ret, der blot som al anden Ejendomsret er undergivet regulerende Bestemmelser, der fastsætter de nærmere Betingelser for Rettens Udøvelse, dens Overgang til andre o. s. v., og de lader sig navnlig vanskeligt forene med den i den nyere Tid stadig mere fremherskende Opfattelse af Forfatterretten som en særlig Art af Rettighed, hvor det personlige Indhold er stærkt fremtrædende. Hensynet til Forfatterens personlige aandelige Interesser bevirker, at man iøvrigt i videste Omfang lader ham selv bestemme, i hvilket Omfang og paa hvilke Maader hans Værk skal udsprede sig til Offentligheden. For den rette Gengivelse af et Forfatterværk kan det være af afgørende Betydning, om det fremføres af de rette Fortolkere overfor Offentligheden (privat Benyttelse bør altid være tilladt, men herom drejer det sig jo ikke i de i § 14 omhandlede Tilfælde), og Valget af Fortolker burde i alle Tilfælde være overladt til Forfatteren (Komponisten); naar man heroverfor fremhæver, at Samfundsinteresser eller i hvert Fald Hensynet til Folkeoplysningen og Udbredelsen af Kulturen maa bevirke, at saadanne Regler som de i § 14 opstillede maa gælde, er der jo hertil at sige, at en mindelig og fornuftig Ordning med Forfatteren om hans Værkers Benyttelse ved de paagældende Lejligheder normalt altid lader sig etablere. Men ikke blot ud fra Betragtningen om Forfatterens personlige Interesser, men ogsaa naar henses til det rent økonomiske, lader Reglerne sig i Virkeligheden meget daarligt forsvare, idet det ikke vel ses, hvorfor Forfatteren i de nævnte Tilfælde skal finde sig i, at hans Værker skal staa gratis til Raadighed til Undervisningsbrug, til Velgørenhedsfester o. s. v., jfr. alle de forskellige Situationer, i hvilke dette Forlangende i § 14 b—h stilles til ham. Til Brug for Bøger til Undervisning er der jo ingen, der forlanger, at Papirfabrikanter, Bogtrykkere o. s. v. skal stille deres Ydelser gratis til Raadighed, kun den ringe Del af Fremstillingsprisen, som Forfatterhonoraret sædvanligvis antager, ses der bort fra; ved Velgørenhedsfester og andre af de i § 14 g—h omhandlede Lejligheder, hvor Forfatteren eller Komponisten skal stille sit Værk vederlagsfrit til Disposition, er ogsaa dette en Særstilling i Forhold til de øvrige Leverandører til Festen. De Kunstnere, der optræder ved saadanne Lejligheder, maa honoreres, eller de maa i hvert Fald selv afgøre, om de vil yde *ævelvillig Assistance*,

Lokalet skal betaales o. s. v., men for Forfatternes og Komponisternes Vedkommende bestemmer Løven, at de skal være velgørende.

I den nye norske Lov af 6. Juni 1930 er Forfatterens Ret til at erholde et økonomisk Udbytte, naar hans Værker benyttes til Skolebøger eller til Bøger til kirkeligt Brug, sikret (Lovens § 9 Nr. 2).

En Revision af alle disse Bestemmelser i den danske Lovs § 14 efter de her anførte Betragtninger bør ved Lejlighed finde Sted.

Planen for Opstillingen af Benyttelsesreglerne i § 14 er iøvrigt følgende:

- § 14 a.—f. omhandler Aftryk af Værker, d. v. s. de i § 1 a. og b. omhandlede Offentliggørelsesmaader.
- § 14 g. omhandler Oplæsning og anden mundtlig Fremførelse af Forfatterværker (jfr. § 1 c.).
- § 14 h. omhandler Udførelse af Musikværker (jfr. § 2 b.).

En Undtagelse fra disse Hovedinddelingsregler er det dog, at der i § 14 e medtages en enkelt Form for Gengivelse ved Sprogets Hjælp af Forfatterværker, nemlig Benyttelse af ganske enkelte tidligere udgivne mindre Digte som Tekst ved offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner.

Til de enkelte i § 14 omhandlede Benyttelsesformer skal der her udover de i det forudgaaende fremstillede Fællesregler knyttes en Række Sær-Kommentarer.

§ 14 a. »Citatretten«.

Denne Regel maa opfattes som en — naturlig og selvfølgelig — Adgang til i selvstændige Værker at citere andre offentliggjorte Værker. Den maa ses i Sammenhæng med den i § 13, sidste Punktum, hjemlede Ret til at bringe Anmeldelser og kortfattede Referater af offentliggjorte Værker. Til Brug ved Værker, hvis Formaal er at anmelde, kritisere eller belyse eksisterende Forfatter- eller Musikværker er det af afgørende Betydning, at der af disse Værker kan hidsættes Stykker af det behandlede Værk, der kan

illustrere de fremsatte Betragtninger. I videnskabelige Værker, hvis Formaal det er at videreføre den om et bestemt Emne i Henhold til den allerede foreliggende Litteratur vundne Erkendelse, er ogsaa Retten til at citere de foreliggende Værker en Nødvendighed. Der er dog fastsat en vis Begrænsning i Citatretten. Medens Retten til at bringe Anmeldelser og kortfattede Referater gælder for Værker, der er offentliggjort under en hvilken som helst Form, og gælder enhver Art af Værker i deres Helhed, gælder Citatretten kun med Hensyn til udgivne Værker, altsaa ikke Værker, der kun er fremført for Offentligheden ved Oplæsning, dramatisk Opførelse eller lignende, og kun mindre Digte og mindre Musikværker kan citeres i deres Helhed. Af større Digte, større Musikværker og alle andre Arter af Værker kan der kun bringes enkelte uddragne Stykker.

Ordet »Musikværker« er optaget i Loven ved den nye Formulering af 1933. Inden da antog man ganske vist, at Musikværker indgik under de i § 14 a omhandlede »Værker«, og at der saaledes kunde »citeres« enkelte uddragne Stykker deraf i andre Værker, jfr. saaledes Dom i U. f. R. 1914 p. 318, hvor en betydelig kvantitetsmæssig Overskridelse af Retten til at citere Stykker af et Musikværk statueredes, men nyt er det, at mindre Musikværker nu er sammenstillede med mindre Digte og altsaa kan citeres i deres Helhed.

I U. f. R. 1915 p. 964 ansaas Citatretten for overskredet, idet det optagne Værk udgjorde Hovedindholdet af det Værk, i hvilket det var optaget.

Citatretten kan ikke benyttes til at udgive en Samling af forskellige Forfatteres Værker i Udvalg; dette strider klart imod det ovenfor beskrevne Formaal med denne Ret, jfr. U. f. R. 1896 p. 710 og Modsætningen til § 14 b, som jo ikke vilde være nødvendig, saafremt Citatretten omfattede et saadant Brug.

§ 14 a giver ikke Hjemmel til, at en Komposition aftrykkes med en anden Tekst end den, som den oprindelig er udgivet i Forbindelse med, U. f. R. 1911 p. 98.

§ 14 b. Aftryk af Værker til Undervisnings-, Guds- tjeneste- og Mødebrug.

Arten og Omfanget af det Stof, der her kan benyttes, svarer noje til det ovenfor under § 14 a beskrevne. Men medens det i § 14 a drejer sig om Optagelse i et selvstændigt Værk, altsaa et Værk, der indeholder en selvstændig Tekst, stilles dette Krav ikke i § 14 b. De her omhandlede Læsebøger, Skolebøger og Bøger til Brug ved Gudstjenester og Møder kan bestaa udelukkende i Udpluk af tidligere udgivne Værker, og det kræves ikke, at det benyttede Stof skal være gjort til Genstand for nogen Art af Behandling, jfr. Modsætningen til § 14 a og § 14 c. Under »Skolebøger« falder kun Bøger til den egentlige Skole, derimod ikke Bøger til den højere Undervisning ved Universitetet og andre Højskoler, jfr. Glahn p. 21. 2 Aars Fristen regnes fra Udløbet af det Aar, i hvilket Værket er udgivet, uanset om et andet Udgivelsesaar maatte være paaført Værket. Er Værket udgivet i December 1931 og angiver sig som udkommet i 1932, vil det dog, saafremt det virkelige Udgivelsestidspunkt kan bevises af Benytteren, kunne aftrykkes til det heromhandlede Brug allerede fra 1. Januar 1934.

§ 14 c. Aftryk af fremmede Værker til Skolebrug.

Efter § 14 c kan Værker paa et fremmed Sprog til Skolebrug i Modsætning til den i § 14 b hjemlede Benyttelse aftrykkes i deres Helhed. Betingelserne er, at Værket trykkes paa et fremmed Sprog, og at Aftrykket ledsages af Oversættelser af enkelte Ord eller Sætninger samt af andre lignende Anmærkninger til Teksten, og at Teksten er forsynet med Henvvisninger til disse.

Bestemmelsen kunde synes stridende mod Bernerkonventionens Art. 10, der kun tillader Uddrag af Værker til Skolebrug, men at den dog kan forenes med Konventionens Forudsætninger, er sikret ved Korrespondance med Bernerbureauet (jfr. R. T. 1909—10 Till. A. Sp. 3212). De forlangte

Oversættelser og Anmærkninger skal staa i Tilslutning til selve Teksten, og det vil ikke være tilstrækkeligt, at de udgives som et selvstændigt Hæfte (jfr. anf. Sted i R. T. Sp. 3213). Af Motiverne (anf. Sted) synes det at fremgaa, at Meningen med Bestemmelsen har været, at Teksten skal ledsages enten af Anmærkninger eller af Oversættelser. Om Forstaaelsen af Ordet »Skolebrug« og af Bestemmelsens 2 Aars Frist henvises til Omtalen af § 14 b.

§ 14 d. Aftryk af Digte som Tekst for musikalske Kompositioner.

En saadan Benyttelse kan finde Sted, saafremt Forfatteren ikke udtrykkelig har forbudt det. Selvfølgelig kan en Forfatter ikke forhindre, selv ikke ved udtrykkelig Forbud desangaaende, at en Komponist komponerer en Melodi over hans Digt; det er Retten til selve Aftrykket af Digtet ved Udgivelsen af Kompositionen, der ved § 14 d er hjemlet Komponisten eller den, der iøvrigt er befojet til at disponere over Kompositionen. Men medens de i § 14 iøvrigt hjemlede Benyttelser af beskyttede Værker ikke kan forhindres ved Forbud derimod paa selve Værket (se ovenfor S. 43), har Forfatteren dette i sin Haand overfor den her omtalte Form for Benyttelse, ja Forbudet behøver endda ikke at være knyttet til Værket, men maa kunne udstedes paa ethvert Tidspunkt efter de almindelige for Proklamata gældende Regler (jfr. Forfatterretsudvalgets utrykte Forhandlinger, Ref. 3, pag. 5), men et saadant Forbud kan naturligvis ikke ramme den i Tillid til Forbudets Ikke-Eksistens allerede fuldbyrdede Udgivelse. Forbudet maa være »udtrykkelig«; en Bemærkning om, at »alle Rettigheder forbeholdes« eller lignende kan ikke anses for tilstrækkelig.

En kvantitetsmæssig Begrænsning ligger deri, at kun »enkelte« og kun »mindre« Digte af en Forfatter maa benyttes. »Enkelte« maa ses i Relation til den paagældende Forfatter. Om Kvantiteten se et praktisk Eksempel i U. f. R. 1908 p. 351.

Den ved § 14 d fastsatte Indskrænkning i den ellers gældende almindelige Forfatterretsbeskyttelse er iøvrigt ud fra en i Samfundshensyn tænkt Begrundelse meget vanskelig at forstaa. Den modificeres noget ved Adgangen til Forbud imod Benyttelsen, men ses iøvrigt navnlig at stride imod Forfatterens personlige Interesser. Saaledes maa en betydelig Digter, der ikke har Kendskab til Reglen i § 14 d eller ikke ønsker at skæmme sin Digtsamling ved et Forbud, finde sig i, at en Tredierangs Komponist sætter Melodi til hans Digte og udgiver Komposition og Digte som et samlet Værk.

**§ 14 e. 1). Aftryk af Digte paa Koncertprogrammer.
2). Benyttelse af Digte som Tekst ved Udførelse af Kompositioner.**

1). Den tilladte Benyttelse er meget stærkt kvantitativt begrænset, jfr. Udtrykket »ganske enkelte« i Mod-sætning til »enkelte« i § 14 d (og f). Naar der saaledes i et Program var aftrykt 4 Digte af en bestemt Digter i deres Helhed, medens 4 Digte af samme Digter var gengivet i Resume, ansaas dette for en afgjort Overskridelse af det efter § 14 e tilladte, se Dom i U. f. R. 1929 p. 1118. Af den anførte Dom fremgaar det, at Radio-Ugeblade ikke kan henregnes under »Koncertprogrammer« efter § 14 e, og at saadanne Programmer i det hele taget skal hidrøre fra dem, der foranstalter den paagældende Koncert afholdt, for at kunne nyde godt af den hjemlede Benyttelsesregel, ligesom det tidligere er fastslaaet, at der under »Koncertprogrammer« ikke kan henregnes store Tekstprogrammer for en hel Tourné, af hvis Indhold kun enkelte Sange synges ved den enkelte Koncert, U. f. R. 1913 p. 729.

2). Her gælder samme kvantitative Begrænsning som under 1); saafremt Afsyngelsen af Digtet ikke har Karakter af dramatisk Opførelse og den ikke tjener privat Erhvervsøjemed, er den frit tilladt allerede efter § 14 g, men selv om disse Momenter foreligger, er den altsaa tilladt efter § 14 e. Selve Musikken kan kun frit offentlig udfores, her-

under synges, naar de i § 14 h foreskrevne Betingelser foreligger; Reglerne for den offentlige Fremførelse af Melodien og Teksten burde sikkert være ensartede, men er det altsaa ikke efter dansk Ret.

§ 14 f. Aftryk af Digte og Prosastykker som forklarende Tekst til kunstneriske Illustrationer.

Forudsætningen er, at det drejer sig om »enkelte« Digte (jfr. om Ordet »enkelte« under § 1 d) eller Prosastykker. Under sidstnævnte Udtryk indgaar baade mindre Prosastykker i deres Helhed og mindre Uddrag af større Prosaværker, jfr. Modsætningen til »af Værker uddragne Stykker« i § 14 a og b. Endvidere udkræves, at Illustrationerne i overvejende Grad skal være bestemmende for Værkets Betydning. Kun naar et Digt eller Prosastykke igennem en derover udarbejdet Illustration har faaet en selvstændig Betydning og Udlægning, er Betingelsen for Anvendelsen af § 14 f til Stede.

Den omvendte Laaneregul, nemlig af en Illustration som Forklaring til en Tekst, findes hjemlet i § 31.

§ 14 g. Ikke-erhvervsmæssig Oplæsning m. m.

Indtil 1. Juli 1933 var al Oplæsning, der ikke havde dramatisk Karakter, frit tilladt, med mindre Forfatteren foran i Værket havde nedlagt Forbud derimod (Lov af 1. April 1912 § 1 e). Nu er Oplæsning som Hovedregel forbudt (Lov af 1933 § 1 e), men herfra gør dog § 14 g den vidtrækkende Undtagelse, at den Oplæsning, der ikke tjener privat Erhvervsøjemed og ikke har dramatisk Karakter, dog er frit tilladt. Nedlæggelse af Forbud foran Værket mod Oplæsning har ikke mere nogen retlig Betydning efter dansk Ret; dette gælder ogsaa de inden Lovens Ikrafttrædelse nedlagte Forbud (se S. 59).

For den »ved Sprogets Hjælp foretagne Gengivelse«, der bestaar i et Digts Benyttelse som Tekst ved offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner, gælder den i Henhold til § 14 e i et vist Omfang hjemlede videre-

gaaende Ret til Benyttelse. For saa vidt Benyttelsen gaar ud over ganske enkelte Digte, kommer dog ogsaa Reglen i § 14 g til Anvendelse.

Med Hensyn til Begrebet »dramatisk Forestilling« henvises til Omtalen af § 1 c.

En nærmere Forklaring tiltrænger Begrebet »privat Erhvervsøjemed«. I Lovforslaget, der ligger til Grund for Loven af 1933, var § 14 g formuleret saaledes, at den Oplæsning m. m. skulde være tilladt, »der ikke tjener Erhvervsøjemed for Udøveren eller andre«, jfr. dansk Betænkning 1931 p. 25—26. Herefter var først og fremmest den Oplæsning, som Oplæseren selv foranstaltede med det Formaal at skabe sig en Indtægt, forbudt. Men ogsaa en af andre end Oplæseren, hvad enten det nu drejede sig om Enkeltpersoner eller Sammenslutninger, arrangeret Oplæsning faldt ind under Forfatterretsbeskyttelsen, naar Arrangøren havde til Hensigt at oppebære Indtægt ved Oplæsningen, selv om Oplæseren da ydede gratis Medvirkning, og det samme skulde gælde ogsaa i det Tilfælde, hvor Arrangøren ikke forventede nogen Indtægt, naar Oplæseren oppebar Indtægt af Oplæsningen. Ved Indtægt skulde dog kun forstaaes en virkelig Indtægt, derimod ikke Dækning af positive Udgifter ved Arrangementet, saasom Oplæserens Rejseudgifter o. l.

Formuleringen er under Behandlingen i Rigsdagen ændret til: »ikke tjener privat Erhvervsøjemed«. Herved er der kun tilsigtet den Ændring, at det bør være tilladt visse offentlige eller halvoffentlige almennyttige Institutioner uberørt af Reglerne om Forfatterretsbeskyttelse at foranstalte Oplæsning af ellers beskyttede Værker med det Formaal at skaffe Institutionens Kasse en Indtægt. Der er f. Eks. tænkt paa Sygekasser, Begravelseskasser og lignende. For at Oplæsningen ikke skal være frit tilladt, skal Hensigten altsaa herefter være at tilføre den enkelte private Person eller Institution af privatøkonomisk Karakter et positivt økonomisk Udbytte, saaledes at den Omstændighed, at Offentliggørelsens Overskud udelukkende

kommer velgørende eller almennyttige Formaal til Gode, bringer Formaalet udenfor det erhvervsmæssige, se R. T. 1932—33 Till. B Sp. 491—94. Med den her anførte Modifikation gælder stadig de foran beskrevne Regler for Adgangen til Oplæsning af Forfatteres Værker uden deres Tilladelse.

Det maa antages, at saavel § 14 g som § 14 h kun gælder f. s. v. angaar direkte Fremførelse af de paagældende Værker for et tilstedeværende Publikum, ikke derimod ved mekaniske Instrumenters Mellemkomst, jfr. foran S. 56—57 og Forudsætningen i Dom i U. f. R. 1912 p. 57.

Selv om Kildeangivelseskrav ikke er stillet f. s. v. angaar § 14 g og h, jfr. sidste Linie af § 14, maa der dog ved de heromhandlede Benyttelser stilles Krav om, at Forfatterens Navn nævnes, se ovenfor S. 131.

§ 14 h. Udførelse af musikalske Kompositioner.

Efter § 14 h er der Hjemmel for fri Udførelse af musikalske Værker

- 1). i Undervisningsojemed,
- 2). ved Folkemoder, Folkefester, Sang- og Musikstævner, uanset om der kræves Entré og selv om der fremkommer et Overskud, naar dette ikke anvendes i privat Erhvervsøjemed,
- 3). ved andre Lejligheder, hvor Tilhorerne har Adgang uden Betaling og Udførelsen heller ikke iøvrigt sker i privat Erhvervsøjemed,
- 4). naar Indtægten udelukkende er bestemt til godgørende Øjemed eller andet almennyttigt Formaal, og de medvirkende ikke oppebærer noget Vederlag for deres Virksomhed.

Betingelserne er altsaa tilsyneladende noget forskellige fra dem, der gælder for saa vidt angaar Oplæsning (§ 14 g); dette skyldes den ganske forskellige historiske Udvikling, men Meningen med de to Bestemmelser i § 14 g og h i den Formulering, de har faaet i Loven af 1933, har dog været at nærme Betingelserne saa meget som muligt til hinanden, navnlig ved Indføjelsen af Ordet »privat« foran

»Erhvervsøjemed« saavel i § 14 g som i § 14 h Nr. 2 (se R. T. 1932—33 Till. B Sp. 491—94).

Naar Loven udtrykkelig under musikalske Kompositioner henregner »Sange og Danse«, hvilket i og for sig skulde synes overflødigt, er det af historiske Grunde. Efter Loven af 1912 gjaldt der nemlig for alle musikalske Kompositioners Vedkommende omtrent de samme Benyttelsesregler som nu efter Lov af 1933, men Loven indeholdt desuden den Bestemmelse, at udgivne »Danse« altid frit kunde udføres, og ligeledes »Sange«, dog først 2 Aar efter Udgivelsen. Samme Regel som for Danse gjaldt iøvrigt for »mindre Stykker uddragne af større musikalske Kompositioner«.

Nu har Loven stillet alle Arter af Kompositioner ens, og tillader kun deres Benyttelse ved de i § 14 h nævnte forskellige Lejligheder, hvis Udførelsen ikke sker i privat Erhvervsøjemed, hvilket betyder et stort Fremskridt i Komponisternes Retsstilling.

Ligesom ved Oplæsning gælder det for offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner (saavel før som efter 1933), at der altid haves Beskyttelse mod den Udførelse, der har Karakteren af dramatisk Forestilling.

Med Hensyn til Forstaaelsen af Begrebet »privat Erhvervsøjemed«, og Kravet om Nævnelse af Komponistens Navn (§ 9, 4. og 5. Stk.) henvises til Omtalen af § 14 g. At »Erhvervsøjemed« kan være saavel direkte ved Opkrævning af en Entré, som indirekte med det Formaal at skaffe en eller anden Bedrift forøget Søgning, ses f. Eks. af Dommen i U. f. R. 1918 p. 260.

Naar det i Punkt 1 er fastsat, at den Udførelse, som finder Sted som Led i en Undervisning, er frit tilladt, maa denne Bestemmelse forstaaes saaledes, at de Tilfælde, hvor Undervisningen kun er et Bimoment og det selskabelige Moment faktisk er det overvejende, ikke henregnes under Reglen. Medens f. Eks. i Almindelighed en Udførelse af et Musikstykke ved en Danseundervisning maa være tilladt, vil det være rimeligt, at den Udførelse, der sker ved et Afdansningsbal, hvortil Elevernes Paarørende har Adgang,

nyder fuld Retsbeskyttelse (jfr. dansk Betænkning af 1931 p. 27, se ogsaa Afsnittet i Indledningen til Omtalen af § 14 om Misbrug af Laanereglerne, S. 129—30).

§ 15.

Som Krænkelser af Forfatterretten anses heller ikke Aftryk i Aviser eller Tidsskrifter fra andre Aviser eller Tidsskrifter af aktuelle Artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal, af Dagsnyheder eller af blandede Meddelelser, som alene har Karakter af Pressemeddelelser. Dog gælder dette ikke om Artikler, ved hvilke der er taget Forbehold mod Eftertryk.

Den benyttede Kilde skal tydelig angives.

Lovbestemmelsens Indhold er forskelligt fra Indholdet af § 15 i Loven af 1912 derved, at medens den sidstnævnte angav det Stof, der kan laanes fra det ene Blad til det andet, som »enkelte Artikler og Meddelelser«, angiver den nye Lov Stoffet som: »Aktuelle Artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal, Dagsnyheder og blandede Meddelelser, der alene har Karakter af Pressemeddelelser«.

Reglen i den nye § 15, saavel som i den tidligere gældende, omfatter Laan til og fra saavel Aviser som Tidsskrifter. Efter den Formulering, Bernerkonventionens Art. 9 havde efter Revisionen i Berlin i 1908 (i Modsætning til den oprindelige Formulering af 1886 Art. 7), skulde Forfatterværker, der offentliggjordes i Tidsskrifter, nyde fuld Retsbeskyttelse, og Danmark maatte derfor ved Ratifikationen af Konventionen i Berliner-Affattelsen tage det Forbehold, at man i Stedet for nævnte Art. 9 maatte henholde sig til den gamle Konvention af 1886 Art. 7. Paa Konferencen i Rom i 1928 var det et af Hovedspørgsmaalene at faa Konventionen formuleret saaledes, at de forskellige Unionsstater saa vidt muligt kunde opgive de af dem tagne Forbehold, der gør den internationale Retsstilling upraktisk og uoverskuelig. Det lykkedes at faa Art. 9 formuleret saaledes, at Laanereglerne kom til at gælde hele »la presse«.

d. v. s. baade »les journaux« og »recueils periodiques«. Til Gengæld indskrænkedes Arterne af de Artikler, der kunde laanes, i nogen Grad; en tilsvarende Indskrænkning i Laanestoffet foretoges herefter i den danske Lovs § 15, og Danmark har derfor nu kunnet ratificere Bernerkonventionen af 1928 uden Forbehold af nogen Art.

Alt det Pressestof, der ikke staar nævnt i § 15, falder ind under de almindelige Beskyttelsesregler i Forfatterloven, saaledes Feuilletonromaner, Noveller og andre Artikler, der ikke er aktuelle eller, selv om de er dette, ikke kan henregnes under de i § 15 nævnte Arter af Artikler.

Aviser og Tidsskrifter er ganske ligestillede i forfatterretlig Henseende. For begge Arter af Publikationer gælder efter Forfatterlovens Bestemmelse følgende Regler med Hensyn til Adgangen til Benyttelse af de Værker, der ellers er beskyttede i Henhold til de almindelige Beskyttelsesregler i Loven om Forfatterret og Kunstnerret.

I Aviser og Tidsskrifter kan frit optages:

1). (§ 15) Fra andre Aviser eller Tidsskrifter:

a). Aktuelle Artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal som ikke er forsynede med Forbehold angaaende Eftertryk.

b). Dagsnyheder.

c). Blandede Meddelelser, der alene har Karakter af Pressemeddelelser.

2). (§ 8) Fra offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder: Referater af Taler og Udtalelser.

3). (§ 8) Fra offentlige Gudstjenester: Referater af Prædikener.

4). (§ 31) I Redegørelser for Begivenheder af mere almindelig Interesse: Afbildninger af enkelte Kunstværker.

I Tilfælde 1 skal Kilden tydelig angives. I Tilfælde 2—4 maa det sikkert kræves, at Forfatterens eller Kunstnerens Navn nævnes (§ 9, 4. og 5. Stk., § 27, 7. og 8. Stk.).

Endelig erindres om de almindelige ikke særlig for Pressen hjemlede Laanerettigheder i § 13, sidste Punk-

tum, i § 14 (hvoraf kun Litra a, d og f har Interesse for Pressen) og i § 31.

Reglen om, at Dagsnyheder og Pressemeddelelser frit kan gengives, vil i nogle Tilfælde være overflodig, da det for Opnaelse af Forfatterretsbeskyttelse sælles Krav om Nyhed og Originalitet ikke altid vil være opfyldt her. Men Bestemmelsen tilsigter altsaa at afskære enhver Tvivl, der kunde opstaa desangaaende.

Reglen om Ret til at aftrykke Dagsnyheder og blandede Meddelelser, giver naturligvis ikke nogen Ret til at give en hel Avis eller en hel Rubrik i en Avis. Det maa her betænkes, at selve Opstillingen og Samlingen af Stoffet som saadan kan være undergivet Forfatterret (Forfatterlovens § 3), og dette Arbejde er ikke undergivet nogen Laaneret.

De aktuelle politiske, økonomiske eller religiøse Artikler kan henfores under det Stof, der nyder fuld Retsbeskyttelse, naar der tages Forbehold mod Eftertryk ved Artiklen, hvorimod et Forbehold taget andetsteds i Bladet ingen Betydning har (jfr. Grundtvig p. 160). Grundtvig antager, at det i denne Relation, hvor der ikke som i § 14 d er krævet »udtrykkeligt« Forbud, maa være tilstrækkeligt, at »alle Rettigheder forbeholdes«.

Efter § 15 kræves som Betingelse for de i denne Paragraf tilladte Arter af Laan, at den benyttede Kilde tydelig angives. Dette Krav overholdes i Praksis ikke, for saa vidt angaar Dagsnyheder og Pressemeddelelser, men bør efter Lovens Forskrift overholdes, jfr. ogsaa den udtrykkelige Indskærping heraf i Landstingets Betænkning af 1932, (R. T. 1932—33 Till. A. Sp. 477), der motiveredes med, at Landstinget samtidig strøg en videregaaende Beskyttelsesregel for saadant Pressestof, som var foreslaaet optaget i Loven efter Henstilling fra »Journalistforbundet« og »Københavns Redaktørforening« (Dansk Betænkning 1931 p. 29 og 39—42). Men antagelig kan Kildeangivelseskravet næppe kræves fyldestgjort, naar det drejer sig om Aftryk af Stof,

der evident ikke opfylder Forfatterlovens Krav med Hensyn til Nyhed og Originalitet.

Kildeangivelseskravet fyldestgøres iøvrigt kun, naar baade Forfatterens Navn eller Mærke, Værkets Titel (Artiklens Overskrift) og Navnet paa det Blad, fra hvilket Stoffet tages, er angivet, jfr. U. f. R. 1932 p. 1139 og 1141.

Saafernt et Blad optager noget Stof, det ikke har Tilladelse til at aftrykke, opstaar Spørgsmaalet, hvem der bærer Ansvar. Reglerne i Presseloven kan ikke her bringes til Anvendelse, men det maa antages, at Straffen maa ramme den virkelig ansvarlige for Handlingen, som Regel Redaktøren, eventuelt ogsaa Bladudgiveren, U. f. R. 1899 p. 391, 1904 A p. 751, 1932 p. 1139 og 1141.

Tilbage er endnu Spørgsmaalet, om de i § 15 tilladte Laan kræver nojagtig ordret Gengivelse, eller Omarbejdelse er tilladt. Spørgsmaalet vedrører kun det Stof, der overhovedet er undergivet Forfatterret, jfr. foran. En vis til selve Aftrykket nødvendig Tillempning eller Omarbejdelse maa der vistnok anerkendes Ret til, men man maa her holde sig nøje inden for de Grænser, som er angivet ovenfor under Omtalen af § 14 (S. 130—31), saaledes at enhver Forandring, der med blot nogen Ret kan siges at berøre Værkets Karakter, er forbudt.

§ 16.

(1). *Af et i Strid med nærværende Lov i eller udenfor Riget trykt eller afskrevet Værk skal alle til Offentliggørelse bestemte Eksemplarer, som her i Riget forefindes, tilintetgøres.*

(2). *Hvis kun en Del af Værket er en ulovlig Gengivelse af en andens Værk, finder Tilintetgørelse saa vidt muligt kun Sted for denne Dels Vedkommende.*

(3). *Ligeledes skal alle Plader, Former og lignende udelukkende til ulovlig Eftergørelse brugelige Materialer tilintetgøres eller dog bringes i en saadan Form, at Misbrug af disse ikke mere kan finde Sted.*

(4). *Dog kan den forurettede — eller, hvis flere er krænket,*

disse i Forening — fordre sig de til Tilintetgørelse hjemfaldne Sager helt eller delvis udleveret efter Vurdering. Denne Vurdering, hvorved Genstandene ikke maa ansættes til højere Værdi end de til deres Forfærdigelse bevislig medgaaede Udgifter, kan af den forurettede forlanges foretaget, forinden han erklærer, om han fordrer Sagerne udleveret.

(5). Tilsvarende Regler kommer til Anvendelse paa de til Brug ved uretmæssig offentlig Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker eller uretmæssig offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner bestemte Afskrifter og lignende.

(6). Hvis de i det foregaaende omtalte Handlinger er foretaget i begrundet god Tro, kan de ulovlig eftergjorte Eksemplarer samt Plader, Former og lignende ikke fordres udleveret eller tilintetgjort, hvis Ejeren drager Omsorg for, at de lages i offentlig Forvaring for ham, indtil Forfatterretten ophører.

De Retsmidler, der staar til den forurettedes Raadighed i Tilfælde af Forfatterretskrænkelse ved Aftryk eller ved andre Mangfoldiggørelser, er følgende:

A. Saafremt Krænkelsen er foretaget i begrundet god Tro, kan den forurettede kræve det foreliggende Materiale tilintetgjort eller udleveret efter Vurdering; dog kan Krænkeren forlange, at Retsmidlet indskrænkes til Deponering af Materialet, indtil Forfatterretten ophører.

B. Saafremt Krænkelsen foretages ved simpel Uagtsomhed, har den forurettede foruden de under A omhandlede Retsmidler (dog kan Krænkeren ikke i dette Tilfælde forlange Deponering) Ret til at kræve Erstatning (§ 19, jfr. § 17, 3. Stk.).

C. Er Krænkelsen begaaet ved grov Uagtsomhed eller med Forsæt, har den forurettede de samme Midler med Hensyn til Retsforfølgning som foran beskrevet, men hertil kommer, at han kan kræve Krænkeren idømt Straf.

D. Endelig kan den, overfor hvem en Overtrædelse

af Forfatterretslovgivningen er begaaet, altid i Stedet for at gaa frem efter de foran under A—C angivne Retningslinier eller i Forbindelse med Anvendelse af disse Regler faa Overtræderen dømt til at afholde sig fra fremtidige Overtrædelser af den begaaede Art, (jfr. f. Eks. U. f. R. 1931 p. 376).

E. Forbud maa kunne nedlægges overfor den, der har givet Anledning til at antage, at han vil begaa en Forfatterretskrænkelser (jfr. f. Eks. U. f. R. 1930 p. 416 og 1900 p. 593).

§ 16 handler om de Retshaandhævelsesmidler, der bestaar i Tilintetgørelse, Udlevering og Deponering.

Disse kan kun bringes til Anvendelse overfor »til Offentliggørelse bestemte Eksemplarer«, altsaa ikke de Eksemplarer, der allerede er offentliggjorte (jfr. U. f. R. 1909 p. 518). Dog antages Reglen at omfatte ogsaa Eksemplarer, der en Gang er offentliggjorte, men er bestemte til yderligere Offentliggørelse, f. Eks. derved, at de befinder sig i offentlige Biblioteker, hos Antikvarboghandlere eller lignende, jfr. Grundtvig p. 164—65, Glahn p. 24—25. I den nye norske Forfatterlov af 6. Juni 1930 lyder Reglen, der ifølge Motiverne blot betegner sig som en Omskrivning af den ældre til den danske Forfatterlovs § 16 ganske svarende Regel, saaledes, at Tilintetgørelse skal finde Sted af alle de Eksemplarer, der befinder sig paa Hænder, hvorfra deres videre Udbredelse tilsigtes.

Tilintetgørelse maa kunne kræves overfor enhver Art af Værker, der krænker en bestaaende Forfatterrettighed, hvad enten det er Forfatterens økonomiske eller personlige Ret, der krænkes, U. f. R. 1932 p. 702 H. D.

Reglen i § 16, 2. Stk. er oftere praktiseret i dansk Ret. En Togplans Omslag indeholdt en Tegning, der krænkede en bestaaende Forfatterret (§ 2 c). Tilintetgørelse fordredes efter Dommen af Omslaget (og de dertil anvendte Klicheer) alene, U. f. R. 1916 p. 817. Billeder i et Tidsskrift er forlangt overtrykte, saaledes at de ikke var kendelige, U. f. R. 1915 p. 892, se ogsaa U. f. R. 1915 p. 1009.

Adgangen til at kræve Tilintetgørelse er et virksomt Led i Bestræbelserne for, at den overfor Forfatteren begaaede Krænkelser skal være uden skadelige Virkninger for ham. Forfatteren (eller Kunstneren) maa derfor kunne foranledige nedlagt Forbud imod, at det Materiale, hvis Eksistens efter hans Formening betyder en Krænkelser af hans Ret, udføres af Landet eller paa anden Maade søges unddraget Tilintetgørelsen, saafremt der er nogen Formodning for, at dette vil blive forsøgt, jfr. U. f. R. 1927 p. 1017.

Sag om Tilintetgørelse maa rettes imod den, der er den egentlig ansvarlige for og raadige over selve det ulovlig frembragte Materiale. Udgives der f. Eks. i Henhold til Forlagskontrakt et Værk, der maa anses for et Plagiat af et allerede eksisterende Værk, er baade Forfatteren og Forlæggeren ansvarlige for den begaaede Krænkelser, men Sag om Tilintetgørelse maa i Henhold til ovenstaaende Sætning alene rettes imod Forlæggeren, medens Forfatteren ikke kan tilpligtes at sørge for Tilintetgørelsen (men vil, saafremt Belingelserne derfor foreligger, kunne blive paalagt Straf og Erstatning). U. f. R. 1916 p. 733.

Der kan og bør i Domme angaaende Tilintetgørelse, Udlevering eller Deponering i Henhold til § 16 paalægges den ansvarlige Dagmulkt, saafremt Tilintetgørelsen, Udleveringen eller Deponeringen ikke sker inden et vist fastsat Tidspunkt, jfr. f. Eks. U. f. R. 1913 p. 760.

Tilintetgørelse, Udlevering eller Deponering omfatter 1) alle de til Offentliggørelse bestemte Eksemplarer, der her i Regel forefindes, 2) alle Plader, Former og lignende udelukkende til ulovlig Eftergørelse brugelige Materialer. For Punkt 2's Vedkommende maa der ogsaa underforstaas: »som her i Riget forefindes«, jfr. saaledes Dom i U. f. R. 1907 p. 887.

Det antages almindeligvis, at Adgangen til i Stedet for at kræve Tilintetgørelse at forlange de Eksemplarer af Værket, der er bestemt til Offentliggørelse, udliveret til Forfatteren efter Vurdering (§ 16, 4. Stk.) ikke kan bringes til Anven-

delse overfor Værker, der uanset at de krænker en bestaaende Forfatterret, selv er Genstand for Forfatterret, nemlig Oversættelser og de andre i Forfatterlovens § 5 omtalte Arter af Bearbejdelser, jfr. Øllgaard Note 4 til § 16, Grundtvig p. 166, Glahn p. 25. Saadanne Værker har nemlig den forurettede Forfatter ikke selv Ret til at offentliggøre.

Den i § 16, 6. Stk. omtalte Deponering antages at maatte ske paa Ejerens Bekostning, Glahn p. 25. Saafremt det uretmæssig offentliggjorte Værk indeholder en Overtrædelse af de i § 9, 4. Stk. fastsatte Regler, kan Adgangen til Forvaring ikke bringes til Anvendelse, idet Retten til at paatale saadanne Krænkelser er stedsevarende, jfr. § 9, 5. Stk.

I Stephan Hurwitz: »Konfiskation i Anledning af begaaede Lovovertrædelser«, 1930, gøres Forfatterlovens § 16 til Genstand for Omtale p. 3 Note 9, p. 4, Note 13, p. 258—60 og p. 261—62. Det hævdes heri, at den Formulering, Loven af 19. Dec. 1902 gav Tilintetgørelsesbestemmelsen, nemlig, at de paagældende Genstande skal »konfiskeres og tilintetgøres«, er mere korrekt end den, der er givet Bestemmelsen i Loven af 1912, der blot taler om, at de paagældende Genstande skal »tilintetgøres«, idet det, der ifølge § 16 finder Sted, er 1) at Genstandene fratages Krænkeren (konfiskeres) og 2) at de konfiskerede Genstande tilintetgøres (Hurwitz p. 3 Note 9).

§ 17.

(1). *Den, som forsættligt eller groft uagtsomt i Strid med nærværende Lov mangfoldiggør et Værk i den Hensigt at offentliggøre det eller i denne Hensigt indfører et Værk, der er mangfoldiggjort uden for Riget i Strid med en ved denne Lov hjemlet Eneret, eller forhandler, uddeler eller udlejer et i Strid med denne Lov her i Riget mangfoldiggjort eller indført Værk, skal, for saa vidt han ikke ved sit Forhold maatte have forskyldt højere Straf, bøde fra 100 Kr., hvilken Bøde dog for den, som kun har indført, forhandlet, uddelt eller udlejet et af en anden mang-*

foldiggjort Værk, kan nedsættes til 50 Kr., samt i det i § 15, 1. Stykke, om handlede Tilfælde til 10 Kr.

(2). *Overførelse af et Værk paa Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej, eller paa Plader, Valser, Baand eller lignende Bestanddele af saadanne Instrumenter anses som en Mangfoldiggørelse.*

(3). *Derhos skal den skyldige erstatte den eller de forurettede al ved den ulovlige Offentliggørelse foraarsagede Skade. Denne Erstatning skal saa vidt muligt beregnes efter Bogladeprisen (Butiksprisen) for et saa stort Antal Eksemplarer af den sidste retmæssige Udgave, som det kan oplyses eller med Rimelighed kan skønnes, at der er afhændet af den ulovlige Gengivelse, eller, hvis denne Fremgangsmaade er uanvendelig, fordi Værket ikke tidligere har været udgivet, eller af andre Grunde, efter saa vidt muligt tilsvarende Regler.*

(4). *Den ulovlige Eftergørelse er fuldbyrdet, naar et Eksempplar af den uberettigede Gengivelse foreligger færdigt.*

En fælles Oversigt over de i Forfatterloven omhandlede Retshaandhævelsesmidler overfor Krænkelser, der bestaar i ulovlig Mangfoldiggørelse, findes i Kommentaren til § 16.

Ved Mangfoldiggørelse forstaas de i § 1 a og b, jfr. § 17, 2. Stk. nævnte Offentliggørelsesmaader.

Straf kan kun paalægges, saafremt den foreliggende Krænkelser er begaaet forsætligt eller groft uagtsomt, Erstatningsansvar i alle Tilfælde af Forsæt eller Uagtsomhed, altsaa ogsaa i Tilfælde af simpel Uagtsomhed (§ 19). Ved Uagtsomhed forstaas Tilsidesættelse af almindelig Agtpaagivenhed; grov Uagtsomhed foreligger, naar den, der handler, har udvist en subjektivt kvalificeret Tilsidesættelse af skyldig Agtpaagivenhed, Forsæt endelig, naar den udøvende har været sig bevidst, at han handlede i Strid med den bestaaende Ret (jfr. Grundtvig p. 170). Grænsen mellem Forsæt og grov Uagtsomhed er ikke skarp og tit vanskelig at drage, og Loven opstiller nu efter Formuleringen af 1933 med Rette paa alle Punkter Fællesregler for disse Begreber.

Ukendskab til Forfatterlovgivningens Regler kan ikke fritage for Straf; dette maa henregnes under grov Uagtsomhed, jfr. U. f. R. 1915 p. 54 og 1009, 1912 p. 57, 1908 p. 298.

Som den skyldige nævner § 17 den, der mangfoldiggør Værket, eller indfører det her i Riget (jfr. f. Eks. U. f. R. 1907 p. 887) i Offentliggørelsessensigt. Det maa antages, at enhver forsætlig eller uagtsom Meddelagtighed i Handlingen medfører Ansvar efter de almindelige Regler herom, og at de i § 17, 1. Stk. særlig nævnte Former herfor, Forhandling, (jfr. f. Eks. U. f. R. 1932 p. 182), Uddeling eller Udlejning i Offentliggørelsessensigt af et ulovlig mangfoldiggjort Værk, er Eksempelangivelser, som man paa Grund af deres særlige Betydning har ønsket specielt at fremhæve, ligesom man i disse Tilfælde udtrykkelig har villet angive en lavere Strafferamme. Saaledes gaas der i Dommen i U. f. R. 1902 A p. 813 ud fra, at en Bogtrykker, der ved eller burde vide, at han trykker et Skrift, der krænker en bestaaende Forfatterret, derved paadrager sig Ansvar.

Medansvarlighed paadrager ogsaa den sig, der hos en Forfatter eller Kunstner bestiller et Arbejde, der krænker en bestaaende Forfatterret (eller Kunstnerret), jfr. U. f. R. 1923 p. 223 og 1910 p. 708.

Under den, der »forhandler» et Værk, indgaar ogsaa den, der optager Ordre desangaaende for et udenlandsk Firma, U. f. R. 1924 p. 588.

Ved Loven af 1933 er det tidligere Bodemaksimum (2000 Kr.) slettet og det har her været Meningen, at man ønskede hele Bødeniveauet, der efter den hidtidige Retspraksis befandt sig paa et ret lavt Plan, bragt i Vejret. Man havde endda overvejet at foreslaa Fængselsstraf for særlig grove (tyverilignende) Forfatterretskrænkelser; man vedtog dog at blive staaende ved Boderne, men under den udtrykkelige Forudsætning, at disse fremtidig bliver paalagt efter en strengere Maalestok end hidtil, jfr. dansk Betænkning 1931 p. 29.

Med Hensyn til § 17, 2. Stk. henvises til Kommentaren til § 1 a og b (ovenfor S. 46).

Loven angiver en særlig Beregningsmaade for Erstatningen efter § 17, 3. Stk. Beregningen skal saa vidt muligt ske efter Bogladeprisen, hvilket ikke betyder, at Erstatningen skal fastsættes til Bogladeprisen, idet der kun erstattes den forarsagede Skade (1. Punktum af 3. Stk.), medens den forurettede ikke ligefrem skal tjene en Ekstragevinst paa Sagen. Der maa derfor fradrages den beregnede Fremstillingspris. Tilføjes: »(Butiksprisen)«, der er ny fra 1933, refererer sig til de Tilfælde, hvor det drejer sig om de i § 17, 2. Stk. omhandlede Arter af Mangfoldiggørelse (dansk Betænkning 1931 p. 30).

Loven angiver selv. at der findes Tilfælde, hvor den særlige Form for Erstatningsberegningen er uanvendelig. En anden fornuftig Form for Udregningen af Erstatning maa da udfindes. Som Eksempel herpaa skal nævnes Domme i U. f. R. 1915 p. 54 (»Bogladeprisen« eksisterede ikke, da Bogen var udkommet i en Bogpakke; Erstatningen fastsat efter en Skønsforretning og almindeligt Oversættelseshonorar var taget i Betragtning), 1919 p. 833 (et lignende Tilfælde), 1908 p. 298 (kun en Del af Værket var naaet at udkomme; der var ved Erstatningsberegningen som et Moment taget Hensyn til, at den delvise Offentliggørelse netop maatte anspore Publikum til at læse Resten af Værket).

Den Omstændighed, at Forfatteren ikke havde tænkt sig selv paany at offentliggøre sit Værk, kan ikke afskære ham fra at kræve Erstatning for Krænkelsen. I en Dom i U. f. R. 1925 p. 206 (Kunstnerret) er der saaledes taget Hensyn til, at Eksistensen af Plagiatet kunde bibringe Folk den for Kunstneren skadelige Opfattelse, at de af ham skabte Værker (in casu Gravmonumenter) ikke nod Beskyttelse.

Efter § 17, 4. Stk. er den ulovlige Eftergørelse fuldbyrdet, naar et Eksempplar af den uberettigede Gengivelse foreligger færdigt. Heraf ses, at Loven ikke med Begrebet Mangfoldiggørelse tænker paa en Flerhed af Eksemplarer. Naar Eksempplaret er færdigt, kan Forfærdigeren kræves straffet, hvorimod Forsøg paa Forfatterretskrænkelse maa

anses for straffrit. Erstatningspligt vil der næppe kunne blive Tale om, før Offentliggørelsen af det ulovlig mangfoldiggjorte Eksemplar er paabegyndt, jfr. § 17, 3. Stk., 1. Punktum. Eftergørelsen vil foreligge fuldbyrdet, naar et saadant Stykke af det beskyttede Værk foreligger eftergjort, at man for dette Stykke alene kan kræve Beskyttelse i Kraft af dets Karakter uden Hensyn til dets oprindelige Bestemmelse som Del af et samlet Værk, der som saadant har Beskyttelse.

§ 18.

(1). *Forsællig eller groft uagtsom uretmæssig offentlig Opforelse eller Fremforelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, af Balletter, Panlomimer eller andre Værker i den stumme Kunsts Form, Oplæsning eller Fremsigelse, Udførelse af musikalske Kompositioner eller Benyttelse af en Tekst til saadan Udførelse straffes med Boder fra 50 Kr., hvilken Straf ogsaa kommer til Anvendelse paa den, der forsælligt eller groft uagtsomt uretmæssig offentlig gengiver et Værk ved Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej.*

(2). *Derhos skal den skyldige give den eller de forurettede fuldstændig Erstatning for den Skade, han eller de herved skønnes at have lidt. Denne Erstatning maa i intel Tilfælde fastsættes til mindre end den ved en saadan Opforelse, Oplæsning eller Udførelse indvundne Nettoindtægt, eller hvis den uretmæssige Benyttelse af Værket kun har udgjort en Del af en saadan Opforelse, Oplæsning eller Udførelse, til en forholdsvis Del deraf.*

Medens § 17 omhandler den Art af Offentliggørelse, der bestaar i et Værks Mangfoldiggørelse og derefter følgende Spredning af de mangfoldiggjorte Værker til Publikum, behandles den anden Art af Offentliggørelsesmaader, som Forfatterloyen giver Beskyttelse imod (jfr. foran S. 40), nemlig Værkets direkte Fremførelse for Offentligheden, i § 18. Saafremt der kan tænkes andre Arter af et Værks

direkte Fremførelse end de i § 18 udtrykkelig fremførte, falder ogsaa disse ind under Lovens Regler og maa analogisk rammes af Forfølgningsreglerne i § 18.

Mod Foretagelsen af saadanne Handlinger udstyrer Loven Forfatteren med følgende Retsmidler:

- A. Hvis Handlingen foretages i begrundet god Tro, kan Forfatteren kræve de til Fremførelsen bestemte Afskrifter og lignende tilintetgjort eller udleveret efter Vurdering; dog kan Krænkeren, hvis han ønsker det, i Stedet for deponere Materialet, indtil Forfatterretten ophører. Forfatteren har dog kun denne Adgang for saa vidt angaar den Fremførelse af Værker, der bestaar i offentlig Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker eller offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner, § 16, 5. Stk.
- B. Foretages Handlingen ved simpel Uagtsomhed, har Forfatteren foruden den under A omhandlede Beføjelse (dog kan Deponering her ikke finde Sted) Ret til at kræve Erstatning, § 19, jfr. § 18, 2. Stk. Retten gælder overfor alle Arter af offentlig Fremførelse af Værket.
- C. Er Handlingen begaaet ved grov Uagtsomhed eller med Forsæt, indtræder der tillige Strafansvar, § 18, 1. Stk.
- D. Forfatteren vil altid overfor den, der har begaaet en Krænkelser af hans Ret ved uretmæssig Fremførelse af hans Værker, ved Dom kunne faa anerkendt Krænkerens Pligt til at undlade Handlingens Foretagelse, jfr. f. Eks. U. f. R. 1929 p. 314 H. D., 1930 p. 646 H. D.
- E. Overfor den, der har givet Anledning til at antage, at han vil begaa en Krænkelser af den i § 18 omhandlede Art, maa Forfatteren kunne faa nedlagt Forbud imod en saadan Handling.

Ansvar for ulovlig Fremførelse paahviler de meddelagtige efter de under § 17 omtalte Regler; saaledes kan der paalægges den Vært, i hvis Lokaler og for hvis Regning

Fremførelsen finder Sted, Medansvar, jfr. U. f. R. 1929 p. 314 H. D., 1918 p. 260.

Ansvar efter § 18 er i Dommen i U. f. R. 1926 p. 796 paa-
lagt en Person, der til en ham ubekendt Person udlejede en
Film, til hvilken han ikke havde Opførelsesretten.

Iøvrigt kan der ganske henvises til Omtalen af Reglerne i
§§ 16 og 17, idet ganske tilsvarende Betragtninger, som de
der anførte, kan gores gældende med Hensyn til Reglerne
i § 18.

§ 19.

*For saa vidt de i §§ 17 og 18 nævnte Handlinger skyldes
Uagtsomhed, uden at denne kan belegnes som grov, ifalder den
skyldige Erstatningsansvar efter de i nævnte Paragraffer an-
givne Regler.*

Denne Regel er ved Loven af 1933 blevet forandret i
2 Retninger. Tidligere kunde der rejses Erstatningskrav
overfor enhver Handling, der krænkede en bestaaende For-
fatterret, selv om Handlingen var foretaget i god Tro (jfr.
f. Eks. U. f. R. 1915 p. 251, H. D.). Nu indtræder Erstat-
ningsansvar kun, naar Handlingen foretages uagtsomt
eller forsætligt. Og tidligere gik Erstatningskravet i
Tilfælde af simpel Uagtsomhed, eller naar Handlingen var
foretaget i god Tro, ud paa, at den skyldige til den forurettede
skulde udrede, hvad han ved sin ulovlige Handling skønne-
des at have indvundet. Efter den nye Lov skal Erstatningen
i alle Tilfælde udredes efter de i §§ 17 og 18 op-
stillede Regler.

Iøvrigt henvises til Omtalen af Paragrafferne 17 og 18.

§ 20.

*(1). Den, som forsætligt eller uagtsomt undlader den i §§ 14
og 15 foreskrevne Angivelse af Kilden, straffes med Boder fra
4 Kr.*

(2). *Erstatningsansvar og Tilintetgørelse indtræder ikke i dette Tilfælde.*

Det er kun Overtrædelse af det i Paragrafferne 14 og 15 omtalte Kildeangivelseskrav, der omfattes af den særlige Regel i § 20, medens f. Eks. Undladelse af at nævne Forfatterens Navn i Henhold til § 9, 4. Stk. maa falde ind under de almindelige Regler i §§ 16—19. § 20 er forskellig fra disse Paragraffer derved, at der ikke paa Grund af Overtrædelse af Kildeangivelseskravet kan rejses Krav om Erstatning, ej heller om Tilintetgørelse (herunder maa selvfølgelig ogsaa henregnes de ovrigt i § 16 omhandlede Retsmidler, Udlevering eller Deponering). Strafferammen er lavere end efter § 17, 1. Stk. og § 18, 1. Stk., men til Gengæld er ogsaa Handlinger, der foretages ved simpel Uagtsomhed, strafbare.

I U. f. R. 1932 p. 1139 omtales et Tilfælde, hvor kun det Blad, hvorfra Artiklen var laant, men ikke det Forfattermærke, under hvilket Artiklen havde været optaget, var angivet. Dette takseredes til en Bode paa 50 Kr.

Af denne Dom og Dommen i U. f. R. 1932 p. 1141 fremgaar det, at Kildeangivelseskravet ogsaa skal ske Fyldest, naar en Artikel er offentliggjort ikke under Forfatterens virkelige Navn, men under Forfattermærke, og uanset, om dette hentyder til det paagældende Blads faste Medarbejdere eller ej. Ligeledes spiller det ingen Rolle, at et saadant Forfattermærke ikke kan siges at identificere den paagældende tydeligt, eller at det i Forvejen er kendt i anden Forbindelse, f. Eks. som indregistreret Varemærke.

Kapitel IV.

Forfatterrettens Ophør.

§ 21.

(1). *Forfatterretten vedvarer i Forfatterens Levelid og 50 Aar efter Udlobet af det Aar, i hvilket han er dod.*

(2). *Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelt's Bidrag fremtræder som et selvstændigt Hele, bliver de 50 Aar at regne fra Udlobet af den længstlevendes Dødsaar. Hvis Værket er offentliggjort, bliver dog herved kun al tage Hensyn til de Forfattere, der er navngivne paa det udgivne Værk eller ved dettes offentlige Opførelse eller Udførelse.*

1. Stykke fastsætter den principale Regel med Hensyn til Spørgsmaalet om Forfatterrettens Ophør, men der er forskellige andre Steder i Loven fastsat Undtagelser fra denne Hovedregel.

- 1). Saaledes har §§ 22 og 23 nogle særlige Regler om Varigheden for anonyme og pseudonyme Værker samt Værker, hvortil videnskabelige Institutioner eller Selskaber i Henhold til § 3 erhverver samme Ret som Forfattere. Forfatterretten varer for disse Værkers Vedkommende kun i 50 Aar efter Udgivelsen.
- 2). Hvis der efter Forfatterens Død efter de almindelige Arveregler ingen til Forfatterretten berettiget Person findes, staar Retten til Offentliggørelse af Værket aaben for alle. Medens ellers »forladt Arv« overgaar til Staten, gælder altsaa for Forfatterretten den Særregel, at denne Ret inden Udløbet af den almindelige 50-Aars Periode ganske ophører i Stedet for at tilfalde Staten, naar der ingen Arvinger findes, § 11, 5. Stk., jfr. dog Undtagelsen herfra i § 11, 4. Stk.
- 3). Ved Udløbet af 50-Aars Fristen ophører dog ikke al Forfatterret til Værket, men Forfatterens »droit moral« bestaar stadig væk og varetages paa Forfatterens Vegne af Staten, jfr. § 9, 5. Stk.

- 4). For de Medforfattere til Samlerværker, der overlevs af andre Medforfattere, vil efter Reglen i § 21, 2. Stk. Beskyttelsens Varighed udstrækkes ud over 50 Aar efter deres Død.
- 5). Forfatterloven giver i Henhold til kgl. Anordning af 12. Sept. 1933 Beskyttelse ikke blot for danske Værker, men ogsaa for Værker, der første Gang er udgivet i et af de til »Bernunionen« horende Lande, eller hvis Forfatter er Statsborger i et af disse Lande. Dog kan saadanne fremmede Værker i Medfør af Bernerkonventionens Art. 7, 2. Stk. ikke opnaa Beskyttelse inden for en længere Frist end den, der gælder i Værkets eget Hjemland i den Situation, i hvilken der bliver Tale om Beskyttelse. Hvis altsaa Beskyttelsesfristen i Værkets Hjemland er kortere end den, der gælder for danske Værker, beskyttes det paagældende fremmede Værk her i Danmark kun i denne kortere Periode. Er Beskyttelsesfristen derimod den samme som eller længere end den danske, gælder den i den danske Lov fastsatte Frist.

Der skal derfor her gives en Oversigt over Beskyttelsestiden i en Række Unionslande, d. v. s. den almindelige Beskyttelsestid, hvorimod der med Hensyn til eventuel særlig Beskyttelsestid f. Eks. for anonyme eller pseudonyme Værker, Værker, som videnskabelige Selskaber o. lign. ejer Forfatterretten til, posthume Værker (d. v. s. Værker, der først udgives efter Forfatterens Død) o. s. v. henvises til Oversigten i: Röthlisberger: »Der interne und der internationale Schutz des Urheberrechts in den Ländern des Erdballes«, Leipzig, 1931.

A. Lande med kortere Beskyttelsestid end efter dansk Ret:

Beskyttelse i 30 Aar efter Forfatterens Død gives i Bulgarien, Danzig, Tyskland, Japan, Øst-rig, Rumænien, Sverige og Schweiz.

B. Lande med samme eller længere Beskyttelsestid end efter dansk Ret:

Beskyttelse i 50 Aar efter Forfatterens Død gives i Belgien, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Italien, Jugoslavien, Luxemburg, Marokko, Monaco, Holland, Norge, Polen, Syrien, Tjekoslovakiet, Tunis og Ungarn.

Beskyttelse i 60 Aar efter Forfatterens Død gives i Brasilien.

Beskyttelse i 80 Aar efter Forfatterens Død gives i Spanien.

Ubegrænset Beskyttelsestid gælder i Portugal.

C. Lande med særlige Regler:

I Storbritanien, den irske Fristat og de britiske Dominions er Beskyttelsestiden 50 Aar efter Forfatterens Død, dog har i de sidste 25 Aar enhver Lov til at udgive Værker, der tidligere har været udgivet, mod Afgivelse af visse Beløb til Forfatterrettens Indehaver (jfr. S. 25).

I Haiti beskyttes Værkerne i Forfatterens og hans Enkes Levetid samt til Fordel for hans Børn i 20 Aar efter hans Død, til Fordel for andre Arvinger i 10 Aar efter hans Død.

Med de her nævnte Undtagelser gælder Beskyttelsen efter dansk Ret i Forfatterens Levetid og i 50 Aar efter hans Død. Den Regel, som kendes fra forskellige fremmede Lovgivninger, at Forfatterretten altid bestaar i en vis Tid, f. Eks. 5 eller 10 Aar efter Værkets første Udgivelse, kendes ikke i Danmark. Er Forfatteren f. Eks. død den 5. April 1888 og hans efterladte Værk først udgives i Juni 1937, nyder det kun forfatterretlig Beskyttelse (bortset fra § 9, 4. og 5. Stk.) indtil 31. December 1938.

Lader Forfatterens Dødsaar sig ikke oplyse, fordi han er forsvundet, maa 50 Aars Fristen regnes fra det Tidspunkt, da Arvingerne efter Reglerne i Frdn. af 11. Sept. 1839 §§ 12, 14 og 15 vilde være berettigede til at faa hans Formue tilkendt til Ejendom, jfr. Grundtvig p. 178.

Iøvrigt maa man vistnok anerkende en naturlig Forpligtelse for Arvingerne eller Forlæggeren til paa Forespørgsel at give de til Bedømmelse af Spørgsmaalet om Forfatterrettens Varighed nødvendige Oplysninger.

Forfatterrettens Varighed regnes altid efter Forfatterens eget Dødsaar, selv om Forfatteren har overdraget al Forfatterret til Værket til andre. Har han derimod overdraget Ret til en Bearbejdelse af en saadan Art, som i Henhold til § 5 er udstyret med særlig Forfatterret, til en anden, regnes Varighedsfristen for Retten til Bearbejdelsen selvfølgelig efter Bearbejderens Dødsaar.

Saaledes som Retsstillingen er for Ojeblikket, er Værkerne efter Udløbet af 50 Aars Fristen fuldstændige frie; de kan frit aftrykkes af enhver uden nogen Tilladelse af eller Udredelse af Afgift til Forfatterens Arvinger. Dog maa Reglen i § 9, 4. og 5. Stk. respekteres.

I den af Folketingets Udvalg under 5. April 1933 afgivne Betænkning angaaende Forslaget til den nye Lov om Forfatterret og Kunstnerret (Loven af 26. April 1933) er det af et Flertal (Udvalget med Undtagelse af de Konservative) henstillet, at der snarest foretages Undersøgelser med en Lovgivning for Øje, hvorved Staten efter Udløbet af den for Forfatteren (eller Kunstneren) og hans Arvinger anordnede Beskyttelsesfrist sættes i Stand til at kræve en nærmere fastlagt mindre Afgift for den iøvrigt fri Offentliggørelse af Værkerne. Den ved disse Afgifter opstaaende Fond tænkes anvendt til Fordel for Aandslivet, bl. a. til Understøttelser for Forfattere og Kunstnere. En Lovændring i denne Retning kan saaledes maaske ventes.

§ 22.

(1). Værker, der i Forfatterens Levelid offentliggøres anonymt eller pseudonymt, samt Værker, hvortil videnskabelige Institutioner eller Selskaber i Henhold til § 3 erhverver samme Ret som Forfattere, nyder Beskyttelse mod uberettiget Gengivelse i 50 Aar fra Udlobet af det Aar, i hvilket de først offentliggjordes.

(2). *Døg skal for anonyme og pseudonyme Værker del fulde i § 21 hjemlede Værn indtræde, naar Forfatteren forinden Udlobet af hine 50 Aar navngiver sig selv eller af en dertil berettiget navngives enten paa en ny Udgave eller ved en Erklæring, der bekendtgøres efter de før Proklamata foreskrevne Regler.*

(3). *Saadan Navngivelse kan efter Forfatterens Død med Retsvirkning kun foretages af den, hvem Retten til at tage Bestemmelse om Værkets første Offentliggørelse i Henhold til § 6, 2. Stk., tilkommer, eller, hvor ingen saadan findes, af samtlige Arvinger i Forening.*

Reglen i § 22 betyder kun en Forkortelse af Beskyttelsesfristen for de deri omhandlede Værker, om Forlængelse bliver der derimod ikke Tale, da Værker, der efter Forfatterens Død offentliggøres anonymt eller pseudonymt, kun beskyttes indtil Udlobet af 50-Aaret efter Forfatterens Død.

Et særligt, ikke i Loven omtalt, Spørgsmaal foreligger, naar i dette sidste Tilfælde Forfatterens Dødsaar paa Grund af Anonymiteten er ubekendt og ikke kan skaffes oplyst. En Pligt til at hæve Anonymiteten kan næppe paastaas, og muligt bliver Konsekvensen da en 50-Aars Beskyttelse fra Udgivelsesaaet at regne.

At Værker offentliggøres »anonymt» eller »pseudonymt» vil sige, at de offentliggøres henholdsvis uden Navn eller med et opdigtet Forfatternavn. Pseudonymitet foreligger derimod ikke, hvor Forfatteren ikke optræder under sit rigtige Navn, men under det Navn, som han almindeligvis benytter sig af (en gift Kvindes Pigenavn eller en Stedbetegnelse i Forbindelse med Navnet, »Hanssen Nørremolle»).

Tilkommer Forstehaands-Forfatterretten (altsaa ikke Forfatterret i Henhold til Overdragelse, hvor Fristen regnes fra selve Forfatterens Dødsaar) en videnskabelig Institution, kan Fristen i § 21 selvfølgelig ikke anvendes og en Særregel er derfor nødvendig. Men dette kan kun tænkes f. s. v. angaar Retten til de i § 3 omhandlede Samlerværker.

Fristen regnes fra det virkelige Udgivelsesaar, ikke

fra det eventuelt derfra afvigende Udgivelsesaar, der staar aftrykt paa Værket, jfr. Bemærkningen til § 14 b.

Første Led i § 22, 1. Stk. maa læses, som om der stod: »Værker, der i Forfatterens Levetid første Gang lovlig offentliggøres anonymt eller pseudonymt.» Har Forfatteren nemlig tidligere offentliggjort Værket paa den ene eller den anden Maade (f. Eks. ved Oplæsning) med Navngivelse, indtræder der ikke den i § 22 omhandlede Forkortelse af Beskyttelsestiden, fordi han senere offentliggør det paa en anden Maade, f. Eks. ved Udgivelse i Trykken, anonymt eller pseudonymt. Og en uberettiget Offentliggørelse imod Forfatterens Vilje kan selvfølgelig ikke forkorte den Frist, som Forfatteren selv regner med ved egen senere anonym eller pseudonym Offentliggørelse; (Grundtvig p. 179).

For at den i 2. Stykke ommeldte Erklæring skal være rettidig bekendtgjort, kræves, at den er indrykket 3 Gange i Statstidende (jfr. Lov Nr. 10 af 23. Januar 1903); den sidste Gang inden Udlobet af de i 1. Stykke omtalte 50 Aar. Navngivelsen skal foretages af »en dertil berettiget». Før Forfatterens Død kan dette være ham selv eller en dertil særlig bemyndiget, eventuelt den, hvem Forfatteren har overdraget al Forfatterret, medens f. Eks. Forlæggeren efter en Forlagskontrakt ikke uden udtrykkelig Aftale herom har Bemyndigelse i saa Henseende*). Efter Forfatterens Død kan Navngivelse kun foretages efter Reglerne i § 22, 3. Stk.

For de i § 22 omhandlede Værker maa endelig henvises til Særreglen i § 23.

§ 23.

Naar de i § 22, 1. Stk., nævnte Værker udgives i flere Afdelinger, men ved deres indbyrdes Sammenhæng danner et Hele, skal Fristen af 50 Aar regnes fra Udlobet af det Aar, da

*) En saadan Ret, altsaa selve Retten til at opgive Anonymiteten eller Pseudonymiteten, kan ikke anses at ligge indenfor Grænserne af den Forlæggeren i § 34, 3. Stk. givne Bemyndigelse.

den sidste Afdeling først blev udgivet, medmindre der mellem Udgivelsen af de enkelte Afdelinger er forløbet et Tidsrum af over 3 Aar, i hvilket Fald Fristen for de tidligere udkomne Afdelinger regnes fra Udlobet af det Aar, da den sidste af dem udkom.

Reglen kan kun antages at gælde for saa vidt hele det samlede Værk er udkommet inden Forfatterens Død, idet den ikke, ligesaa lidt som Reglen i § 22, skal kunne benyttes til at forlænge Beskyttelsesfristen ud over den ifølge Grundreglen i § 21 angivne Tid.

Om Reglen i § 23 udtaler Grundtvig p. 180—81 følgende, som stadig maa anses for gældende: »Efter den i Paragraffen givne Beskrivelse af de herhenhørende Afdelings-Værker finder Reglen kun Anvendelse, naar den enkelte Afdeling (Levering) ikke danner et i sig selv afsluttet Hele, men efter sit Indhold er bestemt til at suppleres med andre Leveringer. Under Reglen falder derfor Værker som Ordbøger, Konversationsleksika, og som Regel historiske, geografiske o. l. Værker, der udgives i Hæfter, men ikke en Udgave af en (anonym) Forfatters »samlede Skrifter« undtagen for saa vidt angaar de enkelte paa flere Leveringer fordelte Skrifter, saa lidt som et videnskabeligt Selskabs med Mellemrum udsendte »Beretninger« o. l. Vejledende herved — men ikke absolut afgørende — er det, om den enkelte Afdeling sælges særskilt eller kun i Forbindelse med andre Afdelinger.»

ANDET AFSNIT
OM KUNSTNERRETEN

§ 24.

(1). *En Kunstner har med de af denne Lov følgende Indskrænkninger udelukkende Ret til at offentliggøre sit originale Kunstværk, herunder indbefattet Bygningsværker — eller Dele af dette —, samt Gengivelser deraf.*

(2). *Ej heller maa nogen uden Kunstnerens Samtykke til nogen Bygning benytte hans originale Bygningstegninger eller de Tegninger, Modeller m. m., som er udført efter dem.*

(3). *Til Kunstværker efter denne Lov regnes ogsaa originale kunstneriske Arbejder, bestemte til Forbilleder for Kunstindustri eller Kunsthaandværk, samt de paa Grundlag af saadanne frembragte Genstande, hvad enten disse fremstilles enkeltvis eller i større Mængde.*

(4). *Retten efter nærværende Lov gælder enhver Art af Gengivelse, saavel den, der forudsætter en mellemkommende kunstnerisk Virksomhed, som den, der sker ad rent mekanisk eller kemisk Vej, og hvad enten Gengivelsen foretages i rent kunstnerisk Øjemed eller i industrielt Øjemed eller for at tjene til praktisk Brug.*

Kunstnerretten er i hele sin Opbygning, sin juridiske Struktur og Udformning, meget nær beslægtet med Forfatterretten, og de i Indledningen fremsatte Betragtninger gælder, som det vil ses, begge disse to nær beslægtede Arter af Rettigheder. Da de samme Hensyn har gjort sig gældende ved Udformningen af saavel Forfatterretten som Kunstnerretten, og da de to Arter af Rettigheder behandles i samme Lov og Reglerne i denne Lov er meget nøje knyttede sammen (der henvises i Afsnittet om Kunstnerretten ofte til

Afsnittet om Forfatterretten og Tredie Afsnit i Loven er fælles for begge Arter af Rettigheder), har man Lov til at gaa ud fra, at de for Forfatterretten opstillede Regler, hvor dette overhovedet, under Hensyn til de Forskelligheder, der dog maa være, er muligt, kan anvendes analogisk paa Kunstnerretten, og omvendt.

Efter Kunstnerretten beskyttes Kunstværker af enhver Art og kun Kunstværker, d. v. s. Værker, hvis Udførelse kræver en individuel kunstnerisk Indsats. Udelukket fra kunstnerisk Beskyttelse er saaledes Fotografier. Den individuelle Indsats, der kan ligge i Motivvalg og lign., henregnes ikke under Kunstbegrebet i retlig Betydning, men der gives herfor en særlig kortvarig Beskyttelse, jfr. Lov Nr. 131 af 13. Maj 1911, Bkg. Nr. 166 af 17. Juli 1911.

Ligesom det under Omtalen af de beskyttede Forfatterværker (S. 31) antages, at det kun var nye og selvstændige Værker, der omfattedes af Beskyttelsen, saaledes gælder dette ogsaa om Kunstværker, ja for disses Vedkommende er dette Forlangende endog direkte udtalt i Loven, idet der ifølge § 24 kun gives Beskyttelse for »originale« Kunstværker. Ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet om Kunstværkers »Nyhed og Selvstændighed« maa de samme Betragtninger som for Forfatterværkers Vedkommende gøre sig gældende; der bør ikke kunne og kan ikke paaberaabes Beskyttelse for enhver tilfældig Sættelse af Linier eller Farver, naar de ikke er Udtryk for en vis kunstnerisk Ide eller Plan. I Kravet om Originalitet ligger derimod ikke, at det skal dreje sig om et Førstehaands-Arbejde. Loven giver ogsaa i § 25, 1. Stk. kunstnerlig Beskyttelse for selvstændig Bearbejdelse af eksisterende Kunstværker.

Der maa navnlig ved kunstindustrielle Værker stilles ret store Krav til Nyheden og Selvstændigheden af de Værker, der ønskes Beskyttelse for. Om et Tilfælde, hvor en Tegning til Møbler ikke antoges at opfylde disse Krav se U. f. R. 1911 p. 867.

I Afgorelsen af, hvorvidt en i et givet Tilfælde foreliggende Genstand maa anses for et originalt Kunstværk, saadan at den falder ind under Lovens Beskyttelsesregler, maa Retten støtte sig paa Erklæringer og Skøn fra sagkyndige Institutioner, Korporationer eller Personer. En særlig Vægt maa der her lægges paa Erklæringer fra det kgl. Akademi for de skønne Kunster paa Grund af denne Institutions Autoritet. At Loven tillægger Akademiets Afgørelse en særlig Vægt, vil ses af § 29, 2. Stk., hvor denne Institution endog i de deri omhandlede Stridigheder kan træffe bindende Afgørelser, jfr. ogsaa Bekg. af 24. Jan. 1887 § 1 og Udtalelsen i Dommen i U. f. R. 1915 p. 251.

Loven giver som nævnt Beskyttelse for alle Arter af Kunstværker. Disse kan inddeles i 2 Hovedgrupper:

- A. **Kunstværker, der udelukkende er bestemt til at virke som saadanne og ikke i sig selv har noget praktisk Formaal.**
- B. **Genstande, hvis Øjemed er at opfylde praktiske Formaal, men som tillige har faaet en kunstnerisk Udformning.** Under Gruppe B falder: 1) Bygningsværker, 2) Arbejder inden for Kunstindustrien eller Kunsthaandværket.

A. Under de »rene« Kunstværker, altsaa Kunstværker, hvis Hovedformaal er at virke som saadanne, horer Arbejder som Malerier (U. f. R. 1932 p. 702, 1909 p. 736, 1909 p. 518), Billedhuggerarbejder af enhver Art og i ethvert Materiale, Gibs, Marmor, Bronce m. m. (U. f. R. 1932 p. 182, 1916 p. 747, 1910 p. 708, 1909 p. 35 H. D., 1903 A 264, 1899 p. 658), herunder ogsaa offentlige Springvand, ikke blot selve Figuren, men ogsaa dertil hørende Sokler, Kummer o. s. v., (U. f. R. 1915 p. 57); endvidere Tegninger, (U. f. R. 1914 p. 129), enhver Art af grafisk Kunst, Kobberstik, Træsnit, Raderinger, Litografier (U. f. R. 1896 p. 803) o. s. v., Mosaikarbejder, Gobeliner o. a.

B. 1. Loven fremhæver udtrykkelig Bygningsværker som henhørende under Beskyttelsen og desuden originale

Bygningstegninger eller de Tegninger, Modeller m. m., som er udført efter dem. Alt selvfølgelig under Forudsætning af, at Bygningerne eller Tegningerne falder ind under Begrebet »originale Kunstværker«.

Af Retspraksis paa Bygningsværkernes og Bygningstegningernes Omraade skal nævnes Domme i U. f. R. 1907 p. 154 og 1928 p. 989.

Tegninger, der ikke er »Kunstværker«, men dog »originale«, vil nyde Beskyttelse efter Forfatterlovens § 2 c. Begrebet »Bygningsværker« kan ikke opfattes snævert som kun omfattende egentlige Arkitektarbejder, altsaa Huse, ogsaa større Ingeniørarbejder, f. Eks. Broer eller lignende maa, saafremt de opfylder Lovens kunstneriske Forudsætninger, være beskyttede.

B. 2. Efter den Affattelse, Loven havde i Formuleringerne af 19. December 1902 og 29. Marts 1904, var det tvivlsomt, om almindelige Industrigenstande, hvis væsentlige Øjemed var at tjene til praktisk Brug, kunde falde ind under Begrebet Kunstværker i § 24, jfr. H. D. i U. f. R. 1907 p. 619. Da man imidlertid ønskede, at dette skulde kunne være Tilfældet, indfojedes ved Lov af 28. Febr. 1908 i § 24 de Bestemmelser, der svarer til 3. og 4. Stk. af § 24. Siden da har Spørgsmaalet om kunstindustrielle Genstandes kunstneriske Retsbeskyttelse givet Anledning til en lang Række Retssager, hvis Resultat stadig har været, at Genstande til praktisk Brug af enhver Art kan falde ind under Reglerne i Loven om Kunstnerret, naar der er givet dem en saadan Udformning eller Udsmykning, at de med Rette kan betegnes som originale Kunstværker. Eksempler fra Retspraksis vil vise, hvor broget og forskelligartet et Felt, Reglerne i § 24, 3. Stk. spænder over. Beskyttelse er anerkendt for: En Øflaskeoplukker, formet som en Havhest, U. f. R. 1924 p. 588, jfr. Afbildningen hos Vinding Kruse II p. 496; Gravmonumenter, U. f. R. 1925 p. 206 og 1923 p. 223; Voksbuster til Mannequinbrug, Østre Landsretsdom af 20/1 1933; Sølvsmykker, U. f. R. 1913 p. 760, jfr. 1915 p. 251 H. D.; Porcellænsstel, U. f. R. 1926 p. 251, H. D.;

en Bordlampe af en bestemt Model (P. H. Lampe), U. f. R. 1931 p. 376; en Stol af en bestemt Konstruktion med bøjede Staalrør i Stedet for Ben, Østre Landsretsdom af Juni 1933. Ogsaa Reklametegninger kan efter Omstændighederne henregnes til Kunstbegrebet, jfr. som et Eksempel herpaa Dom i U. f. R. 1931 p. 1109, og Forudsætningen i Dom i U. f. R. 1930 p. 556, hvor dog den foreliggende Reklame ikke opfyldte Betingelserne m. H. t. Kunstbegrebet. Om Reklamer se iøvrigt ovenfor S. 65.

For at et Kunstværk skal falde ind under Reglerne i Loven om Kunstnerret, maa man antage, at den kunstneriske Ide maa være materialiseret i en bestemt Genstand; saaledes antoges det i Dommen i U. f. R. 1926 p. 1003, at Arrangørerne af et middelalderligt Ridderoptog i en jubilerende Provinsby ikke var beskyttede imod, at der offentligjordes Afbildninger af Optoget, se imod denne Dom Vinding Kruse II p. 467 Noten.

Beskyttelsens Indhold er ifølge § 24, at Kunstneren har Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør hans originale Kunstværk eller Gengivelser deraf. I Modsætning til Forfatterretslovgivningen (§§ 1 og 2) gives der i Kunstnerretten ikke nogen nærmere Forklaring paa, hvad Offentliggørelse i denne Relation betyder; dog giver Loven en Antydning til Løsning af Problemet i § 29, 1. Stk., der begynder saaledes: »Saa længe en Kunstner ikke ved at udbyde sit Værk til Salg, ved offentlig at udstille det eller paa anden Maade har tilkendegivet, at han betragter det som fuldført og bestemt til Offentliggørelse.« Af afgørende Betydning er imidlertid her Lovens Henvisning i § 32 til Forfatterretslovgivningens Regler i §§ 16, 17 og 19. Dette, at der er henvist til §§ 16 og 17, der handler om Følgerne af et Forfatterværks Offentliggørelse paa de i § 1 a og b omhandlede Maader, Afskrivning eller Mangfoldiggørelse, og ikke til § 18, hvori Følgerne af et Forfatterværks direkte Fremførelse for Publikum omtales, leder klart paa Sporet til en Analysering af Kunstnerrettens Offentliggørelsesbegreb, idet

dette i Henhold hertil maa anses for analogt med de i § 1 a og b nævnte Offentliggørelsesmaader. Der tænkes her forelobig kun paa den klassiske og mest praktiske Form for Kunstnerretsbeskyttelsen, Retten for Kunstneren til at modsætte sig, at andre offentliggør Gengivelser af hans Værk*).

I Henhold til § 32 har Kunstneren altsaa Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør Gengivelser af hans Kunstværk, under nojagtig de samme Betingelser, som Forfatteren har Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør Afskrifter eller mangfoldiggjorte Eksemplarer af hans Værk. Der kan derfor med Hensyn til Offentliggørelsesbegrebet for Kunstnerrettens Vedkommende ganske henvises til Fremstillingen foran under Omtalen af Forfatterlovens § 1 a og b, S. 45—47, idet blot her § 1 a og b.s Begreb »Afskrivning« og »Mangfoldiggørelse« maa erstattes med § 24.s Begreb »Gengivelse«. Heraf følger navnlig, at en Gengivelse af et Kunstværk til rent privat Brug, ikke rammes af Loven, men at derimod ikke blot selve Offentliggørelsen af det offentliggjorte Kunstværk, men ogsaa Gengivelser i Offentliggørelsessensigt er utilladt. Den Offentliggørelse, som skal være foretaget, eller som det skal være Hensigten at foretage, for at der skal foreligge en retsstridig Handling, foreligger ved Foretagelse af enhver Art af Handling, hvorved Gengivelsen kommer til Syne for en ubestemt Kreds af Personer ud over en ganske snæver privat Kreds. At Gengivelsen udbydes til Salg, vil normalt være et Kendetegn paa, at den er offentliggjort, og er blevet anset for dette i talrige Domme, og det er her ligegyldigt, om Salget sker offentligt, paa Auktion eller i Kunsthandelen, eller om den sker »privat«,

*) I fremmede Lovgivninger, f. Eks. den svenske Lov Nr. 382 af 30. Maj 1919 om »rätt til verk av bildande konst« med Ændringer ved Lov Nr. 75 af 24. April 1931, er Retten for Kunstneren til at modsætte sig, at andre gengiver hans Kunstværk, det eneste Indhold af Kunstnerretten, medens Kunstnerens Ret til at modsætte sig Offentliggørelse af selve Kunstværket, der er kommet ind i den danske Lov ved Formuleringen af 1. April 1912, ikke kendes.

naar blot Salget sker til en Person uden for Gengiverens egen snævre private Kreds, jfr. f. Eks. U. f. R. 1909 p. 736. Men ogsaa andre Spredningsmuligheder maa tages i Betragtning, saaledes Udsendelse, Uddeling, Udlaan, Udlejning til eller Udstilling for Personer ud over den snævre private Kreds. Ligeledes Forevisning for saadanne Personer, enten direkte eller ved Lysbilleder. Iovrigt maa som nævnt ganske henvises til Fremstillingen ovenfor S. 45—47.

Tilbage staar blot en Analysering af Begrebet »Gengivelse« i § 24. Herved forstaas ikke blot den direkte nøjagtige Gengivelse, men ogsaa en Gengivelse i anden Størrelse eller i andre Materialer end Originalen og endvidere en saadan Gengivelse, hvorved der er foretaget Forandringer, Tilsætninger eller Udeladelser, naar ikke disse Forandringer er saa kraftige, at et væsentlig nyt og selvstændigt Værk er frembragt, § 30. Endvidere omfatter Loven ikke blot Gengivelser, der foretages ad rent mekanisk eller kemisk (f. Eks. fotografisk) Vej, f. Eks. er fotografisk Gengivelse i et Blad af et beskyttet Maleri ikke lovlig efter § 24. Men Loven omfatter ogsaa de Gengivelser, der forudsætter en mellemkommende kunstnerisk Virksomhed, og Øjemedet med Gengivelsen er ganske uden Betydning, § 24, 4. Stk. Endelig maa ogsaa den Gengivelse, der bestaar i, at et Kunstværk, som en Kunstner har givet Tegning til, udføres efter denne Tegning, antages at omfattes af Gengivelsesbegrebet. Dette er direkte udtalt for Bygningsværkers Vedkommende i § 24, 2. Stk., men maa ogsaa iøvrigt antages at gælde, jfr. f. Eks. Forudsætningen i Dommen i U. f. R. 1911 p. 867 vedr. Tegninger til Mobler.

Til yderligere Belysning af det Spørgsmaal, hvori Kunstnerens Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør Gengivelser af hans Kunstværk, bestaar, skal her hidsættes en Oversigt over dansk Retspraksis paa dette Omraade.

At Loven rammer baade Offentliggørelse i Form af Videre salg af et eftergjort beskyttet Kunstværk og selve Forfærdigelsen af Gengivelsen i Offentliggørelses hensigt, viser Dommen i U. f. R. 1932 p. 182, der vedrører Afstøbninger

af en kendt Billedhuggers Statuetter, jfr. ogsaa U. f. R. 1913 p. 760, »Forfærdigelse og Salg» af Sølvsmykker.

At Videresalg af et ulovlig eftergjort Kunstværk er en Offentliggørelse af Gengivelsen og som saadan forbudt, fremgaar bl. a. af Højesteretsdommene i U. f. R. 1932 p. 702 og 1926 p. 251.

Ogsaa om forskellige Arter af »offentlig Udstilling» af utilladte Kopier af Kunstværker haves der Domme, der fastslaar Ulovligheden af saadanne Offentliggørelser, saaledes Opstilling af et Gravmonument paa en Kirkegaard, U. f. R. 1923 p. 223 og 1925 p. 206, Ophængning af en Reklameplakat i en Forretning, U. f. R. 1931 p. 1109, Opstilling af en Buste i det kongelige Teaters Foyer, U. f. R. 1910 p. 708.

Et Tilfælde, hvor en Afstøbning af en Statue til eget privat Brug ansaas for tilladelig, findes omtalt i U. f. R. 1916 p. 747. —

Hidtil har Spørgsmaalet kun drejet sig om Kunstnerens Ret til at modsætte sig Offentliggørelsen af Gengivelser af hans Værk. Men Kunstneren har efter § 24 ogsaa Ret til at modsætte sig Offentliggørelsen af selve sit Kunstværk.

Denne Ret eksisterer dog kun, saalænge han ikke har afhændet Værket; saasnart dette er sket, bestaar Kunstnerens Ret kun i Retten til at gribe ind overfor utilladte Gengivelser, jfr. § 27, 2. Stk., medens Erhververen af Kunstværket frit kan offentliggøre dette ved Videresalg, offentlig Udstilling o.s.v. (dog kun i uændret Skikkelse, jfr. under Omtalen af § 27). Men inden Afhændelsen har Kunstneren altsaa Eneret til at offentliggøre sit Kunstværk, saaledes at han f. Eks. kan gribe ind, saafremt den, han udlaaner det til eller deponerer det hos, udstiller det offentligt eller lign. Tilfældet er dog ret upraktisk, og Retssager herom ses ikke at have foreligget i de Aar, der er gaaet, siden Bestemmelsen om Kunstnerens Ret med Hensyn til selve Kunstværket kom ind i Loven ved Formuleringen af 1. April 1912 (se R. T. 1909—10 Till. A Sp. 3217—18).

§ 25.

(1). Den, som lovligt har gengivet et originalt Kunstværk i en anden Kunstform, har for denne sin Gengivelses Vedkommende samme Ret som Frembringeren af et originalt Kunstværk.

(2). Paa Gengivelsen af et Kunstværk maa Kunstnerens Signatur ikke anbringes paa en saadan Maade, at der deraf kan opstaa Forveksling mellem Original og Kopi.

§ 25 giver tilsvarende Regler med Hensyn til selvstændig Kunstnerret for Bearbejdelser som dem, der for Forfatterrettens Vedkommende findes i Forfatterlovens § 5. De samme Problemer rejser sig i begge Tilfælde, og der kan derfor i det væsentlige henvises til de i Kommentarerne til § 5 opstillede principielle Regler.

Med Hensyn til de Gengivelser, for hvilke der paaberaabes Beskyttelse efter § 25, 1. Stk. maa der opstilles det Krav, at Gengivelsen som saadan kan betegnes som et Kunstværk og at der i denne er nedlagt et vist Mindstemaal af individuel Bearbejdelsesvirksomhed. For Eksempel vil en Tegning efter et Maleri eller af et Billedhuggerarbejde sædvanligvis være beskyttet, hvorimod selvstændig kunstnerretlig Beskyttelse ikke vil kunne paaberaabes for en fotografisk Gengivelse af et Kunstværk*) eller for en Afstøbning i Bronze af en Marmorstatue.

Af Formuleringen af § 25, 1. Stk. fremgaar det, at der ikke gives Beskyttelse for en Bearbejdelse inden for samme Kunstform som den, Originalværket er fremstillet i, f. Eks. en noget forandret tegnet Gengivelse af en original Tegning. Gengivelsen nyder ikke Beskyttelse som selvstændigt Kunstværk efter § 24, da den ikke opfylder Nyhedskravet, og den er altsaa heller ikke beskyttet som Gengivelse efter § 25, 1. Stk. Denne Regel, der synes noget uforstaaelig og uheldig, betyder altsaa, at Gengiveren indenfor samme Kunstform

*) En saadan fotografisk Gengivelse vil der derimod kunne opnaas Beskyttelse for efter Reglerne i Lov Nr. 131 af 13. Maj 1911, jfr. Bekg. Nr. 166 af 17. Juli 1911.

ikke kan modsætte sig, at andre offentliggør hans Gengivelse, men derimod vil naturligvis Skaberen af Originalværket kunne modsætte sig Gengivelsens Offentliggørelse ved andre end Gengiveren (og iøvrigt ogsaa ved Gengiveren selv, saafremt denne offentliggør Gengivelsen i videre Omfang end det, der er aftalt eller maa siges at være Forudsætningen ved Aftalen om Bearbejdelsen), med mindre Gengivelsen afviger saa meget fra Originalen, at et væsentlig nyt og selvstændigt Værk er frembragt (§ 30, 2. Stk.), i hvilket Tilfælde det vist end ikke er rigtigt at tale om »Gengivelse«. Den, der gengiver et Kunstværk i samme Kunstform, har som nævnt ikke nogen selvstændig Ret til at paatale utilladte Offentliggørelser af hans Gengivelse, men han kan naturligvis i Henhold til Aftale med det gengivne Værks Kunstner være indtraadt i dennes Kunstnerret ved sædvanlig Overdragelse af denne (§ 27) og han kan derved erhverve Ret til at paatale utilladte Offentliggørelser af hans Gengivelse.

§ 25, 1. Stk. beskytter kun lovlige Gengivelser, altsaa Gengivelser, der sker med Kunstnerens Tilladelse, eller Gengivelser af Værker, der efter Reglen i § 33 er blevet »frie«, for saa vidt Gengivelsen ikke strider mod Reglerne i § 27, 8. Stk., eller Gengivelser, der er tilladte efter Reglerne i § 31. Er Gengivelsen ikke »lovlige«, har den gengivende Kunstner ikke nogen Ret til selv at offentliggøre sin Gengivelse, og han mangler altsaa denne vigtige Bestanddel af Kunstnerretten til Gengivelsen, men der synes dog i Medfør af Kunstnerrettens almindelige Bestemmelser og den nære Forbindelse med Forfatterretten, der tillader Analogislutninger (jfr. § 5), at maatte indrømmes ham Ret til at modsætte sig, at andre offentliggør hans (ulovlige) Gengivelse i en anden Kunstform.

Reglen i § 25, 2. Stk. er ny i Loven af 26. April 1933, jfr. dansk Betænkning 1931 p. 31. Den vedrører enhver Art af Gengivelser af et Kunstværk, lovlige og ulovlige, i den samme Kunstform eller i en anden Kunstform. Ved Hjælp af Nutidens teknisk fuldkomne Reproduktionsmetoder vil der med Hensyn til visse Arter af Gengivelser, navnlig grafiske,

kunne frembringes saadanne Kopier, der ganske ligner Originalen, og der er herved aabnet Adgang for et Misbrug, som vanskelig kunde rammes, saaledes som Loven tidligere var formet. Ved Bestemmelsens Optagelse i Loven har ikke blot Hensynet til Kunstneren, men navnlig ogsaa Hensynet til Publikum, der er udsat for at blive vildledt, været afgørende, og det turde derfor vistnok være tilladt at hævde den Opfattelse, at Reglen maa gælde ogsaa efter Kunstnerrettens Ophor.

I Forbindelse hermed skal der mindes om Reglerne i § 27, 7. og 8. Stk., hvorefter Navnet paa Originalværkets Kunstner skal angives paa Kopien. Dette maa altsaa gores paa en saadan Maade, at der ikke bibringes Publikum det Indtryk, at man staar overfor Originalværket, altsaa f. Eks. ved, at der paa Kopien (eller i umiddelbar Forbindelse med denne, f. Eks. paa Rammen eller Soklen) angives: »Kopi efter N. N.«.

§ 26.

(1). *Er et Kunstværk frembragt ved frit Samarbejde af flere Kunstnere, uden at den enkeltes Bidrag udgør et selvstændigt Hele, udkræves alle Medarbejdernes Samtykke til Offentliggørelse af Gengivelser af Værket eller til saadan Benyttelse som i § 24, 2. Stk., omtalt.*

(2). *Er en Kunstners Ret ved Arv gaaet over til flere i Forening, kræves ligeledes alle berettigedes Samtykke til saadan Offentliggørelse eller Benyttelse.*

Reglerne her afviger med Forsæt noget fra de tilsvarende Regler for Forfatterrettens Vedkommende i § 6, idet de maa forstaas saaledes, at enhver Offentliggørelse og enhver ny Offentliggørelse paa samme eller paa en anden Maade udkræver samtlige Medejeres Tilslutning. Motiveringen herfor har været dels, at det vilde være meget tvivlsomt, hvorledes Grænserne ved nye Udgaver skulde drages — om f. Eks. en tidligere Udgave i Træsnit skulde

berettigede enhver af de medberettigede til at fordre f. Eks. en ny Udgave i Stentryk —, idet Sondringen mellem de forskellige Offentliggørelsesmaader ingenlunde ved Kunstværker har samme absolutte Karakter som ved litterære Værker, og dels, at en fornyet Offentliggørelse formentlig ikke gennemsnitlig hverken for de berettigede eller for Samfundet har samme store Betydning som ofte ved litterære Værker, hvorfor man har anset det for praktisk forsvarligt at blive staaende ved de almindelige Regler om Sameje. Saaledes lyder Motiveringen for nærværende Lovbestemmelse i R. T. 1891—92 Till. A. Sp. 2058. Vinding Kruse kritiserer i II p. 477 skarpt, at der ikke gælder de samme Regler for Forfatterret og Kunstnerret paa dette Omraade.

Frit Samarbejde i 1. Linie af § 26 betyder Modsætningen til de Forhold, hvor Kunstneren benytter sig af Medhjælpere, jfr. foran S. 86—87.

Om Forfatterrettens Varighed i Tilfælde af, at et Kunstværk er frembragt ved frit Samarbejde mellem flere Kunstnere se § 33, 2. Stk.

§ 29, 2. Stk. giver særlige Regler angaaende Stridigheder mellem Arvinger.

§ 27.

(1). *Den en Kunstner efter de foregaaende Paragraffer tilkommende Ret kan han helt eller delvis overdrage til andre.*

(2). *Naar ikke andet er vedtaget, indbefatter en Overdragelse af selve Kunstværket ikke Retten til at offentliggøre Gengivelser af dette, men denne Ret tilkommer fremdeles Kunstneren. Ved Portrætter og Portrætbuster kan denne Ret dog ikke udoves uden Samtykke af den portrætterede eller, hvis de er bestilt af den portrætteredes Ægtefælle, Børn, Forældre, Adoptivforældre eller Søsken, da af Bestillerne.*

(3). *Er den portrætterede død, udoves den ham tillagte Ret af hans efterlevende Ægtefælle, Børn, Forældre, Adoptivforældre eller Søsken i den angivne Rækkefølge.*

(4). *Overdragelse af Ret til Eftergørelse af et Kunstværk ved bestemte Midler, paa en bestemt Maade eller i bestemt Øjemed*

hjemler ikke Erhververen Ret til Gengivelse ved andre Midler, paa anden Maade eller i andet Øjemed.

(5). Paa Forlagskontrakter om Mangfoldiggørelse af et originalt Kunstværk finder Reglerne i § 9 tilsvarende Anvendelse.

(6). Er et Kunstværk offentliggjort i et af de i § 3 nævnte Værker, bevarer Kunstneren, hvis ikke andet er vedtaget, Ene retten til at udgive det paa anden Maade.

(7). Uafhængig af Kunstnerens økonomiske Rettigheder og selv efter Afhændelsen af disse bevarer han Retten til at hævde sit Kunstnernavn i Forbindelse med Værket saavel som Retten til at modsætte sig enhver Forvanskning eller Beskæring eller anden Ændring, der maa anses for at være en væsentlig Forringelse af hans Værk.

(8). Efter Kunstnerens Dod overgaar sidstnævnte Ret til Undervisningsministeriet og bortfalder ikke ved Kunstnerrettens Ophor.

§ 27, 1. Stk. Overdragelse af Kunstnerret, helt eller delvis.

Ligesom ved Forfatterretten kan der være Tale om en fuldstændig Overdragelse af al Kunstnerretten til et Kunstværk. De samme Betragtninger (jfr. ovenfor S. 95—97) lader sig anvende i begge Tilfælde.

Ogsaa med Hensyn til den delvise Overdragelse af Kunstnerretten gælder de samme principielle Betragtninger som ved Forfatterretten (S. 97 ff.). Den delvise Overdragelse kan bestaa deri, at kun Kunstnerretten med Hensyn til selve Originalværket overdrages (jfr. § 27, 2. Stk.) medens Retten til at modsætte sig Gengivelser stadig er hos Kunstneren. Den kan endvidere bestaa i, at kun Kunstnerretten til en vis bestemt Gengivelsesmaade er overdraget, og i saa Fald gælder Reglerne i § 27, 4. og 5. Stk.

Hvis Kunstneren har til Hensigt kun at overdrage Retten til en bestemt Gengivelsesmaade, maa han sørge for, at Aftalen gaar ud paa dette og ikke indeholder videregaaende Udtryk, jfr. Dommen i U. f. R. 1909 p. 518, hvor

Overdragelsen af »Eneret til Reproduktion« opfattedes saaledes, at der var overdraget Retten til enhver tænkelig Form for Reproduktion og ikke blot den specielle Form, som Erhververen gav sig af med.

Det kan ogsaa tænkes, at Kunstneren overdrager en Person Retten til at udføre de Gengivelser af et Kunstværk (f. Eks. Afstøbninger), som Kunstneren maatte anmode om. I saa Tilfælde foreligger der end ikke en delvis Overdragelse af Kunstnerretten, jfr. saaledes U. f. R. 1912 p. 756.

Reglerne i § 27 er med Forsæt holdt saa tæt op ad Forfatterretsreglerne i § 9 som muligt. Dog savnes en til § 9, 3. Stk. svarende Regel, en Udeladelse, som Motiverne (R. T. 1891—92 Till. A Sp. 2058—59) ingen Forklaring giver paa.

Saafernt en Ret for Kunstneren til at modsætte sig, at Erhververen af Kunstnerretten gengiver Værket i forandret Skikkelse, kan udledes af Overdragelsesaftalen, maa dette naturligvis respekteres af Erhververen, jfr. § 27, 4. Stk., men i Mangel heraf maa en vis Ret for Erhververen til at foretage mindre væsentlige Forandringer ved Gengivelsen, saaledes som Kunstnerloven i Modsætning til Forfatterloven er formet, sikkert anerkendes. Dog maa Reglen i § 27, 7. Stk. altid respekteres.

§ 27, 2. Stk. 1. Punktum. Retsstillingen ved Overdragelse af selve Kunstværket.

Retsstillingen er her den, at Kunstnerretten med Hensyn til selve Kunstværket, altsaa Retten til at offentliggøre dette, er overgaaet til Erhververen, medens Reproduktionsretten forbliver hos Kunstneren.

At Ejeren har Ret til at offentliggøre selve det erhvervede Kunstværk, f. Eks. ved at afhænde det videre, ved offentlig at udstille det eller lign., fremgaar modsætningsvis af § 27, 2. Stk. 1. Punktum, og er almindelig anerkendt herhjemme saavel som i Udlandet, jfr. f. Eks. belgisk Dom i »Droit d'Auteur« 1932 p. 117. Ejeren maa i det hele taget antages at have Retten til enhver Art af fysisk Raaden over Kunstværket, han kan forandre det eller tilintetgøre det

o. s. v., dog kun saalænge han ikke derved kommer i Strid med Kunstnerens »droit moral«, hans Ret efter § 27, 7. Stk., hvilket betyder, at Ejeren ikke har Tilladelse til at offentliggøre Værket i en saaledes forandret Skikkelse, at der herved begaas en Krænkelser af Kunstnerens Ære eller kunstneriske Anseelse. Dette er antaget allerede inden den udtrykkelige Indføjelser af § 27, 7. Stk. i Loven af 1933, jfr. U. f. R. 1932 p. 702, H. D. (Kunstværket i den forvrængede Skikkelse ansaas som en Gengivelse af det oprindelige Kunstværk i forandret Skikkelse, hvortil Offentliggørelsesretten stadig maatte være Kunstneren forbeholdt), og maa saa meget des mere antages at gælde nu. Dog kan den her anførte Regel kun i sin fulde Udstrækning gælde overfor Kunstværker af den i Omtalen af § 24 til Gruppe A henregnede Art, de »rene« Kunstværker, der intet praktisk Formaal opfylder. Med Hensyn til Kunstværker af Gruppe B, de Kunstværker, der tillige opfylder praktiske Formaal, altsaa Bygningsværker og kunstindustrielle Genstande, maa Reglen anvendes med den Indskrænkning, at det dog maa være Ejeren tilladt at foretage saadanne Forandringer, der tilsiges af Hensynet til de paagældende Genstandes praktiske Anvendelse, f. Eks. Bygningsforandringer o.l., jfr. Forudsætningen i Dommen i U. f. R. 1928 p. 989 og Forfatterretsudvalgets utrykte Forhandlinger Ref. 10 p. 6.

Reproduktionsretten bliver trods Overdragelse af selve Kunstværket stadig hos Kunstneren, med mindre det modsatte fremgaar af Overdragelsesaftalen eller bestemt maa antages at have været Forudsætningen. Dette har Loven positivt forordnet i § 27, 2. Stk. til Trods for, at gode Grunde, nemlig Hensynet til Ejers Interesse i at besidde Kunstværket som et Unikum, kunde tale for en modsat Regel. Kun hvor Unikumsmomentet maa anses for at være af ganske særlig afgørende Betydning, saaledes at Kunstneren burde indse dette, tor man derfor statuere en Forudsætning i Aftalen om, at Retten med Hensyn til Gengivelser er unddraget Kunstneren og maaske endog er gaet over til at kunne hævdes af Erhververen, saaledes f. Eks. ved Bestil-

lingen af et »Ex libris«, der er bestemt til netop særlig at kendetegne Bestillerens Boger, et kunstnerisk udformet Navn til Sølvtoj eller lign. Derimod gaar det ikke an i Almindelighed at hævde en mod § 27, 2. Stk. stridende Regel i alle Tilfælde, hvor Kunstværket er udført paa Bestilling af Erhververen, end ikke, hvor denne selv har givet Anvisning paa Motivet. Om Bestilling af Portrætter se nedenfor.

Kunstnerens Reproduktionsret er ham forbeholdt, uanset om det afhændede Kunstværk er offentlig udstillet f. Eks. paa en Kunstudstilling, et Museum eller lign., jfr. Forudsætningen i Dommen i U. f. R. 1909 p. 35 H. D., 1907 p. 878.

Erhververen af Kunstværket har altsaa ikke Ret til at offentliggøre Kopier af dette, derimod giver Loven ingen Beskyttelse imod, at han til eget privat Brug forfærdiger Kopier, jfr. foran S. 170, medmindre dette udtrykkelig er forbudt ham ved Aftalen, se saaledes Dom i U. f. R. 1916 p. 747.

Reglen om Erhververens manglende Ret til at offentliggøre Gengivelser af Kunstværket maa dog, naar det drejer sig om Kunstværker med praktiske Formaal, f. Eks. Bygningsværker eller kunstindustrielle Værker, anvendes med det samme Forbehold som ovenfor under Omtalen af Kunstnerretten til selve Kunstværket nævnt. Saaledes kan Kunstnerretten til et Bygningsværk ikke anses for krænket derved, at der ved en anden Arkitekt opføres Tilbygninger i samme Stil til dette, jfr. Dommen i U. f. R. 1928 p. 989, hvori det fastsloges, at det af Sagsøgeren opførte Bygningsværk (Teknologisk Institut) maatte anses for et originalt Kunstværk, og at Tilbygningen maatte anses for en Gengivelse af det Ydre af dette. Det udtales herefter i Dommen, at det følger af Forholdets Natur, jfr. ogsaa § 27, at Kunstnerretten til et Bygningsværk i et vist Omfang maa anses for overgaaet til den, for hvem Bygningsværket er udført, og at den Arkitekten efter Opførelsen tilkommende delvise Kunstnerret maa være begrænset i det Omfang, hvori Hensynet til Ejerens naturlige Dispositionsfrihed over Bygningsværket gør det nødvendigt, og at Forbudet i § 27, 2. Stk.

saaledes ikke kan være til Hinder for, naar Forholdene gør det rimeligt, at udvide Bygningsværket ved en Tilbygning, selv om denne, hvad der som Regel vil være nødvendigt, opføres i samme Stil som den oprindelige Bygning, ligesom det maa anses som en Selvfølge, at Bygherren ikke kan være forpligtet til at anvende den oprindelige Arkitekt ved Tilbygningen. —

De samme Betragtninger maa kunne gøres gældende ved andre Arter af Kunstværker med praktiske Formaal.

§ 27, 2. Stk. 2. Punktum og 3. Stk. Retsstillingen med Hensyn til Portrætter.

Saasart det drejer sig om et Portræt, er Kunstnerens Ret til trods Overdragelsen af selve Kunstværket at offentliggøre Gengivelser af dette stærkt begrænset. Retten til at hindre Offentliggørelsen tilkommer, saafremt Portrættet er bestilt af den portrætterede eller af andre end de i § 27, 2. Stk. nævnte nære Slægtninge, den portrætterede selv, efter hans Død de i 3. Stk. angivne nære Slægtninge i den angivne Rækkefølge. Saafremt Portrættet derimod er bestilt af en af de omtalte nære Slægtninge, tilkommer Retten ikke den portrætterede, men derimod Bestilleren. Af Retsafgørelsen i U. f. R. 1909 p. 736 fremgaar forskelligt vedrørende Fortolkningen af disse Bestemmelser. Den portrætteredes eller Bestillerens Ret maa opfattes som en personlig Ret, hvis Krænkelse ikke kan medføre Erstatning. Under Begrebet Portrætter maa ogsaa henregnes Billeder, hvor der er medtaget andet end selve den eller de portrætterede, f. Eks. et Restaurationslokale med Gæster. Det kan ikke fritage Kunstneren for Ansvar efter Reglen, at Ejeren af selve Kunstværket med den portrætteredes Samtykke tidligere har offentliggjort Billedet.

§ 27, 2. Stk. omhandler ikke direkte det Tilfælde, at en Kunstner uden en Persons Samtykke udarbejder et Portræt af ham og offentliggør dette. Ud fra de Grunde, der har været bestemmende for Reglen i § 27, 2. Stk. vil det dog næppe være betænkeligt at antage, at Kunstneren heller ikke maa

foretage en Offentliggørelse af et saadant Portræt uden den portrætteredes Samtykke. En saadan udvidende Fortolkning af § 27, 2. Stk. synes fuldt forsvarlig.

§ 27, 4., 5. og 6. Stykke. Særlige Regler ved delvis Overdragelse af Kunstnerretten.

Reglen i § 27, 4. Stk. svarer ganske til Reglen i Forfatterlovens § 9, 2. Stk. Nyt er det i Loven af 1933, at ogsaa et bestemt Øjemed^e er medtaget.

Gengivelse af et Kunstværk i andet Øjemed end aftalt maa selvfølgelig selv uden udtrykkelig Regel herom anses for et Kontraktbrud, men Optagelsen heraf i Loven har den Betydning, at den udruster den krænkede med de særlige i Loven om Forfatterret og Kunstnerret hjemlede Retshaandhævelsesmidler, jfr. dansk Betænkning 1931 p. 31—32.

Forlagskontrakter om Mangfoldiggørelse af et Kunstværk kan tænkes f. Eks. ved Reproduktion af grafisk Kunst, ved Overdragelse af Ret til fotografiske Gengivelser af et Kunstværk eller lign. Alle de foran vedrørende Forlagskontrakter angivne Regler kommer da til Anvendelse (jfr. S. 104—12).

Manuskriptet (jfr. § 9, 10. Stk.) maa her opfattes som det originale Kunstværk, hvorefter Reproduktionerne tages.

Af Dommen i U. f. R. 1918 p. 610 fremgaar, at Erhververen af en Reproduktionsret i Mangel af modsat Aftale kun har Ret til at udgive eet Oplag à 1000 Eksemplarer (§ 27, 5. Stk., jfr. § 9, 11. Stk.); at han ikke har Ret til andre Reproduktionsmaader end den ved Erhvervelsen forudsatte (§ 27, 4. Stk.), og at han ikke maa videreoverdrage Retten.

Reglen i § 27, 6. Stk. svarer ganske til § 3, 2. Stk., jfr. Omtalen heraf S. 67—68.

§ 27, 7. og 8. Stk. Kunstnerens »droit moral«.

Ogsaa her kan der ganske henvises til Omtalen af den tilsvarende Regel inden for Forfatterretslovgivningen (§ 9, 4. og 5. Stk.), ovenfor S. 101—04.

Det maa antages, at Navnangivelseskravet er opfyldt

derved, at Kunstnerens sædvanlig brugte Signatur anvendes, jfr. dog Omtalen af § 25, 2. Stk. Ved Arkitekturværker (og antagelig ogsaa ved kunstindustrielle Værker) maa Reglen anses for stærkt begrænset, jfr. foran under Omtalen § 27, 2. Stykke, 1. Punktum, S. 179, dansk Betænkning 1931 p. 32—33.

§ 28.

Ved Kunstnerens Død kommer de i § 11 angivne Regler til Anvendelse paa hans Ret.

Retsstillingen ved Kunstnerens Død er altsaa den samme som ved Forfatterens Død, jfr. Kommentarerne til § 11, dog med den Forskel, at enhver fornyet Offentliggørelse ogsaa paa samme Maade som tidligere sket, kræver samtlige Arvingers Samtykke, se den under Kommentarerne til § 26 omtalte Forskel paa sidstnævnte Paragraf og Forfatterlovens § 6. Men iøvrigt er Retsstillingen, navnlig ogsaa med Hensyn til Kunstnerens Adgang til ved Testamente at sikre sig paa forskellige Maader, ganske den samme som for Forfatterrettens Vedkommende, hvorfor der kan henvises til Fremstillingen ovenfor S. 115—18.

Om Strid mellem Arvingerne se § 29, 2. Stk.

§ 29.

(1). *Saa længe en Kunstner ikke ved at udbyde sit Værk til Salg, ved offentlig at udstille det eller paa anden Maade har tilkendegivet, at han betragter det som fuldført og bestemt til Offentliggørelse, kan hans Kreditorer ikke i hans levende Live ved nogen Art af fælles eller særskilt Retsforfølgning erhverve Adgang til at bortsælge det.*

(2). *I Tilfælde af Strid mellem en afdød Kunstners Arvinger og hans Kreditorer eller mellem Arvingerne indbyrdes om, hvilke kunstneriske Efterladenskaber — derunder ogsaa Skitser, Studier o. lign. — der kan bortsælges, uden at berettigede Hensyn derved krænkes, kan enhver af Parterne indanke Sagen til Kunstakademiets Afgørelse.*

(3). *Paa Offentliggørelse af Gengivelser af en Kunstners Værk finder Reglerne i § 12 tilsvarende Anvendelse.*

Reglerne i § 29 angaaende Kreditorernes Adgang til at søge Fyldestgørelse i Kunstnerretten svarer ret nøje til de tilsvarende forfatterretlige Regler i § 12, og Kommentarerne til sidstnævnte Paragraf har derfor ogsaa Gyldighed for saa vidt angaar Kunstnerretten. Dog er der den Forskel, der i Virkeligheden betyder en inkonsekvent og umotiveret Indskrænkning i Kunstnerens personlige Ret, paa § 12, 1. Stk. og § 29, 1. Stk., at naar Kunstneren een Gang paa en af de i § 29, 1. Stk. omtalte Maader har tilkendegivet, at han betragter sit Kunstværk som bestemt til Offentliggørelse, kan Kreditorerne tilegne sig det, jfr. Vinding Kruse II p. 477. Det maa dog vel antages, at saafremt Kunstneren senere — inden Kreditorforfølgningen — fortryder Bestemmelsen om Offentliggørelsen paa en saadan Maade, at dette senere ved Kreditorforfølgningen kan dokumenteres, maa Kreditorerne respektere dette. Men navnlig er Reglerne drastiske derved, at Kreditorerne efter Kunstnerens Død kan bemægtige sig ikke blot de efterladte Kunstværker, der fra Kunstnerens Side har været tilkendegivet som færdige og bestemte til Offentliggørelse, men ogsaa ganske ufærdige Arbejder, Skitser o. lign. (jfr. R. T. 1891—92 Till. A Sp. 2059—60), medmindre en af Arvingerne protesterer herimod, og Kunstakademiet herefter kommer til det Resultat, »at berettigede Hensyn derved krænkes«, § 29, 2. Stk. Dog kan Kunstneren ved Testamente sikre sig, at hans ufærdige og uoffentliggjorte Arbejder ikke offentliggøres for senest 50 Aar efter hans Dod, § 28, jfr. § 11, og en saadan testamentarisk Bestemmelse maa ogsaa respekteres af Kreditorerne.

Naar Loven i § 29, 2. Stk., tillægger Kunstakademiet en vis Afgørelsesret ogsaa for saa vidt angaar Strid mellem Arvingerne indbyrdes, maa det dog bemærkes, at enhver af Arvingerne efter § 26, 2. Stk. har Ret til at forbyde, at de efterladte Arbejder offentliggøres eller paany offentliggøres in originali eller ved Gengivelser.

Kunstakademiets Afgørelse er bindende, men kan dog ikke antages at være udstyret med umiddelbar Eksekutionskraft; en saadan maa først opnaas ved Dom, saafremt Afgørelsen ikke frivillig respekteres af Parterne.

§ 30.

(1). *En Gengivelse eller Benyttelse af en andens Kunstværk bliver ikke lovlig derved, at den udføres i en anden Størrelse eller i andre Materialer end Originalen.*

(2). *Ejheller bliver den lovlig derved, at den udføres efter en anden Gengivelse, selv om denne er lovlig frembragt, eller derved, at der foretages Forandringer, Tilsætninger eller Udeladelser, naar ikke herved et væsentligt nyt og selvstændigt Værk er frembragt.*

Det er en vigtig Bestanddel af Kunstnerretten, at der ogsaa haves Beskyttelse mod Gengivelser i en noget ændret Skikkelse, saa vist som et meget stort Antal a Krænkelser netop begaas paa denne Maade, mere elle mindre bevidst for at maskere den stedfundne Benyttelse En tilsvarende Regel findes for Forfatterrettens Vedkommende i § 13. Reglen i § 30 er allerede tidligere omtalt (S. 171 under Omtalen af § 24), hertil skal yderligere føjes en Oversigt over dansk Domspraksis paa dette Omraade.

I Dommen i U. f. R. 1932 p. 702 maatte en delvis Overmaling af et afhændet Maleri anses for ulovlig, da det overmalede Billede i den foreliggende Skikkelse maatte regnes for en forandret Gengivelse af det oprindelige Billede. Krænkelser af Kunstnerretten til dette statueredes, da det maatte anses for stadig kendeligt, til Trods for den stedfundne Forandring og den skete Udslettelse af Signaturen.

To Gravmonumenter var forskellige i visse Enkeltheder med Hensyn til Materiale, Størrelse og Udformning, men ensartede i Hovedmotivet og den samlede Komposition. Det sidst forfærdigede ansaas for en Efterligning af det første, U. f. R. 1925 p. 206.

Kunstnerretten til en Ølflaskeoplukker, formet som en Havhest, ansaas for krænkert ved Offentliggørelsen af en anden lignende Genstand. De havde fælles Præg trods Forskel i Enkeltheder, U. f. R. 1924 p. 588 (Afbildning hos Vinding Kruse II p. 496).

Et Maleri afbildedes fotografisk i et Blad. Saadan Gengivelse ansaas ikke for tilladt, U. f. R. 1909, p. 518.

En Bygningstegning gengaves ved Opførelse af den deri angivne Bygning (§ 24, 2. Stk.), »spejlvendt« og med enkelte andre Ændringer. Herved var begaaet en Kunstnerretskrænkelse, U. f. R. 1907, p. 154.

Nogle Statuetter gengaves med Forskel i Højde. Ogsaa herved var en Krænkelse begaaet, U. f. R. 1899 p. 658.

Visse Forskelligheder ved Gengivelsen af et Restaurationsinteriør, bl. a. Udeladelsen af et Par Bipersoner, kunde ikke gøre Gengivelsen lovlig, U. f. R. 1909 p. 736.

Endelig skal som Eksempel paa stedfundne Krænkelser nævnes den i U. f. R. 1931 p. 1109 omtalte Gengivelse af en Reklameplakat med mindre Ændringer, samt de i U. f. R. 1913 p. 760 og 1915 p. 251 (H. D.) omhandlede Gengivelser af Solvsmykker.

Som Eksempler paa Gengivelser, der har frembudt saa store Afvigelser, at de ikke kunde rammes, skal nævnes: U. f. R. 1914 p. 129, et endnu ikke opført Slot var gengivet ved en Tegning, der nøje viste dets Arkitektur, medens en Efterligning af denne Tegning var af mere silhouetmæssig Karakter. — Udførelsen af Møbler, der afveg en Del fra en udlaant Tegning, U. f. R. 1911 p. 867. — Forskellige Modeller af Bordlamper havde en vis Lighed, men de tekniske Anordninger, for hvilke der indehaves forskellige Patenter, tilsagde en bestemt Udformning, U. f. R. 1931 p. 376. —

Sluttelig skal som Eksempel paa Anvendelsen af Reglen i § 30, 2. Stk., 1. Led, anføres en Dom i U. f. R. 1903 A p. 267, der drejede sig om Reproduktioner efter Fotografer, tagne af originale Billeder. —

§ 31.

(1). Som ulovlig Eftergørelse anses det derimod ikke, at Afbildninger af enkelte Kunstværker til Forklaring af Teksten og i Forbindelse med denne optages i kritiske, oplysende og kunsthistoriske Arbejder, i Kataloger eller i Pressens Redegørelse for Begivenheder af mere almindelig Interesse. Dog skal vedkommende Kunstners Navn, hvor delle er offentliggjort, altid angives. Forsømmelse heraf medfører Ansvar efter § 20.

(2). Ej heller anses i noget Tilfælde Afbildninger af Gader og Pladser eller af enkelte offentlige Bygningers Ydre som ulovlig Eftergørelse.

Ligesom i Forfatterretten (§§ 8, 14 og 15) gives der ogsaa i Kunstnerretten forskellige Undtagelser fra den ellers gældende Beskyttelse for Værkerne. Disse Regler findes samlede i § 31. Undtagelserne falder i 4 Grupper: 1). Optagelse i kritiske, oplysende eller kunsthistoriske Arbejder af Afbildninger af enkelte Kunstværker til Forklaring af Teksten og i Forbindelse med denne. 2). Optagelse i Kataloger af Afbildninger af enkelte Kunstværker til Forklaring af Teksten og i Forbindelse med denne. 3). Optagelse i Pressens Redegørelse for Begivenheder af mere almindelig Interesse af Afbildninger af enkelte Kunstværker til Forklaring af Teksten og i Forbindelse med denne. 4). Afbildninger af Gader og Pladser eller af enkelte offentlige Bygninger.

Gruppe 1 svarer nærmest til den i § 14 a for Forfatterrettens Vedkommende hjemlede »Citatrete«, og de samme gode Grunde, der taler for Indrømmelsen af en saadan (jfr. S. 133—34), gælder ogsaa her. Den omvendte Laanregel, altsaa Laan af Tekster til Forklaring af Kunstværker, er hjemlet i § 14 f.

Gruppe 2 er en i Loven ved Formuleringen af 1933 indsat ny Form for fri Benyttelse af Kunstværker, der maa anses for et naturligt Supplement til den Ret, som Ejeren af et Kunstværk har til at offentliggøre selve dette (jfr. § 27, 2. Stk.) ved Videresalg, offentlig Udstilling eller lignende.

Gruppe 3 er et Led i den særlige Retsstilling paa Forfatter- og Kunstnerrettens Omraade, som der paa Grund af Pressens særlige Stilling som almenoplysende Samfundsfaktor er tillagt denne, jfr. Oversigten foran under Omtalen af § 15 S. 143. Under Udtrykket »Pressen« falder baade Aviser og periodisk udkommende Tidsskrifter, jfr. U. f. R. 1907 p. 417. I nævnte Sag var et Billede »Den engelske Flaade i Østersoen« anvendt til at illustrere en Artikel »den engelske Flaades Besog i Esbjerg«. En saadan urigtig Benyttelse fandtes ikke tilladelig efter § 31.

For alle de under Gruppe 1—3 omtalte Arter af Laan gælder det, at Kunstværket skal afbildes til Forklaring af Teksten, saaledes at denne sidste skal være det primære, Afbildningen af mere subsidiær Art. Udenfor Grænserne af det tilladelige er det i alt Fald, hvis det benyttede Billede er Hovedsagen i den paagældende Artikel eller Opsats og Teksten kun hidsættes til Forklaring af Billedet, saaledes som det jævnlig er Tilfældet i Pressen. Det kan næppe kræves, at Billedet skal staa i direkte Sammenhæng med Teksten, som det forklarer. F. Eks. maa et Fotografi af nogle Malerier lovligt kunne offentliggøres paa andet Sted i Bladet end der, hvor den paagældende Udstilling anmeldes, se iovrigt U. f. R. 1915 p. 1009. Udenfor Grænserne er det ligeledes efter de i § 31 brugte Udtryk, saafremt et Kunstværk benyttes som Vignet til et Digt, U. f. R. 1909 p. 518.

Med Hensyn til Gruppe 4 gælder det, at det ikke efter denne Regel kan anses for afgjort, at en hvilkensomhelst Gengivelse af et Kunstværk er lovlig, blot fordi Kunstværket er fast anbragt paa Gade eller Plads, men paa den anden Side kan den Omstændighed, at et Kunstværk findes anbragt paa vedkommende Gade eller Plads naturligvis ikke udelukke Retten efter § 31, 2. Stk. til at afbilde denne med alt, hvad derpaa findes. En Postkort-Gengivelse af Gefion-Springvandet med Omgivelser, hvor Springvandet var det centrale i Billedet og Hovedanlednin-

gen til det skete Valg af Prospekter, ansaas saaledes for lovlig, U. f. R. 1915 p. 57.

Denne Dom viser iøvrigt, at der under »Gader og Pladser« ogsaa maa henregnes offentlige Parker.

Ved »offentlig Bygning« maa forstaas enhver Bygning, hvis Ydre er tilgængeligt for offentlig Beskuelse.

Fælles for alle de under § 31 hjemlede Arter af Laan er det, at der kun gives Ret til »Afbildninger«, altsaa billedmæssige Gengivelser, herunder — hvad der vil være det mest praktiske — fotografiske Gengivelser, medens f. Eks. en Opførelse af en Bygning efter en anden offentlig Bygning ikke vil være tilladelig.

Nogle af de ovenfor under Omtalen af Undtagelsesreglerne i § 14 S. 128—31 opstillede Fællesprincipper og -regler maa ogsaa være gældende for de i § 31 hjemlede Undtagelsesregler, saaledes Principet om, at Bestemmelserne ikke maa benyttes til Misbrug (S. 129), hvilket Princip i Henhold til den ovenfor omtalte Domspraksis flere Gange er blevet knæsat af Domstolene, og de vejledende Betragtninger med Hensyn til, i hvilket Omfang forandret Gengivelse maa finde Sted (S. 130—31). Derimod gælder det i Modsætning til § 14-Reglerne ikke her (hvilket vistnok maa siges at være forkert), at Adgangen til at gore Laan kun omfatter offentliggjorte Værker, og Kildeangivelseskravet i § 14 er her i § 31 indskrænket til et Navnangivelseskrav.

§ 32.

Paa en i Strid med denne Lov foretagen Benyttelse af et Kunstværk finder Reglerne i §§ 16, 17 og 19 tilsvarende Anvendelse.

Ovenstaaende maa anses for en naturlig Regel for saa vidt angaar ulovlig Gengivelse af beskyttede Kunstværker, og der kan for saa vidt denne Form for Kunstnerretskrænkelser angaar ganske henvises til Omtalen af §§ 16, 17 og 19, idet enhver Form for Gengivelse af et Kunstværk maa sidestilles

med den i disse Paragraffer omhandlede Mangfoldiggørelse af et Forfatterværk. Derimod lader Reglerne i §§ 16, 17 og 19 sig i deres fulde Udstrækning vanskelig anvende med Hensyn til de Kunstnerretskrænkelser, der bestaar i ulovlig Offentliggørelse af selve Kunstværket (jfr. ovenfor S. 172), inden Kunstneren har afhændet dette. Tilfældet kan vanskelig paa nogen Maade analogiseres med de i §§ 16, 17 og 19 omhandlede Former for Krænkelser, og Reglerne om Tilintetgørelse, Udlevering og Deponering i § 16 lader sig i hvert Fald ikke anvende her. Saafremt Sager af den omhandlede Art skulde fremkomme (Tilfældet er dog ret upraktisk, jfr. S. 172), maa Retshaandhævelsesmidlerne vel nærmest bestaa i, at Kunstneren under de i §§ 17 og 19 angivne Betingelser maa kunne kræve Krænkeren idømt Straf og Erstatningspligt.

§ 33.

(1). *Den en Kunstner efter de foregaaende Paragraffer tilkommende Eneret til Gengivelse af sit Kunstværk vedvarer i Kunstnerens Levetid og 50 Aar efter Udlobet af det Aar, i hvilket han er død.*

(2). *Er et Kunstværk frembragt ved frit Samarbejde af flere Kunstnere, uden at den enkeltes Bidrag udgor et selvstændigt Hele, bliver de 50 Aar at regne fra Udlobet af den længstlevendes Dødsaar.*

Reglerne svarer ganske til de forfatterretlige Regler i § 21, 1. Stk. og 2. Stk., 1. Punktum.

De særlige Regler angaaende Anonymitet og Pseudonymitet i § 21, 2. Stk., 2. Punktum, § 22 og § 23 er ikke medtagne her, og dette forklares i Motiverne (R. T. 1891—92 Till. A Sp. 2061) saaledes, at man ikke har fundet saadanne Regler fornødne, da Tilfælde af denne Art er saare lidt praktiske, ligesom der i alt Fald i Tilfælde af ulovlig Eftergørelse vanskelig her vil foreligge saadanne vægtige Motiver til at bevare Anonymiteten, som kan forekomme ved litterære Arbejder.

Kunstnerrettens Ophør efter Udløbet af 50-Aars Fristen gælder ifølge § 33 direkte kun for den Del af Kunstnerretten, der vedrører ulovlig Gengivelse af Kunstværker, medens Kunstnerretten med Hensyn til selve Kunstværket (jfr. S. 172) ikke omfattes af Paragrafens Bestemmelser. Der kan dog selvfølgelig ikke være Tvivl om, at ogsaa denne Del af Kunstnerretten ophører paa den i § 33 angivne Maade, hvorimod Kunstnerens droit moral vedbliver at bestaa ubegrænset, jfr. § 27, 8. Stk.

Med den ovenfor nævnte Undtagelse med Hensyn til anonyme og pseudonyme Værker kommer de i Omtalen af § 21 fremstillede Regler uændrede til Anvendelse for saa vidt angaar Kunstnerretten. Den S. 158—59 opstillede Oversigt over den almindelige forfatterretlige Beskyttelsesfrist i en Række fremmede Stater gælder saaledes ogsaa med Hensyn til Kunstnerrettens Varighed i de paagældende Lande.

TREDIE AFSNIT

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

§ 34.

(1). *Sogsmaal for Overtrædelse af denne Lov kan alene iværksættes af den forurettede.*

(2). *Som Forfatter af et Værk anses, indtil andel bevises, den, der paa sædvanlig Maade er navngiven som saadan paa Værket.*

(3). *Ved Værker, som er udgivet anonymt eller pseudonymt, anses den paa Værket angivne Udgiver eller Forlægger, indtil andel bevises, bemyndiget til ogsaa at varetage Forfatterens Interesser.*

§ 34, 1. Stykke.

Sager i Henhold til Loven om Forfatterret og Kunstnerret maa anlægges som private Sager i den borgerlige Retsplejes Former, ikke blot naar der kun paastaas Erstatning og Udlevering eller Tilintetgørelse, men ogsaa naar Krænkeren ønskes straffet. Fra Forfatterretsudvalgets Side havde man ønsket at gøre Sager angaaende Idømmelse af Straf for Overtrædelse af Loven af 26. April 1933 til Genstand for offentlig Paatale, eventuelt saaledes, at Forfølgningen kun skulde iværksættes efter Begæring af den forurettede eller en dertil af Undervisningsministeriet beskikket Forfatter- eller Kunstnerforening, jfr. tilsvarende Regler i Lov Nr. 52 af 11. April 1890 om Beskyttelse for Varemærker § 17, Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse § 15. Dette blev dog fraraadet fra Justitsministeriets Side og derefter opgivet; jfr. dansk Betænkning 1931 p. 15.

For private Straffesogsmaal gælder de i Retsplejeloven af 11. April 1916, jfr. Bekg. af 1. Okt. 1932 § 725 fastsatte Regler. Hvis saaledes en Handling, der udgor en Overtrædelse af Straffebestemmelserne i Forfatter- og Kunstnerloven tillige indeholder en Lovovertrædelse, som er offentlig Paa-tale undergivet, f. Eks. et Bedrageri, kan Anklage myndig-heden efter Begæring af den private paataleberettigede for-følge begge Lovovertrædelser under eet. Endvidere kan Statsadvokaten, naar han finder, at en offentlig Inter-esse kræver, at en Forfatterrets- eller Kunstnerretskræn-kelse gøres til Genstand for offentlig Forfølgning (§ 725, 3. Stk.) eller at en Underretsdom gøres til Genstand for Paaanke, af egen Drift iværksætte Tiltale eller Anke (§ 990).

Saadan offentlig Interesse vil navnlig kunne foreligge ved Overtrædelse af de i særlig Grad af Samfundshensyn bestemte Regler i Loven, saaledes af § 9, 4. og 5. Stk., § 25, 2. Stk. og § 27, 7. og 8. Stk.

Men i Almindelighed vil den paataleberettigede være den forurettede. Saalænge Retten til et Værk ikke er overdraget til andre, vil den forurettede være den paa-gældende Forfatter eller Kunstner selv. Er Retten der-imod delvis overdraget til andre, maa disse ogsaa være berettigede til at paatale saadanne Offentliggørelser, der krænker deres Ret, medens Forfatteren (Kunstneren), der jo bevarer den Del af Forfatterrettens Indhold, der ikke er indbefattet i Overdragelsen, ogsaa for sit Vedkommende maa være bemyndiget til at skride ind overfor Krænkelser, jfr. Grundtvig p. 176. Foreligger der endelig en fuldstændig Overdragelse af al Forfatterret eller Kunstnerret, maa Erhververen af Retten formentlig være den eneste paatale-berettigede overfor Krænkelser. Dog bevarer Forfatteren eller Kunstneren Retten til at paatale Krænkelser af den uafhængelige *«droit moral»*-Ret, jfr. Omtalen af denne S. 101—04 og S. 182—83.

Er Retten ved Overdragelse eller Arv overgaaet til flere i Forening, maa hver af disse være berettigede til at

paatale Krænkelser, forlange Krænkeren straffet og de ulovlig frembragte Materialer tilintetgjort og til at indkræve en saa stor Erstatning, som svarer til det Tab, han har lidt, jfr. herved Reglerne i § 6, sidste Stykke.

Sag angaaende Udlevering i Henhold til § 16, 4. Stk. kan derimod kun anlægges af de krænkede i Forening.

En Forfatter eller Kunstner kan give en anden, f. Eks. Forening eller lignende, staaende Bemyndigelse til paa hans Vegne at paatale eventuelle Overtrædelser af hans Forfatter- eller Kunstnerrettigheder, jfr. ovenfor S. 97—98.

Særlige Regler angaaende andre paataleberettigede end de her nævnte findes i § 9, 5. Stk. og i § 27, 8. Stk. for saa vidt angaar Forfatterens eller Kunstnerens »droit moral« efter hans Dod, hvor Undervisningsministeriet er den eneste paataleberettigede, samt i § 27, 2. Stk., 2. Punktum og 3. Stk. for saa vidt angaar Offentliggørelse af Portrætter uden de portrætteredes eller Bestillerens Samtykke, hvor disse Personer har en særlig Paataleret overfor utilladte Gengivelser af Portrætter.

Om Sager angaaende Krænkelser af Forfatterrettigheder og Kunstnerrettigheder i første Instans skal anlægges ved Underret eller Landsret, maa afgøres efter de almindelige Regler i Retsplejelovens § 225.

Hvis Sagens Genstand i Penge eller Penges Værd ligger under 1.000 Kr., henhører Sagen under Underret, ellers under Landsret, § 225 Nr. 1 og 9. Hvis Sagen derimod efter sin Art ikke lader sig vurdere paa denne Maade, maa den i alle Tilfælde henhøre under Landsret, jfr. H. Munch-Petersen: »Den danske Retspleje«, 2. Udg. 1924 II p. 4.

§ 34, 2. Stykke.

Den heri anførte Regel maatte formentlig ogsaa antages at gælde uden udtrykkelig Udtalelse herom i Loven, men Optagelsen af Bestemmelsen er motiveret derved, at Eksistensen af en saadan Regel forudsættes i Bernerkonventionens Art. 15.

§ 34, 3. Stykke.

Den Bemyndigelse, der i Henhold til denne Bestemmelse er tillagt Udgifveren eller Forlæggeren af anonyme eller pseudonyme Værker kan kun opfattes som en Proceslegitimation, derimod ikke som nogen Legitimation til at træffe materielle Dispositioner over Værket, f. Eks. ved at give Tilladelse til erhvervsmæssig Oplæsning eller lign.; og Reglen udelukker ikke Forfatteren fra selv at varetage sine Interesser under en anlagt Proces, saafremt han ønsker at opgive Anonymiteten; navngiver han sig paa den i § 22 omhandlede Maade, bortfalder Forlæggerens eller Udgifverens Bemyndigelse, jfr. Grundtvig p. 80—81.

§ 35.

(1). *Sogsmaal i Henhold til §§ 17, 18, 19 og 20, jfr. §§ 31 og 32, maa være anlagt inden 1 Aar, efter at Retskrænkelsen er kommet til den forurettedes Kundskab, samt i ethvert Tilfælde, for saa vidt der er Spørgsmaal om Idømmelse af Straf, inden 2 Aar og iøvrigt inden 3 Aar, efter at den ulovlige Handling har fundet Sted.*

(2). *Sogsmaal angaaende Tilintetgørelse eller Udlevering af ulovlige, til Offentliggørelse bestemte Gengivelser eller af udelukkende til ulovlig Eftergørelse brugelige Materialer kan anlægges, saa længe Eksemplarer af saadan Gengivelse eller saadanne Materialer forefindes i Riget, og den ved saadanne Gengivelser krænkede Ret endnu bestaar.*

For de under Omtalen af §§ 16 og 17 (S. 146—47 og 150) nævnte forskellige Retshaandshævelsesmidler gælder ifølge § 35 følgende Forældelsesregler:

- A. Tilintetgørelse eller Udlevering (evl. Deponeering) af Materiale, hvis Eksistens betyder en Fare for Forfatterens eller Kunstnerens Eneret. Sag herom kan, uanset, hvornaar Krænkelsen har fundet Sted, og hvornaar den er kommet til den forurettedes

Kundskab anlægges, saalænge den krænkede Ret endnu bestaar, jfr. Reglerne i §§ 21—23 og 33. Bestaar Krænkelsen i en Overtrædelse af »droit moral«-Reglerne, (§ 9, 4. og 5. Stk., § 27, 7. og 8. Stk.), vil Retten til Paatale aldrig ophøre. At Sag kun kan anlægges, saalænge der her i Riget forefindes saadant Materiale, som ønskes tilintetgjort, er en Selvfølge.

- B. og C. Sager angaaende Erstatning og Idømmelse af Straf skal anlægges inden 1 Aar efter, at Retskrænkelsen er kommet til den forurettedes Kundskab og i hvert Tilfælde inden 2 Aar (f. s. v. angaar Straf) eller 3 Aar (f. s. v. angaar Erstatning) efter, at den ulovlige Handling er begaaet.

Bestaar den ulovlige Handling i Afskrivning eller Mangfoldiggørelse eller anden ulovlig Gengivelse af et Forfatterværk eller Kunstværk, (§ 1 a og b, § 24), regnes Fristen fra selve Udgivelsen, medens senere Salg af de eftergjorte Værker ikke har nogen Betydning i saa Henseende, U. f. R. 1915 p. 57. I Tilfældet i U. f. R. 1877 p. 604 regnedes Fristen fra Afslutningen af Udsendelsen af et Værk, der kom i Hæfter.

Bestaar Handlingen i direkte Fremførelse af et Værk (§ 1 c—e, § 2 b), maa Forældelsesfristen bringes til Anvendelse paa hver af de skete Fremførelser for sig, U. f. R. 1899 p. 678.

Om et Tilfælde af Forældelse af Strafskyld og Erstatning se U. f. R. 1932 p. 182.

- D. Sager til Anerkendelse af, at den, der har begaaet en Krænkelse af Forfatterrets- eller Kunstnerretslovgivningen er uberettiget til at foretage en saadan Handling, maa antages at kunne anlægges, saalænge den krænkede Ret endnu bestaar.

Forældelsesreglernes Overholdelse paases ikke ex officio af Retten, jfr. U. f. R. 1878 p. 111, H. D.

§ 36.

(1). Denne Lov kommer til Anvendelse paa alle Værker af danske Statsborgere samt paa Værker af fremmede Statsborgere, der er udkommet paa dansk Forlag eller paa anden Maade udgivet for første Gang i Danmark.

(2). Som dansk anses et Forlag, naar samtlige ansvarlige Deltagere i Firmaet, eller, hvis Forretningen drives af et uansvarligt Selskab, naar samtlige Medlemmer af dets Bestyrelse har fast Hjem i Danmark.

(3). Under Forudsætning af Gensidighed kan Bestemmelserne i nærværende Lov ved kongelig Anordning helt eller delvis gores anvendelige paa de af et andet Lands Statsborgere frembragte Værker, selv om disse ikke er udkommet paa dansk Forlag. Dog kan Overenskomst om Gensidighed ikke uden Rigsdagens Samtykke afsluttes, for saa vidt den medfører pekuniær Forpligtelse for den danske Stat.

I Spørgsmaalet om den danske Forfatter- og Kunstnerretslovs Virkemaade resterer der endnu en Undersøgelse af, om der med Hensyn hertil gælder nationale eller territoriale Grænser.

I denne Henseende bemærkes først, at Loven kun kommer til Anvendelse paa saadanne Krænkelser, der efter de sædvanlige processuelle Værnetingsregler kan paatales ved de danske Domstole, jfr. nærmere herom H. Munch-Petersen: »Den danske Retspleje», 2. Udg. 1924 II p. 17—37. Normalt vil herefter kun ulovlige Offentliggørelser, der foretages her i Landet, være at bedømme efter den danske Lov.

Endvidere fastsætter Loven selv i § 36 visse nationale og territoriale Grænser med Hensyn til Oprindelsen af de Værker, der ydes Beskyttelse for.

Efter disse Regler falder de Værker, der ifølge Reglerne i den danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret nyder Beskyttelse imod Offentliggørelse i 3 Hovedgrupper:

- 1). Værker af danske Statsborgere.
- 2). Værker af fremmede Statsborgere, der er ud-

kommet paa dansk Forlag eller paa anden Maade udgivet for første Gang i Danmark;

- 3). Andre Værker af fremmede Statsborgere, naar der foreligger Gensidighed mellem Danmark og de paagældendes Hjemland og der i Henhold hertil ved kongelig Anordning er truffet Bestemmelse om Lovens Anvendelse paa dem.

I de under Grupperne 1 og 2 indbefattede Tilfælde gælder Lovens Bestemmelser uindskrænket, i Tilfældene af Gruppe 3 afhænger det af Indholdet af den paagældende kgl. Anordning, om Loven skal anvendes »helt« eller »delvis«, jfr. § 36, 3. Stk.

Gruppe 1. Værker af danske Statsborgere.

Ved danske Statsborgere forstås Personer, der er i Besiddelse af dansk Indfødsret. De tidligere Love benyttede Udtrykket »Undersaatter« og dette opfattedes som ensbetydende med »Personer med dansk Indfødsret«, jfr. Glahn p. 41—42. I Loven af 1933 er Udtrykket réttet til »Statsborgere« for at gøre dette fuldstændig klart.

Lovens Virkeomraade er Danmark med Færøerne, derimod ikke Grønland. Islandske Statsborgere nyder i Henhold til Dansk-Islandsk Forbundslov af 30. Nov. 1918 i enhver Henseende lige Ret med danske Statsborgere, og deres Værker falder derfor ogsaa direkte ind under Reglerne i Gruppe 1.

Derimod falder uden for denne Gruppe alle Værker af alle fremmede Statsborgere, selv om de paagældende har fast Ophold her i Landet. Paa den anden Side omfatter Gruppen alle Værker af danske Forfattere eller Kunstnere, uanset om de paagældende har fast Ophold i Udlandet og uanset om Værkerne er udgivet eller paa anden Maade offentliggjorte herhjemme eller i et hvilket som helst fremmed Land, eller om de overhovedet ikke har været offentliggjorte.

For at de i Lovens §§ 6 og 26 omhandlede i Samarbejde udførte Værker skal falde ind under Reglerne i Gruppe 1,

vil det være tilstrækkeligt, at een af de paa Værket navngivne Forfattere er dansk Statsborger. For saadanne Samlerarbejder, hvor hver enkelt Bidrag udgør et selvstændigt Hele (§§ 3 og 7), vil Offentliggørelse af de enkelte Bidrag kun omfattes af Reglerne i Gruppe 1, saafremt Forfatteren af det paagældende Bidrag er dansk, jfr. Grundtvig p. 191—92.

Beskyttelse haves for de Krænkelser, der begaas, medens Forfatteren eller Kunstneren er i Besiddelse af dansk Statsborgerret. Overgaar Forfatterretten eller Kunstnerretten til andre ved Overdragelse eller Arv, antages Værket i hele Resten af Beskyttelsesperioden at falde ind under Reglerne for Gruppe 1, saafremt Forfatteren eller Kunstneren paa Overdragelsens (ved Arv: paa Dødsfaldets) Tidspunkt var dansk Statsborger, jfr. Grundtvig p. 192—93.

Gruppe 2. Fremmede Statsborgeres Værker, der er udgivet for første Gang i Danmark.

Enhver fremmed Statsborger kan opnaa Beskyttelse for sit Værk efter den danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret ved at foranstalte Førsteudgivelsen af sit Værk her i Danmark. Han faar da direkte den fulde efter den danske Lov hjemlede Beskyttelse. For Loven af 1. April 1912 kunde han kun opnaa denne Beskyttelse ved at lade sit Værk udkomme paa dansk Forlag, men ved nævnte Lov udvidedes Beskyttelsen til ogsaa at gælde fremmede Statsborgeres Værker, der paa anden Maade udgives for første Gang i Danmark. Denne Regel var nødvendiggjort ved Formuleringen af Bernerkonventionens Art. 5 i den i Berlin i 1908 reviderede Skikkelse. Efter Motiverne til Lovbestemmelsen af 1912 er den udvidende Regel indsat for at medinddrage under Loven de Tilfælde, hvor et Værk udgives paa eget Forlag med Distribution fra et Sted her i Landet eller en Udgivelse i Kommission hos en Boghandler her i Landet, jfr. R. T. 1909—1910 Till. A Sp. 3219—20, men efter de klare Ord i § 36, 1. Stk. in fine kan man vist ikke nægte, at ogsaa en Udgivelse paa et Forlag, der har Domicil

her i Landet, selv om ikke alle Bestyrelsesmedlemmerne har fast Hjem i Danmark, omfattes af Bestemmelserne, og Reglen i § 36, 2. Stk. faar herefter ikke nogen større Interesse. Det er kun Udgivelse her i Landet, d. v. s. Udsendelse af mangfoldiggjorte Eksemplarer af et Forfatterværk eller Reproduktioner af et Kunstværk, foranstaltet af Forfatteren (Kunstneren) eller med hans Samtykke, der medfører Værkets Henregning til Gruppe 2. Derimod har Værkets Offentliggørelse her i Landet paa anden Maade, f. Eks. ved offentlig Oplæsning af et Forfatterværk, offentlig Udførelse af et Musikværk eller offentlig Udstilling af et Kunstværk ingen Betydning.

Paa den anden Side udelukker ikke en Offentliggørelse af sidstnævnte Art, der maatte have fundet Sted herhjemme eller i Udlandet, Værket fra at komme ind under Reglen, dette gør derimod en egentlig Udgivelse, der tidligere er foretaget uden for Danmarks Grænser. Selve Udgivelses-Akten skal foregaa her i Danmark, saaledes at Indførelse af Eksemplarer af Værket, der er mangfoldiggjort andetsteds, ikke kan medføre den særlige Virkning.

Har Første-Udgivelsen fundet Sted i Danmark, opnaar Forfatteren eller Kunstneren Beskyttelse ikke blot imod utilladt ny Udgivelse, men ogsaa imod enhver anden Form for Offentliggørelse, som der efter dansk Ret havs Eneret med Hensyn til.

Gruppe 3. Fremmede Statsborgeres Værker, som paa Grund af Gensidighed med Hensyn til Beskyttelsesreglerne mellem Danmark og Værkets Hjemland har opnaaet Beskyttelse her i Danmark ved kgl. Anordning.

Den under Gruppe 2 omhandlede Beskyttelsesmulighed for fremmede Værker er der gennem Reglen vedrørende Gruppe 3 (§ 36, 3. Stk.), givet et meget vidtgaaende og betydningsfuldt Supplement. Ved kgl. Anordning af 12. Sept. 1933 se S. 240 er nemlig en til den danske Forfatter- og Kunstnerretslov med faa Undtagelser svarende Beskyttelse givet for

alle Værker, der er frembragte af Statsborgere i alle de Lande, der har tiltraadt Bernerkonventionen (og altsaa er Medlemmer af »Bernunionen») og det, hvadenten disse Værker endnu ikke har været offentliggjorte, eller de har været offentliggjorte, enten i Hjemlandet eller et hvilket-somhelst andet Sted. Beskyttelse er endvidere givet for Værker, der er frembragte af Statsborgere i et af de Lande, der ikke er Medlemmer af Bernerkonventionen, naar Værket udgives første Gang i et Unionsland.

Bernerkonventionen til Værn for litterære og kunstneriske Værker sluttedes d. 9. Sept. 1886 (jfr. om dens Forudsætninger og Betydning Indledningen S. 15 ff.) mellem en Række Stater, hvis Antal ved nye Tiltrædelser fra andre Stater hurtigt forogedes. Den har i Aarene 1896, 1908 og 1928 været Genstand for Revisioner, hvorved den tilsikrede Beskyttelse og Reglerne for dens Haandhævelse paa adskillige Punkter er blevet udvidede og uddybede. Ved Revisionen i Paris i 1896 oprettedes en Tillægsakt, der ændrede nogle af Artiklerne i den oprindelige Konvention og en Deklaration, som nærmere fortolkede denne. Ved den næste Revisionskonference i Berlin d. 13. Maj 1908 vedtoges en ny Række Ændringer i Konventionen; disse indarbejdedes tillige med Ændringerne af 1896 i den oprindelige Konvention, der herefter udstedtes som en helt ny Konvention: »Den i Berlin i 1908 reviderede Bernerkonvention«. En Tillægsakt fra 1914 gav Unionslandene Adgang til at begrænse Beskyttelsen for de Værker, der af Statsborgere i Ikke-Unionslandene udgives for første Gang i et Unionsland; Danmark har dog ikke benyttet sig af denne Adgang.

Den sidst stedfundne Revision af Bernerkonventionen fandt Sted i Rom i 1928. Den 2. Juni 1928 undertegnedes en ny, revideret Konvention »Bernerkonventionen af 1886, revideret i Berlin i 1908 og i Rom i 1928.«

Den 1. Sept. 1933 var 39 Lande Medlemmer af Bernerkonventionen. Af disse havde 22 Lande sluttet sig til Konventionen i Rom-Affattelsen fra 1928, de øvrige 17 stod paa den

i Berlin i 1908 reviderede Konventions Standpunkt. Dog har visse Lande paa enkelte Punkter forbeholdt sig at blive staaende ved Bestemmelserne i Konventionen i dens tidligere Skikkelse (fra 1886 eller 1896).

Der skal her meddeles en Oversigt over de forskellige Unionslande og de af dem tagne Forbehold pr. 1. Sept. 1933:

Land.	Aarstal for Tiltrædelse af Bernunionen.	Aarstal for Tiltrædelse af Romkonventionen af 1928.	Forbehold overfor Artikler i den reviderede Bernerkonvention.
Australien.....	1928		Art. 18.
Belgien.....	1886		
Brasilien.....	1922	1933	
Bulgarien.....	1921	1931	
Canada.....	1928	1931	
Danmark.....	1903	1933	
Danzig.....	1922	1931	
Estland.....	1927		Art. 8 og 11
Finland.....	1928	1931	
Frankrig.....	1886	1933	
Grækenland.....	1920	1932	Art. 8 og 11
Haiti.....	1886		
Holland.....	1912	1931	
Indien.....	1928	1931	
Irland (Fristaten)...	1927		Art. 8
Italien.....	1886	1931	
Japan.....	1899	1931	Art. 8
Jugoslavien.....	1930	1932	Art. 8
Lichtenstein.....	1931	1931	
Luxemburg.....	1888	1932	
Marokko.....	1917		
Monaco.....	1889	1933	
Norge.....	1896	1931	
Ny Zeeland.....	1928		Art. 18
Polen.....	1920		
Portugal.....	1911		
Rumænien.....	1927		Art. 9
Schweiz.....	1886	1931	

Land.	Aarstal for Tiltrædelse af Bernunionen.	Aarstal for Tiltrædelse af Romkonventionen af 1928.	Forbehold overfor Artikler i den reviderede Bernkonvention.
Siam.....	1931		Art. 2, 4. Stk., 4, 2. Stk., 8, 9, 11 og 18.
Spanien.....	1886	1933	
Storbritanien.....	1886	1931	
Sverige.....	1904	1931	
Syd-Afrika.....	1928		Art. 18
Syrien.....	1924		
Tjekoslovakiet.....	1921		
Tunis.....	1886		Art. 2, 4. Stk.
Tyskland.....	1886		
Ungarn.....	1922	1931	
Østrig.....	1920		

Forbeholdene betyder, at de paagældende Lande paa de angivne Punkter ønsker at henholde sig til de tilsvarende Artikler i den oprindelige Konvention af 1886, eventuelt i den ved Tillægsakten af 1896 ændrede Skikkelse.

Det samlede Antal Indbyggere i de Lande, der er Medlemmer af Bernunionen, anslaaes for Tiden til ca. 1 Milliard.

I Konventionens Art. 26 er fastsat, at Konventionen kun omfatter Kolonier, Protektorater, Mandatlande o. lign., saafremt vedkommende Unionsland har givet skriftlig Meddelelse herom. I Henhold hertil har Konventionen faaet Gyldighed for de normanske Øer samt for følgende britiske Kolonier, Protektorater og Mandatomraader: Bahamaøerne, Barbados, Bermudaøerne, Britisk Guyana, Britisk Honduras, Ceylon, Cypern, Falklandsoerne, Fidjiøerne, Føderationen af Malaystater, Gambia, Gibraltar, Guldkysten, Hong-Kong, Jamaica, Kenya, Leewardøerne, Malta, Mauritius, Nigeria, Nord-Rhodesia, Nyassaland, Palæstina, (derunder Transjordanien), St. Helena og Ascension, Seychellerne, Sierra Leone, Britisk Somaliland, Basutoland, Bechoualand, Souaziland, Straits-Settlements, Syd-Rhodesia, Tanganyika-Territoriet, Trinidad og Tobago, Uganda, Salomonoøerne, Gilbertøerne og Elliceøerne samt Windwardøerne.

Endvidere har Konventionen Gyldighed for følgende nederlandske Kolonier: Nederlandske Indien, Surinam og Curaçao samt for følgende japanske Besiddelser: Korea, Formosa, Syd-Sakhalin samt det forpagtede Territorium Kouantoung.

Af Stater, der staar uden for Unionen, skal her særlig peges paa U. S. A., Kina og Rusland. Gensidig Beskyttelse mellem U. S. A. og Danmark er dog sikret paa anden Maade, jfr. nedenfor.

Danmark har fra d. 16. September 1933 at regne uden Forbehold af nogen Art tiltraadt den i Rom i 1928 reviderede Konvention, efter at den danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret i sin Formulering af 26. April 1933 er bragt i en saadan Skikkelse, at den paa alle Punkter indeholder det Mindstemaal af Beskyttelse, som Konventionen af 1928 fordrer.

Stillingen er herefter denne, at mellem Danmark og de Unionsstater, der har tiltraadt 1928-Konventionen, gælder denne, og mellem Danmark og samtlige andre Unionslande gælder Konventionen af 1908. I Spørgsmaalet om Beskyttelse af Værker fra Unionslandene her i Danmark har dette dog ingen Betydning, idet Danmark lader alle de nye Regler i Loven af 1933 gælde ogsaa for de Lande, der endnu ikke har tiltraadt Konventionen af 1928.

Ifølge Reglerne for Gruppe 3 beskyttes altsaa efter den danske Lov af 1933 alle Værker, der er frembragte af Statsborgere i et af de ovennævnte Lande og tillige de Værker, der for første Gang udgives (om Forstaaelsen af dette Udtryk se ovenfor under Gruppe 2 S. 201) i et af Unionslandene, selv om Forfatteren eller Kunstneren tilhører et Ikke-Unionsland.

Dog gælder der med Hensyn til Beskyttelsen af de Værker, der udelukkende falder ind under Gruppe 3 — i Modsætning til Værkerne under Gruppe 1 og 2 — følgende Undtagelser fra Reglerne i Loven af 26. April 1933:

- A. **Lovens §§ 21—23 og 33.** Beskyttelsens Varighed kan aldrig være længere i Danmark end i Værkets Hjemland, jfr. Redegørelsen foran under Omtalen af § 21.
- B. **De af forskellige Unionslande tagne Forbehold.** Kgl. Anordning af 12. September 1933 giver kun Beskyttelse for fremmede Værker »for saa vidt» det paagæl-

dende Land har tiltraadt den i Berlin i 1908 eller den i Rom i 1928 reviderede Bernerkonvention. Dette medfører, at i det Omfang, i hvilket et Unionsland har taget Forbehold overfor en eller flere af den reviderede Bernerkonventions Artikler (jfr. Oversigten S. 203—04), kan der ikke for Værker, der hidrorer fra dette Land, paaberaabes Beskyttelse paa det paagældende Punkt efter den danske Lovs Bestemmelser, men kun i den Udstrækning, som er angivet i den Artikel i Konventionen af 1886 (eventuelt i den i 1896 reviderede Skikkelse), som vedkommende Land har forbeholdt sig at blive staaende ved.

Forbeholdene kan deles i følgende Grupper:

1. Art. 2, 4. Stk., Kunstindustrielle Værker. Tunis og Siam har forbeholdt sig at blive staaende ved Art. 4 i Konventionen af 1886. Herefter gives imidlertid ingen udtrykkelig Beskyttelse for »anvendt« Kunst.
2. Art. 4, 2. Stk. Siam har taget Forbehold med Hensyn til Reglen om, at de fremmede Værkers Beskyttelse i andre Lande ikke kræver Opfyldelsen af de Formaliteter, der kræves i det Land, i hvilket der ønskes Beskyttelse.
3. Art. 8. Forfatterens Ret til at modsætte sig Oversættelser af hans Værk. Grækenland har forbeholdt sig at blive staaende ved Art. 5 i 1886-Konventionen. Herefter beskyttes græske Værker imod Udgivelsen af Oversættelser her i Danmark kun i 10 Aar efter Værkets første Udgivelse i et Unionsland. Estland, Irland, Japan, Siam og Jugoslavien er blevet staaende ved Konventionen af 1886 Art. 5 i den i 1896 reviderede Skikkelse. Estlandske, irske, japanske, siamesiske og jugoslaviske Værker nyder i Danmark ubetinget samme Beskyttelse som græske Værker, men yderligere kan Beskyttelsen udvides til at gælde i den fulde Beskyttelsestid for Originalværker (§§ 21—23 i Forfatterloven), saafremt Forfatteren udgiver i et af

Unionslandene en dansk Oversættelse af sit Værk inden 10 Aar efter dettes første Udgivelse.

4. Art. 9. Avisers og Tidsskrifters gensidige Laaneret. Grækenland og Rumænien staar paa det Standpunkt, der fremgaar af Bernerkonventionen af 1886 Art. 7 (se S. 224), Siam holder sig til samme Art. 7, men i den i 1896 reviderede Skikkelse.
5. Art. 11. Ret til offentlig Fremførelse af Værker. Estland forbeholder sig med Hensyn til offentlig Opførelse af dramatiske og dramatisk-musikalske Værker at blive staaende ved Art. 9, 2. Stk. i 1886-Konventionen; (se S. 225) jfr. Forbeholdet under Nr. 3 ovenfor. Grækenland og Siam forbeholder sig Opretholdelsen af Art. 9 i 1886-Konventionen med Hensyn til offentlig Opførelse og Udførelse af Værker (se S. 225).
6. Art. 18. Australiens, Ny Zeelands, Siams og Syd-Afrikas Forbehold, der i Stedet for Art. 18 betinger Anvendelsen af Art. 14 i Bernerkonventionen i den i 1896 reviderede Skikkelse, har nærmest kun formel Betydning.

Ved kgl. Anordning af 12. September 1933, se S. 241, er Loven af 26. April 1933 gjort anvendelig paa de litterære og kunstneriske Værker, frembragte af Statsborgere fra de forenede Stater i Nordamerika, der ikke allerede falder ind under de fornævnte Beskyttelsesregler. Dog gælder de samme Forbehold som ovenfor under A og B nævnt. Den i Lovens § 36 forlangte Gensidighed er til Stede derved, at danske Værker i Henhold til en nordamerikansk Proklamation af 9. April 1910 nyder almindelig nordamerikansk Forfatter- og Kunstnerretsbeskyttelse.

Andre Bestemmelser end de her omtalte findes ikke for Tiden i Danmark med Hensyn til gensidig Forfatter- og Kunstnerretsbeskyttelse.

Tidligere har der med enkelte Lande været truffet Sær-Aftaler i denne Retning, saaledes med Frankrig (jfr.

kgl. Anordning af 6. Nov. 1858 og 5. Maj 1866), med Sverige-Norge (kgl. Anordning af 5. Dec. 1879), med Østrig (kgl. Anordning af 12. Juli 1907) og Rusland (kgl. Anordning af 11. Juni 1915). Om end disse Konventioner aldrig formelt er blevet ophævede, maa de dog nu betragtes som i Realiteten bortfaldne, for de fire forstnævnte Landes Vedkommende, efter at de paagældende Lande har tiltraadt den i 1908 reviderede Bernerkonvention, der paa saa godt som alle Punkter medfører en videregaaende Beskyttelse end efter de gamle Aftaler, for Ruslands Vedkommende efter Revolutionen i 1917. Særlig med Hensyn til Sverige maa det yderligere fremhæves, at Forudsætningen for den gamle Konvention af 27. Nov. 1879 er bortfaldet derved, at Sverige i 1919 har nedsat Beskyttelsestiden fra 50 Aar til 30 Aar efter Forfatterens Død. Der vil ikke paa Grundlag af den gamle Aftale for svenske Værker kunne hævdes en 50-Aars Beskyttelsesperiode her i Danmark mod Eftertryk, men Forholdet mellem Danmark og Sverige maa paa dette som paa andre Punkter antages nu udelukkende at være bestemt efter Bernerkonventionen af 1928 (jfr. Art. 7, 2. Stk.).

Danske Værkers Beskyttelse i Udlandet. For saa vidt angaar alle de Lande, der er Medlemmer af Bernerunionen, kan danske Forfattere og Kunstnere paaberaabe sig Beskyttelse efter de paagældende Landes Lovgivninger, og i hvert Fald altid det Mindstemaal af Beskyttelse, som Bernerkonventionen tilsiger. Af Oversigten S. 203—04 og S. 206—07 fremgaar det, hvilke Bestemmelser i Bernerkonventionen i dens forskellige Skikkelser, der er i Kraft mellem Danmark og de øvrige Unionslande. Beskyttelsesvarigheden er den i det paagældende Lands egen Lovgivning fastsatte (jfr. S. 158—59), dog kan den ikke overstige den Beskyttelsestid, der gælder i Danmark. Danske Forfatters og Kunstners Arvinger kan saaledes i Brasilien, Portugal og Spanien kun paaberaabe sig en almindelig Beskyttelsesfrist af 50 Aar efter Forfatterens eller Kunstners Død.

Iøvrigt henvises til Bernerkonventionens Regler (S. 217—

39), og Fremstillingen af de forskellige Staters Lovgivninger i: Rothlisberger: »Der interne und der internationale Schutz des Urheberrechts in den Ländern des Erdballes«, Leipzig, 1931. En kommenteret Gengivelse af Bernerkonventionen af 1908 og tidligere Konventioner findes hos Glahn: Lov om Forfatterret og Kunstnerret m. m. 1912 p. 72—113; jfr. ogsaa Fremstillingen hos Grundtvig p. 196—230.

Ovenfor er det nævnt, at danske Værker i Henhold til en nord-amerikansk Proklamation af 9. April 1910 nyder samme Beskyttelse som den, der er tillagte Forfattere og Kunstnere i U. S. A.

Denne Beskyttelse hviler paa ganske andre Principper end de i den danske Lov (og Bernerkonventionen) gældende, og Opnaaelsen af Beskyttelse er betinget af Opfyldelsen af en Række Formaliteter, jfr. herom nærmere Grundtvig p. 232—34 og Glahn p. 126—52. Det sidstnævnte Sted findes hele Loven om Autorret i De forenede Stater i Nordamerika af 4. Marts 1909 aftrykt i dansk Oversættelse.

§ 37.

(1). *Denne Lov, der i dens oprindelige ved Lov Nr. 189 af 19. December 1902 fastsatte Affattelse er traadt i Kraft den 1. Juli 1912, træder, for saa vidt angaar dens nærværende ændrede Affattelse, i Kraft den 1. Juli 1933.*

(2). *Dog skal enhver for denne Lows Kundgørelse paabegyndt Gengivelse, hvis Offentliggørelse efter den hidtil gældende Ret var lovlig, fremdeles kunne afhændes eller paa anden Maade offentliggøres, selv om saadan Offentliggørelse vilde være forbudt efter denne Lov.*

(3). *I lige Maade skal det være tilladt fremdeles at benytte Former, Stene, Plader og lignende til Mangfoldiggørelse bestemte Materialer, som lovlig kan benyttes efter den hidtil gældende Ret, naar deres Forfærdigelse bevislig er paabegyndt inden denne Lows Kundgørelse.*

(4). *De Retsforhold, som i Henhold til den hidtil gældende Ret gyldigt er stiftet, berøres ikke af denne Lov.*

(5). De ved §§ 11 og 28 foreskrevne Arveregler kommer kun til Anvendelse, naar vedkommende Forfatter, Komponist eller Kunstner er dod efter 30. Juni 1903.

§ 37, 1. Stk.

At Loven træder i Kraft den 1. Juli 1933 betyder, at alle Krænkelser, der er sket for denne Dato, bedømmes efter den ældre Rets Regler, alle Krænkelser, der foretages efter denne Dato, bedømmes efter den nye Lov.

Med Hensyn til de enkelte Punkter, paa hvilke Loven af 1933 adskiller sig fra den tidligere Lov, bemærkes følgende:

Oplæsning, der ikke er af dramatisk Karakter, var tidligere frit tilladt, med mindre Forfatteren havde nedlagt Forbud derimod paa Titelbladet eller foran Værket. Nu er al erhvervsmæssig Oplæsning uden Betingelser forbudt, jfr. § 1 e og 14 g. Efter 1. Juli 1933 kan saaledes al ikke-erhvervsmæssig Oplæsning frit finde Sted, selv om Værket er forsynet med et saadant Oplæsningsforbud, jfr. foran S. 59 og S. 138. Paa den anden Side gælder Forbudet mod erhvervsmæssig Oplæsning, uanset om Værket i denne Henseende var »frit« efter den tidligere Lovgivning, idet det ikke var forsynet med et Forbud af den nævnte Art.

Reklamers »Komposition« vil være beskyttet imod offentlig Gengivelse efter 1. Juli 1933, selv om Reklamen har været offentliggjort inden denne Dato (§ 2 c).

Eneretten for Forfatteren til at udgive Samlinger af Værker af de i § 8, 2. Stk. omhandlede Art gælder alle Værker, baade de for og efter 1. Juli 1933 frembragte, men han kan kun gribe ind overfor Udgivelsen af Samlinger, der foranstaltes efter denne Dato.

Pressens Ret til frit at referere Taler ved de i § 8, 3. Stk. omhandlede Møder gælder for Møder, der afholdes efter 1. Juli 1933.

Den i § 9, 4. og 5. Stk. og § 27, 7. og 8. Stk. omhandlede stedsevarende »droit moral«-Ret gælder for alle Offentliggørelser af Værker, der finder Sted efter 1. Juli 1933, uanset

om Værket tidligere maatte have været ganske frit gengiveligt, jfr. dog § 37, 2. og 3. Stk.

Den præceptive Regel om Forlæggerens Udgivelsespligt i § 9, 7.—9. Stk. maa gælde ikke blot for fremtidige, men ogsaa for bestaaende Forlagsforhold, og den i 7. Stk. omhandlede 4 Aars Frist kan ogsaa helt eller delvis være tilbagelagt inden Lovens Ikrafttræden. Det Udgivelseskrav, som § 9, 7. Stk. udstyrer Forfatteren med, kan først rejses efter 1. Juli 1933 med Virkning 1 Aar efter Kravets Fremsættelse.

Den deklaratoriske Regel om Udgivelsespligt i § 9, 6. Stk. gælder derimod næppe Forlagsforhold, der er indgaaet inden 1. Juli 1933, men kun de efter denne Dato indgaaede Forlagskontrakter, og det samme maa gælde Reglen om Ejendomsretten til Manuskriptet (§ 9, 10. Stk.).

Laan af enkelte mindre Musikværker i Henhold til § 14 a og b kan finde Sted i Værker, der udgives efter 1. Juli 1933; ligesaa den nye Laaneregulering vedrørende Kataloger i § 31, 1. Stk. Reglen gælder baade ældre og nye Musikværker og Kunstværker.

Den i Henhold til § 14 h fastsatte snævrere Benyttelsesadgang for Udførelsen af musikalske Værker gælder for al Udførelse, der finder Sted efter 1. Juli 1933, ikke blot af nye, men ogsaa af ældre Værker.

Ikrafttrædelsen af den nye Formulering i § 15 giver ikke Anledning til særlige Bemærkninger.

De nye Regler om Bøder og Erstatning i §§ 17—20 finder Anvendelse paa alle Krænkelser, der begaas efter 1. Juli 1933.

Reglen, der skal hindre Forveksling mellem Original og Kopi, i § 25, 2. Stk., gælder alle Kopier, der offentliggøres efter 1. Juli 1933, ligegyldigt om det kopierede Værk er frembragt for eller efter denne Dato.

Af den foregaaende Fremstilling og Ikrafttrædelsesreglerne fremgaar det, at selv om et Værk i en eller anden Henseende er blevet »frit« efter den tidligere Lovgivning, genind-

træder der ogsaa for dette Værk Beskyttelse, saafremt den nye Lov hjemler en saadan; som Eksempel paa Anvendelsen af en lignende Overgangsregel i tidligere dansk Forfatter- og Kunstnerretslovgivning skal nævnes Tilfældet i U. f. R. 1910 p. 708.

For saa vidt det Retsforhold, der er Tale om, vedrører et Værk eller en Offentliggørelse, paa hvilket de for 1. Juli 1912 gældende Regler kan have været anvendelige, opstaar Spørgsmaalet om Fortolkningen af den tidligere Overgangsregel ved Ikrafttrædelsen af Loven af 1. April 1912. Herom henvises til Grundtvig p. 182 ff., Glahn p. 44 ff.

§ 37, 2. og 3. Stk.

Loven er kundgjort i Lovtidende den 4. Maj 1933. Enhver for denne Dato paabegyndt Gengivelse eller i Forfærdigelse af Materialer bestaaende forberedende Handling til en Gengivelse af et Værk, der vilde være forbudt efter den nye Lovs Ikrafttrædelse (f. Eks. en Gengivelse i Strid med § 9, 4. Stk. eller § 27, 7. Stk.) er lovlig, saaledes at Gengivelsen frit kan finde Sted. Ved »Gengivelse« forstaas enhver Form for Offentliggørelse, ikke blot Trykning, men ogsaa f. Eks. en dramatisk Opførelse af et Værk, og Reglen maa forstaas saaledes, at den omfatter Foretagelsen af enhver Handling, der ifølge sin almindelige Natur er egnet til at paaføre positive Udgifter til Frembringelse af Materiale og lignende, hvorimod Foretagelsen af personligt Arbejde ikke vil være tilstrækkeligt, f. Eks. vil selve Omarbejdelsen af et beskyttet Værk i Offentliggørelses hensigt for 1933 ikke kunne bringe Offentliggørelsen uden for Reglerne i § 9, 4. Stk., medens f. Eks. Paabegyndelsen af Udskrivning af Stemmer til Brug ved en musikalsk Udførelse, der efter Reglerne i Lov af 1. April 1912 § 14 g var lovlig, vil være tilstrækkelig til at gøre den paatænkte Udførelse tilladelig ogsaa efter den nyere Lovs strengere Regler paa dette Punkt.

Som Eksempel paa Anvendelse af Reglerne i § 37, 3. Stk. (den i Lov af 19. Dec. 1902 hertil nøjagtig svarende Regel),

skal nævnes Dommen i U. f. R. 1909 p. 35, der drejede sig om Optagelse af fotografiske Plader af Kunstværker, hvis Gengivelse før Loven af 1902 var lovlig, men som var beskyttede mod Gengivelser efter Ikrafttrædelsen af denne Lov. Da Pladerne var optaget inden Kundgørelsen af Loven af 1902, kunde de frit benyttes til Overførelse paa Zinkplader og derefter følgende Offentliggørelse af Postkortgengivelser af Kunstværket.

Under »Former, Sten, Plader og lignende« gaar kun selve Arbejdsredskaberne, derimod ikke de Modeller, hvorefter et kunstindustrielt Værk forfærdiges. Saafremt alene Modellen er fremstillet inden Lovens Kundgørelse, vil Offentliggørelse af det efter den nye Lov beskyttede Værk være utilstedelig, U. f. R. 1926 p. 251, H. D.

§ 37, 3. Stk. giver ikke Hjemmel til, at der foranstaltes nye Oplag af det paagældende Værk, jfr. Grundtvig p. 187, Glahn p. 48.

§ 37, 4. Stk.

Ved denne Regel er der navnlig tænkt paa, at nye deklarasatoriske Regler i Loven, f. Eks. § 9, 6. Stk. og 10. Stk., ikke kan kuldaste allerede foreliggende modsatte Aftaler, (jfr. Grundtvig p. 187).

I Dommen i U. f. R. 1910 p. 708 er det statueret, at den tilsvarende Regel i Loven af 29. Marts 1904 ikke kunde bevirke, at den, der før 1902 havde erhvervet en Gipsbuste, hvis Gengivelse efter den da gældende Lovgivning (Loven af 31. Marts 1864) var frit tilladt, ikke derved havde bevaret sin Ret til at offentliggøre Gengivelser af Busten, efter at Loven af 1902 og 1904 i § 33 (jfr. § 27, 2. Stk.), havde indført Beskyttelsesregler i saa Henseende.

§ 38.

Med Hensyn til det kongelige Tealers Opførelsesret har det sit Forblivende ved Bestemmelsen i Lov Nr. 62 af 12. April 1889.

Efter denne Lov er de københavnske Privatteatres Ret til at opføre dramatiske Værker noget begrænset, selv naar det drejer sig om Opførelsen af Værker, hvortil Forfatterretten er ophørt. I Tiden 1. Okt.—30. April maa Skuespil og Operaer paa andre fremmede Sprog end Norsk eller Svensk samt Balletter af udenlandske Trupper ikke opføres uden Undervisningsministeriets Tilladelse; og intet Privatteater maa overhovedet opføre noget til Det kgl. Teaters Repertoire hørende Stykke, medmindre det kgl. Teater ikke har bragt Stykket til Opførelse i Løbet af 10 paa hinanden følgende Aar. Denne Tidsfrist kan det kgl. Teaters Bestyrelse forkorte overfor Værker, som det ikke agter at lade opføre.

Endvidere maa Bevillingshaverne til de københavnske Privatteatre ikke — under deres Bevillings Fortabelse — erhverve fremmede (hvortil dog ikke henregnes norske og svenske) Forfatteres eller Komponisters dramatiske Værker paa en saadan Maade, at Det kongelige Teaters Adgang til Opførelsen af disse indskrænkes. —

Om Forholdet mellem Det kongelige Teater og Forfatterne se kgl. Anordning Nr. 286 af 24. Nov. 1926 angaaende Antagelse af Skuespil, Operaer m. v. til Opførelse paa Det kgl. Teater, hvis Indhold der S. 114—15 er givet en Oversigt over.

§ 39.

Lov Nr. 72 af 1. April 1912 om Forfatterret og Kunstnerret ophæves. De i Henhold til den ældre Lovgivning givne specielle Privilegier og Forbud bliver i Kraft, for saa vidt derved er indrommet Forfatterne eller andre paa deres Vegne større Ret, end nærværende Lov hjemler.

Naar § 39 udtaler, at Loven af 1912 ophæves, maa det herved erindres, at denne Lov udgør Hovedstammen i den nye Lov af 1933, saaledes at den allerstørste Del af Loven af 1912 faktisk stadig forbliver i Kraft. Heraf følger ogsaa, at Henvisninger i andre Love, Anordninger eller Bekend-

gørelser til Loven af 1. April 1912 direkte kan overføres til at gælde den nye Lov.

Af Privilegier skal nævnes:

Geodætisk Instituts stedsevarende Forfatterret (jfr. Forfatterlovens § 2 c) over de af dette udgivne Kort, Bekg. af 6. April 1831, jfr. Lov Nr. 82 af 31. Marts 1928;

Sokortarkivets tilsvarende Ret, Bekg. af 10. April 1816;

Vaisenhusets Eneret til at lade trykke danske Bibler og nye Testamenter, Resol. af 6. Maj 1740;

Universitetets Eneret til at lade trykke og her i Riget forhandle Almanakker og Kalendere, D. L. 2—21—5, Reskr. af 1. Marts 1684 og 21. Juli 1773, Pl. af 5. Aug. 1831 og Resol. af 23. Dec. 1831.

BERNERKONVENTIONEN

af 9. September 1886

TIL VÆRN FOR LITTERÆRE OG KUNSTNERISKE VÆRKER,

revideret i Berlin den 13. November 1908
og i Rom den 2. Juni 1928.

(Oversættelsen til Dansk er foretaget paa Undervisningsministeriets Foranstaltning af Landsretssagfører A. Troedsson.

Ændringerne i Forhold til Konventionsteksten af 1908 er trykt med Kursiv. De tilsvarende Regler i 1908-Konventionen er aftrykt under Teksten til de enkelte Paragraffer. Her er ligeledes aftrykt Teksterne fra den oprindelige Konvention af 1886 og Teksterne i den ved Tillægsakten af 1896 omarbejdede Skikkelse paa de Punkter, hvor een eller flere Unionsstater i Medfør af Bestemmelserne i Artt. 25 og 27 har forbeholdt sig at blive staaende ved disse Bestemmelser, jfr. Oversigten S. 203—07).

Art. 1.

De Lande, *for hvilke nærværende Konvention er gældende*, udgør en Union til Værn for Forfatteres og Kunstneres Rettigheder over deres litterære og kunstneriske Værker.

Konv. af 1908: De kontraherende Lande udgør

Art. 2.

1. Udtrykkene »litterære og kunstneriske Værker« omfatter enhver Frembringelse paa det litterære, videnskabelige og kunstneriske Omraade, uanset *Udtryksmaaden* eller *Udtryksformen*, saasom Bøger, Brochurer og andre Skrifter, *Fore-*

læsninger, Taler, Prædikener og andre Værker af samme Art, dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, koreografiske Værker og Pantomimer, hvor Iscenesættelsen er fikseret skriftligt eller paa anden Maade; musikalske Kompositioner med eller uden Ord; Tegninger, Malerier, arkitektoniske Arbejder, Billedhuggerarbejder, Gravurer, Litografier, Illustrationer, geografiske Kort; Plantegninger, Skitser og plastiske Arbejder vedrørende Geografi, Topografi, Arkitektur eller Videnskab.

2. Oversættelser, Bearbejdelser, Musikarrangementer og andre omformede Gengivelser af et litterært eller kunstnerisk Værk saavel som Samlinger af forskellige Værker nyder samme Beskyttelse som Originalværker uden dog at gøre Indskrænkning i Forfatterens eller Kunstnerens Rettigheder med Hensyn til det originale Arbejde.

3. *Unionslandene* er pligtige at sikre Beskyttelsen af ovennævnte Værker.

4. Kunstværker, der anvendes i industrielt Ojemed, beskyttes i det Omfang, hvori det er hjemlet ved de enkelte Landes nationale Lovgivning.

Konv. af 1908:

1. Stk. L. 1: Udtrykket »litterære

1. Stk. L. 2—3: . . . uanset Gengivelsesmaaden eller Gengivelsesformen, saasom

1. Stk. L. 3—4: Brochurer og andre Skrifter; dramatiske eller

3. Stk.: De kontraherende Lande er pligtige

Konv. af 1886:

Den til Art. 2 i den nuværende Konvention svarende Art. 4 i Konventionen af 1886 havde følgende Ordlyd:

«Udtrykket »litterære og kunstneriske Værker« omfatter Bøger, Brochurer og alle andre Skrifter; dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, musikalske Kompositioner med eller uden Ord, Tegninger, Malerier, Billedhuggerarbejder, Gravurer; Litografier, Illustrationer, geografiske Kort; Plantegninger, Skitser og plastiske Arbejder, vedrørende Geografi, Topografi, Arkitektur, Videnskab i Almindelighed; i det hele taget enhver Frembringelse paa det litterære, videnskabelige og kunstneriske Omraade, der kan offentliggøres, uanset ved hvilken Tryknings- eller Gengivelsesmaade dette sker.»

Art. 2 bis.

1. Der forbeholdes hvert enkelt Unionslands indre Lovgivning Beføjelse til helt eller delvis fra den i den foregaaende Artikel omhandlede Beskyttelse at undtage politiske Taler og Taler under Retsforhandlinger.

2. Der forbeholdes ligeledes hvert enkelt Unionslands indre Lovgivning Beføjelse til at fastsætte, paa hvilke Betingelser Forelæsnings, Taler, Prædikener og andre Værker af samme Art maa gengives af Pressen. Dog har alene Forfatteren Ret til at udgive Samlinger af Værker af denne Art.

Denne Artikel fandtes ikke i Konv. af 1908.

Art. 3.

Denne Konvention finder Anvendelse paa fotografiske Arbejder og paa Arbejder, som er fremstillede ved en lignende Fremgangsmaade. Unionslandene er pligtige at sikre Beskyttelsen af disse Værker.

Konv. af 1908: L. 2: De kontraherende Lande er pligtige

Art. 4.

1. Forfattere og Kunstnere, der henhører til et af Unionens Lande, nyder uden for Værkets Hjemland, med Hensyn til deres Værker, hvad enten de ikke er offentliggjorte eller de er offentliggjorte for første Gang i et af Unionens Lande, de samme Rettigheder, som de paagældende Love for Øjeblikket hjemler eller fremtidig vil hjemle Landets egne Undersaatter, saavel som de Rettigheder, der specielt er hjemlede ved nærværende Konvention.

2. Nydelsen og Udøvelsen af disse Rettigheder er ikke undergivet nogen Formalitet og er uafhængig af, om der er hjemlet nogen Beskyttelse i Værkets Hjemland. Som Følge heraf bliver — bortset fra de særlige Bestemmelser i denne Konvention — Spørgsmaalet om Beskyttelsens Omfang saavel som om de Retsmidler, der er hjemlede Forfatteren eller Kunstneren i det Øjemed at værne om hans Rettigheder, udelukkende at afgøre efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse.

3. Som Værkets Hjemland betragtes: for ikke offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, til hvilket Forfatteren eller Kunstneren horer; for offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, hvor den første Offentliggørelse har fundet Sted, og for de Værkers Vedkommende, hvis Offentliggørelse har fundet Sted samtidig i flere af Unionens Lande, det af disse, hvis Lovgivning hjemler den korteste Beskyttelse. For de Værkers Vedkommende, der er offentliggjorte samtidig i et udenfor Unionen staaende Land og i et af Unionslandene, er det udelukkende det sidste Land, der betragtes som Hjemland.

4. Ved offentliggjorte Værker forstaas efter denne Konvention Værker, som er udgivne. Opførelsen af et dramatisk eller dramatisk-musikalsk Værk, Udførelsen af et musikalsk Værk, Udstillingen af et Kunstværk og Opførelsen af et arkitektonisk Værk er ingen Offentliggørelse.

Konv. af 1886: Det til Art. 4, 2. Stk. i Konv. af 1928 svarende 2. Stk. i Art. 2 i Konv. af 1886 er saalydende:

•Nydelsen af disse Rettigheder er betinget af Opfyldelsen af de Vilkaar og Formaliteter, der er foreskrevne af Lovgivningen i Værkets Hjemland; den kan ikke i de andre Lande vare længere end den Beskyttelse, der er tilstaaet Værket i dets Hjemland.•

Art. 5.

Hvis en Person, der henhorer til et af Unionslandene, foranstalter den første Offentliggørelse af sine Værker i et andet af Unionslandene, nyder han i dette sidste Land de samme Rettigheder, som Landets egne Forfattere og Kunstnere.

Art. 6.

1. De Forfattere eller Kunstnere, som ikke henhorer til et af Unionens Lande, og som foranstalter den første Offentliggørelse af deres Værker i et af disse Lande, nyder i dette Land de samme Rettigheder som Landets egne Forfattere og Kunstnere, og i de andre Unionslande de Rettigheder, som er hjemlede ved nærværende Konvention.

2. *Naar et Land, som staaar udenfor Unionen, ikke paa*

tilstrækkelig Maade beskytter Værker af Forfattere og Kunstnere henhørende til et Unionsland, kan dog dette Land begrænse Beskyttelsen for Værker af Forfattere og Kunstnere, som ved disse Værkers første Offentliggørelse henhører til det andet Land og ikke er fast bosat i et af Unionslandene.

3. *Ingen Begrænsning, der har fundet Sted i Henhold til Stykke 2, maa indskrænke de Rettigheder, en Forfatter eller Kunstner har erhvervet over et Værk, offentliggjort i et Unionsland for Iværksættelsen af den omhandlede Begrænsning.*

4. *De Unionslande, der i Henhold til nærværende Artikel begrænser Forfatternes og Kunstnernes Rettigheder, skal give Meddelelse derom til den svejtsiske Forbunds-Regering ved en skriftlig Erklæring indeholdende Angivelse af de Lande, overfor hvilke Beskyttelsen er begrænset, og af de Begrænsninger, som Rettighederne for Forfattere og Kunstnere henhørende til det paagældende Land, er underkastet. Den svejtsiske Forbunds-Regering lader straks Meddelelsen gaa videre til samtlige Unionslande.*

Stk. 2—4 fandtes ikke i Konv. af 1908.

Art. 6 bis.

1. *Uafhængig af Forfatterens eller Kunstnerens økonomiske Rettigheder og selv efter Afhændelse af disse, bevarer han Retten til at hævde Paterniteten til Værket, saavel som Retten til at modsætte sig enhver Forvanskning, Beskæring eller anden Ændring af nævnte Værk, der vil kunne skade hans Ære eller Anseelse.*

2. *Det er forbeholdt Unionslandenes indre Lovgivninger at fastsætte Betingelserne for Udøvelsen af disse Rettigheder. Retsmidlerne for at værne Rettighederne retter sig efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse.*

Denne Art. fandtes ikke i Konv. af 1908.

Art. 7.

1. *Den ved nærværende Konvention hjemlede Beskyttelse vedvarer, saalænge vedkommende Forfatter eller Kunstner lever og 50 Aar efter hans Dod.*

2. For saa vidt denne Tidslængde ikke maatte blive almindelig antaget af alle Unionslande, vil Varigheden være at beregne efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse, og den kan ikke overskride den Frist, der gælder i Værkets Hjemland. *Unionslandene* er følgelig kun pligtige at anvende Bestemmelsen i 1ste Stykke, for saa vidt den er overensstemmende med deres egen Lovgivning.

3. Med Hensyn til fotografiske Arbejder og Arbejder, der er frembragte ved en lignende Fremgangsmaade, posthume Skrifter samt anonyme og pseudonyme Værker bestemmes Beskyttelsens Varighed efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse, idet Fristen dog ikke kan overskride den, der gælder i Værkets Hjemland.

Konv. af 1908: 2. Stk. L. 4.: »De kontraherende Lande er følgelig kun pligtige»

Art. 7 bis.

1. *Varigheden af de Forfatter- og Kunstnerrettigheder, der i Fællesskab tilhører et Værks Medarbejdere, regnes fra den længstlevende Medarbejders Dod.*

2. *Forfattere og Kunstnere, henhørende til Lande, der hjemler en kortere Beskyttelse end den i Stykke 1 fastsatte, kan ikke i de andre Unionslande fordre en Beskyttelse af længere Varighed.*

3. *Beskyttelsen kan i intet Tilfælde ophøre før end den længstlevende Medarbejders Dod.*

Denne Art. fandtes ikke i Konv. af 1908.

Art. 8.

Forfattere, som henhører til et af Unionens Lande, og som har frembragt Værker, der ikke er offentliggjorte, samt Forfattere, der har foranstaltet den første Offentliggørelse i et af disse Lande, har i det fulde Tidsrum, i hvilket det originale Værk nyder Retsbeskyttelse, udelukkende Ret til at oversætte eller lade deres Værker oversætte.

Konv. af 1896: Den til den nuværende Art. 8 svarende Art. 5 havde følgende Ordlyd:

»Forfattere, der henhører til et af Unionens Lande, eller deres

Successorer nyder i de andre Lande udelukkende Ret til at oversætte eller autorisere Oversættelser af deres Værker, Ilge saa længe som Retten med Hensyn til det originale Værk varer. Dog ophører den udelukkende Ret til Oversættelse at eksistere, naar Forfatteren ikke har gjort Brug af den i Lobet af 10 Aar fra den første Offentliggørelse af det originale Værk at regne, ved at offentliggøre eller lade offentliggøre i et af Unionens Lande en Oversættelse til det Sprog, for hvilket Beskyttelsen fordres.

Ved Værker, der udkommer i Hæfter, regnes de 10 Aar først fra Offentliggørelsen af det originale Værks sidste Hæfte.

Ved Værker, der bestaar af flere, med Mellemlum offentliggjorte Bind, saavel som ved Meddelelser og Hæfter, der offentliggøres af litterære eller videnskabelige Selskaber eller af private, bliver hvert Bind, hver Meddelelse eller hvert Hæfte med Hensyn til Beregningen af de 10 Aar at betragte som et særskilt Værk.

I de i denne Artikel omhandlede Tilfælde bliver med Hensyn til Beregningen af Beskyttelsesfristen den 31. December i det Aar, i hvilket Værket er offentliggjort, at betragte som den Dag, paa hvilken det er offentliggjort.*

Konv. nf 1886 Art. 5, 1. Stk.:

•Forfattere, der henhører til et af Unionens Lande, eller deres Successorer nyder i de andre Lande udelukkende Ret til at oversætte eller autorisere Oversættelser af deres Værker i et Tidsrum af 10 Aar at regne fra Offentliggørelsen af det originale Værk i et af Unionens Lande. •

Art. 9.

1. Føljetonromaner, Noveller og alle andre i Aviser eller Tidsskrifter i et af Unionens Lande offentliggjorte Værker, det være sig litterære, videnskabelige eller kunstneriske, kan uanset det behandlede Emne ikke gengives i andre Lande uden Forfatterens Tilladelse.

2. *Aktuelle Artikler vedrorende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal kan gengives i Pressen, medmindre Gengivelse maatte være udtrykkelig forbeholdt.* Dog skal Kilden *allid tydelig* angives; Haandhævelsen af denne Forpligtelse overlades til Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse.

3. Den Beskyttelse, nærværende Konvention hjemler, fin-

der ikke Anvendelse paa Dagsnyheder eller blendede Meddelelser, som alene har Karakter af Pressemeddelelser.

Konv. af 1908: Art. 9, Stk. 2: «Bortset fra Feuilletonromaner og Noveller kan enhver Avisartikel gengives i en anden Avis; medmindre saadant maatte være udtrykkelig forbudt. Dog skal Kilden angives; Haandhævelsen af denne Forpligtelse overlades til Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse.»

Konv. af 1896, Art. 7:

«Feuilletonromaner, derunder indbefattet Noveller, offentliggjorte i Dagblade eller Tidsskrifter i et af Unionens Lande, kan ikke gengives i de andre Lande, hverken i Originalsproget eller i Oversættelse, uden Autorisation af Forfatterne eller deres Successorer.

Det samme gælder med Hensyn til andre Artikler i Dagblade eller Tidsskrifter, naar Forfatterne eller Udgiverne i selve det Dagblad eller Tidsskrift, i hvilket de har ladet Artiklen fremkomme, udtrykkelig har erklæret, at de forbyder Gengivelse af dem. For Tidsskrifters Vedkommende er det tilstrækkeligt, at Forbudet er gjort i al Almindelighed foran i hvert Nummer.

I Mangel af et saadant Forbud er Gengivelse tilladt paa Betingelse af, at Kilden angives.

I intet Tilfælde kan Forbudet anvendes paa Artikler af politisk Indhold eller paa Dagsnyheder og «blandede Meddelelser.»

Konv. af 1886, Art. 7:

«Artikler i Dagblade eller Tidsskrifter, der er offentliggjorte i et af Unionens Lande, kan gengives i Originalsproget eller i Oversættelse i Unionens øvrige Lande, medmindre Forfatterne eller Udgiverne udtrykkelig har forbudt det. For Tidsskrifters Vedkommende er det tilstrækkeligt, at Forbudet er gjort i al Almindelighed foran i hvert Nummer af Tidsskriftet.

I Intet Tilfælde kan Forbudet anvendes paa Artikler af politisk Indhold eller paa Gengivelser af Dagsnyheder og «blandede Meddelelser.»

Art. 10.

Hvad angaar Adgangen til uhindret at gøre Uddrag af litterære eller kunstneriske Værker til Skrifter, der er bestemte til Undervisningsbrug, eller som har en videnskabelig Karakter, eller til Chrestomatier, afhænger denne af Lovgivningen i hvert af Unionens Lande og af de særskilte

Overenskomster, der er eller maatte blive afsluttede mellem dem.

Art. 11.

1. Bestemmelserne i nærværende Konvention finder Anvendelse paa offentlig Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker og paa offentlig Udførelse af musikalske Værker, hvad enten disse Værker er offentliggjorte eller ej.

2. Forfattere af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker er, saalænge de nyder Forfatterretten over deres originale Værker, beskyttede mod uautoriseret offentlig Opførelse af Oversættelser af deres Værker.

3. For at kunne nyde godt af den ved nærværende Artikel hjemlede Beskyttelse kræves det ikke at Forfatterne, naar de offentliggør deres Værker, forbyder den offentlige Opførelse eller Udførelse af dem.

Konv. af 1886, Art. 9:

•Bestemmelserne i Art. 2 finder Anvendelse paa den offentlige Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, hvad enten disse Værker er offentliggjorte eller ikke.

Forfatterne af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker eller deres Successorer er, saalænge deres udelukkende Oversættelsesret varer, gensidig beskyttede mod uautoriseret, offentlig Opførelse af Oversættelsen af deres Værker.

Bestemmelserne i Art. 2 finder ligeledes Anvendelse paa den offentlige Opførelse af musikalske Værker, der ikke er offentliggjorte, eller som er blevet offentliggjorte, men hvis Komponist paa Titelbladet eller foran i Værket udtrykkelig har erklæret, at han forbyder dets offentlige Opførelse.◊

Slutningsprotokol, Punkt 2: •Hvad Art. 9 angaar er man blevet enig om, at de af Unionens Lande, hvis Lovgivning til dramatisk-musikalske Værker henregner koreografiske Værker, udtrykkelig lader disse nyde godt af den i Dag afsluttede Konventions Bestemmelser.

Det er i ovrigt en Selvfølge, at de Tvistigheder, der maatte opstaa angaaende Anvendelsen af denne Bestemmelse, er forbeholdte de respektive Domstoles Afgørelse.◊

Loven om Forfatterret og Kunstnerret.

15

Art. 11 bis.

1. *Forfattere af litterære og kunstneriske Værker har udelukkende Ret til at tillade Offentliggørelsen af deres Værker ved Radiospredning.*

2. *Det forbeholdes Unionslandenes indre Lovgivninger at fastsætte Betingelserne for Udøvelsen af den i foregaaende Stykke omhandlede Ret, men disse Betingelser er nøje begrænset til det paagældende Land, der har fastsat dem. De kan i intet Tilfælde gøre Indgreb i Forfatterens personlige Ret eller i den ham tilkommende Ret til at erholde en retfærdig Godtgørelse, der i Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes af den dertil kompetente Myndighed.*

Ny i Konv. af 1928.

Art. 12.

Til de utilladte Gengivelser, som rammes af nærværende Konvention, horer i Særdeleshed ogsaa de uautoriserede indirekte Tilegnelser af et litterært eller kunstnerisk Værk, saasom Bearbejdelser, Musikarrangementer, Omarbejdelser af en Roman, en Novelle eller et poetisk Værk til Brug for Scenen eller omvendt, og lignende, naar de ikke er andet end en Gengivelse af det paagældende Værk i samme eller en anden Skikkelse med uvæsentlige Forandringer, Tilføjelser eller Forkortelser uden at have Karakteren af et nyt originalt Værk.

Art. 13.

1. Komponister har udelukkende Ret til at tillade 1) Tilpasning af deres Værker til Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej, 2) offentlig Udførelse af disse Værker ved Hjælp af saadanne Instrumenter.

2. Hvert enkelt Land kan for sit eget Vedkommende i sin Lovgivning tage Forbehold og opstille Betingelser med Hensyn til Anvendelsen af denne Artikel; men Virkningen af saadanne Forbehold og Betingelser er nøje begrænset til det paagældende Land.

3. Bestemmelsen i 1ste Stykke har ikke tilbagevirkende Kraft og kan følges i et af de til Unionen hørende Lande

ikke anvendes paa Værker, som lovligt i dette Land maatte være bearbejdede til Brug for mekaniske Instrumenter forinden Ikrafttrædelsen af den i Berlin den 13. November 1908 undertegnede Konvention, eller hvis det paagældende Land maatte have tiltraadt Unionen efter denne Dato, eller maatte tiltræde den i Fremtiden, forinden Tiltrædelsesdatoen.

4. De Bearbejdelser, der maatte være skete i Medfor af denne Artikels 2det og 3die Stykke, og som uden Vedkommendes Autorisation maatte være indførte i et Land, hvor de ikke er tilladte, kan beslaglægges i dette Land.

Konv. af 1908, Art. 13, 3. Stk.:

•Bestemmelsen i 1ste Stk. har ikke tilbagevirkende Kraft og kan følgelig i et af de Unionen tilhørende Lande ikke anvendes paa Værker, som lovligt i dette Land forinden nærværende Konventions Ikrafttræden maatte være bearbejdede til Brug for mekaniske Instrumenter.•

Art. 14.

1. Forfattere af litterære, videnskabelige eller kunstneriske Værker har udelukkende Ret til at tillade Gengivelse, Tilpasning og offentlig Fremstilling af deres Værker ad kinematografisk Vej.

2. De kinematografiske Frembringelser nyder Beskyttelse som litterære eller kunstneriske Værker, naar Forfatteren har givet Værket en original Karakter. Hvis dette ikke er Tilfældet, beskyttes den kinematografiske Frembringelse som fotografiske Arbejder.

3. Med Forbehold af Forfatterens og Kunstnerens Rettigheder over det *gengivne eller tilpassede* Værk, er den kinematografiske Frembringelse beskyttet som Originalværk.

4. De foregaaende Bestemmelser finder Anvendelse paa Gengivelser eller Frembringelser ved enhver anden Fremgangsmaade, der kan stilles i Klasse med den kinematografiske.

Konv. af 1908:

1. Stk.: Som Konv. af 1928, dog uden Ordet *•Tilpasning•*.

2. Stk.: *•De kinematografiske Frembringelser nyder Beskyttelse som litterære eller kunstneriske Værker naar der ved den anvendte*

Iscenesættelse eller ved Sammenstillingen af de foreviste Begivenheder er givet Værket en personlig og original Karakter.

3. Stk.: Med Forbehold af Forfatterens og Kunstnerens Rettigheder over det originale Værk er Gengivelsen ad kinematografisk Vej af et litterært, videnskabeligt eller kunstnerisk Værk beskyttet som Originalværk.

4. Stk.: Som Konv. af 1928.

Art. 15.

1. For at Forfattere eller Kunstnere, hvis Værker er beskyttede ved denne Konvention, indtil Modbevis foreskal anses som saadanne og som Folge heraf have Adgang til ved Domstolene i Unionens forskellige Lande at anlægge Sag i Anledning af ulovlige Gengivelser, er det tilstrækkeligt, at deres Navn paa sædvanlig Maade er angivet paa Værket.

2. Ved anonyme eller pseudonyme Værker er den Forlægger eller Udgiver, hvis Navn er angivet paa Værket, berettiget til at værne om de Forfatteren eller Kunstneren tilkommende Rettigheder. Han anses uden videre Bevis som værende indtraadt i den anonyme eller pseudonyme Forfatters eller Kunstners Ret.

Art. 16.

1. Enhver ulovlig Gengivelse af et Værk kan beslaglægges af de kompetente Myndigheder i de af Unionens Lande, i hvilke Originalværket har Krav paa den lovhjemlede Beskyttelse.

2. I disse Lande kan Beslaglæggelsen ogsaa finde Sted med Hensyn til Gengivelser, der hidrører fra et Land, i hvilket Værket ikke er beskyttet eller er ophørt med at være det.

3. Beslaglæggelsen foretages i Overensstemmelse med hvert Lands egen Lovgivning.

Art. 17.

Denne Konventions Bestemmelser kan ikke begrænse den Ret, som tilkommer Regeringen i hvert af Unionens Lande,

til ved Lovgivnings- eller indre Politibestemmelser at tillade, føre Tilsyn med eller forbyde Omsætningen, Opførelsen eller Udstillingen af ethvert Værk eller enhver Frembringelse, med Hensyn til hvilke den kompetente Øvrighed maatte finde Anledning til at udøve denne Ret.

Art. 18.

1. Denne Konvention finder Anvendelse paa alle de Værker, som paa Tidspunktet for dens Ikrafttræden endnu ikke er blevne Offentlighedens Eje i deres Hjemland som Følge af, at Tiden for Beskyttelsens Varighed er udløben.

2. Hvis imidlertid et Værk ved Udløbet af Varigheden for den Beskyttelse, der tidligere maatte være hjemlet det, er blevet Offentlighedens Eje i det Land, i hvilket der rejses Krav om Beskyttelse, kan Værket ikke paany erholde Beskyttelse i dette Land.

3. Anvendelsen af dette Principle finder Sted i Overensstemmelse med de Bestemmelser, der er indeholdte i de særlige Overenskomster, som angaaende dette Punkt er eller maatte blive afsluttede mellem Lande, der tilhører Unionen. I Mangel af saadanne Bestemmelser skal de paagældende Lande hvert for sit Vedkommende træffe Bestemmelse om den nærmere Fremgangsmaade ved Anvendelsen.

4. De fornævnte Regler finder ligeledes Anvendelse i Tilfælde af, at andre Lande maatte tiltræde Unionen, samt i Tilfælde af, at Beskyttelsens Varighed maatte blive forlænget ved Anvendelsen af Art. 7 eller ved *Opgivelse af Forbehold*.

Konv. af 1908, 4. Stk.: Som i Konv. af 1928, dog uden Ordene eller ved Opgivelse af Forbehold.

Konv. af 1886 Art. 14 og Nr. 4 i Slutningsprotokollen dertil, revideret ved Tillægsakten i Paris i 1896:

Art. 14: «Under de Forbehold og paa de Betingelser, som maatte bestemmes ved fælles Overenskomst, finder denne Konvention Anvendelse paa alle de Værker, som paa Tidspunktet for dens Ikrafttræden endnu ikke er blevne Fælleseje i deres Hjemland.»

Tillægsakten:

»Den i Konventionens Art. 14 omhandlede fælles Overenskomst er bestemt saaledes som følger:

Konventionens og nærværende Tillægsakts Anvendelse paa Værker, som paa Tidspunktet for disse Akters Ikrafttræden endnu ikke er blevne Offentlighedens Eje i deres Hjemland, skal finde Sted i Overensstemmelse med de dertil sigtende Bestemmelser, der indeholdes i de særlige Overenskomster, som angaaende dette Punkt er eller maatte blive afsluttede.

I Mangel af saadanne Bestemmelser mellem Unionens Lande skal de paagældende Lande, hvert for sit Vedkommende, ved sin Indre Lovgivning træffe Bestemmelse om, hvorledes der skal gaas frem ved Anvendelsen af den i Art. 14 udtalte Grundsætning.

Bestemmelserne i Bernerkonventionens Art. 14 og i nærværende Nummer af Slutningsprotokollen finder ligeledes Anvendelse paa den udelukkende Ret til Oversættelse, saaledes som denne er sikret ved nærværende Tillægsakt.

De ovenomtalte Overgangsbestemmelser er ogsaa anvendelige i Tilfælde af nye Tiltrædelser til Unionen.»

Art. 19.

Denne Konventions Bestemmelser forhindrer ikke, at der gøres Krav paa de videregaaende Bestemmelser, som maatte være hjemlede i Lovgivningen i et af Unionslandene til Gunst for Fremmede i Almindelighed.

Art. 20.

Regeringerne i Unionens Lande forbeholder sig Ret til indbyrdes at træffe særlige Overenskomster, for saa vidt saadanne Overenskomster maatte tilstaa Forfattere og Kunstnere videregaaende Rettigheder end de, der indrømmes af Unionen, eller maatte indeholde andre Bestemmelser, der ikke strider mod denne Konvention. Bestemmelser af fornævnte Indhold i de eksisterende Overenskomster forbliver i Kraft.

Art. 21.

1. Det internationale Bureau, kaldet: »Bureau for den internationale Union til Værn for litterære og kunstneriske Værker«, opretholdes.

2. Dette Bureau er underlagt den svejtsiske Forbundsregerings Overhøjhed, og denne bestemmer dets Organisation samt fører Tilsyn med dets Virksomhed.

3. Bureauets officielle Sprog er Fransk.

Art. 22.

1. Det internationale Bureau samler Oplysninger af enhver Art vedrørende Beskyttelse af Forfatteres og Kunstneres Rettigheder over deres litterære og kunstneriske Værker. Det ordner og offentliggør dem. Det foretager Undersøgelser af almindelig Nytte og Interesse for Unionen og udgiver ved Hjælp af de Dokumenter, der stilles til dets Raadighed af de forskellige Regeringer et Tidsskrift paa Fransk, der behandler de Spørgsmaal, som vedrører Unionens Formaal. Regeringerne i Unionens Lande forbeholder sig ved fælles Overenskomst at autorisere Bureauet til at offentliggøre en Udgave paa et eller flere andre Sprog for det Tilfælde, at Erfaringen maatte godtgøre Trangen dertil.

2. Det internationale Bureau skal til enhver Tid staa til Raadighed for Unionens Medlemmer for at forsyne dem med de særlige Oplysninger, som de maatte behøve med Hensyn til Spørgsmaal angaaende Beskyttelse for litterære og kunstneriske Værker.

3. Direktoren for det internationale Bureau aflægger om sin Embedsvirksomhed en aarlig Beretning, der tilstilles alle Unionens Medlemmer.

Art. 23.

1. Udgifterne ved den internationale Unions Bureau bæres af *Unionslandene* i Fællesskab. Indtil ny Bestemmelse træffes, skal de ikke kunne overstige 120,000 schw. fres. aarlig. Dette Beløb kan, naar det viser sig nødvendigt, forhojes ved *enstemmig* Beslutning af en af de i Art. 24 omhandlede Konferencer.

2. Til Bestemmelse af hvert Lands Bidrag til de samlede Omkostninger skal *Unionslandene* og de, som senere maatte tiltræde Unionen, indeles i seks Klasser, der hver skal bidrage i Forhold til et vist Antal Enheder, nemlig:

1ste Klasse.....	25	Enheder
2den —	20	—
3die —	15	—
4de —	10	—
5te —	5	—
6te —	3	—

3. Disse Koefficienter skal multipliceres med Antallet af Lande i hver Klasse, og Summen af de saaledes udkomne Produkter angiver det Antal Enheder, med hvilket den samlede Udgift skal deles. Kvotienten angiver det Beløb, der falder paa Enheden.

4. Ethvert Land skal ved sin Tiltrædelse opgive, i hvilken af de ovennævnte Klasser det ønsker at stilles, *men det kan altid senere erklære, at det ønsker at stilles i en anden Klasse.*

5. Den svejtsiske Regering udarbejder Bureauets Budget og forer Tilsyn med dets Udgifter; den yder de nødvendige Forskud og opstiller det aarlige Regnskab, som skal meddeles alle de øvrige Regeringer.

Konv. af 1908.

Stk. 1: »Udgifterne ved den internationale Unions Bureau skal bæres af de kontraherende Lande i Fællesskab. Indtil ny Bestemmelse træffes, skal de ikke kunne overstige 60,000 fres. aarlig. Dette Beløb kan, naar det viser sig nødvendigt, forhojes ved Beslutning, fattet med simpel Stemmeferlighed af en af de i Art. 24 omhandlede Konferencer.»

Stk. 2: Som Konv. af 1928, dog »de kontraherende Lande» i Stedet for »Unionslandene».

Stk. 3: Som Konv. af 1928.

Stk. 4: Som de 2 første Sætninger af Stk. 4 i Konv. af 1928.

Stk. 5: Som Konv. af 1928.

Art. 24.

1. Denne Konvention kan undergives Revision med det Formaal at indføre Forbedringer i den, egnede til at fuldkommengøre Unionens System.

2. Spørgsmaal af denne Art samt saadanne, der paa andre Punkter er af Interesse for Unionens Udvikling, behandles

paa Konferencer, som efterhaanden afholdes i Unionens Lande mellem Delegerede fra disse. Administrationen i det Land, hvor en Konference skal afholdes, forbereder Arbejderne til denne med Bistand af det internationale Bureau. Direktoren for Bureauet skal overvære Konferencens Møder og deltager i Forhandlingerne, dog uden Stemmeret.

3. Ingen Forandring i denne Konvention er gældende for Unionen uden enstemmigt Samtykke fra de i denne deltagende Lande.

Art. 25.

1. De udenfor Unionen staaende Lande, som ved Lovbeskyttelse sikrer de Rettigheder, der er Genstand for denne Konvention, kan paa Forlangende tiltræde den.

2. Denne Tiltrædelse skal skriftlig meddeles den svejtsiske Forbundsregering og af denne atter samtlige de andre Regeringer.

3. Tiltrædelse medfører fuldstændig Indvilligelse i alle de Forpligtelser og fuldstændig Adgang til alle de Fordele, som er fastsat i nærværende Konvention og *træder i Kraft en Maaned efter Afsendelsen af den svejtsiske Forbundsregerings Meddelelse til de øvrige Unionslande, medmindre en senere Dato er opgivet af det tiltrædende Land.* Dog kan den indeholde en Angivelse af, *at det tiltrædende Land, idet mindste foreløbig, i Stedet for Art. 8, for saa vidt angaar Oversættelserne, vil sætte Bestemmelserne i Art. 5 i den i Paris 1896 reviderede Unionskonvention af 1886, idet det herved er en Forudsætning, at disse Bestemmelser kun tager Sigte paa Oversættelser til det eller de i Landet gældende Sprog.*

Konv. af 1908.

Stk. 1 og 2: Som Konv. af 1928.

Stk. 3: *Tiltrædelse medfører fuldstændig Indvilligelse i alle de Forpligtelser og fuldstændig Adgang til alle de Fordele, som er fastsatte i nærværende Konvention. Dog kan den indeholde en Angivelse af de Bestemmelser i Konventionen af 9. September 1886 eller Tilrægsakten af 4. Maj 1896, som de maatte anse for nødvendigt i det mindste foreløbig, at sætte i Stedet for de tilsvarende Bestemmelser i denne Konvention.*

Art. 26.

1. Ethvert Unionsland kan til enhver Tid skriftligt meddele den svejtsiske Forbundsregering, at nærværende Konvention omfatter helt eller delvis dets Kolonier, Protektorater, Territorier under Mandat eller alle andre Territorier, der er undergivne dets Suverænitet eller Autoritet, eller alle under dets Overhøjhed staaende Territorier, og Konventionen omfatter da alle i Meddelelsen nævnte Territorier. I Mangel af saadan Meddelelse omfatter Konventionen ikke disse Territorier.

2. Ethvert Unionsland kan til enhver Tid skriftligt meddele den svejtsiske Forbundsregering, at nærværende Konvention ophører med helt eller delvis at omfatte de Territorier, der har været Genstand for den i Stk. 1 omhandlede Meddelelse, og Konventionen ophører da med at omfatte de i denne Meddelelse nævnte Territorier 12 Maaneder efter Modtagelsen af den til den svejtsiske Forbundsregering stiledede Meddelelse.

3. Alle Meddelelser til den svejtsiske Forbundsregering i Overensstemmelse med Bestemmelsen i nærværende Artikels Stk. 1 og 2, skal af denne Regering bringes til samtlige Unionslandes Kundskab.

Konv. af 1908:

•De kontraherende Lande har til enhver Tid Ret til at tiltræde denne Konvention for deres Koloniers eller fremmede Besiddelsers Vedkommende.

De kan i dette Øjemed enten afgive en almindelig Tiltrædelseserklæring, som omfatter alle deres Kolonier eller Besiddelser, eller udtrykkelig nævne dem, som er omfattede af Erklæringen, eller Indskrænke sig til at angive dem, som er undtagne derfra.

Denne Erklæring skal skriftlig meddeles den schweiziske Forbundsregering og af denne atter samtlige de andre Regeringer. •

Art. 27.

1. Denne Konvention træder i Forholdet mellem Unionslandene i Stedet for Bernerkonventionen af 9. September 1886 og de Akter, hvorved denne efterhaanden er blevet revideret. De tidligere gældende Akter forbliver i Kraft i Forholdet til de Stater, som ikke maatte ratificere nærværende Konvention.

2. *De Lande, paa hvis Vegne denne Konvention er undertegnet, kan stadig bevare Retten til de af dem tidligere lagte Forbehold, paa Betingelse af, at Erklæring herom afgives samtidig med Ratifikationernes Deponering.*

3. *De Lande, der nu hører til Unionen, men paa hvis Vegne nærværende Konvention ikke maatte være undertegnet, kan til enhver Tid tiltræde denne. De har i saa Tilfælde Ret til at benytte sig af Bestemmelserne i Stk. 2.*

Konv. af 1908:

»Denne Konvention træder i Forholdet mellem de kontraherende Stater i Stedet for Bernerkonventionen af 9. September 1886, herunder indbefattet Tillægsartiklen og Slutningsprotokollen af samme Dato saavel som Tillægsakten og Fortolkningsdeklarationen af 4. Maj 1896. De nævnte Konventioner og Akter forbliver i Kraft i Forholdet mellem de Stater, som ikke maatte ratificere nærværende Konvention.

De Stater, der har underskrevet denne Konvention, kan ved Ratifikationernes Udveksling erklære, at de paa et eller andet Punkt ønsker endnu at være bundne ved Bestemmelserne i de af dem tidligere underskrevne Konventioner.»

Art. 28.

1. *Nærværende Konvention skal ratificeres, og Ratifikationerne skal deponeres i Rom senest den 1. Juli 1931.*

2. *Den træder i Kraft mellem de Unionslande, der har ratificeret den, en Maaned efter denne Dato. I Tilfælde af, at den ratificeres af mindst seks Unionslande før denne Dato, træder den dog i Kraft mellem disse Unionslande en Maaned efter, at Deponeringen af den sjette Ratifikation er blevet dem meddelt af den svejtsiske Forbundsregering, og for de Unionslandes Vedkommende, som derefter ratificerer, en Maaned efter Meddelelsen om hver af disse Ratifikationer.*

3. *Udenfor Unionen staaende Lande kan slutte sig til Unionen indtil 1. August 1931 ved at tiltræde enten den i Berlin den 13. November 1908 undertegnede Konvention eller nærværende Konvention. Fra den 1. August 1931 at regne kan kun nærværende Konvention tiltrædes.*

Konv. af 1908:

»Nærværende Konvention skal ratificeres, og Ratifikationerne skal udveksles i Berlin senest den 1. Juli 1910.

Ved Udvekslingen af Ratifikationerne afgiver hver af de kontraherende Parter et enkelt Dokument, som sammen med de øvrige Landes skal nedlægges i det schweiziske Forbunds Regeringsarkiv. Hver Part modtager til Gengæld et Eksemplar af Protokollen angaaende Ratifikationernes Udveksling, undertegnet af de befuldmægtigede, som har taget Del deri.»

Art. 29.

1. Nærværende Konvention forbliver i Kraft i ubestemt Tid, indtil Udlobet af et Aar fra den Dag, da Opsigelse maatte have fundet Sted.

2. Denne Opsigelse skal ske til den svejtsiske Forbundsregering. Opsigelsen har kun Betydning for det Land, som har foretaget den, medens Konventionen staar ved Magt for Unionens øvrige Lande.

Konv. af 1908:

Stk. 1: »Nærværende Konvention træder i Kraft tre Maaneder efter Udvekslingen af Ratifikationerne og staar ved Magt i ubestemt Tid, indtil Udlobet af et Aar fra den Dag, da Opsigelse maatte have fundet Sted.»

Stk. 2: Som Konv. af 1928.

Art. 30.

1. *De Lande*, som i deres Lovgivning maatte optage Bestemmelsen i denne Konventions Art. 7, 1ste Stykke, om Varigheden af Beskyttelsen i 50 Aar, skal underrette den svejtsiske Forbundsregering herom ved en skriftlig Meddelelse, som af Regeringen straks meddeles samtlige de andre Unionslande.

2. Paa samme Maade forholdes med Hensyn til de *Lande*, som maatte give Afkald paa de af dem i Medfor af Art. 25 og 27 tagne *eller bevarede* Forbehold.

Konv. af 1908:

I 1ste Linie af Stk. 1 og Stk. 2: »Stater» i Stedet for »Lande».

I sidste Linie: . . . i Medfor af Art. 25, 26 og 27 tagne Forbehold.

Til Bekræftelse heraf har de respektive Befuldmægtigede undertegnet nærværende Konvention.

Udfærdiget i Rom den 2. Juni 1928 i eet Eksempplar, som vil blive deponeret i den kgl. italienske Regerings Arkiver. En bekræftet Genpart vil ad diplomatisk Vej blive tilstillet ethvert af Unionslandene.

ØNSKER

FREMSAT AF KONFERENCEN I ROM I 1928

ØNSKE I

vedrørende Beskyttelse af den personlige Ret (droit moral) efter Forfatterens eller Kunstnerens Død.

(Forslag fremsat af den italienske Delegation.)

Konferencen udtaler Ønsket om, at Unionslandene vil undersøge Mulighederne for, i de respektive Lovgivninger, der ikke maatte indeholde Bestemmelser i saa Henseende, at indføre Regler egnede til at forhindre, at Forfatterens eller Kunstnerens Værk efter hans Død forvanskes, beskæres eller paa anden Maade ændres til Skade for hans Anseelse og for de litterære, videnskabelige og kunstneriske Interesser.

ØNSKE II

vedrørende tilladte Laan.

(Forslag fremsat af den nederlandske Delegation.)

Konferencen udtaler Ønsket om, at samtlige Lovgivninger klart fastsætter Grænserne for Laaneretten.

ØNSKE III

vedrørende Efterbetalingsretten (droit de suite).

(Forslag fremsat af de belgiske, franske og italienske Delegationer.)

Konferencen udtaler Ønsket om, at de Unionslande, der endnu ikke har vedtaget Lovbestemmelser, der tilsikrer Kunstnerne en uafhængelig Ret til Delagtighed i Udbyttet af efterfølgende Overdragelser af deres Originalværker ved offentligt Salg, vil overveje Muligheden af at undersøge om saadanne Bestemmelser maatte kunne indføres.

ØNSKE IV

vedrørende et Bevissystem for litterære, kunstneriske og videnskabelige Værkers Oprindelsesdato.

(Forslag fremsat af den franske Delegation.)

Konferencen udtaler Ønsket om, at Unionslandene vil undersøge Mulighederne for Forholdsregler, der uden at paalægge Forfatterne eller Kunstnerne nogen tvungen Formalitet, aabner dem Adgang til at fastslaa saavel Datoen for deres litterære, kunstneriske eller videnskabelige Værker, f. Eks. ved det dobbelte Konvolutsystem kaldet Soleaus, som deres Egenskab som henhørende til et af Unionslandene.

ØNSKE V

vedrørende Beskyttelse for udøvende Kunstnere.

(Forslag fremsat af den italienske Delegation.)

Konferencen udtaler Ønsket om, at de Regeringer, der har deltaget i Konferencen, vil undersøge Muligheden for Forholdsregler til Beskyttelse af udøvende Kunstners Retigheder.

ØNSKE VI

vedrørende Tilvejebringelse af Ensartethed mellem Berner-Unionskonventionen og den i Havana reviderede Buenos-Aires-Unionskonvention.

(Forslag fremsat af den brasilianske og franske Delegation.)

I Betragtning af Ensartetheden i de herskende Grundsatninger i og de Maal, der tilstræbes ved den i Berlin og

senere i Rom reviderede Bernerkonvention og den i Februar 1928 i Havana reviderede Konvention, undertegnet af de amerikanske Stater i Buenos-Aires i 1910,

og idet man konstaterer Overensstemmelsen mellem de fleste Bestemmelser i begge Konventioner,

udtaler Konferencen paa Forslag af den brasilianske og den franske Delegation Ønsket om paa den ene Side, at de amerikanske Republikker, der har undertegnet en Konvention, som ikke-amerikanske Stater ikke har Adgang til at tiltræde, vil følge Brasiliens Eksempel og tiltræde den i Rom reviderede Bernerkonvention, og paa den anden Side, at alle interesserede Regeringer vil enes om at forberede en almindelig Forstaaelse paa Grundlag af de to Konventioners ensartede Regler og med det Formaal at opnaa universel Ensartethed i de Love, der beskytter Aandsværkerne.

KONGELIG ANORDNING

af 12. September 1933

om

ANVENDELSE AF BESTEMMELSERNE I LOV AF 26. APRIL 1933 OM FORFATTERRET OG KUNST- NERRET PAA VÆRKER FRA BERNERUNIONENS LANDE.

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark og Island, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

gore vitterligt: at da Vi for Vort Kongerige Danmarks Vedkommende med Virkning fra den 16. September 1933 at regne har tiltraadt den i Rom i 1928 reviderede Bernerkonvention til Værn for litterære og kunstneriske Værker,

saa vil Vi i Henhold til § 36 i Lov af 26. April 1933 om Forfatterret og Kunstnerret, ifølge hvilken Paragraf Lovens Bestemmelser under Forudsætning af Gensidighed ved kongelig Anordning helt eller delvis kan gores anvendelige paa de af et andet Lands Statsborgere frembragte Værker, selv om disse ikke er udkommet paa dansk Forlag,

herved have anordnet, at de i nævnte Lov indeholdte Bestemmelser fra 16. September d. A. at regne skal være anvendelige paa Værker, frembragte af fremmede Statsborgere, selv om Værkerne ikke er udgivne for første Gang i Danmark, for saa vidt det Land, hvortil Værkets Frembringer hører, eller i hvilket det er udgivet for første Gang, har tiltraadt den i Berlin i 1908 eller den i Rom i 1928 reviderede Bernerkonvention.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

KONGELIG ANORDNING

af 12. September 1933

om

ANVENDELSE AF DE I LOV AF 26. APRIL 1933 OM FORFATTERRET OG KUNSTNERRET INDEHOLDTE BESTEMMELSER PAA VÆRKER, FREMBRAGTE AF STATSBOGGERE FRA DE FORENEDE STATER I NORDAMERIKA.

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark og Island, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

gøre vitterligt: At da Præsidenten for de forenede Stater i Nordamerika ved en Proklamation har meddelt, at Bestemmelserne i Lov af 4de Marts 1909 om Autorret i de forenede Stater er anvendelige paa de af danske Statsborgere frembragte litterære og kunstneriske Værker, saa ville Vi i Henhold til § 36 i Lov af 26. April 1933 om Forfatterret og Kunstnerret, i Følge hvilken Paragraf Lovens Bestemmelser under Forudsætning af Gensidighed ved kongelig Anordning helt eller delvis kan gøres anvendelige paa de af et andet Lands Statsborgere frembragte Værker, selv om disse ikke er udgivne for første Gang i Danmark, herved have anordnet følgende:

§ 1.

Bestemmelserne i Lov af 26. April 1933 om Forfatterret og Kunstnerret skal være anvendelige paa litterære og kunstneriske Værker, frembragte af Statsborgere fra de forenede Stater i Nordamerika, naar enten Værkerne ikke er blevne udgivne eller naar de er udgivne for første Gang indenfor de forenede Staters Territorium eller i et andet Land, der ikke har tiltraadt Bernerunionen til Værn for litterære og kunstneriske Værker, dog kun for saa vidt det

paagældende Værk opfylder Betingelserne for at være beskyttet efter de forenede Staters Love.

§ 2.

Den de nævnte Værker givne Beskyttelse her i Riget kan ikke vare længere end den Beskyttelse, der er tilstaaet det paagældende Værk i de forenede Stater i Nordamerika.

§ 3.

Denne Anordning træder i Kraft den 16. September 1933.

UNDERVISNINGSMINISTERIETS BEKENDTGØRELSE

af 16. September 1933

om

DANMARKS TILTRÆDELSE AF DEN I ROM I 1928
REVIDEREDE BERNERKONVENTION TIL VÆRN
FOR LITTERÆRE OG KUNSTNERISKE VÆRKER.

Med Virkning fra den 16. September d. A. at regne har Danmark tiltraadt den i Rom i 1928 reviderede Bernerkonvention til Værn for litterære og kunstneriske Værker.

Den i Rom i 1928 reviderede Bernerkonventions Bestemmelser er saalydende:

Bernerkonventionen til Værn for litterære og
kunstneriske Værker.

(Her følger Konventionens Tekst paa Fransk og Dansk, se den danske Tekst foran).

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Undervisningsministeriet, den 16. September 1933.

SAGREGISTER

A.

- Aandsværker**, Norsk Lov herom 22, 30.
- Afbildninger**, grafiske eller plastiske, Beskyttelse for 63—64.
- Afdelinger**, Værker, der udkommer i flere saadanne, Forfatterrettens Varighed 162—63.
- Afskrivning**, Offentliggørelse ved 45—47.
- Afsyngning**, Offentliggørelse af Værk ved 59—60.
- Al Forfatterret**, Overdragelse af 95—97.
- Almanakker**, Universitetets Eneret til 215.
- Almennyttigt Formaal**, Udførelse af Musikværker i 140.
- Amerika**, se Forenede Stater.
- Anmeldelser**, Ret til 120, 125—27.
- Annoncer**, se Reklamer.
- Anonyme Forfatterværker**, Forfatterrettens Varighed 157, 160—63.
- Kunstværker, do. 190—91.
- Anseelse**, Forfatterens, Værn for 102.
- Arkitektur**, se Bygningsværker.
- Artikler**, Laan af 142—45.
- Arv**, Forfatterrettens Overgang ved 83—88, 115—18.
- Kunstnerrettens Overgang ved 175—76, 183.
- forladt, Forfatterrettens Stilling 157.
- Overgang ved, Statsborgerforholdet 200.
- Arvinger**, Forfatterens, deres Stilling 115—18.
- Kunstnerens, deres Stilling 183—85.
- Aviser**, se Pressen.

B.

- Balletter**, Beskyttelse for 31, 61.
- Bearbejdelser**, forfatterretlig Beskyttelse for 71 ff.
- kunstnerretlig Beskyttelse for 173—74.
- af Forfatterværker, tilladte og utilladte 120—25.
- redaktionelle 76.
- Beskyttelse imod, kendes ikke i Lov af 1857 17.
- Bemyndigelse** til Optræden paa Forfatterens Vegne 98.
- til Paatale 195.
- Benyttelse** af udgivne Værker til bestemte Formaal 127 ff.
- Bernerkonventionen**, dens Oprindelse 15.
- dens Afslutning 16.
- dens Opbygning 202 f.
- Forarbejderne til Danmarks Tiltrædelse 16 ff.
- Oversigt over de Lande, der har tiltraadt denne 203—05.
- Forfatterrettens Varighed i de forskellige Lande 158—59.
- Revisioner 19—21, 202.
- Radiospørgsmaalet 53—54.
- Pressens Laaneret 142—43.
- Beskyttelse imod Oversættelser, historisk Udvikling 16—19, 69—70.
- Udøvende Kunstneres Retsstilling 82, 82—83 Noten.
- dens Tekst 217—39.
- Bernerunionen**, Udgivelse i, Beskyttelse i Danmark 201—08.
- Beskæringer**, se droit moral.
- Bestilling** af Arbejder, der krænker en Forfatterret, Ansvar for? 151.

- Bibler**, Vajsenhusets Eneret til 215.
- Biblioteker**, deres Udlaansret 41—43.
- Bidragydere** til Samlerværker, deres Retsstilling 67—68.
— kan de hævde Udgivelsespligten overfor Forlæggeren? 106.
- Billedhuggerarbejder**, Beskyttelse for 167.
- Blanketter**, Beskyttelse for 37.
- Bogladepris**, Beregning af Erstatning efter 152.
- Bogtrykker**, Ansvar for Forfatterretskrænkelser? 151.
- Brev**, Beskyttelse for 35.
- Bygninger**, offentlige, Gengivelser af 187—89.
- Bygningstegninger**, Beskyttelse for 167—68, 186.
- Bygningsværker**, Beskyttelse for 167—68.
— har Arkitekter Eneret til Gengivelser af? 180—81.
— droit moral 183.
- Bøder**, for Forfatterretskrænkelser 151.
— Ikrafttrædelse af de nye Regler om 211.
- «Børnesprog»**, Omskrivning til 131.
- C.**
- Chrestomatier** 128 ff.
- Citatret** 133.
- D.**
- Danse**, Særregler for i tidligere Ret 62—63, 141.
- Danske Statsborgere**, Beskyttelse for deres Værker 198—200.
- Deponering** af Materiale, der krænker Forfatterens Ret 146—49.
- Digte**, Aftryk af i Radioblade 123.
— Ret til at citere disse 133—34.
— Ret til Optagelse af saadanne i Bøger til Skole- og Mødebrug 135.
- Digte**, Aftryk af som Tekst for Kompositioner 136.
— Aftryk af paa Koncertprogrammer 137.
— Fremførelse af, som Tekst for Kompositioner 137.
— Aftryk af som Tekst til Illustrationer 138.
- Dramatisering**, Beskyttelse for 31, 75—76.
- Dramatisk Forestilling**, den særlige Adgang til Oplæsning og Musikudførelse gælder ikke en saadan 138, 141.
- Dramatisk-musikalske Værker**, hvem kan træffe Bestemmelse om Offentliggørelsen? 88—91.
- Dramatisk Opførelse**, Begreb 48—49.
— Beskyttelsens Oprindelse 15.
— Offentliggørelse ved 47—51.
- Dramatisk Værk**, Overdragelse af Opførelsesret til 112—15.
- droit à la paternité** 101.
- droit au respect** 101.
- droit moral**, Forfatterens 101—04, 109, 110.
— ved Kunstværker 182—83.
— stedsevarende 157.
— ved Oversættelser 70—71, 74.
— ved Dramatisering 75—76.
— ved Laaneadgangen efter § 14 130.
— ved Presselaan 145.
— skal respekteres af Skuespillere og andre Fremførere af Værker 80.
— efter Forfatterens Dod, Arvingerne ikke raadige herover 118.
— Retsmidler overfor Krænkelser af 145—56.
— Ikrafttrædelse af de nye Regler om 210—11.
- Dod**, Forfatterens, Retsstillingen efter 83—88, 115—18.
— Kunstnerens, Retsstillingen efter 175—76, 183—85.

E.

- Eftergørelse, ulovlig**, hvornaar foreligger den? 45.
 — hvornaar er den fuldbyrdet? 153.
 — af Kunstværker 169—72.
Efterligning af Forfatterværker 120—25.
Eftertryk 33.
Eftertryksforordn. af 1741 14.
Eftertryksloven af 1857 15.
Eneret i Henhold til Forfatter- og Kunstnerloven 32.
England, Offentliggørelse mod Procentafgift 25 Aar efter Forfatterens Død 25.
 — Udøvende Kunstneres Retsbeskyttelse 81—82.
Erhverver af Kunstværk, hans kunstnerretlige Stilling 178—81.
Erhvervsøjemed, som Kriterium for Forfatterretskrænkel-
 se? 44—45, 49.
 — Oplæsning i 138—40.
 — privat, Definition af Lovens Begreb 57, 139—40.
 — privat, Musikværkers Udførelse i 140—42.
Erstatning for Forfatterretskrænkel-
 se 149—56.
 — Ikrafttrædelse af de nye Regler om 211.
Estniske Værker, Beskyttelse mod Oversættelse til Dansk 70.

F.

- Filmatisering**, Beskyttelse for 31.
Films, Beskyttelse for 31, 61, 77.
 — Beskyttelse mod Værkers Forevisning ved 47—51.
 — Overdragelse af Opførelsesret til 112—15.
Filmsmanuskript, Beskyttelse for? 39.
Finland, Lovgivning om Forfatterret og Kunstnerret 22.
 — Princip for Forfatterrets- og Kunstnerretslvgivning 29—30.

- Folkemøder, Udførelse af Musikværker ved** 140.
Folkeoplysende Møder, Taler ved, se Møder.
Fonograf, se Grammfon.
Forandringer, Forfatterens Ret til at modsætte sig saadanne ved Offentliggørelse af hans Værk 101—04.
 — Gengivelse af Værk med, Grænserne for det tilladelige 120—25.
 — Gengivelse med, efter Reglerne i § 14 130—31.
 — i Gengivelsen ved Presselaan 145.
 — ved Gengivelse af Kunstværker, Grænserne for det tilladelige 171—72, 185—86.
 — se ivoirigt »Ændringer«.
Forbehold angaaende Eftertryk ved Presseartikler 142—45.
 — ved Tiltrædelser af Bernerkonventionen 203—07.
Forberedende Handlinger inden Lovens Kundgørelse 212.
Forbud mod Aftryk af Digte som Tekst for Kompositioner 136.
 — mod Handlinger, hvorved Adgangen til Tilintetgørelse hindres 148.
 — paa Værker mod Udlaan, Udleje eller andet 41—43.
Foredrag, Beskyttelse for 39—40.
Forenede Stater i Nordamerika, deres Statsborgeres Beskyttelse i Danmark 207, 241.
 — Danske Statsborgeres Beskyttelse i 209.
Forening, Tilfælde, hvor Forfatterretten tilhorer flere i 83—88.
Forening, Opførelse af Værker i en saadan 49—50.
Forfatternavn, dets Forbindelse med Værket 101—04.
Forfatterret, se de enkelte Op-
 slagsord.

- Forlag**, dansk, Udgivelse paa 200—01.
- Forlagsforholdet**, Forfatterens Pligter 108—09.
- Forlæggerens Pligter 110—11.
- Lov om i Tyskland 106.
- Forlagskontrakt**, 97.
- Særlige Regler for 104—11.
- Definition 104.
- hvor naar foreligger en saadan 112.
- om Udgivelse af Kunstværker 182.
- Forlagsret**, Bortfald af, Definition 106.
- Forlæggerbeskyttelse**, den først kendte Form for Forfatterretsbeskyttelse 13, 14.
- Form**, Beskyttelse for Forfatterværkers 120—25.
- Værkets, Betydning for Beskyttelsen? 35 ff.
- Formkrav** for Forfatterretsoverdragelse? 100.
- Formuefællesskab**, Ægtefællers, indgaar Forfatterretten heri? 116.
- Forretning**, Fremførelse af Værker i 51.
- Forsvundne Personer**, hvorledes forholdes med deres Forfatterrettigheder 118.
- Forsæt** ved Forfatterretskrænkelser 145—56 (navnlig 150).
- Forsøg** paa Forfatterretskrænkelser 45.
- Straf og Erstatning ved? 152—53.
- paa Krænkelse ved Opførelse eller Udførelse af et Værk 50—51.
- Fortryk** 32—33.
- Forvanskning**, litterær, se droit moral.
- Forvekslingsmulighed**, Kriterium for Forfatterretskrænkelser? 123.
- Forældelse** af Paataaleret 196—97.
- Fotografier**, Beskyttelse for 166.
- Fotografisk Gengivelse** af Kunstværker ikke lovlig 171, 186.
- Frankrig**, tidligere Særoverenskomst med 207—08.
- Fremførelse af Værker**, konventionsmæssig Stilling 207.
- ulovlig, Retsmidler mod 153—55.
- Fremmede Stater**, Danske Værkers Beskyttelse i 208—09.
- Fremmede Statsborgeres Værker**, Beskyttelse i Danmark 201—08.
- Fremsigelse** af Værker, Ret til 138—40.
- Offentliggørelse af Værker ved 59—60.
- Frieksemplarer**, medindbefattede i Oplaget? 108.
- Færøerne**, forfatterretlig Stilling 199.

G.

- Genindtrædelse** af Beskyttelse 211—12.
- Genstanden for Beskyttelsen**, De forskellige Arter af Værker 30—31.
- Formen eller Indholdet? 35 ff.
- Genudgivelse**, Forlæggerens Udgivelsespligt ved 95, 107.
- Geodætisk Institut**, Forfatterret til Kort 215.
- Geografiske Tegninger**, Beskyttelse for 31, 63—64.
- Gobeliner**, Beskyttelse for 167.
- God Tro**, Forfatterretskrænkelser, begaaet ved 146, 154.
- Grafiske Afbildninger**, Beskyttelse for 63, 64.
- Grafisk Kunst**, Beskyttelse for 167.
- Grammofongengivelser**, Beskyttelse for 77—79.
- Beskyttelse imod 52.
- Grammofonoptagelser**, Beskyttelse for 77—79.
- Beskyttelse imod 45—47.
- Grammofon**, se lovrigt mekaniske Instrumenter.

- Gravmonumenter**, Beskyttelse for 168, 185—86.
Grænser for Lovens Omraade, nationale og territoriale 198—209.
Græske Værker, Beskyttelse imod Oversættelse til Dansk 69.
Grønland, Forfatterrettens Stilling i 199.
Gudstjenester, Bøger til Brug ved, Ret til Optagelse af Værker i 135.
 -- Pressens Ret til at referere Prædikener ved 91—94.

H.

- Historie**, Forfatter- og Kunstnerrettens 13 ff.
Honorar, Forfatterens Ret til? 110—11.
Højttaler, Demonstration af 58—59.

I.

- Ideer**, et Værks, Beskyttelse for? 35—36, 39.
 -- kunstneriske, Beskyttelse for? 166.
Ikrafttræden, Lovens 209—13.
Illustrationer, Ret til aftrykke Digte og Prosastykker som Tekst for 138.
Improvisationer, Beskyttelse for 39.
Indhold, Værkets, Betydning for Beskyttelsen 35 ff., 120—25.
Indtægter, Fordeling af, naar Forfatterretten tilhører flere i Forening 87.
Instrumenter, mekaniske, Overførelser til, se •Overførelser.
Interview, Beskyttelse for? 39
Irske Værker, Beskyttelse mod Oversættelse til Dansk 70.
Islandske Statsborgeres forfatterrettlige Stilling i Danmark 199.

J.

- Japanske Værker**, Beskyttelse imod Oversættelse til Dansk 70.
Jugoslaviske Værker, Beskyttelse mod Oversættelse til Dansk 70.

K.

- Kalendere**, Universitetets Encrret til 215.
Karakter, juridiske, Forfatterrettens og Kunstnerrettens 24—25.
Kataloger, Beskyttelse for? 36, 38.
 -- Billeder i, Beskyttelse for? 64.
 -- Optagelse af Kunstværker i 187.
Kildeangivelse ved Laan efter § 14 131—32.
 -- ved Laan til og fra Pressen 144—45.
 -- ved •Laan• af Kunstværker 187—89.
 -- ved Oplæsning 140.
 -- Krænkelse af Kravet om 155—56.
 -- hvem kan hævde Kravet herom ved Samlerværker? 68.
Kinematografisk Opførelse, Beskyttelse herimod, Oprindelse 19.
 -- Offentliggørelse ved 47—51.
Kirkelige Repræsentationer, Forhandlinger i, ingen Forfatterret til 91—92.
Kirker, Fremførelse af Værker i 51.
Kommission ved Udgivelse af Værker 111.
Kommunale Repræsentationer, Forhandlinger i, ingen Forfatterret til 91—92.
Komponister, deres Beskyttelse 61—62.
 -- Se iøvrigt under •Musikværkers.
•Komposition, et Skrifts, Beskyttelse for 36.

- »Komposition«, Reklamers, Beskyttelse for 65.
- Kompositioner**, musikalske, se under Musikværker.
- Koncertprogrammer**, Aftryk af Digte paa 137.
- Konference** i Rom i 1928 21.
- Kongelige Teater**, Det, Opførelsesret til Værker 114—15, 213—14.
- Konkurs**, Forfatterens 119—20.
- Kontrakter** om Overdragelse af Forfatterret, Almindelige Fællesregler 98—101.
- Kontraktforhold**, Forfatterretsoverdragelse i Henhold til andet saadant 100—01.
- Kopier**, Forvekslingsmulighed med Original skal undgaas 174—75.
- Kort**, Beskyttelse for 63—64.
— Geodætisk Instituts og Skortarkivets 215.
- Kreditorer**, Forfatterens, deres Stilling overfor Forfatterretten 119—20.
— Kan de bemægtige sig Manuskriptet? 112.
— Kunstnerens, deres Stilling overfor Kunstnerretten 183—85.
- Kreds**, Sondring mellem privat og offentlig 43—45, 49—51.
- Kritiske Arbejder**, Optagelse af Kunstværker i 187.
- Kundgørelse**, den nye Forfatterlovs 212.
- Kundgørelser**, administrative, ingen Forfatterret til 91—92.
- Kunst**, Definition af dette Begreb i Lovens Forstand 30.
- Kunstakademiet**, dets Erklæringer i Kunstnerretssager 167, 183—85.
- Kunsthistoriske Arbejder**, Optagelse af Kunstværker i 187.
- Kunstindustrielle Arbejder**, Beskyttelse for 168—69.
— Originalitetskravet 166.
— har Kunstneren Eneret til Gengivelser? 180—81.
- Kunstindustrielle Arbejder**, droit moral 183.
— Konventionsmæssig Stilling 206.
- Kunstnere**, udovende eller gengivende, se udovende Kunstnere.
- Kunstnerlovene** af 1837 og 1864 16.
- Kunstnerret**, Definition 81.
— dens Oprindelse 16.
— Slægtskab med Forfatterretten 165—66.
— Betydningen af international Beskyttelse 16.
— se iøvrigt de enkelte Opslagsord.
- Kunstværk**, Definition i Lovens Forstand 166.
— Overdragelse af et saadant, den kunstnerretlige Stilling 178—81.
— Sondring mellem rene og anvendte Kunstværker 167 f.
- L.
- »Laan« af Værker til særlig Benyttelse 127 ff.
- Laanerret** med Hensyn til Kunstværker 187—89.
- Lande**, Bernerunionens, Forfatterrettens Varighed 158—59.
— Bernerunionens (Oversigt med Redegørelse for de tagne Forbehold) 203—07.
- Landomraade**, Overdragelse af Forfatterret for et bestemt saadant 98.
- Lokaler**, offentlige, Fremførelse af Værker i 50—51.
- Love**, ingen Forfatterret til 91—92.
- Lovregler** om Forfatterret og Kunstnerret, første Spor af 14.
- M.
- Malerier**, Beskyttelse for 167.
- Mangfoldiggørelse**, Offentliggørelse ved 45.

- Manuskript**, dets Udseende og Indhold 109.
 — Ejendomsretten til 111, 112.
- Matematiske Tegninger**, Beskyttelse for 31, 63—64.
- Medarbejderskab** med Hensyn til Forfatterværker 83—88.
- Meddelagtighed** i Forfatterretskrænkelser 151.
- Meddelelser** i Pressen, Laanedgang med Hensyn til 142—45.
- Medhjælperforhold** ved Forfatterværker 86—87.
 — ved Kunstværker 176.
- Mekaniske Instrumenter**, Beskyttelse for Overførelser paa 77—79.
 — Gengivelser ved 52 ff.
 — Oplæsning ved Hjælp af 140.
- Middelalder**, ingen Forfatter og Kunstnerret i 13.
- Mimisk Opførelse**, Offentliggørelse ved 47—51.
 — Værk, Overdragelse af Opførelsesret til 112—15.
- Misbrug** af Laanreglerne i § 14 129—30.
 — ved Gengivelser af Kunstværker 189.
- Mosaikarbejder**, Beskyttelse for 167.
- Motiver** til Loven om Forfatterret og Kunstnerret 25—26.
- Mundart**, Oversættelse fra den ene til den anden 70.
- Mundtlige Foredrag**, Beskyttelse for, 31, 39—40.
- Museer**, Kunstværker udstillede paa, hvem har Gengivelsesretten 180.
- Musikstævner**, Udførelse af Musikværker ved 140.
- Musikværker**, Beskyttelsens Oprindelse 15.
 — Beskyttelse for 30, 31, 61—63.
 — Betydningen af international Beskyttelse 16.
 — tilladt Udførelse af 140—42.
- Musikværker**, Ret til at citere disse 134.
 — Gengivelse i Skolebøger 131.
 — Aftryk af Digte som Tekst for 136.
 — Fremførelse af Digte i Forbindelse med Opførelsen af 137—38.
 — Ret til Optagelse af saadanne i Bøger til Skole- og Mødebrug 135.
 — ændret Gengivelse tilladt? 122—23.
 — Overdragelse af Udførelsesret til 112—15.
 — saadanne, hvortil der hører Tekst; hvem kan træffe Bestemmelse om Offentliggørelsen 88—91.
 — Laan af, Ikrafttrædelsen af de nye Regler 211.
- Myndigheder**, Meddelelser fra, ingen Forfatterret til 91—92.
- Møder**, Taler ved visse Arter af, Pressens Ret til at referere disse 91—94.
 — Bøger til Brug ved, Ret ti Optagelse af Værker i 135.

N.

- Nationale Grænser** for Lovens Omraade 198—209.
- Naturvidenskabelige Tegninger**, Beskyttelse for 63.
- Navn**, Forfatters, Beskyttelse for? 37.
 — dets Forbindelse med Værket 101—04.
 — dets Forbindelse med Værket ved Gengivelser efter § 14 131.
- Navngivelseskrav** ved Kunstværker 182—83.
 — ved Laan af Kunstværker 187—89.
- Navngivelse** ved anonyme og pseudonyme Værker 162.
- Nordamerikas forenede Stater**, deres Statsborgeres Beskyttelse i Danmark 207, 241.
 — Danske Statsborgeres Beskyttelse i U. S. A. 209.

- Norge**, Lovgivning om Forfatterret og Kunstnerret 22.
 — Princip for denne Lovgivning 30.
 Retten til at bringe Referater 126.
 — Retsstillingen med Hensyn til dramatisk-musikalske Værker 90—91.
 — Retsstillingen med Hensyn til Beskyttelse for Grammofoonoptagelse 78.
 — Stillingen overfor Radioudsendelser af Værker 53—56.
 — tidligere Særoverenskomst med 208.
Nyhedskrav, se Originalitetskrav.

O.

- Offentlige Meddelelser og Aktstykker**, ingen Forfatterret til 91—92.
Offentlige Moder, Pressens Refereringsret 91—94.
Offentliggørelse af Værker efter Forfatterens Dod 83—88.
 — ved Mangfoldiggørelse, Retsmidler mod 149—53.
 — ved Opførelse eller Udførelse, Retsmidler mod 153—55.
Offentliggørelsesbegrebet, Almindelige Betragtninger 32—34.
 — Forfatterlovens, nærmere Analysering 41 ff.
 — ved Tegninger og Afbildninger (§ 2 c) 64.
 — ved Musikværker 61—63.
 — ved dramatisk Opførelse, Op læsning, Udførelse af Musikværker og andre Former for direkte Fremførelse af et Værk 49 ff.
 — ved Kunstværker 169 ff.
Oldtid, Ingen Forfatterret og Kunstnerret i 13.
Omfang, Værkets, Betydning for Spørgsmaalet om Beskyttelse? 35.
Omraade, Lovens 198—209.
- Omskrivning** af Værker til dramatisk Form 48.
Opdagelser, videnskabelige, ikke beskyttede 30.
Operaer, Forholdet mellem Komponist og Tekstforfatter 88—91.
Opførelse af Værker, Beskyttelse imod, 47—51.
Opførelsesret, Overdragelse af 112—15.
 — Det kongelige Teaters 213—14.
Ophævelse, den ældre Forfatterlovs 214—15.
Ophør, Forfatterrettens 157—63.
 — Kunstnerrettens 190—91.
Op lag, dets Størrelse, naar intet er aftalt 107—08.
 — dets Størrelse, ved Reproduktion af Kunstværker 182.
 — nye, efter Kundgørelsen af nye Beskyttelsesregler 213.
Op læsning, Offentliggørelse af Værker ved 59—60.
 — af Værker, Beskyttelse mod, 138—40.
 — omfatter dette Begreb Fremførelse i Radio? 56—57.
 — Ikrafttrædelsen af den nye Regel om 210.
Op lysende Arbejder, Optagelse af Kunstværker i 187.
Oprindelse, Forfatterrettens og Kunstnerrettens 13 ff.
Op stillingsarbejder, Beskyttelse for? 36.
Op tagelse af Værker i Bøger til Skole- og Modebrug 135—36.
 — af Kunstværker i forskellige Værker 187—89.
Op tog, kunstnerisk iscenesatte, Beskyttelse for? 169.
Ordrer, Optagelse af, der kræver en Forfatterret 151.
Originalitetskrav (Nyhedskrav og Selvstændighedskrav) som Betingelse for Forfatterretsbeskyttelse 31.

Originaltetskrav, for Skrifter 34—39.

— ved Grammofonoptagelser 78.

— ved Tegninger og Afbildninger (§ 2 c) 64.

— ved Musikværker 62.

— ved Samlerarbejder 66.

— ved Kunstværker 166—67.

Originalt Kunstværk, hvor-
efter Reproduktioner tages,
hvem tilhører det? 182.

Overdragelse af Forfatterret
94—115.

— fuldstændig 95—97.

— delvis 96, 97 ff.

— Forholdet til Erhververens
Kreditorer 120.

— Statsborgerforholdet 200.

— omfatter ikke Retten til at
træffe de særlige testameta-
riske Beføjelser 118.

**Overdragelse af Oversættelses-
ret** 70—71.

— af Bearbejdesret, Eneret? 72.

— af Kunstnerret 176—83.

— hel eller delvis 177—78.

— af Kunstværk, den kunstner-
retlige Stilling 178—81.

Overenskomster, særlige med
fremmede Stater om Forfat-
terret og Kunstnerret, nu op-
hævede 207—08.

Overførelse paa Instrumenter,
der tjener til Gengivelse ad
mekanisk Vej, Beskyttelse
imod 45—17.

— Beskyttelse for 31, 77—79.

Overgangsreglen, ved Ikraft-
trædelsen af Loven af 26. April
1933 209—13.

— ved Ikrafttrædelsen af Loven
af 1. April 1912 212.

Overmaling af Maleri 185.

Oversættelse, Beskyttelse for
31, 72—75.

— Beskyttelse imod 68—71.

— konventionsmæssig Stilling
206—07.

— Udviklingen i dansk Ret og
Bernerkonventionen 16—20.

P.

**Paabegyndelse af Gengivelse
inden Kundgørelsen af nye
Beskyttelsesregler** 212—13.

**Paataleret ved Krænkelse af
Loven** 193—96.

— Forældelse af 196—97.

Pantomimer, Beskyttelse for
31, 61.

Personlig Ret, Forfatterens
84 ff., 101, 118, 119—20.

— Forfatterens og Kunstnerens
21, 23—25.

Pladser, Afbildninger af, med
offentlige Bygninger og
Kunstværker 187—89.

Plastiske Afbildninger, Be-
skyttelse for, 63—64.

Politiske Møder, Taler ved, se
Møder.

Porcellænsgenstande, kunst-
nerretlig Beskyttelse 168.

Portrætter, Retsstillingen med
Hensyn til Gengivelser 181—
82.

Praktiske Formaal, Beskyttel-
se for Værker med 35 ff.

Presseartikler, Beskyttelse for
38—39.

Pressen, Samlet Oversigt over
dens Adgang til Aftryk af
Værker 143—44.

— dens ensidige Laaneret, 142
—45.

— Stillingen efter Loven af 1912
20.

— Konventionsmæssig Stilling
207.

— Ret til at referere Taler ved
visse Møder samt Prædikener
91—94.

— dens Refereringsret, Ikraft-
trædelsen af de nye Regler
210.

— Ret til Optagelse af Kunst-
værker i Redegørelser 187—
88.

— Beskyttelse for selve Samler-
arbejdet 66.

**Privat Benyttelse af Forfatter-
værker** 44.

- Privat Benyttelse**, af Værker ved Opførelse, Oplæsning, musikalsk Udførelse o. lign. 49 f.
- Privat Erhvervsjemed**, Definition 139—40.
- Musikværkers Udførelse i 140—42.
- Oplæsning i 138—40.
- se iøvrigt »Erhvervsjemed».
- Privat Gengivelse** af Kunstværker 170, 172, 180.
- Privatteatre**, indskrænket Opførelsesret af Hensyn til Det kongelige Teater 213—14.
- Privilegier**, forfatter- og kunstnerretlige 14.
- endnu gældende, 214—15.
- Proceslegitimation** 193—96.
- Prædikener**, Pressens Ret til at referere 91—94.
- Pseudonymitet**, Forfatterrettens Varighed 157, 160—63.
- ved Kunstnerretten 190—91.

R.

- Radio**, Gengivelse af Værker ved 52—59.
- Radioavisen**, Ret til Modereferater 94.
- Radioblade**, Ret til Aftryk af Digte? 123, 137.
- Radioudsendelser**, Beskyttelse for 79.
- Redaktor**, Ansvar for Forfatterretskrænkelser? 145.
- Referater**, korfattede, Ret til 120, 125—27.
- Refereringsret**, Pressens 91—94.
- Register**, Beskyttelse for? 36.
- Reklamer**, Beskyttelse for 31, 38, 65.
- Ikrafttrædelse af de nye Regler for 210.
- Reklametegninger**, Beskyttelse for 169.
- Reproduktion**, Eneret til 177—78.
- Reproduktionsret**, følger den

med Overdragelse af Kunstværket? 178—81.

- Restauration**, Offentliggørelse af Værker i saadan ved Grammofoon 52.
- ved Radio 52, 58.
- Retsgrundlaget** paa Forfatter- og Kunstnerretslovgivningens Omraade i Danmark 25—26.
- Retsmidler** overfor Forfatterretskrænkelser 145—56.
- Samlet Oversigt 146—47 og 153—54.
- ved Kunstnerretskrænkelser 189—90.
- Retterne**, Forhandlinger i, ingen Forfatterret til 91—92.
- Revisioner**, Bernerkonventionens 202.
- Rigsdagen**, Forhandlinger i, ingen Forfatterret til 91—92.
- Risiko**, økonomisk, ved Udgivelse af Værker 104.
- Rusland**, tidligere Særoverenskomst med 208.

S.

- Salg**, Kendetegn paa Offentliggørelse 47, 170, 172.
- Samarbejde**, Udarbejdelse af Værker i 83—88.
- Kunstværker udarbejdet i 175—76.
- Værker i, Statsborgerforholdet 199—200.
- Sameje**, Forfatterret i 83—88.
- Paataleretten 194—95.
- Samlerarbejder**, Beskyttelse for 31.
- Statsborgerforholdet 200.
- Samlerværker** og **-arbejder**, Beskyttelse for 37, 66.
- Samlinger af Værker**, Ikrafttrædelsen af den nye Regel 210.
- Samlinger** af ubeskyttede Værker, Forfatterret til 91—92.
- Sange**, Beskyttelse for 31.
- Særregler for i tidligere Ret 62—63.

Sangstævner, Udførelse af Musikværker ved 140.

Selvstændighedskrav, se Originalitetskrav.

Signatur paa Gengivelsen af Kunstværker. Forvekslingsmulighed med Originalen skal undgaas 174—75.

— Angivelse af paa Kopi 182—83.

— Ikrafttrædelsen af den nye Regel om 211.

— Udslettelse af 185.

Skemaer, Beskyttelse for? 36—37.

Skolebøger, Ret til »Laan« af Værker til 135—36.

»Skrift«, Definition af 34—35, 39.

Skrifter, Beskyttelse for 31, 34—39.

Smykker, Beskyttelse for 168.

Spredning af ulovlig mangfoldiggjorte Værker 47.

Springvand, kunstnerretlig Beskyttelse for 167.

— offentlige, Gengivelse af 188—89.

Stater, se Lande.

Statsborgerforholdets Betydning for Beskyttelse i Danmark 198—209.

Straf for Forfatterretskrænkelser 149—55.

— for Kunstnerretskrænkelser 189—90.

Sverige, tidligere Særoverenskomst med 208.

Systematik, den danske Forfatter- og Kunstnerlovs 22—23.

Søgmaal efter Loven, Formen for 193—95.

Søkortarkivet, Forfatterret til Kort 215.

T.

»Talefilm«, Beskyttelse for 31, 61, 77.

Taler, Beskyttelse for 39.

— ved visse Moder, Pressens

Ret til at referere dem 91—94.

Tegninger, kunstnerretlig Beskyttelse for 167.

— tekniske o. lign., forfatterretlig Beskyttelse for 31, 63—64.

— tekniske o. lign., forandret Gengivelse 124.

Tekniske Tegninger, Beskyttelse for 31, 63—64.

Tempo, Musikværks 122—23.

Territoriale Grænser for Lovens Omraade 198—209.

Testamente, Forfatterens Beføjelse med Hensyn til 83—88, 115—18.

— Kunstnerens Beføjelse med Hensyn til 183—85.

Testamenter, Vajsenhusets Eneret til Udgivelse af 215.

Tidsskrifter, se Pressen.

Tillintetgørelse af ulovlige Eftertryk m. m. 145—49.

Titel, Et Værks, Beskyttelse for? 37.

Tjenesteforhold, Forfatterrettens Overgang i Henhold til 100.

Tonefilm, Beskyttelse for 31, 61, 77.

Topografiske Tegninger, Beskyttelse for 31, 63—64.

Tourné, Tekstprogrammer ved 137.

Tyskland, Lov om Forlagsforhold 106.

U.

Uagtsomhed ved Forfatterretskrænkelser 145—56, navnlig 150.

Udførelse af Musikværker, Adgang til 140—42.

— offentlig, af Musikværker 62—63.

Udgaver, nye, Beskyttelse for Udgivelsesarbejdet 76.

Udgifter, Fordeling af, naar Forfatterretten tilhører flere i Forening 87.

Udgivelse af Værker, Kontrakt om 97.

Udgivelse, i Danmark, bevirker Beskyttelse her i Landet 200—01.

— i et af Bernerunionens Lande, bevirker Beskyttelse her i Landet 201—08.

Udgivelsesaar, Værkets 135, 161—62.

Udgivelsespligt, Forlæggerens, præceptiv (ufravigelig) Regel 105—06.

— deklatorisk (fravigelig) Regel 107.

— Ikrafttrædelse af disse nye Regler 211.

Udgifterarbejde, Beskyttelse for 66.

Udlaan af Forfatterværker 41—43.

— af ulovlig mangfoldiggjorte Værker 47.

Udlaansforbud, kan Forlæggeren paatrykke dette paa egen Haand? 107.

Udlandet, Danske Værkers Beskyttelse i 208—09.

Udleje af Forfatterværker 41—43.

— af ulovlig mangfoldiggjorte Værker 47.

Udlevering af Materiale, der krænker Forfatterens Ret 145—49.

Udlæg i Forfatterret? 119—20.

Udlændinges Adgang til Beskyttelse i Danmark 200—09.

Udstilling af Værker 41.

— offentlig, af Gengivelser af Kunstværker 171, 172.

Udvalg, Samling af forskellige Forfatteres Værker i 134.

Udøvende Kunstnere, deres Retsbeskyttelse 30, 79—83.

Undersaatsforholdet se Statsborgerforholdet.

Undervisning, Udførelse af Musikværker i saadant Øjemed 140—42.

Undervisningsministeriet, dets Dispensationsret med

Hensyn til Forlæggerens Udgivelsespligt 106.

Undervisningsministeriet, dets Hævdelse af droit moral efter Forfatterens Død 103—04.

Undladelsespligt overfor Forfatterretskrænkelse, Dom for 146—47, 154.

Unionslande, Bernerunionens 202—07.

Universitetet, Eneret til Almanakker og Kalendere 215.

Uudgivne Værker, Beskyttelse for 32—33.

V.

Vajsenhusets Eneret til Bibler og Testamenter 215.

Varighed, Forfatterrettens 157—63.

— Forfatterrettens, efter Lovene af 1857, 1868 og 1889 15.

— efter Loven af 1902 18.

— ved Værker, hvor Musik kombineres med Ord 89—90.

— Beskyttelsens, for udenlandske Værker 158—59, 205.

— Beskyttelsens, for danske Værker i Udlandet 208.

— Kunstnerrettens 190—91.

— Kunstnerrettens efter Lov af 1864 16.

Vejviser, Beskyttelse for? 36, 124.

Velgørenhedsfester, Udførelse af Musikværker ved 140.

Videnskabelige Institutioner Publikationer, Forfatterrettens Varighed, 157, 160—63.

Videnskabelige Opdagelser, se »Opdagelser».

Videreoverdragelse af Forfatterret, Ret til? 99—100, 111. — af Opførelsesret 114.

Værker, beskyttede efter Loven af 26. April 1933 29 ff.

Værnetingsregel ved Offentliggørelse af Værker, der tilhører flere i Forening 87.

- Æ.
Ægtefæller, indgaar Forfatterretten i Formuefællesskabet? 116.
Ændringer, Gengivelse af Værk med, Grænsen for det tilladte 33, 120—25.
— i Gengivelser ved Presselaan 145.
- Ændringer, ved Gengivelse af Kunstværker, 171—72, 185—86.
Ære, Forfatterens litterære, Værn for 102.
- Ø.
Østrig, tidligere Særoverenskomst med 208.
-

TILLÆG

udarbejdet af Dansk Forfatterforening.

1.

Naar ingen skriftlig Aftale foreligger, ordnes Forholdet mellem Forfatter og Forlægger efter de i nærværende Kommentar S. 108—111 angivne Regler.

2.

Hvad skal Forfatteren foretage sig for at være sikker paa fuld Beskyttelse efter Loven?

Den almindelige efter Forfatterloven gældende Beskyttelse har Forfatteren, uden at han behøver at foretage særlige Foranstaltninger af nogen Art. Det er saaledes ikke nødvendigt at forsyne Værket med Eftertryksforbehold. Kun kræves over for Amerikas forenede Stater (foreløbig) Opfyldelsen af en Række Formaliteter, jfr. Henvisningen S. 209. En af disse Formaliteter er, at Værket skal forsynes med Angivelsen »Copyright«, Trykkeaar og Trykkested. Endelig kræves for at opnaa Beskyttelse i Siam Opfyldelsen af en Række Formaliteter, hvorom Oplysning paa Forespørgsel vil blive givet af Dansk Forfatterforening.

Paa enkelte Punkter kan Forfatteren ved at paaføre Værket et Forbud opnaa videregaaende Beskyttelse: Ved at forsyne Digte med et udtrykkeligt Forbud kan Forfatteren forhindre, at de aftrykkes som Tekst for musikalske Kompositioner, (§ 14 d), og Presseartikler kan beskyttes mod Aftryk i andre Presseorganer, naar de forsynes med Forbehold derimod (§ 15).

Hvis Forfatteren vil sikre sig Eneretten med Hensyn til estniske, irske, japanske og jugoslaviske Oversættelser af hans Værk, maa han sørge for, at der inden 10 Aar efter Værkets første Fremkomst i Danmark eller et andet af Bernerunionens Lande fremkommer en Oversættelse paa

det paagældende Sprog. Ellers gaar Eneretten tabt allerede ved 10-Aars Fristens Udlob.

3.

Forlagskontrakt.

I Henhold til gældende dansk »Lov om Forfatter- og Kunstnerret« og nedenstaaende Bestemmelser er der mellem

 som Forfatter (Bearbejder, Udgiver, Oversætter) paa den ene Side og.....
 som Forlægger paa den anden Side indgaaet følgende Overenskomst:

- § 1. Undertegnede.....
 overdrager herved til.....
 paa nedenstaaende Betingelser Forlaget af og Forlagsretten til { første
 første og følgende } Oplag paa Dansk af

- § 2. Bogen beregnes at skulle udgøre.....16sidige Ark i Format og Udstyrelse som.....
 og Udgivelsen er fastsat til.....
 Manuskriptet i sin Helhed { er indleveret d.....
 skal være indleveret
 senest d.....

- § 3. Første Oplag trykkes i et Antal af.....

- § 4. Som Honorar betaler Forlaget for 1ste Oplag:
 % af den til enhver Tid gældende Bogladepris, der udbetales ved Bogens Udsendelse for hele Oplaget, (eller) ved de aarlige Opgørelser i Juni Maaned af det indtil foregaaende 1ste Januar stedfundne Salg; dog udbetales ved Udsendelsen, som uigenkaldelig Antagelsessum, Kr.....
 (eller)Kr. pr. 16-sidet Ark for hver 1000 Eksemplarer, der trykkes af Værket. Honoraret udbetales.....

- § 5. Saafremt Forlæggeren i H. t. § 1 eller ved senere Aftale har erhvervet Retten til Udgivelse af andet og følgende Oplag, bliver de nye Oplag at trykke i et Antal, som af Forlaget for hver Gang særskilt bestemmes og honoreres efter hvert Oplags Størrelse forholdsvis som 1ste Oplag.
-
Honoraret for ethvert senere Oplag udbetales efter nærmere Aftale.
- § 6. Ved ethvert Oplag læser Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) uden særskilt Vederlag Korrektur.
- § 7. Manuskriptet leveres maskinskrevet eller i let læselig Skrift. Forlæggeren indestaar for, at Trykkeriet leverer Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) 1ste Korrektur fri for Sætterfejl. Forfatteren betaler efter Regning for væsentlige Ændringer til det oprindelige Manuskript, som han gennemfører i Korrekturen, hvis disse medfører Ekstraberegning.
- § 8. Ved første Oplag er Forlaget berettiget til, udover Salgs-Eksemplarerne og uden Honorar, at trykke 10 % af de første 1500 og 2 % af de resterende Eksemplarer som Overskud til Frieksplr. for Forfatteren, Pressen o. s. v.. Ved senere Oplag efter nærmere Aftale. Skulde Forlaget finde det hensigtsmæssigt efter nærmere Aftale med Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) at udgive Bogen i Subskription, er han til Subskriptionens Fremme berettiget til, uden derfor at betale Honorar, at trykke et større Antal af et i Forhold til hele Værkets Omfang passende Antal Hæfter, dog højst 4, og saaledes at disse Hæfter ikke maa udgøre noget selvstændigt Hele.....
.....
- § 9. Af det første Tusind Ekspl. erhverver Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) 2 % Frieksemplarer. Af hvert følgende Tusind $\frac{1}{2}$ % Frieksemplarer. Udover dette Antal er Forfatteren berettiget til at

erholde det Antal Eksp., han maatte ønske til eget Brug, med 35 % Rabat af Bogladeprisen.

§ 10. Iovrigt underkaster vi os nedenstaaende »Almindelige Bestemmelser«.

§ 11. Af denne Kontrakt, der er udfærdiget i enslydende Eksemplarer, beholder Forlæggeren den stemplede Original, medens Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) modtager en ligelydende Genpart.

.....

Den.....

Til Vitterlighed:

Almindelige Bestemmelser.

1. Ved »Forlagsret« forstaaes i denne Kontrakt den en Forlægger af en Forfatter (Bearbejder, Udgiver, Oversætter) overdragne Eneret til at mangfoldiggøre og forhandle i Bogform et af sidstnævnte forfattet Skrift.
2. Denne Kontrakt hjemler, naar intet andet udtrykkelig er bestemt
 - a) ved Skrifter i dansk Sprog, Eneretten til Skriftets Udgivelse *i Danmark*,
 - b) ved Skrifter, forfattede i andre Sprog, Eneret til Udgivelse *i alle Lande*.
3. Forudsætningen for denne Kontrakt er, at Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) — og han alene — har den udelukkende Ret til Udgivelse af det omkontraherede Skrift. Hvis dette imidlertid enten helt eller delvis har været offentliggjort, er Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) under Erstat-

ningsansvar pligtig til at meddele Forlæggeren dette, inden Kontrakten underskrives.

Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) maa ikke uden Forlæggerens Samtykke paa andet Forlag udgive eller medvirke ved Udgivelsen af et med dette konkurrerende Skrift.

4. Hvis Manuskriptet ikke foreligger færdigt ved Kontraktens Afslutning, er Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) ansvarlig for, at Værket udarbejdes efter den Plan, som maatte være fremlagt for Forlæggeren.

En væsentlig Afvigelse fra det fastsatte Arkantal maa ikke finde Sted uden efter Aftale med Forlæggeren.

Foreligger Skriftet færdigt ved Kontraktens Afslutning, maa Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) ikke uden Forlæggerens Samtykke under Trykningen foretage Ændringer i Manuskriptet, der forandrer Skriftets Karakter eller væsentlig forøger dets Omfang.

5. Med den Forlæggeren overdragne Forlagsret følger ogsaa for Forlæggeren Pligt til at mangfoldiggøre og paa sædvanemæssig Maade udgive det omkontraherede Skrift til den i Kontrakten fastsatte Tid eller, hvis en saadan ikke er fastsat, da til det ved Manuskriptets Antagelse fornuftigvis forudsatte Tidspunkt.

Denne Udgivelsespligt gælder dog kun første Oplag. Ønsker Forlæggeren, naar et Oplag er udsolgt, ikke at udgive nyt Oplag, gaar Forlagsretten tilbage til Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren).

6. Gaar Manuskriptet tilgrunde, efter at det er indleveret til Forlæggeren, men før det er trykt, er Forlæggeren ansvarlig derfor, naar de almindelige Betingelser for Erstatningsansvar efter Lovgivningen foreligger.
7. Ved Honorarberegning pr. Ark beregnes Honoraret kun for den virkelige Tekst, derunder indbefattet Titelblad, Forord, Efterskrift, Indholdsfortegnelse og Register. Illustrationers Plads medtages ikke ved Honorarberegningen, med mindre de er leverede af Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren).

8. Forlæggeren maa ikke foranstalte nyt Oplag af en Bog, uden at der gives Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) Lejlighed til at foretage de ønskelige Ændringer eller Forbedringer, ligesom Forfatteren paa sin Side er forpligtet til ved nye Oplag at sørge for, at Bogen — hvor det gælder Haandbøger, Lærebøger eller Skrifter af lignende Art — altid holdes à jour.
9. Bogladeprisen fastsættes til enhver Tid af Forlæggeren. Dog maa Bogladeprisen paa det forhaandenværende Oplag ikke uden Forfatterens (Bearbejderens, Udgiverens, Oversætterens) Samtykke nedsættes forend tidligst 3 Aar efter Udgivelsen.
10. Efter Forfatterens (Bearbejderens, Udgiverens, Oversætterens) Dod har Arvingerne eller en enkelt af disse paa alles Vegne, hvor det gælder Bøger, som maa holdes à jour m. H. t. Tidens Fordringer, inden en af Forlæggeren bestemt Frist, at udpege en i Emnet sagkyndig Mand, der maa godkendes af Forlæggeren, til at foretage de for nye Udgaver nødvendige Ændringer eller Forbedringer. Er en saadan ikke udpeget inden Fristens Udlob, har Forlæggeren Ret til selv at udvælge en sagkyndig Bearbejder (Udgiver). Godtgørelsen til denne Bearbejder afholdes af Forfatterhonoraret.
11. Forlæggeren kan uden Forfatterens Samtykke kun overdrage sine Rettigheder ifølge nærværende Forlagskontrakt ved Salg af hele sin Forlagsforretning eller enkelte Afdelinger af samme; derimod kan en enkelt Forlagskontrakt eller Forlagskontrakter med en enkelt Forfatter (Bearbejder, Udgiver, Oversætter) ikke overdrages uden med dennes Samtykke.

Ved Overdragelse som ovenfor nævnt hæfter den oprindelige Forlægger ved Siden af Efterfølgeren overfor Forfatteren (Bearbejderen, Udgiveren, Oversætteren) for Opfyldelsen af Kontraktens Forpligtelser for saa vidt angaar de ved Overdragelsen lobende Oplag, derimod ikke for senere Oplag.

4.

Trykkeriseddel.

Herved bevidnes, at følgende Værk:
 (Værkets Titel).....
 af (Forfatterens Navn).....
Oplag
 Trykkeaar.....
 er trykt hos i et Antal af
 Eksemplarer, excl. Makulatur.
, den19

 Bogtrykker.

5.

Kvitteringsformular ved Salg af Stof til Pressen.

Undertegnede.....
 erkender herved at have modtaget af.....
 Kroner.....
 for hvilket Beløb jeg herved overdrager.....
den fulde Eneret til — indenfor et Aar fra Dato —
 at offentliggøre.....
 een Gang i Danmark.
 Kr.....
 (Underskrift).
 Dato.

6.

Aftale om Medhjælpervirksomhed.

Undertegnede.....
 vil d..../...19.... til Forfatteren.....
 levere.....
 for Honorar Kr.....
 Til mit nævnte Arbejde har Forfatteren.....
 den fulde og hele Forfatterret, idet min Virksomhed falder
 udenfor Forfatterløvens Paragraf 6, 1. Stk.

 (Underskrift).

D. D. har jeg modtaget ovennævnte Beløb, hvorfor herved kvitteres.

.....
(Underskrift).

7.

Kontrakter til Retsforhold vedrørende Samlerværker.

A.

Udgiveren slutter Kontrakt med Forlæggeren med Benyttelse af den almindelige Forlagskontrakt.

B.

Udgiver og Medarbejdere kontraherer efter Medhjælperformularen eller efter nedenstaaende

Formular:

Undertegnede Medarbejder ved.....
vil d...../.....19..... til.....
levere.....for Honorar Kr.....
til hvilket Arbejde jeg herved overdrager.....
den fulde Eneret til Offentliggørelse een Gang i ovennævnte
Værk.

C.

Forlaget og den enkelte Medarbejder indgaar Kontrakt ved Underskrift paa en Kopi af Udgiverens og Medarbejderens Kontrakt med følgende Tilføjelser:

Undertegnede Medarbejder forpligter mig herved til at overholde de i Kontrakten mellem Udgiver og Forlægger fastsatte Afleveringsvilkaar m. v., med hvilke jeg er gjort bekendt.

Undertegnede Forlag godkender foranstaaende Aftale mellem Udgiver og Medarbejder og indestaar for Honorarets Betaling.

8.

Forfatterens Adgang til at træffe Bestemmelse med Hensyn til, hvorledes der skal forholdes med hans Værker efter hans Død.

Se herom Fremstillingen S. 115—118.